

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Kranj

C. Staneta Žagarja 27b

4000 Kranj

tel.: 04 20 24 200, E-mail: oekranj@zgs.si

LETNI LOVSKO UPRAVLJAVSKI NAČRT ZA

II. GORENJSKO

LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMOČJE

ZA LETO 2020

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	5
2	OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ.....	6
3	ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI	9
3.1	OPRAVLJENI UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU DIVJADI V LETU 2019	9
3.2	ŠKODE OD DIVJADI	24
3.3	VPLIV RASTLINOJEDE PARKLJASTE DIVJADI NA GOZDNE EKOSISTEME	31
4	ŽIVALSKÉ VRSTE – DIVJAD	38
4.1	Srna (<i>Capreolus capreolus</i>)	38
4.2	Navadni jelen (<i>Cervus elaphus</i>).....	49
4.3	Damjak (<i>Dama dama</i>).....	67
4.4	Muflon (<i>Ovis ammon musimon</i>)	69
4.5	Gams (<i>Rupicapra rupicapra</i>).....	77
4.6	Alpski kozorog (<i>Capra ibex</i>).....	86
4.7	Divji prašič (<i>Sus scrofa</i>)	88
4.8	Lisica (<i>Vulpes vulpes</i>)	95
4.9	Jazbec (<i>Meles meles</i>).....	98
4.10	Kuna belica (<i>Martes foina</i>) in kuna zlatica (<i>Martes martes</i>)	101
4.11	Alpski svizec (<i>Marmota marmota</i>)	104
4.12	Navadni polh (<i>Glis glis</i>)	106
4.13	Pižmovka (<i>Ondatra zibethicus</i>).....	107
4.14	Poljski zajec (<i>Lepus europaeus</i>).....	109
4.15	Fazan (<i>Phasianus colchicus</i>).....	111
4.16	Poljska jerebica (<i>Perdix perdix</i>).....	113
4.17	Raca mlakarica (<i>Anas platyrhynchos</i>)	115
4.18	Sraka (<i>Pica pica</i>), šoja (<i>Garrulus glandarius</i>) in siva vrana (<i>Corvus cornix</i>)	117
4.19	Nutrija (<i>Myocastor coypus</i>)	120
4.20	Rakunasti pes (<i>Nyctereutes procyonoides</i>)	122
4.21	Šakal (<i>Canis aureus</i>).....	122
4.22	Pregled načrtovanega odvzema kozorogov, svizcev, malih zveri in male divjadi drugih vrst v lovsko upravljavskem območju;.....	125
4.23	Načrt dodajanja divjadi.....	126
5	EVIDENCE.....	127

6	LOVIŠČE S POSEBNIM NAMENOM BRDO PRI KRANJU	129
6.1	Življenjsko okolje divjadi	129
6.2	Srna (<i>Capreolus capreolus</i>)	130
6.3	Navadni jelen (<i>Cervus elaphus</i>)	130
6.4	Jelen damjak (<i>Dama dama</i>)	134
6.5	Muflon (<i>Ovis ammon musimon</i>)	Napaka! Zaznamek ni definiran.
6.6	Divjad ostalih vrst	Napaka! Zaznamek ni definiran.

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1.1: Kronologija nastanka letnega načrta za II. Gorenjsko LUO za 2020	5
Preglednica 2.1: Pregled lovišč	7
Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi 2019	9
Preglednica 3.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi 2020	13
Preglednica 3.3: Škoda, ki jo je povzročila divjad v letu 2019	24
Preglednica 3.4: Letna dinamika ovrednotenih odškodnin za škode, ki jih je povzročila divjad	25
Preglednica 3.5: Število škodnih primerov po loviščih v obdobju 2015-2019	26
Preglednica 3.6: Ovrednotene odškodnine in odvzem divjih prašičev v LUO	28
Preglednica 3.4: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi 2019	28
Preglednica 3.5: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2020	28
Preglednica 3.6: Število popisanih osebkov na hektar in njihov delež ter delež objedenosti po višinskih razredih in drevesnih vrstah	32
Preglednica 4.1.1: Načrt odvzema srnjadi	45
Preglednica 4.1.2: Analiza odvzema srnjadi	48
Preglednica 4.2.1: Načrt odvzema jelenjadi	60
Preglednica 4.2.2: Analiza odvzema jelenjadi	65
Preglednica 4.3.1: Analiza odvzema jelena damjaka	68
Preglednica 4.4.1: Načrt odvzema muflonov	74
Preglednica 4.4.2: Analiza odvzema muflonov	76
Preglednica 4.5.1: Načrt odvzema gamsov	83
Preglednica 4.5.2: Analiza odvzema gamsov	85
Preglednica 4.6.1: Analiza odvzema alpskih kozorogov	87
Preglednica 4.7.1: Načrt odvzema divjih prašičev	92
Preglednica 4.7.2: Analiza odvzema divjih prašičev	94
Preglednica 4.8.1: Analiza odvzema lisic	97
Preglednica 4.9.1: Analiza odvzema jazbecev	100
Preglednica 4.10.1: Analiza odvzema kun	103
Preglednica 4.11.1: Analiza odvzema alpskega svizca	105
Preglednica 4.13: Analiza odvzema pižmovk	108
Preglednica 4.14: Analiza odvzema poljskih zajcev	110
Preglednica 4.15: Analiza odvzema fazanov	112
Preglednica 4.16: Analiza odvzema poljske jerebice	114
Preglednica 4.17: Analiza odvzema race mlakarice	116
Preglednica 4.18: Analiza odvzema srak, šoj, sivih vran	119
Preglednica 4.19: Analiza odvzema nutrij	121
Preglednica 4.21: Vlaganje divjadi	126
Preglednica 6.3.1: Analiza odvzema jelenjadi (LPN Brdo pri Kranju)	133

KAZALO SLIK

Slika 2.1: Položaj LUO v Sloveniji	8
Slika 2.2: Lovišča v LUO	8
Slika 3.1: Dinamika ovrednotenih škod od divjadi v LUO	25
Slika 3.2: Škode, ki so jo povzročili divji prašiči	27
Slika 3.3: Prikaz popisnih enot v LUO	31
Slika 3.4: Primerjava objedenosti gozdnega mladja med popisi 2010, 2014 in 2017 za razrede R1-R4	34
Slika 4.1: Prikaz prostorske razporeditve (sub)populacije srnjadi v LUO z lokacijami odvzema v letu 2019	43
Slika 4.2: Prikaz prostorske razporeditve (sub)populacij jelenjadi v LUO z lokacijami odvzema v letu 2019	56
Slika 4.3: Prikaz prostorske razporeditve (sub)populacije muflona v LUO z lokacijami odvzema v letu 2019	72
Slika 4.4: Prikaz prostorske razporeditve (sub)populacije gamsa v LUO z lokacijami odvzema v letu 2019	81
Slika 4.5: Prikaz prostorske razporeditve (sub)populacije divjih prašičev v LUO z lokacijami odvzema v letih 2018 (manjša številčnost) in 2019 (večja številčnost)	90

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Lokacije, na katerih je dovoljeno krmljenje divjadi v letu 2020	138
Priloga 2: Zapisnik usklajevalnega sestanka z IO OZUL	152
Priloga 3: Zapisnik sestanka Strokovnega sveta ZGS Območne enote Kranj	157
Priloga 4: Vabilo na javno predstavitev, preklic javne predstavitve in povabilo na zbiranje pripomb na osnutek Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020	159
Priloga 5: Zapisnik javne predstavitve z opredelitvijo do pripomb na osnutek Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020	166
Priloga 6: Zapisnik seje Sveta ZGS Območne enote Kranj	194

1 UVOD

Letni lovsko upravljavski načrt za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje (LUO) za leto 2020 je izdelan v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06, - odl.US, 17/08 in 46/14 – ZON-C). Zakon predpisuje izdelavo letnih lovsko upravljavskih načrtov za lovsko upravljavska območja (Ur.l. RS, št. 110/04), ki so nadomestila nekdanja lovsko gojitvena območja. Znotraj LUO so opredeljena lovišča in lovišča s posebnim namenom (Ur.l. RS, št. 128/04), za lovišča so bile v sredini leta 2009 podeljene koncesije za trajnostno upravljanje s populacijami divjadi. V letu 2020 bomo enajstič skozi vse leto upravljali z lovišči, kot jih določa Odlok o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS št. 128/04 in spremembe). Večina nekdanjih, kot tudi novih lovišč se po sprejetem Odloku bistveno ne razlikuje, večje razlike so nastale na območju dela LPN Kozorog Kamnik, kjer je bilo ustanovljeno novo lovišče (Krvavec), del LPN pa je bil priključen štirim sosednjim loviščem. Še največje razlike so nastale zaradi natančnejšega izrisa meja in natančno določenih lovnihi kot nelovnih površin. Skladno z Zakonom o divjadi in lovstvu je bilo ustanovljeno Območno združenje upravljavcev lovišč za Gorenjsko LUO in izvoljen devet članski izvršni odbor, ki v postopku izdelave tega načrta zastopa upravljavce lovišč in LPN v LUO.

Pričujoči letni načrt za Gorenjsko LUO temelji na ciljih in usmeritvah Lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje (2011-2020) (Ur. l. RS, št. 87/2012).

Letni načrt za Gorenjsko LUO za leto 2020 je poleg zgoraj navedenih predpisov napisan tudi v skladu z:

- Zakonom o gozdovih (Ur. l. RS, št. 30/93 in spremembe).
- Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanjem z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/10).
- Navodili za usmerjanje razvoja populacij divjadi v Sloveniji (usklajeno ZGS, znanstveno-raziskovalne institucije, LZS, OZUL-i in IRSKHGO, 2011).
- Uredbo o določitvi divjadi in lovnihi dob (Ur.l. RS, št. 101/04 in št. 81/14).
- Uredbo o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v RS (Ur.l. RS, št. 117/04, št. 38/14).
- Odlokom o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 128/04, št. 38/14).
- Odlokom o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 110/04).

Najpomembnejši dogodki, ki so vplivali na nastanek načrta so prikazani v spodnji preglednici:

Preglednica 1.1: Kronologija nastanka letnega načrta za II. Gorenjsko LUO za 2020

LUO / ekološka enota	Datum	Kraj	Organ	Vsebina
LUO	26.1.2020		Komisija LUO	Pregled odstrela in izgub divjadi
LUO	14.2.2020			Pridobitev vseh podatkov o odvzemu 2019
LUO	14.2.2020			Pridobitev zadnjih podatkov o delih v okolju
LUO	5.3.2020	Naklo		Usklajevanje z IO OZUL
LUO	6.3.2020	Kranj	Strokovni svet	Določitev osnutka načrta
LUO	19.3.2020	Bled	javnost	Javna predstavitev načrta
LUO		Kranj	Svet OE Kranj	Določitev predloga načrta
LUO	10.4.2020	Ljubljana	MKGP	Oddaja načrta na MKGP

Za pogostejše uporabljene izraze so v pričujočem načrtu uporabljene naslednje okrajšave:

- LUO – II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje,
- LN – letni načrt za LUO,
- LD – lovska družina,
- LPN – lovišče s posebnim namenom,
- IO OZUL – izvršilni odbor območnega združenja upravljavcev lovišč in LPN
- EE – ekološka enota,
- GGO – gozdnogospodarsko območje,
- ZGS – Zavod za gozdove Slovenije,
- MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- ARSO – Agencija republike Slovenije za okolje,
- IRSKGLR – Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo,
- UVHVVR – Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

2 OPIS LUO S SEZNAMOM LOVIŠČ

Na osnovi Odloka o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 128/2004) je v Gorenjsko LUO uvrščenih 40 lovišč in 2 lovišči s posebnim namenom.

V Gorenjsko LUO so bile na podlagi omenjenega odloka vključena lovišča Komenda, Vodice, Mengeš, Pšata in Šmarna gora iz nekdanjega Kamniško-domžalskega lovsko gojitvenega območja ter GL Ljubljansko polje in Toško Čelo – združeni v Toško Čelo, Medvode, Dobrova in Brdo – združeni v Dobrova, Polhov Gradec, Horjul in Šentjošt iz nekdanjega Dolomitskega lovsko gojitvenega območja. Na območju nižinskega dela nekdanjega gojitvenega lovišča Kozorog Kamnik je bilo ustanovljeno lovišče Krvavec, razširjena pa so bila lovišča Šenčur, Komenda, Šmarna gora in Vodice.

Skupna površina lovišč in lovišč s posebnim namenom v Gorenjskem LUO znaša 231.211 ha. Površina lovišč v upravljanju lovskih družin znaša 188.039 ha (81,3 %), površina LPN pa 43.172 ha (18,7 %). Lovna površina zajema 92,1 % celotne površine. Površina Gorenjskega LUO se je z vključitvijo novih lovišč povečala v skupni površini za 44.017 ha. Povprečna skupna površina lovišč v upravljanju LD znaša 4.700 ha, medtem ko je povprečna lovna površina 4.263 ha. Za vsa lovišča so bile v letih 2004 in 2005 izdelane tudi karte v merilu 1: 25 000 z vrisanimi nelovnimi površinami. Na podlagi izdelanih kart so bile na novo ugotovljene tudi površine lovišč in lovišč s posebnim namenom, ki so v načrtu prikazane v preglednici 2.1: »Pregled lovišč«. Lovne površine se v nekaterih primerih občutno razlikujejo od dosedanjih, ki so se uporabljale in navajale v preteklih načrtih.

V načrtu posebej obravnavamo tudi LPN Brdo pri Kranju, ki je v upravljanju Javnega gospodarskega zavoda Protokolarne storitve RS, s skupno površino 478 ha. LPN Brdo pri Kranju je bilo ustanovljeno z Uredbo o ustanovitvi lovišča s posebnim namenom Brdo pri Kranju (Ur.l. RS, št. 114/04), nahaja se v območju protokolarnega objekta Brdo pri Kranju in gre za edino ograjeno lovišče v Sloveniji, zadnje pa je tudi razlog posebne obravnave v načrtu.

V Gorenjskem LUO opravljajo javno gozdarsko službo Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Bled, Območna enota Kranj, Območna enota Ljubljana in v manjšem delu še Območna enota Nazarje.

Preglednica 2.1: Pregled lovišč

Nekdanja šifra lovišča	Sedanja šifra lovišča	Ime lovišča	Upravna enota	Površina (ha)		
				Skupna	Lovna	Nelovna
85	0201	Kranjska gora	Jesenice	5.647	5.399	248
84	0202	Dovje	Jesenice	3.384	3.307	77
83	0203	Jesenice	Jesenice	6.126	5.566	559
272	0204	Bled	Radovljica	5.856	4.861	995
86	0205	Stol-Žirovnica	Jesenice	3.930	3.314	616
273	0206	Begunjsčica	Radovljica	5.102	4.370	732
274	0207	Jelovica-Ribno	Radovljica	5.443	5.246	198
268	0208	Kropa	Radovljica	3.453	3.240	213
270	0209	Stara Fužina	Radovljica	4.226	4.103	123
271	0210	Bohinjska Bistrica	Radovljica	4.501	4.316	185
269	0211	Nomenj-Gorjuše	Radovljica	4.020	3.903	117
341	0212	Sorica	Škofja Loka	5.537	5.442	95
342	0213	Železniki	Škofja Loka	9.159	8.964	194
340	0214	Selca	Škofja Loka	8.135	7.881	254
109	0215	Jošt-Kranj	Kranj	5.723	5.190	533
380	0216	Dobrča	Tržič	3.506	3.208	298
114	0217	Udenboršt	Kranj	4.935	4.334	601
379	0218	Tržič	Tržič	2.519	2.387	132
112	0219	Storžič	Kranj	3.874	3.436	438
	0220	LPN Brdo pri Kranju	Kranj	472	446	26
90	0221	LPN Kozorog Kamnik	Kamnik	42.700	42.156	544
110	0222	Jezersko	Kranj	4.689	4620	69
113	0223	Šenčur	Kranj	4.976	4202	773
	0224	Krvavec	Kranj	3.610	3092	518
88	0225	Komenda	Kamnik	3.020	2720	300
153	0226	Vodice	Ljubljana	3.355	3055	300
48	0227	Mengeš	Domžale	2.906	2451	455
45	0228	Pšata	Domžale	5.011	4207	804
152	0229	Šmarna gora	Ljubljana	4.587	3962	625
147+154	0230	Toško čelo	Ljubljana	6.661	3488	3.173
155	0231	Medvode	Ljubljana	4.569	4111	458
159+161	0232	Dobrova	Ljubljana	5.546	4539	1.007
165	0233	Polhov Gradec	Ljubljana	4.645	4475	170
160	0234	Horjul	Ljubljana	3.263	3077	186
166	0235	Šentjošt	Ljubljana	2.554	2437	117
111	0236	Sorško polje	Kranj	3.849	3354	494
336	0237	Križna gora	Škofja Loka	2.326	2072	254
339	0238	Škofja Loka	Škofja Loka	6.621	6412	209
337	0239	Poljane	Škofja Loka	6.968	6728	240
335	0240	Gorenja vas	Škofja Loka	5.689	5425	264
343	0241	Žiri	Škofja Loka	4.527	4247	280
338	0242	Sovodenj	Škofja Loka	3.590	3429	160
				231.211	213.175	18.036

Slika 2.1: Položaj LUO v Sloveniji

Slika 2.2: Lovišča v LUO

3 ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI

Varovanje in oblikovanje življenjskega okolja divjadi in s tem varovanje in oblikovanje njenih bivalnih in prehranskih razmer, mora tudi v bodoče, poleg izvrševanja načrtovanega odvzema, ostajati prednostna naloga v Gorenjskem LUO. Posebno pozornost je treba posvečati predvsem tistim območjem, kjer je prehranska ponudba že zaradi naravnih danosti slabša. Na območjih, kjer je delež travnih površin majhen, je še posebej pomembno ohranjanje teh površin vsaj v takšnem obsegu, kot do sedaj. Lovske organizacije so si in se morajo tudi v bodoče, kljub številnim težavam pri pridobivanju primernih objektov, prizadevati, da se opravijo dela vsaj v takšnem obsegu, kot v preteklih letih. Vsa dela na površinah, ki niso v lasti upravljavcev lovišč in LPN naj se izvajajo s predhodnim soglasjem (dovoljenjem) lastnika gozda.

3.1 OPRAVLJENI UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU DIVJADI V LETU 2019

Preglednica 3.1: Opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi 2019

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovan obseg	Realiziran obseg	Stopnja uresničitve načrta (%)
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI				
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	4.500	4.777	106,2
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI				
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	100	96,5	96,5
Spravilo sena z odvozom	ha	31,3	29,7	94,9
Priprava pasišč za divjad	ha	21,7	20,6	94,9
Gnojenje travnikov	ha	1,3	3,1	238,5
Vzdrževanje grmišč	ha	21	17,8	84,8
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	3,5	3,4	97,1
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	7,2	6,4	88,9
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	65	63	96,9
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	6	6	100,0
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	149	141	94,6
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	125	125	100,0
3. BIOTEHNIČNI UKREPI				
Zimsko krmljenje parkljasta divjad	kg	135.000	130.499	96,7
Zimsko krmljenje mala divjad	kg	1.055	957	90,7
Preprečevalno krmljenje	kg	1.500	1.415	94,3
Privabljalno krmljenje	kg	50.000	49.424	98,8
Krmne njive	ha	3,8	1,6	42,1
Pridelovalne njive	ha	1,3	1,3	100,0
Solnice	kg	14.000	14.195	101,4
4. LOVSKI OBJEKTI				
Solnice (obnova in novogradnja)	število	3.888	3.846	98,9
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	249	246	98,8
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	16	16	100,0
Lovske steze (obnova in novogradnja)	število	106	103	97,2

Realizacija opravljenih del v letu 2019 je bila izvedena v ustreznem obsegu, saj je bila večina načrtovanih del v celoti realizirana, ponekod pa je bil načrt tudi presežen. Pri opravljanju del se upravljavci lovišč in LPN srečujejo s problematiko pridobitve površin, še posebno v intenzivno obdelani agrarni krajini (površine za remize, grmišča), kjer primanjkuje ustreznega življenjskega okolja, ki tudi v zimskem času zagotavlja kritje mali poljski divjadi.

Za izvedbo ukrepov v življenjskem okolju divjadi je bilo v preteklem letu po evidencah lovskih organizacij porabljenih 39.994 delovnih ur. Ob navedenih porabljenih urah pa je treba opozoriti na določeno neusklajenost. Poraba časa za opravilo določenega ukrepa na enaki površini se med lovišči zelo razlikuje. Največja odstopanja med lovišči so pri tistih ukrepih, kjer ni določenih normativov.

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Večino delovnih ur so upravljavci lovišč porabili predvsem za spremljavo in beleženje zdravstvenega stanja in številčnosti divjadi posameznih vrst v okviru, kot tudi izven okvira lovsko-čuvajske službe. Pri nekaterih loviščih

so bile aktivnosti usmerjene tudi v varovanje habitatov v loviščih manj pogosto prisotnih vrst male divjadi. Ocenjujemo, da so bili ukrepi opravljeni v zadostnem obsegu, večjo pozornost pa bi bilo treba nameniti predvsem učinkovitosti opravljenih ukrepov. V preteklem petletnem obdobju so bili načrtovani ukrepi po številu opravljenih ur v večini preseženi. Številni upravljavci sodelujejo tudi pri organiziranem spremljanju prisotnosti (monitoringu) muflonov.

Biomeliorativni ukrepi

Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna+strojna)

Košnja travnikov z namenom njihovega ohranjanja ter s tem pospeševanja prehranske ponudbe rastlinojedi divjadi je najpomembnejše biomeliorativno delo, ki se opravi v življenjskem okolju divjadi. V preteklem letu se je s košnjo vzdrževalo 96,5 ha pasišč, kar znaša 0,45 ha na 1.000 ha lovne površine. V primerjavi z letom 2018 se je obseg pokošenih površin zmanjšal za 2,0 ha.

Skupaj je bilo ročno pokošenih 39,1 ha površin, strojno pa 57,4 ha površin. Ocenjujemo, da je bil ukrep glede na razpoložljive površine opravljen v zadovoljivem obsegu. Vsekakor bi bilo zaželeno, da se pokosi čim več košenic, ne glede na težave, s kateri se soočajo lovske organizacije (politika subvencij, pridobivanje površin, starostna sestava članstva...).

Spravilo sena z odvozom

S posameznih površin lovske organizacije pokošeno seno tudi odpeljejo, sicer se pa večina sena nameni zimskemu krmljenju na mestu, kjer je bilo pokošeno. Načrtovan obseg je bil realiziran 94,9 % oz. na 29,7 ha.

Priprava pasišč za divjad

Namen osnovanja pasišč je predvsem v izboljšavi prehranskih razmer divjadi. Največkrat gre predvsem za čiščenje zaraščajočih površin oz. za preprečevanje zaraščanja. Krčitve gozdnih površin se izvajajo izjemoma. Realiziran obseg se je lani gibal v poprečju zadnjih nekaj let in je znašal 20,6 ha

Gnojenje travnikov

Predvsem z namenom pridelave krme za zimsko krmljenje se je na določenih površinah načrtovalo tudi gnojenje travnikov. Gnojenje se je izvedlo tudi na nekaterih krmnih njivah. Načrtovan obseg je bil realiziran v minimalnem obsegu pa čeprav je znašala realizacija 238,5 %. To delo je izvedlo 5 upravljavcev lovišč.

Vzdrževanje grmišč

Namen vzdrževanja grmišč je predvsem ohranjanje grmovnega sloja v razvojni stopnji, ki nudi divjadi dodatno prehransko ponudbo, predvsem z objedanjem popkov, mladih poganjkov in listov. Največji problem predstavljajo ustrezne lokacije, saj morajo lastniki zemljišč soglašati z navedenim ukrepom, ki naj bi se ponavljal vsakih nekaj let.

V letu 2019 je realizacija znašala 17,8 ha in je bila za 10,4 ha nižja kot leto poprej. Lanska realizacija je bila najslabša od kar ta ukrep načrtujemo in je dosegla le še polovico nekaj izvedenih del.

V bodoče se bodo morali nekateri upravljavci bolj angažirati pri pridobivanju ustreznih površin za izvedbo tega ukrepa.

Vzdrževanje remiz za malo divjad

Ukrep se je povečini izvajal v nižinskih loviščih z močno pospeševanim kmetijstvom, saj s tem ukrepom ohranjamo in izboljšujemo življenjske danosti in ustvarjamo boljše pogoje predvsem za malo divjad. Zelo veliko težavo predstavlja zagotavljanje oz. pridobivanje ustreznih površin, saj se intenzivno kmetijstvo in vzdrževanje remiz izključujeta. Načrt ni bil praktično v celoti realiziran.

Vzdrževanje gozdnega roba

Namen vzdrževanja gozdnega roba je predvsem ohranjanje njegovo dolžino in strukturo, saj le ta s svojo funkcijo nudi divjadi zatočišče kot tudi dodatno prehransko ponudbo. Realizacija je znašala 6,4 ha in je bila 88,9 %.

Izdelava in vzdrževanje kaluž

Ukrep se je izvajal predvsem v tistih loviščih, kjer kamninska sestava ne omogoča naravnega obstanka mokrišč oz. kaluž. Večina ur je bila porabljenih za vzdrževanje le-teh, nekaj pa tudi za osnovanje, vendar podatki niso ločeno prikazani. Skupno je bilo vzdrževano 63 kaluž (enako kot leta 2018).

Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira

Načrtovana je bila tudi izdelava in vzdrževanje 6 večjih vodnih virov, od katerih so bili vsi realizirani. V omenjenih primerih je bilo izvedeno čiščenje posameznih manjših vodotokov (odstranjevanje vej in podobno).

Ohranjanje in pospeševanje plodonosnih drevesnih vrst (sadnja)

V manjšem obsegu lovske organizacije izvajajo tudi ta ukrep. 6 upravljavcev lovišč je skupno posadilo 141 sadik plodonosnega drevja.

Realiziran obseg bistveno ni pripomogel k izboljšanju življenjskega okolja divjadi, tako da s samim načrtovanim ukrepom bolj opozarjamo oz. osveščamo upravljavce lovišč o pomenu plodonosnega drevja za divjad.

Postavitev in vzdrževanje gnezdnic

Upravljalci lovišč so lani postavili oz. vzdrževali 125 gnezdnic, Vzdrževane so bile vse načrtovane gnezdnice.

Biotehnični ukrepi

Zimsko krmljenje divjadi

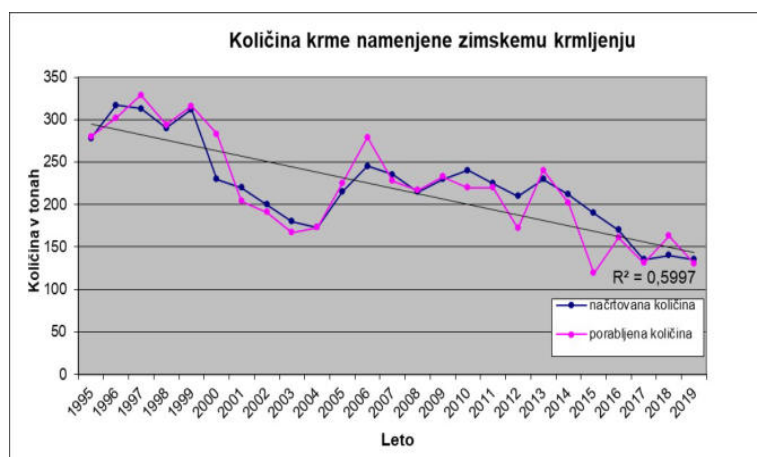
Vrsta krme	Voluminozna (kg)	Sočna(kg)	Močna (kg)
Skupaj	82.010	46.680	1.810

V Gorenjskem LUO je bilo v letu 2019 porabljeno skupno 130,5 ton krme. Količina položene krme je bila za 3,3 % nižja od načrtovane. V primerjavi z letom 2018 je bilo položene za 33 ton manj krme, kar pomeni, da smo se po količini položene krme vrnili v leto 2017.

Ocenjujemo, da je bila količina položene krme glede na ostrino zime ustrezna. Zima v letu 2019 je glede ostrine prizanesla divjadi, kar posledično pomeni, da je bilo položene manj krme kot v zimah z dolgotrajnejšo in debelejšo snežno odejo. Dejansko porabljene oz. pojedene pa je bilo verjetno še manj krme, saj so nekatere predvsem s senom založena krmišča ostala praktično nedotaknjena.

Težišče polaganja krme rastlinojedim parkljarjem (jelenjadi in muflonom), se je izvajalo v osrednjem območju prisotnosti teh dveh vrst. Krmo so polagala tista lovišča, ki imajo načrtovan odvzem obeh omenjenih vrst po spolni in starostni strukturi. Krma namenjena muflonom je bila položena v celotnem območju, medtem ko se je krmljenje jelenjadi izvajalo v Zgornjesavski dolini, v loviščih vzhodnega dela Karavank in na območju Jelovice. Položene krme je bila priložnostno deležna tudi srnjad in pa seveda ciljno jelenjad in muflon. Po količini vnesene krme prevladujeta voluminozna ter sočna krma. Tudi v preteklem letu je veljalo določilo, da se jelenjadi ne krmi z močno škrobno krmo.

Količina krme za zimsko krmljenje divjadi se zmanjšuje že od leta 1995. V zadnjih letih je upadla na manj kot polovico količine položene v obdobju 1995-1999. Trend načrtovanih in porabljenih količin v daljšem obdobju je razviden iz spodnjega grafikona.

Preprečevalno krmljenje divjadi (namenjeno divjemu prašiču)

Vrsta krme	Število krmišč	Količina krme (kg)	Ure
Močna (žita in semenje)	8	1.415	208

Za preprečevalno krmljenje, ki je namenjeno izključno divjemu prašiču, je bilo v Gorenjskem LUO porabljeno 1,42 ton krme (koruza). Krmljenje se je izvajalo v šestih loviščih s stalno prisotnostjo divjega prašiča. Realizirani obseg je bil malenkost nižji od načrtovanega. V zadnjem petletnem oz. desetletnem obdobju je nakazan izrazit trend zmanjševanja položene krme, tako da je realizacija že vrsto let manjša od načrtovane. Glavni razlog za zmanjševanje količine položene krme je stalno zmanjševanje števila preprečevalnih krmišč, kot tudi dnevno položene količine krme. Nekateri upravljavci so preprečevalna krmišča prekategORIZIRALI v privlačna in tako poskušajo v večji meri z odstrelom uravnati populacijo, kot prašiče zgolj odvracati od kmetijskih površin.

Osnovni namen preprečevalnih krmišč je predvsem ta, da je krma divjim prašičem stalno na voljo v zmernih

količinah, še zlasti v obdobju, ko naj bi ta vrsta povzročala škodo na bližnjih poljedelskih površinah. Glede na to, da so v času dozorevanja kmetijskih kultur, le te živalim praviloma bolj priljubljene kot krmišča odvrtačnega krmljenja, se postavlja vprašanje, če dejansko služijo svojemu namenu. Glede na novejša raziskave, ki ugotavljajo vpliv obsega krmljenja na višino škod ter populacijsko gostoto divjih prašičev, upravljavce usmerjamo k ukinjanju teh krmišč, oziroma njihovi prekatgorizaciji v privabljajna.

Privabljajno krmljenje divjadi

Za doseganje načrtovane višine odvzema predvsem pri divjem prašiču, jelenjadi in v manjši meri pri muflonu, se lovišča poslužujejo te oblike krmljenja. Namenjeno je lažjemu, kot tudi ustrežnejšemu – izbirnemu odstrelu po spolni in starostni sestavi. Največ krme je bilo položeno divjemu prašiču, sledijo jelenjad in muflon. Skupno je bilo položene 49,4 ton krme, predvsem koruze, sadja in tropin. V primerjavi z načrtovanim obsegom je bilo položene malenkost manj krme. Ocenjujemo, da je bila poraba krme ustrezno realizirana. Načrtovani odvzem divjih prašičev je bil rekorden v Gorenjskem LUO, pa tudi realizacija odvzema pri jelenjadi je bila v okviru dopustnih odstopanj.

Vrsta krme	Število krmišč	Količina krme (kg)	Ure
Močna, sočna in voluminozna	349	49.424	5.859

Na 99 lokacijah se je izvajalo tudi privabljajno krmljenje malih zveri s hrano živalskega izvora

Krmne njive

V Gorenjskem LUO je bilo obdelanih 1,6 ha njiv na 20 lokacijah. Na krmnih njivah je bilo na 0,7 ha posejano žito, na 0,2 ha okopavine in na 0,7 ha ostale poljščine. Realizirana je bila manj kot polovica načrtovanih površin.

Pridelovalne njive

Pridelovanje krme se na Gorenjskem izvaja v skromnem obsegu. V letu 2019 sta dva upravljavca imela zasejane njive s poljščinami z namenom pridelave krme. Z evidenc je razvidno, da je bilo obdelanih 6 njiv v obsegu 1,3 ha. Večinoma je bila posejana kromza. Obdelane so bile vse načrtovane površine.

Zalaganje solnic

V skupnem je bilo položeno 14,2 ton soli na 3.846 lokacijah. Količina položene soli je malenkost višja od načrtovane in ostaja na povprečju zadnjega petletnega obdobja. Ocenjujemo, da je bila sol položena v zmernih količinah, katere se lahko v takem obsegu ohrani tudi v bodoče.

Lovski objekti

Vrsta dela	Število objektov	Opravljen ure
Solnice - založene	3.846	4.708
Obnova in novogradnja visokih prež	246	6.271
Obnova in novogradnja krmišč	16	529
Obnova in novogradnja lovske steze	103	2.169 ur; 120,2 km

Solnice

Po evidencah je bilo skupno obnovljenih oz. vzdrževanih 3.846 solnic, na novo je bilo od teh zgrajenih 93 solnic.

Visoke preže

V letu 2019 je bilo po evidencah lovske organizacij obnovljenih in novo zgrajenih 246 visokih prež. Načrt je bil realiziran 98,8 % glede na število objektov, med katerimi novogradnje predstavljajo delež 30,5 %.

Krmišča

V lanskem letu je bilo skupno obnovljenih in novo zgrajenih 16 krmišč (krmišča za jelenjad, muflona in malo divjad). Glede na število objektov je bil načrt realiziran 100 %. Novogradnja krmišč je bila izvedena na 7 lokacijah. V realizaciji so upoštevana tudi manjša krmišča za poljske kure.

Lovske steze

V preteklem letu je bilo skupno obnovljenih in zgrajenih 120,2 km lovske steze na 103 lokacijah. Realizacija je nekaj manjša od načrtovane. Glede na dejstvo, da vzdrževane steze lahko privedejo v določena območja tudi večje število rekreativnih obiskovalcev, je realizacija ustrezna. Na novo so bile zgrajene 2 steze v dolžini 2,2 km.

NAČRTOVANI UKREPI V ŽIVLJENJSKEM OKOLJU V LETU 2020
 Preglednica 3.2: Načrtovani ukrepi v življenjskem okolju divjadi 2020

Vrsta ukrepa	Enota mere	Načrtovani obseg
1. UKREPI ZA VARSTVO IN MONITORING DIVJADI		
Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi	ure	4.500
2. BIOMELIORATIVNI UKREPI		
Vzdrževanje pasišč s košnjo (ročna in strojna košnja)	ha	100
Spravilo sena z odvozom	ha	28,3
Priprava pasišč za divjad	ha	25,3
Gnojenje travnikov	ha	2,1
Vzdrževanje grmišč	ha	24
Vzdrževanje remiz za malo divjad	ha	3
Vzdrževanje gozdnega roba	ha	9
Izdelava in vzdrževanje kaluž	število	67
Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira	število	6
Sadnja in vzdrževanje plodonosnega drevja in grmovja	število	190
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic	število	126
3. BIOTEHNIČNI UKREPI		
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi	kg	110.000
Zimsko krmljenje male divjadi	kg	1.065
Preprečevalno krmljenje	kg	1.200
Privabljalno krmljenje	kg	50.000
Krmne njive	ha	3,5
Pridelovalne njive	ha	0,7
Solnice (sol)	kg	14.500
4. LOVSKI OBJEKTI		
Solnice založene	število	3.907
Lovske preže (obnova in novogradnja)	število	245
Krmišča (obnova in novogradnja)	število	20
Lovske steze (obnova in novogradnja)	število	100

Ukrepi za varstvo in monitoring divjadi

Vsi upravljavci lovišč v lovsko upravljavskem območju morajo letno nameniti določeno število ur izvajanju ukrepov varstva divjadi in njenega življenjskega okolja kot tudi zbiranju podatkov o divjadi in njenih odnosih v življenjskem okolju po določeni metodologiji spremljave (monitoringa) (npr. opazovanje muflonov). Izvajanje tovrstnih ukrepov se lahko izvaja v okviru lovsko-čuvajske službe ali pa na druge načine (npr. v organizaciji gospodarja, njegovih pomočnikov in/ali drugih članov). Izbor ukrepa je v prvi vrsti domena vsakega posameznega upravljavca ob predpostavki, da bodo načrtovane ure smotno porabljene in sicer za tiste ukrepe, ki so v posameznem lovišču najbolj potrebni. V prvi vrsti naj bodo ukrepi usmerjeni na divjad tistih vrst in (sub)populacij, ki so v posameznem lovišču najbolj ogrožene oz. na najbolj pereče probleme v lovišču. Upravljavci nižinskih lovišč naj večjo pozornost namenijo spremljavi zdravstvenega in številčnega stanja male poljske divjadi, opozarjanju lastnikov kmetijskih zemljišč pred pokosi, opozarjanju na spuščene pse, ukrepom zmanjševanja izgub zaradi prometa...

Sredogorska in visokogorska lovišča naj večjo pozornost namenijo ukrepom, s katerimi bi zmanjšali obremenjenost prostora s strani najrazličnejših rekreativnih dejavnosti ter spremljavi zdravstvenega in številčnega stanja velike divjadi. Upravljavci naj v največji možni meri sodelujejo tudi pri različnih spremljavah številčnosti oz. zbiranju podatkov v okviru znanstveno raziskovalnega dela.

Dejanska in pravilna izvedba ukrepov varstva, kot tudi izvedenih spremljav številčnosti, je bila v preteklosti prej izjema kot pravilo. Upravljavci naj se v čim večji možni meri poslužujejo strokovne pomoči in nasvetov tako ZGS kot tudi drugih strokovnih institucij. Merilo ustreznosti izvedenega ukrepa naj ne bo količina porabljenih ur, temveč kakovost izvedbe z možnostjo ovrednotenja rezultatov.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Upravljavci lovišč naj ukrep opravijo vsaj v 80 % načrtovanih ur, navzgor je dovoljeno neomejeno preseganje načrtovanih količin.

Biomeliorativni ukrepi

Vzdrževanje pasišč s košnjo

V lovsko upravljavskem območju morajo lovske organizacije za izboljšanje prehranskih potreb divjadi vzdrževati vsaj 100 ha travnikov in pašnikov na čim večjem številu lokacij. Ukrepi je potrebno pospeševati predvsem v območjih z večjo gozdnatostjo in manj intenzivnim kmetijstvom, to je v območjih, ki sovpadajo z osrednjim območjem razširjenosti jelenjadi. Priporočljivo je, da se tu s košnjo vzdržuje večina vseh načrtovanih

površin. Zaželeno je tudi, da bi se delež košenih površin v osrednjem delu območja razširjenosti jelenjadi povečal. Še posebej je pomembno ohranjanje in košnja travnih površin, kjer je delež teh površin zelo majhen. Zaradi problematike zaraščanja kmetijskih površin je nujno v jelovškem in škofjeloškem delu območja delež travnih površin ohraniti vsaj v dosedanjem obsegu. Upravljavci lovišč in LPN se morajo bolj angažirati pri pridobivanju novih travnih površin namenjenih košnji. Nezmožnost pridobitve novih površin za košnjo ne sme biti upravljavcem izgovor za slabšo realizacijo, saj je opuščeni in zaraščajoči se travni površini dovolj v večjem delu območja. Uporabljena vrsta košnje bodisi, da bo šlo za ročno oz. strojno, je prepuščena upravljavcem lovišč, vendar morajo v letnem načrtu lovišč precizirati za kakšno obliko košnje gre. Seštevek (ročna+strojna košnja) mora biti usklajen s tem načrtom.

Normativ za ročno košnjo znaša 20 ur/ha, za strojno košnjo 3 ure/ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Na ravni lovišča mora biti obseg (skupna površina) načrtovanih del opravljen vsaj 80 %. Navzgor je dovoljeno in tudi zaželeno neomejeno preseganje načrtovanih količin.

Spravilo sena z odvozom

Spravilo sena se pretežno izvaja na površinah, ki se strojno kosijo. Same površine, s katerih se bo vršil odvoz sena, naj bodo predvsem odločitev lovskih organizacij. Za prosto živeče rastlinojede parkljarje je bolj kot pridobivanje krme pomembno, da je travnik vzdrževan. Zaradi lažjega spravila in skladiščenja je priporočljivo baliranje sena. Po načrtu je predviden odvoz sena s površine 28,3 ha. Za spravilo sena je normativ 16 ur/ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Obsega načrtovanih del ni treba realizirati.

Priprava pasišč za divjad

Pod ta ukrep uvrščamo osnivanje pašnih površin za rastlinojede parkljarje. V območju najdemo številne površine, porasle z vegetacijo, ki divjadi ne nudijo ustreznih prehranskih virov. Upravljavci lovišč naj s teh površin odstranijo nezaželeno vegetacijo bodisi ročno oz. strojno (mulčanje) ter po potrebi površino zasejejo s travo. Ukrep naj se v večjem obsegu izvaja tudi na površinah, katera poraščajo za pašo nezanimive trave in praprota. V teh primerih naj bo izvedba časovno usmerjena v poletni čas, da še v času vegetacijske dobe požene nova trava in poganjki, katera je za pašo na voljo v jesenskem obdobju. Ukrep naj se izvede v večjem obsegu na območjih, kjer je manj pašnih površin. Z načrtom so predvidena dela v obsegu 25,3 ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Priporočljivo je, da je obseg načrtovanih del v lovišču opravljen vsaj 80 %. Navzgor je dovoljeno neomejeno preseganje načrtovanih količin.

Gnojenje travnikov

Ta ukrep naj se izvaja predvsem na površinah, kjer je možna strojna košnja oz. na površinah, ki so namenjene obdelavi krmnih in pridelovalnih njiv. Prednostno naj se gnojenje izvaja v območju intenzivnejšega kmetijstva. Na naravovarstveno najpomembnejših območjih (opredelitev v naravovarstvenih smernicah dolgoročnega načrta) se gnojenje ne izvaja. Načrtovan obseg znaša 2,1 ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Načrta ni treba dosegati ter naj ne bo presežen.

Vzdrževanje grmišč

Poleg vzdrževanja pasišč s košnjo je vzdrževanje grmišč drugi najpomembnejši biomeliorativni ukrep. Predviden obseg za leto 2020 znaša 24,0 ha. Lokacije naj bodo razporejene predvsem v dele območja, kjer je prisotnih več vrst rastlinojedih parkljarjev (poleg srnjadi tudi jelenjad, muflon in gams) in v dele območja, kjer so odnosi med rastlinojedi in okoljem manj usklajeni. V teh delih območja naj bo opravljenih prek 70 % načrtovanih del. Osnovni namen vzdrževanja grmišč je periodično vsakih nekaj let (3-5 let) posekati grmovni sloj. Ker grmovni sloj s svojim velikim rastnim potencialom hitro odreagira na motnjo v obliki čiščenja, se že v prvem letu oblikujejo mladi sočni poganjki, ki izboljšujejo prehransko ponudbo divjadi. Med vzdrževana grmišča štejemo tudi periodična čiščenja pašnikov, na katerih zaradi zaraščanja z gozdnim drevjem in grmovjem, košnja ni več mogoča, pač pa je na teh površinah omogočena paša in objedanje poganjkov. Ukrep naj se izvede v vseh loviščih, vsaj v minimalnem načrtovanem obsegu (0,1 ha). Za vzdrževanje grmišč in remiz znaša normativ za majhno zaraščenost 30 ur/ha, za srednjo zaraščenost ($d < 5$ cm, $h > 3$ m) 80 ur/ha in za močno zaraščenost ($d > 5$ cm, $h > 3$ m) 120 ur/ha.

Dopustna odstopanja realizacije načrta: Obseg načrtovanih del (skupna površina) v lovišču mora biti opravljen vsaj 80 %. Navzgor je dovoljeno neomejeno preseganje načrtovanih količin.

Vzdrževanje remiz za malo divjad

Remize imenujemo ostanke naravne (lahko so tudi umetno osnovani) vegetacije v intenzivno obdelani agrarni krajini. Namenjene so predvsem kritju male divjadi, s pridom pa jih uporablja tudi divjad drugih vrst (npr. srnjad) kot tudi številne zavarovane vrste ptic, sesalcev ter niže razvitih skupin (dvoživke, plazilci, žuželke). Dela namenjena vzdrževanju remiz za malo divjad se morajo torej opraviti predvsem v nižinskih delih, v

območjih z intenzivnim kmetijstvom. V večini naj ta dela opravijo upravljavci lovišč in LPN, kateri vlagajo fazana in poljsko jerebico ter intenzivno gospodarijo z malo divjadjo. Z višinsko rastjo grmovnih in drevesnih vrst začena funkcija te drevnine (kot kritje za malo divjad) usihati, zato je potrebno večja grmovja in drevje posekati. S tem dosežemo povečan dotok svetlobe v spodnje sloje in ponoven odziv vegetacije ter s tem rast. Potrebni bi bilo več remiz, vendar je pridobivanje površin za ustrezne remize v kmetijskem prostoru oteženo, predvsem zaradi velikega deleža drobne posesti, intenzivnega kmetijstva kot tudi kmetijske politike »GERK-ov«, ki ni naklonjena živim mejam, omejkom in posameznim prosto rastočim drevesom v kmetijski krajini. V primeru nezmožnosti pridobitve primernih površin za remize, naj se upravljavci v okviru varstva in monitoringa divjadi tudi v povezavi s Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije angažirajo pri osveščanju lastnikov kmetijskih površin glede pomena takih živih mej, omejkov... za malo divjad.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Načrtovanega obsega del v skupni višini 3,0 ha ni treba dosežati, razen upravljavcev, ki vlagajo poljske kure. Ti upravljavci morajo načrt realizirati v obsegu 80 %. Navzgor je dovoljeno neomejeno preseganje načrtovanih količin.

Vzdrževanje gozdnega roba

Gozdni rob je zelo pomemben del krajine in predstavlja stičišče gozda z drugimi ekosistemi. Pravilno oblikovan naj bi bil širok eno povprečno sestojno višino, stopničast in večslojen. Za uspešno opravljanje svoje biotopske vloge, mora biti poraščen z različno visokim in gostim grmovjem. S starostjo gozdni rob postane vrzelast, spodnje veje in deli grmovja zaradi pomanjkanja svetlobe odmrejo. Ker kot tak ne nudi več zavetja gozdnim živalim, zato ga je treba obnavljati. Najprimernejša za obnovo je panjevska sečnja (posek šopov), s tem dosežemo gostejši grmovni sloj in nižje višine. Točkovno se priporoča posek posameznega grmovja. Pušča naj se odmrla ležeča debla ter močno vejnato drevje. Načrtuje se vzdrževanje v obsegu 9,0 ha.

Ukrepi naj se locirajo predvsem v agrarni krajini (nižinska lovišča), predvsem v povezavi s pospeševanjem plodonosnih vrst.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Obseg načrtovanih del v lovišču mora biti opravljen vsaj 80 %. Navzgor je dovoljeno neomejeno preseganje načrtovanih količin.

Izdelava in vzdrževanje kaluž

Načrtuje se vzdrževanje kaluž v obsegu 67 objektov. V realizacijo naj se štejejo le objekti, na katerih so bila dejansko opravljena dela vzdrževanja, kot tudi morebitna izdelava novih. Objekti naj se vzdržujejo predvsem v okolju, kjer jih ni zadosti (kraški tereni). Priporočljivo je, da se na območjih prisotnosti jelenjadi, oz. na območjih prisotnosti divjega prašiča kaluže vzdržujejo v obsegu najmanj 3 kaluže/1000 ha lovne površine lovišča. Pri tem je treba preprečiti dostop soli v vodo. Kaluže in drugi vodni viri se vzdržujejo na način, ki ohranja biotsko pestrost in le v obdobjih izven razmnoževalnih ciklov dvoživk in drugih živali, to je predvsem pozno jeseni ali pozimi. Če je vodni vir suh, se ga lahko obnavlja tudi poleti. Ostale kaluže naj se samo spremlja v smislu preprečevanja škodljivih antropogenih vplivov, v realizaciji se ne upoštevajo. Pri vzdrževanju kaluž naj se iz njih odstranijo odmrla veje, listje in druge organske snovi. Z manjšimi zemeljskimi deli se uredi brežine kaluž. Za dosego nepropustnosti se lahko dno in brežine zahodi oz. potepta. Za izdelavo kaluž naj se poišče primerna mesta (nepropustna tla), kjer se z zemeljskimi deli izoblikuje kotanja in ta zatlači z nepropustno zemljino. Lovske organizacije naj varujejo tudi mokrišča predvsem s preprečevanjem posegov vanje, v realizaciji naj jih ne prikazujejo. V neposredno bližino mokrišč in kaluž ni dovoljeno postavljanje solnic. Normativ za vzdrževanje kaluže je 4 ure/objekt, za izdelavo 12 ur/objekt.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Obseg načrtovanih del v lovišču mora biti opravljen vsaj 80 %. Navzgor je dovoljeno neomejeno preseganje načrtovanih količin.

Izdelava in vzdrževanje večjega vodnega vira

Načrtuje se izdelava oz. vzdrževanje 6 večjih vodnih virov. Pod tem ukrepom smatramo ureditev posameznih manjših odsekov tekočih voda ali stoječih voda (grabni, bajerji...). V večini primerov gre za odstranjevanje podrtega drevja, vej, posek posameznega visečega grmovja ...

Pred začetkom teh del, je priporočljivo, da lovske organizacije obvestijo Zavod za gozdove Slovenije, krajevno pristojno območno ali krajevno enoto, glede primernosti in same izvedbe del.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Načrtovanega obsega del ni treba realizirati, lahko pa se ga preseže.

Sadnja in vzdrževanje plodonosnih drevesnih vrst

Za ohranjanje in vzdrževanje plodonosnih drevesnih vrst se načrtuje sadnja 190 sadik različnih vrst plodonosnega drevja (češnja, jerebika, lesnika...). Dela naj se izvedejo v povezavi še z nekaterimi ostalimi biomeliorativnimi deli. Ob upoštevanju normativov, ki predvidevajo sadnjo 30 dreves/8ur, bo treba v območju opraviti vsaj 50 ur. Poleg sadnje morajo upravljavci lovišč vse sadike tudi ustrezno zaščititi s tulci oz. mrežo ter dodati oporni količek. Pred izvedbo tega ukrepa se morajo upravljavci lovišč dogovoriti z lastniki zemljišč glede

izbire lokacij, prav tako pa se je treba dogovoriti z javno gozdarsko službo (ZGS – revirni gozdar) glede izbire primernosti in zaščite plodonosnih vrst. Za ustrezno zagotovitev izvedbe tega ukrepa se upravljavcem priporoča, da sadike vnaprej naročijo. Sadike je treba posaditi že zgodaj spomladi (v mesecu aprilu – nižine, do sredine maja v sredogorju). Sadike naj se sadi na lokacije z dovolj svetlobe, ne pod zastore starega drevja. Povečini so to namreč sonceljubne vrste, sadike morajo odrasti da rodijo plodove, njihovi plodovi kot hrana za ptice in sesalce pa morajo dozoreti.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Načrta del ni treba realizirati, lahko pa se ga preseže.

Postavitev in vzdrževanje gnezdnic

Ta ukrep naj se še posebej pospešuje v loviščih, kjer je delež naravnih dupel majhen. Gnezdnice morajo biti trdno izdelane iz naravnih materialov in sicer tako, da v notranjost ne teče voda. Vhodne odprtine naj imajo premer med 28 – 32 mm (velja za manjše ptice). Vsako leto je treba gnezdnice pritrjene z žico popraviti, da ne poškodujemo dreves. Prav tako naj se vsako jesen očisti gnezdnic starega gnezda. V območju se načrtuje postavitve oz. vzdrževanje 126 gnezdnic.

Dopustna odstopanja:

Načrta del ni treba realizirati, lahko pa se ga preseže.

Zemljišča, na katerih se bodo izvajala biotehnična in biomeliorativna dela, so le izjemoma v lasti lovskih organizacij, večinoma so to najeta zemljišča v zasebni ali državni lasti. Velik obseg biomeliorativnih ukrepov bodo opravili tudi lastniki gozdov in lovske organizacije v sodelovanju z ZGS (subvencije). V primeru, da lovske organizacije nameravajo opravljati navedena dela na tujih zemljiščih, naj to uredijo z ustrezno najemno pogodbo, v kolikor pa bodo ta dela predmet subvencij, pa je treba pridobiti dovoljenje, ki ga lastniki v obliki odstopne izjave podpišejo.

Razdelitev načrtovanih ukrepov v letu 2020

Načrtovana dela v tem načrtu se razdeli med posamezna lovišča v celotnem LUO. V primeru, da skupni predlogi lovskih organizacij odstopajo od zapisanih načrtovanih del v tem načrtu, bodisi navzgor oz. navzdol, je potrebno razlike poiskati predvsem pri tistih upravljavcih, ki so podali zelo skromen predlog načrtovanih del in pri tistih, ki so podali visoke predloge in le ti bistveno odstopajo od realizacije preteklih let. Načrtovani ukrepi so posebej prikazani za LPN Kozorog Kamnik, ostala lovišča in skupno za LUO.

Ukrep	LPN Kozorog	Ostala lovišča	Skupaj LUO
Varstvo, monitoring divjadi (ure)	500	4.000	4.500
Vzdrževanja pasišč s košnjo (ha)	12,0	88,0	100,0
Spravilo sena (z odvozom (ha)	2,0	26,3	28,3
Priprava pasišč (ha)	5,0	20,3	25,3
Gnojenje travnikov (ha)	1,0	1,1	2,1
Vzdrževanja grmišč (ha)	5,0	19,0	24,0
Vzdrževanje remiz (ha)	-	3,0	3,0
Vzdrževanja gozdnega roba (ha)	-	9,0	9,0
Izdelava in vzdrževanja kaluž (št.)	2	65	67
Vzdrževanje večjega vodnega vira (št.)	-	6	6
Sadnja sadik plodonosnega drevja (št.)	-	190	190
Postavitev in vzdrževanje gnezdnic (št.)	-	126	126

Biotehnični ukrepi

Zimsko krmljenje divjadi

Zimsko krmljenje se izvaja z namenom zmanjšanja pritiska velike divjadi (navadni jelen, muflon) na naravne prehranske vire in tvorbe energijske rezerve v času prehranske ožine. S tem ukrepom se divjad v obdobju leta, ko nastopi prehranska ožina, prostorsko zadržuje v predelih zimovališč. Novejše raziskave ugotavljajo, da dopolnilno zimsko krmljenje ne zmanjšuje poškodb v sestojih in ga je smiselno izvajati tedaj, če z njim odtegnemo živali v druge predele (sestoje), kjer so poškodbe manj problematične. Ko osnujemo novo krmišče, živali nanj še niso navajene oziroma še ne prilagodijo svojih območij aktivnosti (novi) lokaciji krmišča. Takšno krmišče ima v pogledu dodatne hrane živalim, kot tudi njihovega vpliva na okolje, še nekaj prednosti pred slabostmi. Ko se živali nanj navadijo in nanj prilagodijo tudi svoja območja aktivnosti, prednosti takih krmišč izginejo in pričnejo prevladovati negativni vplivi. Zato bi bilo primerno, da bi se krmišča dopolnilnega zimskega krmljenja v daljšem časovnem obdobju (npr. v 10 letih) menjavala na različnih lokacijah. Pri mali divjadi je krmljenje namenjeno povečanju prehranske ponudbe tudi izven zimskega obdobja ter s tem preživetju

posameznih osebkov oz. skupin divjadi, ki imajo kot skupni učinek povečevanje številčnosti te divjadi.

Sezona krmljenja na zimskih krmiščih je v obdobju 1. december 31. marec. V primeru zgodnje ali pozne visoke snežne odeje se lahko prične že v novembru in/ali podaljša v april.

V območju se načrtuje zalaganje krme za potrebe zimskega krmljenja v količini 110.000 kg. Navedena količina krme je namenjena jelenjadi in muflonu. Krmljenje divjadi ostalih vrst, ki niso navedene v spodnjih alinejah se ne izvaja, oz. je krmljenje dovoljeno le skladno z določili območnih načrtov.

Zimsko se v LUO krmi divjad naslednjih vrst:

- Navadni jelen
- Muflon
- Mala divjad (fazan, poljska jerebica, poljski zajec in raca mlakarica).

Navadni jelen

Jelenjad je dovoljeno krmiti le v osrednjem delu območja aktivnosti (sub)populacij, to je v loviščih, ki imajo številčno načrtovan odvzem. V vseh loviščih robnega življenjskega prostora oz. v loviščih, kjer prisotnost jelenjadi ni zaželena, dopolnilno zimsko krmljenje ni dovoljeno.

Prvenstveno naj se zimsko krmljenje izvaja na območjih povečanih koncentracij jelenjadi v jesensko zimskem obdobju. V izogib škodam na gozdnem drevju morajo upravljavci lovišč zagotoviti stalno založenost krmišč predvsem v zimskem času in zgodnjih spomladanskih mesecih (december-marec), oz. v času trajanja snežne odeje. Nujno je, da lovišča založijo skladišča s krmo (senom, sočna krma) ob krmiščih v času, ko ni snežne odeje, saj je dostop (dovoz krme) do teh krmišč v zimskem času praktično onemogočen. Krma mora biti na razpolago takoj, ko se s premiki v nižje nadmorske višine prične jelenjad pojavljati v bližini krmišč.

Sestava krme za zimsko krmljenje jelenjadi:

- sočna krma (okopavine, tropine, sadje) v deležu do 30 %,
- voluminozna krma (seno, vejniki, silaža, pesni rezanci) preostanek deleža.

Krmljenje z močno krmo na zimskih krmiščih ni dovoljeno.

Količina skupaj položene sočne in grobo vlaknate krme v ustreznem razmerju ni omejena, količine položene krme naj bodo odvisne od naravne ponudbe hrane. Tega razmerja ni treba upoštevati, če se na krmiščih krmi zgolj z voluminozno krmo.

Krmljenje jelenjadi na platoju Jelovice in Pokljuke ni dovoljeno. Zaradi stanja sestojev je zaželeno, da se živali v jesensko-zimskem obdobju premaknejo v nižje nadmorske višine s prehransko ugodnejšim okoljem. Izjema je seno, ki je bilo tu pokošeno in ga je dovoljeno uporabiti za namene zimskega krmljenja (na isti lokaciji).

Gostota krmišč za zimsko krmljenje jelenjadi je definirana upošteva gostoto odvzema jelenjadi oz. uvrstitvijo lovišča v osrednje populacijsko območje. Praviloma je dovoljeno 1 krmišče na začetih 1.000 -1.500 ha lovne površine lovišča oz. LPN, katerega del spada v osrednje populacijsko območje jelenjadi.

Pri zimskem krmljenju je glede na število jelenjadi, ki prihaja na določeno krmišče, potrebno z razporeditvijo krme omogočiti, da vse živali istočasno pridejo do položene krme.

Na naravovarstveno najpomembnejših območjih (kjer je v aktu o zavarovanju tako določeno) ter v območju vplivne cone rastišč divjega petelina se krmljenje ne izvaja.

Krmljenje jelenjadi, kot tudi muflona, naj se prednostno izvaja s krmo proizvedeno na sonaraven način.

Muflon

Muflon je dovoljeno krmiti le v predelih povečanih koncentracij v zimskem obdobju, predvsem z namenom lokalnega omejevanja pritiska na gozdni prostor. Krmimo ga s kombinacijo močne, sočne in voluminozne krme. Priporočljivo je, da je močna krma v maksimalnem deležu do 10 %, muflonu na razpolago predvsem v poznih poletnih in jesenskih mesecih (oktober – december). Količina sočne in grobo vlaknate krme ni omejena, količine položene krme pa naj bodo odvisne od naravne ponudbe hrane. Krmljenje samo z močnimi škrobnimi krmili na posameznih krmiščih ni dovoljeno, pač pa mora biti v teh primerih na voljo na istem krmišču strukturno vsa potrebna krma (močna, voluminozna, sočna) ali vsaj voluminozna in močna krma. Po nekaterih izkušnjah se namreč mufloni ob dostopni voluminozni in močni krmi neradi hranijo s sočno krmo. Odstrel na teh krmiščih ni dovoljen.

Sestava krme za zimsko krmljenje muflonov:

- močna krma (koruza, žita, kostanj, želod, briketi) v deležu do 10 %
- sočna krma (okopavine, tropine, sadje) v deležu do 30 % (delež se lahko nadomesti z voluminozno krmo),
- voluminozna krma (seno, vejniki, silaža, pesni rezanci) preostanek deleža.

Na naravovarstveno najpomembnejših območjih (kjer je v aktu o zavarovanju tako določeno) ter na območju vplivne cone rastišč divjega petelina se krmljenje ne izvaja.

Mala divjad

V nižinskih loviščih s prisotnostjo fazana, poljske jerebice, poljskega zajca in race mlakarice je dovoljeno zimsko krmljenje omenjenih vrst z žiti oz. semenjem, vendar je potrebno preprečiti dostop do hrane rastlinojedim parkljarjem in divjemu prašiču. Načrtuje se poraba žita oz. semen v količini 1.065 kg za potrebe krmljenja male divjadi. Lokacije krmišč za malo divjad morajo upravljavci navesti v letnem načrtu lovišča ali LPN, posebej se teh lokacij v tem načrtu ne navaja.

Vse lokacije zimskega krmljenja jelenjadi in muflonov (kataster krmišč) so navedene v prilogi pričujočega načrta. Ob tem so bile že ob preverjanju lokacij upoštevane usmeritve dolgoročnega lovsko upravljavskega načrta, kot tudi letnega načrta za Gorenjsko LUO za leto 2020.

Upravljavci lovišč lahko posamezne navedene lokacije (priloga tega načrta) izpustijo, ne smejo pa zato navesti nadomestnih. Krmljenje je dovoljeno zgolj na krmiščih, ki so opredeljene v tem načrtu in v letnem načrtu lovišča ali LPN. Izjema so lahko le kope (seno je pokošeno na isti lokaciji), katere lokacije so lahko navedene le v letnem načrtu lovišča ali LPN. Na kopah polaganje sočne ali močne krme ni dovoljeno.

Vsakemu upravljavcu lovišča bo skladno s tem načrtom, z razdelilnikom, določena količina krme. V primeru, da je na posamezni lokaciji dovoljeno krmljenje z več vrstami krme, se mora za vsako posamezno krmišče posebej upoštevati razmerje, ki je določeno za posamezno vrsto divjadi. Navedena razmerja ni potrebno upoštevati le v primeru, če se bo upravljavec kljub možnosti, da lahko krmi z več vrstami hrane odločil zgolj za voluminozno krmo.

Zimsko krmljenje divjadi s pokvarjeno oz. plesnivo krmo (silažne bale) je škodljivo za divjad in zato ni dovoljeno.

Na opuščeni lokacijah zimskega krmljenja, lahko upravljavci izvajajo privabljalno krmljenje (po kriterijih določenih za privabljalno krmljenje).

Lokacije krmišč zimskega krmljenja se lahko spremenijo na predlog upravljavca lovišča ter ob strokovni presoji ZGS.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Količina močne škrobne krme ne sme biti presežena, voluminozno in sočno krmo pa je dovoljeno preseči upoštevajoč navedena razmerja (navadni jelen, muflon).

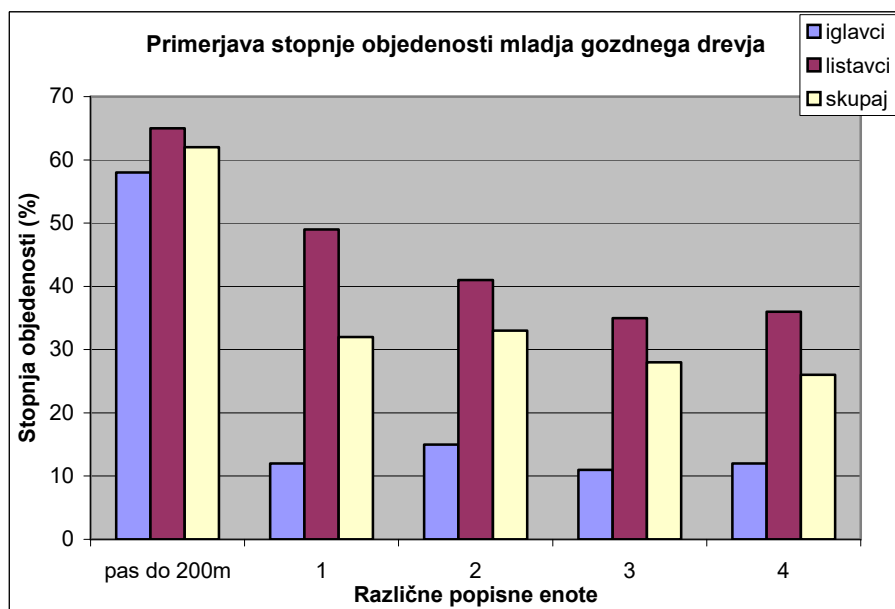
Poškodovanost gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi v bližini krmišč zimskega krmljenja

V letu 2014 smo v sodelovanju s tremi diplomanti-pripravniki izvedli popis poškodovanosti gozdnega mladja v bližini (različni oddaljenosti) krmišč zimskega krmljenja parkljaste divjadi (večinoma jelenjad, majhen del muflon). Uporabljena metodologija popisa je bila enaka metodologiji, ki smo jo uporabili za popis poškodovanosti gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi v prostoru celotne Slovenije v letih 2009/2010, 2013/2014 in 2017, izvedena je bila skladno z Navodili za izvedbo popisa poškodovanosti gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi - objedanje.

Sklepne ugotovitve:

- Stopnja objedenosti gozdnega mladja je v bližini krmišč bistveno večja od stopnje objedenosti v popisnih enotah, v katerih so krmišča, kot tudi bistveno večja od povprečja v kranjskem gozdnogospodarskem območju.
- Indeksi stopnje objedenosti na ploskvah v pasu do 600 m od krmišč v primerjavi s stopnjo objedenosti po popisnih enotah so pri iglavcih v razponu od 347-473, pri listavcih v razponu od 116-163 in skupno 164-208.
- Stopnja objedenosti je višja pri vseh drevesnih vrstah in njihovih skupinah.
- Povečanje objedenosti v pasu do 600 m v primerjavi s popisnimi enotami je manjše pri divjadi bolj priljubljenih drevesnih vrstah (le te so že sicer v območju močno objedene) in večje pri divjadi manj priljubljenih drevesnih vrstah.
- Odkrili smo značilne razlike v skupnem deležu poškodovanih osebkov med posameznimi pasovi oddaljenosti. Največji delež je v pasu do 200 m, nato z oddaljenostjo upada.

- Pomladitveni potencial je na ploskvah v bližini krmišč (do 600 m) nižji od pomladitvenega potenciala v popisnih enotah. Indeksi zmanjšanja pomladitvenega potenciala znašajo od 67 do 80.
- Pomladitveni potencial med ploskvami v pasu do 600 m od krmišč in ploskvami rednega popisa po popisnih enotah se v višinskem pasu < 15 cm pomembneje ne razlikuje. V naslednjih višinskih razredih je povsod nižji, indeksi znašajo od 63 do 78.
- Upadanje pomladitvenega potenciala z višino razreda je pri smreki počasnejše kot sicer v popisnih enotah. Upadanje pomladitvenega potenciala pri jelki, plemenitih listavcih, drugih trdih listavcih in mehkih listavcih je z višino razreda hitreje kot sicer v popisnih enotah.
- Zgradba sestojev v bližini (do 600 m) od krmišč poteka v smeri večje zasmrečenosti.

Legenda: 1-Jelovica in Pokljuka, 2-Osrednje Karavanke, 3-Cerkljansko Škofjeloško hribovje, 4-kranjsko gozdnogospodarsko območje

Glede na navedene ugotovitve upravljavcem lovišč in LPN svetujemo, naj ne pretiravajo z zimskim krmljenjem jelenjadi, tako v pogledu količin krme, njene sestave (deleži priljubljene krme) kot tudi trajanja obdobja krmljenja. Upravljalci naj ne začnejo s prezgodnjim privabljanjem živali (pred nastopom snega) v bližino krmišč s priljubljenimi vrstami krme. V času debelejše snežne odeje pa naj zanesljivo zagotovijo dnevno kontrolo krmišč in krmljenje.

Ustreznost lokacij krmišč zimskega krmljenja rastlinojede parkljaste divjadi (jelenjad, muflon) se bo preverjala, glede na rezultate pa bomo neprimerne lokacije iz sistema krmljenja postopno izločili.

V letu 2020 se v LPN Kozorog Kamnik na krmiščih Brežnikovo, Zabukovec in Dovžanka dovoljuje krmljenje jelenjadi le v času snežne odeje v debelini nad 20 cm (merjeno na krmišču). Z nastopom snežne odeje v debelini 20 cm ali več se krmišča (dnevno) preverja in prav tako zagotavlja (dnevno) krmljenje.

Preprečevalno krmljenje

Preprečevalno krmljenje se izvaja le pri divjem prašiču. V letu 2020 se načrtuje poraba cca. 1.200 kg močne krme (koruza in semenje). Krma mora biti divjim prašičem položena tako, da ni dostopna divjadi drugih vrst (krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme). Na krmiščih preprečevalnega krmljenja odstrel divjih prašičev ni dovoljen. Preprečevalno krmljenje divjega prašiča je dovoljeno zgolj v loviščih, kjer povprečni letni odvzem divjega prašiča v zadnjih treh letih dosega 5 ali več živali. Ne glede na to določilo pa je treba v bodoče število lokacij preprečevalnega krmljenja zmanjšati, zato naj upravljavci postopoma te lokacije izločijo ali preategorizirajo v privabljalna krmišča. To velja predvsem za lovišča, ki imajo povprečni tri letni odvzem manjši od 10 divjih prašičev. Preprečevalno krmljenje se izvaja le v ustreznih razmerah strnjenih gozdov in primerne oddaljenosti od kmetijskih površin in je namenjeno odvrčanju tropov divjih prašičev od kmetijskih kultur, pri čemer se priporoča tudi krmljenje z beljakovinsko hrano na osnovi žit (soja, rastlinske beljakovine,...). Priporočeno obdobje izvajanja preprečevalnega krmljenja je od začetka junija do konca oktobra, izjemoma za konkretna lovišča v primeru večletnega pojavljanja škod tudi prej. Podroben časovni termin izvajanja preprečevalnega krmljenja z letnim načrtom lovišča opredeli upravljavec lovišča. Lovišče sme praviloma imeti le eno preprečevalno krmišče na začetnih 1.000 ha gozdne površine, pri določanju primernosti lokacij se upošteva tudi strnjenost gozdnega kompleksa (gozdne krajine). Preprečevalno krmišče mora biti oddaljeno praviloma vsaj 500 m od zunanje meje gozdnega kompleksa z negozdno krajino. Zaradi omejevanja

škod predvsem po jelenjadi je treba tudi lokacije krmišč preprečevalnega krmljenja divjih prašičev uporabljati na podlagi konkretne presoje (lokacija, sestava krme, količina krme).

Preprečevalno krmljenje naj se izvaja strogo namensko in sicer tam, kjer prašiči dejansko ogrožajo kmetijske površine. Priporoča se, da se dnevna količina položene krme v višini 5 kg, ne preseže. Krmljenje divjih prašičev ni dovoljeno v habitatih gozdnih kur. Ustreznost lokacij krmišč preprečevalnega krmljenja, glede na naravovarstvene pogoje, oddaljenost od rastišč ter gozdnega roba se bo preverjala tudi tekom leta. V primeru, da se izkaže, da je lokacija neprimerna, se preneha preprečevalno krmiti.

Založenost krmišč preprečevalnega krmljenja naj bo zadostna in permanentna v času pojavljanja največjih škod na kmetijskih površinah (junij – oktober). Upravljavci lovišč/LPN naj se hitro odzivajo na prijave škod.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Količina položene krme je lahko presežena le v primeru pojava večjih škod.

Lokacije krmišč, kjer je dovoljeno preprečevalno krmljenje divjih prašičev so navedene v prilogi.

Privabljalno krmljenje

Privabljalno krmljenje se izvaja z namenom privabljanja divjadi zaradi sistematičnega opazovanja in odstrela. Načrtuje se poraba 50.000 kg različne krme. V primeru, da bi se izvajalo privabljalno krmljenje z namenom opazovanja določenih vrst divjadi (npr. foto lov), se lahko privabljalno krmljenje izvaja le za tiste vrste divjadi, za katere je dovoljeno privabljalno krmljenje z namenom odstrela. Taka krmišča morajo biti vključena v letni načrt upravljavca lovišča, za privabljanje pa se lahko uporablja enake vrste krme kot za privabljanje z namenom odstrela.

V LUO je dovoljeno privabljalno krmiti divjad naslednjih vrst:

- Navadni jelen
- Muflon
- Divji prašič
- Lisica
- Kuna belica
- Kuna zlatica

Vrsta in sestava krme:

Navadnega jelena, muflona in divjega prašiča je dovoljeno privabljalno krmiti z

- močno škrobno krmo (koruza, žita, kostanj, želod, briketi s hrano rastlinskega izvora),
- sočno krmo (okopavine, tropine, sadje)
- voluminozno krmo (seno, vejniki, travna silaža, koruzna silaža, pesni rezanci)

Male zveri (lisica, kuna belica, kuna zlatica) je dovoljeno privabljalno krmiti tudi

- s krmo živalskega izvora, vendar v skladu z veterinarskimi predpisi.

Navadni jelen

Privabljalno krmljenje se izvaja s ciljem olajšanega opazovanja in odstrela jelenjadi. Ta oblika krmljenja se lahko izvaja le v času lovne dobe na jelenjad. Pri privabljalnem krmljenju je dovoljeno zalagati praviloma največ 1 krmišče na 500 ha lovne površine lovišča. Število krmišč je lahko tudi večje, ob predpostavki, da je tudi količinski odvzem zadosti visok. Na posameznem krmišču je dovoljeno dnevno položiti skupno največ 50 kg krme, od tega količina močne krme, ki je dnevno dostopna jelenjadi, ne sme presegati 5 kg.

V območju vplivne cone rastišč gozdnih kur je dovoljeno privabljalno krmljenje jelenjadi v času po rasti v in sicer od 1. avgusta dalje. Obstoječe preže in krmišča za privabljalno krmljenje jelenjadi se na rastiščih lahko ohrani, novih naj se ne postavlja. Na rastiščih naj se ne privablja divjega prašiča in malih zveri. Vrsta krme mora biti temu prilagojena (na rastiščih se ne krmi s koruzo in žiti, oz. s krmo živalskega izvora).

Zaradi omejevanja škod predvsem od jelenjadi je treba tudi lokacije krmišč privabljalnega krmljenja uporabljati na podlagi konkretne presoje (lokacija, sestava krme, količina krme).

V primeru, da posamezna lokacija privabljalnega krmljenja zaradi posekanega drevja zaradi ujm oz. lubadarja postane neprimerna jo je tekom leta dovoljeno nadomestiti z novo. Upravljavec lovišča je o tem dolžan obvestiti ZGS in lovsko inšpekcijo.

Muflon

Privabljalno krmljenje muflona je namenjeno opazovanju in privabljanju te vrste divjadi z namenom odstrela.

Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne in priporočene le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo privabljanja muflonov. Privabljalno krmljenje se lahko izvaja v času lovne dobe. Na privabljalnem krmišču je lahko divjadi dostopno največ do 5 kg močnih vrst krme (briketov, žit ali koruze) na dan.

V območju vplivne cone rastišč gozdnih kur je dovoljeno privabljalno krmljenje muflona v času po rasti in sicer od 1. avgusta dalje. Obstoječe preže in krmišča za privabljalno krmljenje muflona se na teh območjih lahko ohrani, novih naj se ne postavlja. Na območjih vplivne cone rastišč naj se ne privablja divjega prašiča in malih zveri. Vrsta krme mora biti temu prilagojena (ni dovoljeno krmljenje s koruzo in žiti).

Lokacije krmišč morajo biti opredeljene v načrtih za upravljanje z divjadjo

Divji prašič

Privabljalno krmljenje divjih prašičev je prvenstveno namenjeno opazovanju ter lažjemu izvrševanju odstrela. Za doseganje učinka privabljanja so na krmišču potrebne in priporočene le minimalne količine krme, ki opravljajo funkcijo (lokalnega) privabljanja divjih prašičev. Privabljalno krmljenje divjega prašiča se lahko izvaja vse leto. Divjadi naj bo dnevno dostopno na privabljalnem krmišču največ do 2 kg ustrezne vrste krme (žit ali koruze). Termin založenosti (v letu) je v pristojnosti upravljavca lovišča.

Ukrep privabljalnega krmljenja mora biti kontroliran in prilagojen gostoti divjih prašičev, ne sme pa biti izveden z namenom privabljanja divjih prašičev v lovišče. Krmišča privabljalnega krmljenja divjih prašičev so lahko praviloma locirana po eno na vsakih 300 ha gozdne površine. Lociranje privabljalnih krmišč za divje prašiče je dovoljeno samo v strnjenih zaokroženih gozdnih kompleksih, večjih od 200 ha. Izjema so nižinska lovišča (Šenčur, Krvavec, Komenda, Vodice, Mengeš, Pšata, Šmarna gora, Toško čelo, Sorško polje), v katerih je v njihovih nižinskih (ravninskih delih) lociranje privabljalnih krmišč dovoljeno v gozdnih kompleksih večjih od 100 ha. Krmljenje v kmetijski krajini in privabljanje v bližino kmetijskih kultur ni dovoljeno. Privabljalno krmišče mora biti oddaljeno praviloma vsaj 200 m od zunanje meje gozdnega kompleksa z negozdno krajino. Treba je zagotoviti, da so mesta privabljalnega krmljenja divjega prašiča zadosti oddaljena od krmišč, kjer se izvaja preprečevalno krmljenje. Med seboj morajo biti oddaljena vsaj 300 m.

Na območju vplivne cone rastišč gozdnih kur se ne sme privablja divjega prašiča in malih zveri. Vrsta krme mora biti temu prilagojena (ni dovoljeno krmljenje s koruzo in žiti).

Za krmo je priporočljivo uporabljati vse vrste žit in koruze. Priporočeno je le krmljenje na način, da je krma na krmiščih dostopna predvsem divjemu prašiču (npr: krmni valj, polaganje krme v tla, prekrivanje krme, ...) in ne ostali divjadi (srnjadi).

Privabljalno krmljenje divjih prašičev je dovoljeno zgolj v loviščih in na krmiščih, ki so navedena z Letnim načrtom LUO za leto 2020 in v letnih načrtih lovišč za leto 2020

Mala divjad (lisica, kuna zlatica, kuna belica)

Krmljenje malih zveri (lisica, kuna belica) ima izključno značaj privabljalnega krmljenja z namenom lova. Izvaja se s krmo živalskega izvora ter s krmo rastlinskega izvora (sadje). Krmljenje se mora izvajati na način, ki je skladen z veterinarskimi predpisi o ravnanju s stranskimi živalskimi proizvodi.

Malih zveri ne krmimo v območjih habitatov gozdnih kur.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Upoštevati je treba maksimalno dovoljene dnevne količine krme. Glede na potrebe po krmljenju, ki se tekom leta lahko spreminjajo, skupnih količin krme ni potrebno dosegati, presegajo pa se lahko do 20 %.

Lokacije krmišč privabljalnega krmljenja so navedene v prilogi načrta.

Vsa krmišča, kjer se izvaja privabljalno krmljenje jelenjadi, muflona, divjega prašiča, lisice ter obeh kun, morajo biti navedena v letnem načrtu lovišč.

Krmne njive

V območju jih je načrtovano 3,5 ha. Krmnih njiv bi bilo potrebno obdelati več, vendar lovske organizacije težko pridobijo ustrezno kmetijsko površino za ta namen.

Med parkljarji so krmne njive prvenstveno namenjene jelenjadi in divjemu prašiču. Krmne njive naj pomagajo zmanjševati pritisk jelenjadi na naravno rastje, zato so dobrodošel pripomoček v uravnavanju usklajenosti obeh vrst z okoljem in se jih ne omejuje po obsegu, pač pa se jih lokacijsko usmerja. Krmne njive za divje prašiče so zaželeno v smislu preprečevanja škod na kmetijskih površinah, katere se prav tako po obsegu ne

omejuje, se jih pa lokacijsko usmerja. Pri krmnih njivah je zaželen uporaba domorodnih (avtohtonih) kulturnih rastlin, uporaba tujerodnih (alohtonih) (npr. topinambur) ni dovoljena.

V intenzivno obdelani agrarni krajini je zaželen večji obseg krmnih njiv za malo divjad (poljski zajec, poljska jerebica).

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Načrta ni treba dosegati in je lahko presežen.

Pridelovalne njive

Za potrebe pridelave krme za divjad vseh vrst lahko lovske organizacije pridelujejo krmo na pridelovalnih njivah. Ocenjujemo, da bodo v letu 2020 obdelane pridelovalne njive na površini 0,7 ha. Pridelovalnih njiv se po obsegu ne omejuje, smiselno pa je, da pridelovalne njive obdelujejo zgolj tisti upravljavci, pri katerih je dovoljena določena oblika krmljenja. Uporablja se domorodne (avtohtone) vrste kulturnih rastlin, tujerodne (alohtone) (npr. topinambur) niso dovoljene.

Dopustna odstopanja realizacije načrta:

Načrta ni treba dosegati in je lahko presežen.

Razdelitev načrtovanih ukrepov v letu 2020

Načrtovana dela v celotnem lovsko upravljavskem območju se razdeli med posamezna lovišča. Načrtovani ukrepi so posebej prikazani za LPN Kozorog Kamnik, ostala lovišča in LUO skupaj.

Ukrep	LPN Kozorog	Ostala lovišča	Skupaj LUO
Zimsko krmljenje parkljaste divjadi (kg)	45.000	65.000	110.000
Zimsko krmljenje male divjadi (kg)	-	1.065	1.065
Preprečevalno krmljenje (divji prašič) (kg)	-	1.200	1.200
Privabljalno krmljenje (kg)	10.000	40.000	50.000
Krmne njive (ha)	-	3,5	3,5
Pridelovalne njive (ha)	-	0,7	0,7
Sol (kg)	3.000	11.500	14.500
Solnice (št.)	547	3.360	3.907

Lovski objekti

Zalaganje solnic

Predvidevamo položitev 14.500 kg soli, za kar bo potrebno 3.907 solnic, ocenjuje pa se poraba cca 4.500 ur. Zalaganje solnic je dovoljeno v zmernih količinah s soljo in mineralnimi kamni (priporočeno do največ 3 kg na solnico). Postavljanje solnic je prepovedano:

- V gozdnih sestojih - mladovjih in sestojih v obnovi, oz. je dovoljeno le ob soglasju lastnika gozda in ZGS.
- Ob cestah in v območju gozdnih rezervatov.
- Ob vodnih virih oz. le v minimalni oddaljenosti 50 m in na način, ki onemogoča vnos soli vanje. Soli tudi ni dovoljeno neposredno vnašati v luže, kaluze in ostala vodna telesa.
- V območja ali bližino območij, kjer so prisotne redke, ogrožene in zavarovane vrste živali ter rastišča redkih, ogroženih in zavarovanih rastlinskih vrst.
- V bližino območij naravnih vrednot, v ožja zavarovana območja in v dele širših zavarovanih območij s strožjim varstvenim režimom (IUCN kategorija II), to je v območja, ki so navedena v naravovarstvenih usmeritvah – v primeru, da je v aktu o zavarovanju navedena prepoved zalaganja solnic. Izjemoma je tudi na teh območjih možna začasna postavitev.

Dopustna odstopanja:

Količina položene soli naj se ne presega.

Če solnice niso postavljene na ustreznih lokacijah, kot je določeno v zgornjih alinejah, naj se odstranijo.

Visoke preže

Za obnovo in novogradnjo predvidevamo 245 objektov, za kar bo potrebnih približno 7.600 delovnih ur. Pri obnovi so predvideni le objekti z večjim obsegom del. Visoke preže morajo biti izdelane iz naravnih in okolju

primernih materialov.

Krmišča

V letu 2020 predvidevamo obnovo oz. novogradnjo 20 krmišč za muflona, jelenjad in malo divjad. V nekaterih loviščih se načrtuje izgradnja raznih objektov za potrebe privabljalnega krmljenja. Pri obnovi in novogradnji krmišč so upoštevana vsa krmišča ne glede na namen krmljenja.

Lovske steze

V letu 2020 predvidevamo obnovo/novogradnjo stez na 100 lokacijah, v skupni dolžini 126,3 km. Lovske organizacije naj se izogibajo novogradnjam, aktivnosti naj usmerijo v vzdrževanje le teh. Dela naj se ne izvajajo na območjih, kjer obstaja velika verjetnost uporabe teh stez v rekreacijske namene.

Prež, steza in solnic se ne postavlja v bližino območij naravnih vrednot, na območja naravovarstveno najpomembnejših habitatnih tipov, v ožja zavarovana območja in v dele širših zavarovanih območij s strožjim varstvenim režimom (navedba v aktu o zavarovanju oz. v naravovarstvenih smernicah območnih načrtov). To velja tudi za gradnjo krmišč in krmljenje divjadi.

Načrtovanih obnov oz. novogradenj lovskih objektov ni treba realizirati.

Razdelitev izdelave in vzdrževanja lovsko tehniških objektov

Načrtovana dela v celotnem lovsko upravljavskem območju se razdeli med posamezna lovišča. Načrtovani ukrepi so posebej prikazani za LPN Kozorog Kamnik, ostala lovišča ter LUO skupaj.

Ukrep – obnova in novogradnja	LPN Kozorog	Ostala lovišča	Skupaj LUO
Visoke preže (št.)	9	236	245
Krmišča (št.)	-	20	20
Lovske steze (št.)	14	86	100

3.2 ŠKODE OD DIVJADI

3.2.1 Škode v letu 2019

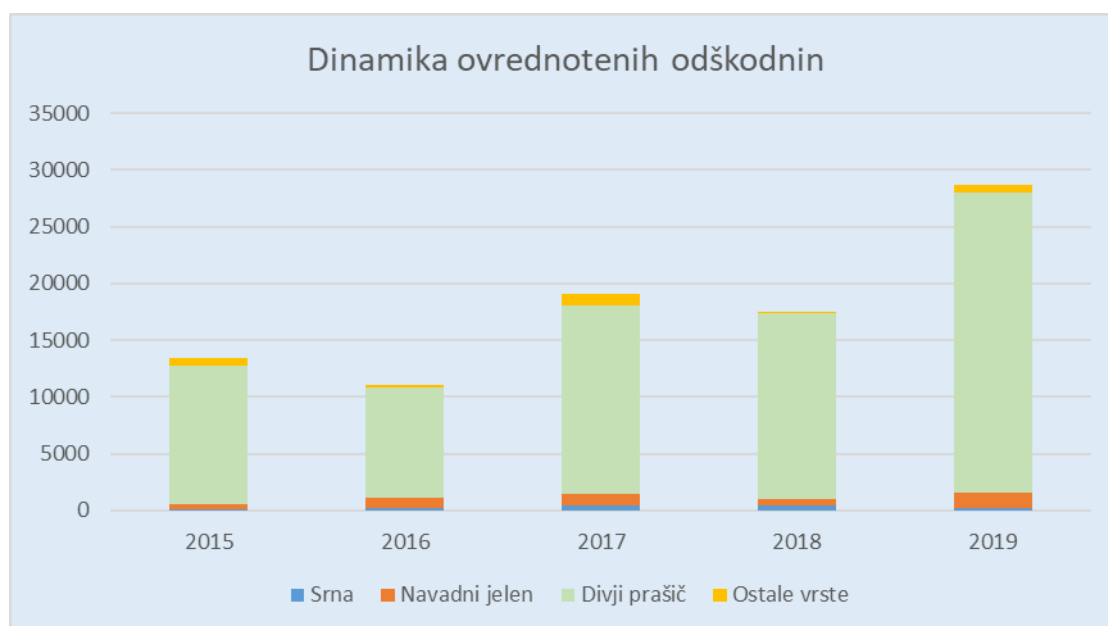
Preglednica 3.3: Škoda, ki jo je povzročila divjad v letu 2019

Vrsta divjadi	Kultura	Ovrednotena odškodnina	
		2019	EUR / 100 ha
srna	kulture	120	0,06
	gozd	50	0,02
skupaj srna		170	0,08
navadni jelen	kulture	625	0,29
	travniki	423,4	0,20
	gozd	400	0,19
skupaj navadni jelen		1448,4	0,68
divji prašič	kulture	4565,01	2,14
	travniki	21810,76	10,23
skupaj divji prašič		26375,77	12,37
SKUPAJ PARKLJARJI		27994,17	13,13
lisica		474	0,22
jazbec		100	0,05
kuna belica		85	0,04
siva vrana		25	0,01
SKUPAJ OSTALE VRSTE		684	0,32
VSE SKUPAJ		28678,17	13,45

Obseg ocenjenih škod od divjadi in izplačanih odškodnin je pomemben kazalnik stanja populacij parkljaste divjadi v območju in njenega vpliva na druge dejavnosti v prostoru. V zgornji preglednici so skupaj navedene izplačane odškodnine, izdan material ter ovrednoteno delo za škode povzročene od divjadi. Prikazane so samo tiste prijavljene škode, katere so lovske organizacije vnesle v lovsko informacijski sistem Lisjak.

Od skupnega zneska ovrednotenih odškodnin so neposredna izplačila znašala 16.932 evra, kar predstavlja 59 % delež, v materialu je bilo poplačano za 3.868 evra odškodnin kar znaša 13,5 %, ovrednotena odškodnina v delu pa je znašala 7.878 evra oz. 27,5 %. Upravljavci lovišč so za nadomestilo za povzročeno škodo skupno opravili 1.575 delovnih ur. Večinoma je šlo za ravnanje travne ruše po divjih prašičih. Vsako delovno uro smo ovrednotili s 5 evri.

Ker se škodam od divjadi v celoti ni mogoče izogniti, je pri njihovi obravnavi pomembno, da lastniki kot dobri gospodarji zavarujejo svoje premoženje, morebitno povzročeno škodo pa pravočasno prijavijo upravljavcu, s katerim sklenejo tudi sporazum o poravnavi. Še pomembnejše je tesnejše sodelovanje med lastniki in lovskimi organizacijami. Z zglednim sodelovanjem je možno s pravočasnimi in ustreznimi ukrepi marsikatero škodo tudi preprečiti ali njen obseg zmanjšati.

Slika 3.1: Dinamika ovrednotenih škod od divjadi v LUO

Preglednica 3.4: Letna dinamika ovrednotenih odškodnin za škode, ki jih je povzročila divjad

Leto	Srna	Navadni jelen	Divji prašič	Ostale vrste	Skupaj
2015	110	383	12.256	680	13.429
2016	150	966	9.771	205	11.092
2017	450	961	16.654	997	19.061
2018	458	520	16.399	120	17.497
2019	170	1448	26.376	684	28.678

V preteklem letu so ovrednotene odškodnine za povzročeno škodo od rastlinojedih parkljarjev, divjega prašiča ter male divjadi znašale 28.678 evra. V primerjavi z letom poprej se je obseg ovrednotenih odškodnin povečal za 64 %. Povzročene škode so bile največje v zadnjem desetletnem obdobju. V lanskem letu beležimo rekorden obseg škod po divjem prašiču. Nekaj večje škode v primerjavi s preteklimi leti smo zabeležili še pri navadnem jelenu (škode v gozdovih, popašenost), medtem ko pri ostalih vrstah ni bilo posebnosti.

V skupnem znesku strukture izplačanih oz. ovrednotenih odškodnin od posameznih vrst divjadi so te po divjem prašiču obsegale delež 92,0 %, po navadnem jelenu 5,1 %, lisici 1,7 %, srni 0,6 %, jazbecu 0,3 %, kuni belici 0,3 % ter sivi vrani 0,1 %.

Po evidencah lovskih organizacij je bila v letu 2019 škoda obravnavana v 198 primerih. Odškodnine so bile izplačane v 74 primerih (izplačila oz. strošek izdanega materiala), medtem ko se je v 124 primerih škoda povrnila na drugačen način, v večini primerov z delom (ravljanje travne ruše). V letu 2018 so bile odškodnine izplačane v 52 primerih.

Škoda je bila lani prijavljena v 16 loviščih, predlani v 17 loviščih. 25 lovišč lani ni imelo prijavljene škode. Glavnina škod je bila povzročena na območjih z večjo številčnostjo divjega prašiča. V tem pogledu že četrto leto zapored prednjači lovišče Škofja Loka, ter še nekaj lovišč v Polhograjskih Dolomitih. Znatne škode po divjem prašiču so drugo leto zapored utrpeli v LPN Kozorog-Kamnik.

Po divjem prašiču je bila škoda evidentirana v 180 primerih, od tega je bila v 166 primerih škoda povzročena na travni ruši, v 14 primerih pa na kmetijskih pridelkih (koruza). Lisica je bila povzročitelj v 7 primerih, v 6 primerih je bil povzročitelj navadni jelen, srna v 2 primerih, v enem primeru pa jazbec, kuna belica in siva vrana.

Po deležih je bilo v LUO največ ovrednotene škode povzročene v lovišču LPN Kozorog in sicer za 44,3 %, sledijo Škofja Loka s 15,0 %, Horjul 11,8 %, Dobrova 10,3 %, Sovodenj s 4,4 %, Jošt-Kranj 4,1 %... V preostalih 10 loviščih je bilo v skupnem deležu za 10,0 % ovrednotenih odškodnin.

Preglednica 3.5: Število škodnih primerov po loviščih v obdobju 2015-2019

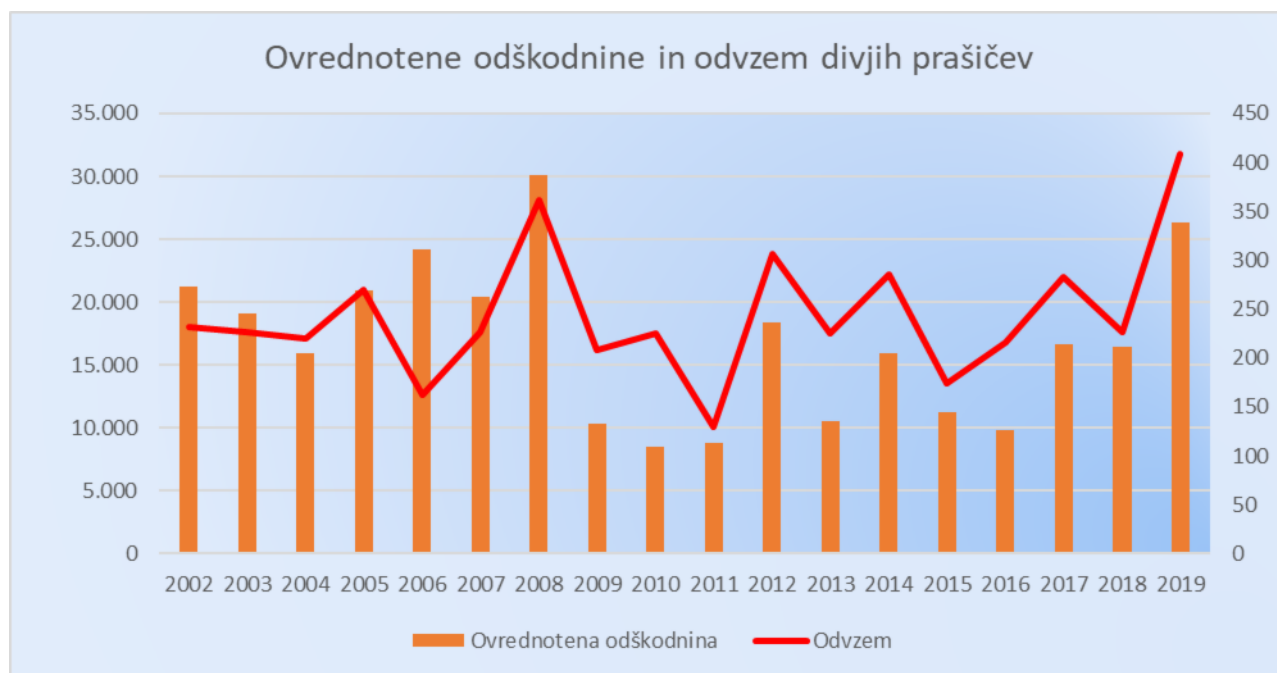
LOVIŠČE/LETO	2015	2016	2017	2018	2019	SKUPAJ
ŠKOFJA LOKA	16	20	65	41	78	220
LPN KOZOROG		3	3	26	22	54
ŠENTJOŠT	6	13	14	7	8	48
MEDVODE	22	8	7			37
HORJUL		6	5	9	17	37
DOBROVA	6	7	5	1	14	33
SELCA	1	1	1	7	19	29
TOŠKO ČELO	12	3	6	1	1	23
KROPA	5	3	3	3	8	22
POLJANE			12	4	5	21
SORICA	6	7	6	1		20
GORENJA VAS		1		9	5	15
JOŠT - KRANJ					12	12
POLHOV GRADEC	2	2	3		2	9
ŽELEZNIKI	2		3	3		8
SOVODENJ			1	2	3	6
BLED	4				2	6
KRANJSKA GORA		2	1	1	1	5
KRIŽNA GORA	1		2	1		4
JESENICE	1		2	1		4
TRŽIČ		3				3
VODICE			1		1	2
STORŽIČ		1				1
ŠENČUR				1		1
PŠATA			1			1
KOMENDA		1				1
KRVAVEC			1			1
STARA FUŽINA		1				1
UDENBORŠT	1					1
JELOVICA - RIBNO						0
BOHINJSKA BISTRICA						0
JEZERSKO						0
BEGUNJŠČICA						0
DOBRČA						0
DOVJE						0
MENGEŠ						0
NOMENJ - GORJUŠE						0
SORŠKO POLJE						0
STOL-ŽIROVNICA						0
ŠMARNJA GORA						0
ŽIRI						0
SKUPAJ	85	82	142	118	198	625

Opomba: Ena prijava (en zapisnik o škodi) pomeni en škodni primer

Poleg škod na lovni površini, vodimo ločeno tudi evidenco škod na nelovni površini, za katero je odgovorna Republika Slovenija. V letu 2019 beležimo 13 prijav, z ocenjeno vrednostjo škode 1.627,6 evra. Po lisici je bilo 5 prijav, z ocenjeno vrednostjo škode 599,6 evra, po srni so bile 3 prijave z ocenjeno vrednostjo 56,0 evra, 2 prijavi sta bili po navadnem jelenu (70,8 evra), po ena pa pri kuni belici (450 evrov), poljskem zajcu (434, 4 evra) in jazbecu (16,8 evra).

Večina evidentirane ovrednotene odškodnine temelji na škodah po divjem prašiču. Ker gre za vrsto, ki

povzroči s svojim načinom prehranjevanja največ škod na kmetijskih površinah, ga tudi ločeno prikazujemo.

Slika 3.2: Škode, ki so jo povzročili divji prašiči

Na zgornji sliki je prikazan trend ovrednotenih odškodnin in odvzema pri divjem prašiču za zadnjih 18 let. Pri ovrednotenih odškodninah smo upoštevali izplačila odškodnin, vrednost izdanega materiala ter opravljene ure za sanacijo razritih površin.

V letu 2019 je bil na Gorenjskem evidentiran najvišji odvzem divjih prašičev v zgodovini upravljanja s to vrsto. Zaradi znatne številčnosti smo se soočali tudi z veliko problematiko škod, ki je bila v nekaterih delih LUO še posebej izrazita. Praktično v celoti so se ponovile razmere iz leta 2008, ki je do sedaj veljalo za leto rekordnih vrednosti tako po odvzemu kot ovrednotenih odškodninah. Edina razlika je ta, da je bila lani problematika bolj skoncentrirana in je prizadela manj lovišč.

Nihanja v odvzemu nakazujejo, da letom z nižjo realizacijo odvzema sledi močnejši porast številčnosti, letom z visoko realizacijo pa upad številčnosti populacije. Velika nihanja v odvzemu kot tudi v povzročenih škodah nam prikazujejo veliko nepredvidljivost te živalske vrste. Ta je pogojena z velikim reprodukcijskim potencialom v povezavi z razpoložljivo hrano (obrod plodonosnega drevja), kot tudi z migracijami med posameznimi območji.

Največ ovrednotenih odškodnin od divjega prašiča v letu 2019 je bilo v loviščih, kjer je številčnost vrste največja (Škofja Loka, LPN Kozorog, Horjul, Dobrova, Toško Čelo...). Vsako leto pa se lokalno nepričakovano pojavijo problemi, kjer je njegova prisotnost zgolj občasna. Lovske organizacije se zelo dobro zavedajo povzročenih škod zaradi česar se vrši tudi močan pritisk z odstrelom. Razen posameznih lovišč so škode v večini lovišč Gorenjskega LUO zaenkrat še znosne.

Za zmanjševanje obsega škod, poleg odstrela, lovske organizacije izvajajo tudi številne zaščite kmetijskih kultur z električnimi pastirji, obdelujejo krmne njive, izvajajo preprečevalno krmljenje divjih prašičev z namenom odvrčanja le teh od intenzivnih kmetijskih kultur. Brez omenjenih ukrepov bi bile škode še bistveno večje.

Trend v zadnjem desetletju je, da je od prašiča izplačanih preko 80 % vseh odškodnin (v lanskem letu je ta delež znašal 92,0 %). V pogledu škod in odškodnin ostaja divji prašič v LUO najbolj problematična vrsta, zato je treba dosledno izvajati vse načrtovane ukrepe.

Preglednica 3.6: Ovrednotene odškodnine in odvzem divjih prašičev v LUO

Leto	Ovrednotena odškodnina	Odvzem
2002	21.279	232
2003	19.045	227
2004	15.950	220
2005	20.969	270
2006	24.188	162
2007	20.453	227
2008	30.108	362
2009	10.277	208
2010	8.486	225
2011	8.785	130
2012	18.352	307
2013	10.569	225
2014	15.955	285
2015	11.246	174
2016	9.771	216
2017	16.654	283
2018	16.397	227
2019	26.376	409

3.2.2 Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi v letu 2019

Preglednica 3.4: Opravljeni ukrepi za preprečevanje škod od divjadi 2019

Vrsta ukrepa	Število objektov	Opravljenе ure
tehnična sredstva	71	878
kemična sredstva	55	805
skupaj	126	1.683

Zaščita s tehničnimi in kemijskimi sredstvi

Preprečevanje škod na in od divjadi s tehničnimi sredstvi, med katerimi so bili večinoma v uporabi električni pastirji (zaščita poljščin pred divjimi prašiči) je bilo izvedeno na 71 lokacijah, za kar je bilo porabljenih 878 ur. Preprečevanje škod na in od divjadi s kemijskimi sredstvi (vonjalne ograje) je bilo organizirano na 55 lokacijah, za kar je bilo po evidencah upravljavcev lovišč porabljenih 805 ur.

Načrt varovanja s tehničnimi sredstvi je bil dosežen 95,9 % glede na število objektov in 101,2 % glede na opravljene ure. Načrt zaščite s kemijskimi sredstvi je bil dosežen 91,6 % glede na število objektov in 97,6 % glede na število ur.

Tehnična zaščita je bila izvedena na 3 lokacijah manj od načrtovanega, kemična zaščita na 5 lokacijah manj od načrtovanega. Največ del na zaščiti, predvsem tehnični, je bilo izvedeno v nekaterih loviščih s tradicionalno močnejše poudarjeno problematiko škod po divjih prašičih (Škofja loka, Udenboršt, Medvode, Pšata...). Glede na problematiko škod po divjih prašičih bi bila zaželena boljša realizacija. Kemično zaščito pa so izvajali predvsem upravljavci z močnejše poudarjeno problematiko izgub divjadi zaradi prometa.

3.2.3 Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letu 2020

Preglednica 3.5: Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod 2020

Vrsta ukrepa	Število objektov	Načrtovane ure
Tehnična sredstva	70	845
kemična sredstva	62	854
Skupaj	132	1699

Zaščita s tehničnimi in kemijskimi sredstvi

Za preprečevanje škod na in od divjadi s tehničnimi sredstvi, med katerimi so večinoma električni pastirji predvidevamo porabo 845 delovnih ur na 70 lokacijah. Za preprečevanje škod na in od divjadi s kemijskimi sredstvi predvidevamo porabo 854 ur na 62 lokacijah.

Ukrep zaščite s tehničnimi sredstvi naj bo namenjen zaščiti pred divjimi prašiči v loviščih, kjer se pojavlja v večji številčnosti in kjer so se pojavljale izrazite škode in so pričakovane tudi v letošnjem letu. Predvsem so to

lovišča v južnega dela jelovškega obrobja s Polhograjskimi dolomiti (Škofja Loka, Dobrova, Horjul, Pšata, Polhov Gradec, Šentjošt, Toško čelo, Selca, Sorica) ter lovišča v nižinskem delu kranjske ravnine. V uporabi naj bodo vsi razpoložljivi električni pastirji, po potrebi naj upravljavci namenijo sredstva za nakup novih.

Za preprečevanje škod od (in na) drugih rastlinojedov naj se uporabljajo vonjalne ograje in druga primerna kemična sredstva. Ukrepi naj se v večji meri izvedejo v tistih loviščih, kjer so izgube zaradi prometa pogostejše in je zato tudi delež izgub zaradi prometa večji.

Priporočamo upoštevanje določila 1. odstavka 56. Člena Zakona o divjadi in lovstvu (o javni objavi osebnih podatkov in naslova pooblaščenca upravljavca za prijavo škod od divjadi na kmetijskih in gozdnih kulturah).

Pri škodah moramo ločiti povzročitelje škod, oziroma kdo za škodo odgovarja glede na to, kje je le-ta nastala.

ŠKODA NA PREMOŽENJU

- A. Za škodo, ki jo povzroči divjad, **na lovni površini** v lovišču in lovišču s posebnim namenom odgovarja upravljavec lovišča. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:
1. **Oškodovanec** mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo **pooblaščenцу upravljavca**, katerega osebne podatke in naslov do 31. 12. tekočega leta upravljavec javno objavi na krajevno običajen način.
 2. **Pooblaščenec lovišča ali lovišča s posebnim namenom** v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v poseben obrazec.
 3. Če se oškodovanec in pooblaščenec upravljavca, na kraju ogleda ali v osmih dneh, ne sporazumeta o višini odškodnine, pošlje **oškodovanec pisno prijavo škode na MKGP**.
 4. Komisija za določanje višine škode na kmetijskih in gozdnih kulturah, sestavljajo predsednik ali njegov namestnik, ter dva člana ali njuna namestnika. En član komisije in njegov namestnik sta usposobljena za kmetijsko stroko, drugi član komisije in njegov namestnik pa za gozdarsko in lovsko stroko. Komisija zaseda v tričlanski sestavi in odloča z večino glasov. V delu komisije sodeluje tudi lovski inšpektor oziroma inšpektorica brez pravice glasovanja.
 5. Na podlagi ocene komisije, ki mora opraviti ogled najpozneje v petnajstih dneh od prijave, poizkusita oškodovanec in upravljavec skleniti sporazum o plačilu odškodnine.
 6. **Oškodovanec ali upravljavec**, ki se ne strinja z odločitvijo komisije, **lahko s tožbo zahteva**, da o odškodnini **odloči pristojno sodišče**. Tožbo morata vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.
- B. Za škodo, ki jo povzroči divjad **na nelovni površini** v lovišču in lovišču s posebnim namenom odgovarja upravljavec, v kolikor je škoda nastala po njegovi krivdi (krivdna odgovornost), sicer pa Republika Slovenija. Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na premičnih stvareh, ki se nahajajo na nelovnih površinah npr. kokoši v kokošnjaku. Postopek prijave in sklenitve sporazuma o višini odškodnine:
1. Oškodovanec mora v roku treh dni od dneva, ko je škodo opazil, pisno prijaviti nastalo škodo krajevno pristojni območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije.
 2. Pooblaščen oseba območne enote Zavoda za gozdove Slovenije v osmih dneh po prijavi škode opravi ogled kraja dogodka in ob tem svoje ugotovitve zapiše v *Zapisnik o nastanku škode, ki jo je povzročila divjad*.
 3. Če se oškodovanec in pooblaščen oseba ne sporazumeta o višini odškodnine, na kraju ogleda ali v osmih dneh ter ne skleneta Sporazuma o določitvi višine odškodnine od divjadi na nelovnih površinah, pošlje oškodovanec pisno prijavo škode ministrstvu, pristojnemu za divjad in lovstvo.
 4. Oškodovanec, ki se ne strinja z odločitvijo ministrstva, pristojnega za divjad in lovstvo, lahko s tožbo zahteva, da o odškodnini odloči pristojno sodišče. Tožbo mora vložiti najkasneje v treh letih od dneva, ko je škoda nastala. Sodišče tožbo zavrže, če oškodovanec ni vložil pisne prijave v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena.
- C. Za škodo, ki jo povzročajo **zavarovane vrste prostoživečih živali** odgovarja R Slovenija, ki je vrste zavarovala. **Škodo ocenjuje pooblaščen delavec ZGS**, ki sestavi predpisan zapisnik, sklene Sporazum z oškodovancem in ga posreduje na ARSO.

ŠKODA NA ZDRAVJU LJUDI

je tista, ki jo divjad povzroči neposredno zdravju človeka in je vsa nepremoženjska škoda, ki je nastala oškodovancu zaradi delovanja divjadi.

ŠKODA POVZROČENA Z IZVAJANJEM LOVA

je vsaka škoda, ki so jo pri izvrševanju lova povzročili lovci, gonjači ali drugi udeleženci lova in lovski psi.

Za škodo, povzročeno z izvrševanjem lova s strelnim orožjem, odgovarja upravljavec, ne glede na krivdo (objektivna odgovornost). Za ostalo škodo nastalo pri izvrševanju lova in upravljanja z loviščem ali loviščem s posebnim namenom, ima oškodovanec pravico neposredno uveljavljati škodo od povzročitelja.

ŠKODA NA DIVJADI

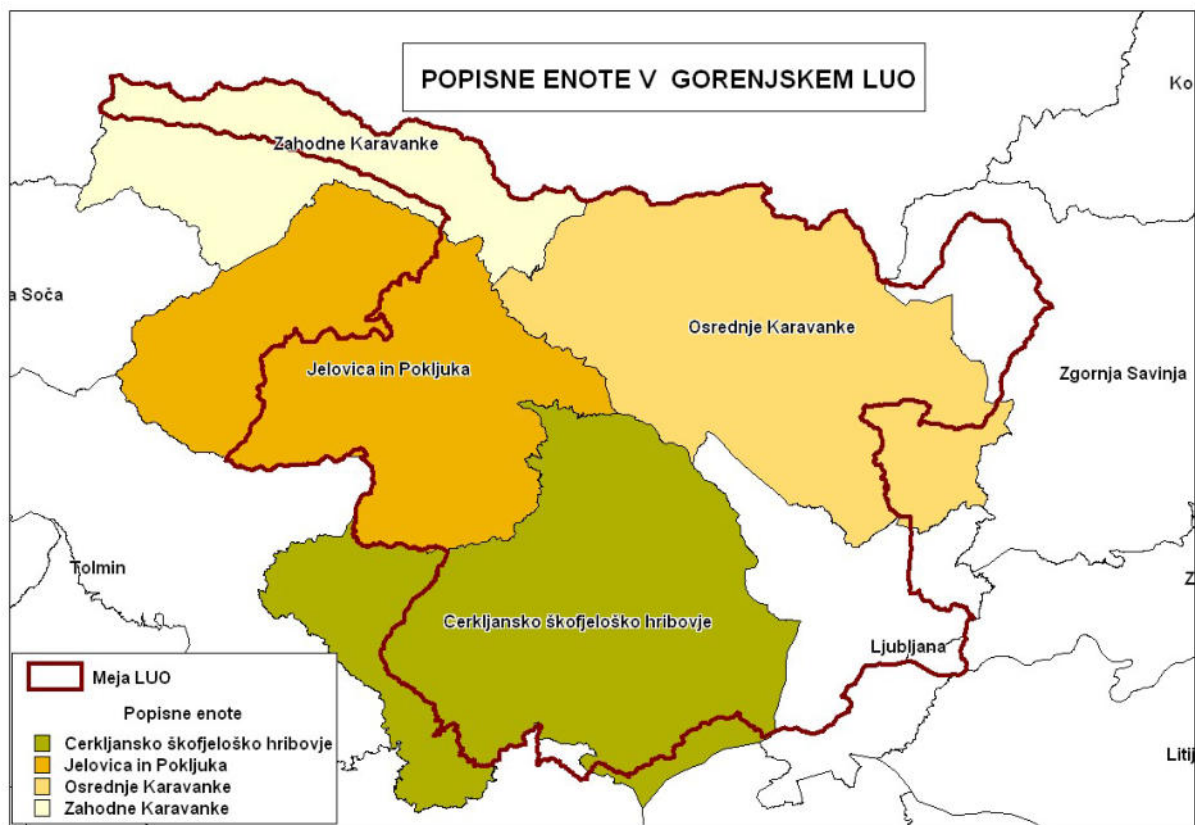
je premoženjska in ekološka škoda, povzročena z neposrednim protipravnim uničenjem, poškodovanjem ali prilastitvijo divjadi, njenih legel in gnezd ali povzročena posredno s protipravnimi posegi v prostor, ki spreminja, krči ali uničuje habitate, naravne prehode (biokoridorje) in druge za obstoj divjadi pomembne dejavnike.

Odgovoren je tisti, ki je ravnal namenoma ali iz malomarnosti (krivdna odgovornost).

Za škodo na divjadi ob trku s premikajočim se vozilom, odgovarja voznik vozila, kolikor se ugotovi, da ni vozil v skladu s predpisi, upravljavec lovišča, kolikor se ugotovi, da je škoda nastala zaradi dejanj upravljavca, ali upravljavec za škodo na divjadi in voznik za škodo na vozilu, kolikor sta oba storila vse potrebno, da do škode ne bi prišlo.

3.3 VPLIV RASTLINOJEDE PARKLJASTE DIVJADI NA GOZDNE EKOSISTEME

V letih 2010, 2014 in 2017 smo na ZGS opravili tri popise poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja po enotni metodologiji za območje celotne Slovenije. Izvedba popisa na terenu prostorsko ni bila vezana na območje LUO, ampak se je izvedla po popisnih enotah pri oblikovanju katerih smo upoštevali populacijska območja rastlinojede parkljaste divjadi in zaokrožena gozdnata območja, ki so si podobna po drevesni sestavi, geološki podlagi, klimi ipd.

Slika 3.3: Prikaz popisnih enot v LUO

Iz slike je razvidno, da na območju LUO ležijo s pretežnim deležem 4 popisne enote in sicer: Cerkljansko in Škofjeloško hribovje, Osrednje Karavanke, Jelovica in Pokljuka ter Zahodne Karavanke. Popisna enota Cerkljansko in Škofjeloško hribovje leži v jugozahodnem delu Gorenjskega LUO in obsega lovišča, katera uvrščamo v ekološko enoto Poljanska dolina s Polhograjskimi dolomiti. Osrednje Karavanke obsegajo severovzhodni del LUO, kamor uvrščamo lovišča Vzhodnih Karavank in Kamniško Savinjskih Alp in deloma lovišča ekološke enote Severni del Ljubljanske kotline. Popisna enota Jelovica in Pokljuka zajema lovišča ekološke enote Jelovica z obrobjem, medtem ko popisna enota Zahodne Karavanke leži na skrajnem severozahodnem delu LUO in sovпада z območjem razširjenosti (sub)populacije jelenjadi v Zahodnih Karavankah kamor uvrščamo lovišča ekološke enote Zahodne Karavanke.

V vsaki popisni enoti je bilo popisanih 51 oz. 52 ploskev, na katerih smo ugotavljali vpliv rastlinojede parkljaste divjadi na poškodovanost gozdnega mladja. Na ploskvah površine 20 m², smo evidentirali vsa drevesca višine od 15 do 150 cm, ter ugotavljali poškodovanost terminalnega poganjka. Podatke smo v nadaljevanju analizirali, statistično obdelali ter jih primerjali z rezultati do sedaj izvedenih popisov s poudarkom na popisu izvedenem v letu 2017.

Stopnje objedenosti so odvisne od številnih dejavnikov, o čemer pričajo praktično vse znane raziskave s tega področja. Ne glede na to, pa so gostote rastlinojedih parkljarjev tiste, ki najpomembneje vplivajo na stopnje poškodovanosti, zato nam ta podatek nudi dodano vrednost pri razumevanju dogajanj v populacijah divjadi, predvsem glede gibanja njene številčnosti oz. gostot.

Med drevesnimi vrstami, ki so prisotne v Gorenjskem LUO med plemenite listavce uvrščamo gorski javor, ostrolistni javor, topokrpni javor, veliki jesen, ostrolistni jesen, gorski brest, poljski brest, lipo, lipovec, češnja, oreh. Med druge trde listavce uvrščamo lesniko, hruško, slivo, kostanj, robinijo, beli gaber, maklen, brek,

mokovec, črni gaber, mali jesen, skorš in trokrpi javor, med mehke listavce pa jerebiko, vrbe, brezo, topole, trepetlika, jelše, negnoj in grmovne vrste.

Preglednica 3.6: Število popisanih osebkov na hektar in njihov delež ter delež objedenosti po višinskih razredih in drevesnih vrstah

Popisna enota: Osrednje Karavanke

Skup. DV	št.vz.	< 15cm		R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	43	22	5.927	31	6.903	14,8	35	6.601	14,3	40	3.622	9,4	34	1.716	20,6	34	18.842	14,1
Jelka	16	17	4.598	1	252	80,0		50	100,0		25	50,0		13	100,0	1	341	81,5
Bori	1				13	100,0											13	100,0
Macesen	4				13			25			13	100,0		13			63	20,0
Ostali iglavci	1													13	100,0		13	100,0
Bukev	43	19	5.109	36	7.888	15,8	40	7.383	24,3	42	3.761	40,3	56	2.827	32,6	40	21.859	25,1
Hrasti	14	3	920	2	543	58,1	1	126	70,0		13					1	682	59,3
Plemeniti listavci	33	32	8.686	18	4.064	44,4	10	1.906	68,2	5	492	69,2	2	76	66,7	12	6.537	53,5
Drugi trdi listavci	30	8	2.146	9	1.893	38,0	10	1.805	60,1	6	543	67,4	5	240	26,3	8	4.480	49,9
Mehki listavci	18			3	555	40,9	4	732	51,7	6	581	58,7	3	139	36,4	4	2.007	49,7
Iglavci	47	38	10.525	32	7.181	17,2	36	6.676	14,9	40	3.660	10,0	35	1.754	21,6	35	19.272	15,5
Listavci	51	62	16.861	68	14.943	28,9	64	11.952	38,9	60	5.389	47,5	65	3.281	33,1	65	35.565	35,5
Skupaj	52	100	27.386	100	22.124	25,1	100	18.628	30,3	100	9.049	32,4	100	5.036	29,1	100	54.836	28,4

Popisna enota: Jelovica in Pokljuka

Skup. DV	št.vz.	< 15cm		R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	45	61	28.730	44	9.392	6,0	48	10.780	8,0	53	5.840	12,4	53	2.926	11,1	48	28.938	8,6
Jelka	25	6	2.873	5	975	39,7	3	588	29,8	2	238	10,5	2	88	28,6	3	1.888	32,5
Macesen	4				25			38			25	50,0	1	75			163	7,7
Bukev	37	7	3.283	24	5.127	14,9	33	7.378	25,4	36	4.039	35,9	40	2.176	35,1	31	18.721	25,9
Hrasti	1		205		25	50,0											25	50,0
Plemeniti listavci	24	21	9.953	15	3.239	73,0	5	1.163	83,9	2	250	75,0		13	100,0	8	4.665	75,9
Drugi trdi listavci	10	1	308	5	1.113	40,4	5	1.163	61,3	3	288	87,0	2	125	50,0	4	2.689	54,9
Mehki listavci	29	3	1.642	7	1.463	82,9	7	1.551	83,1	4	425	91,2	2	88	100,0	6	3.527	84,4
Iglavci	47	67	31.603	49	10.392	9,1	50	11.405	9,1	55	6.103	12,5	56	3.089	11,3	51	30.989	10,0
Listavci	45	33	15.391	51	10.967	43,8	50	11.255	43,1	45	5.002	45,5	44	2.401	38,5	49	29.626	43,4
Skupaj	51	100	46.994	100	21.360	26,9	100	22.660	26,0	100	11.105	27,4	100	5.490	23,2	100	60.615	26,3

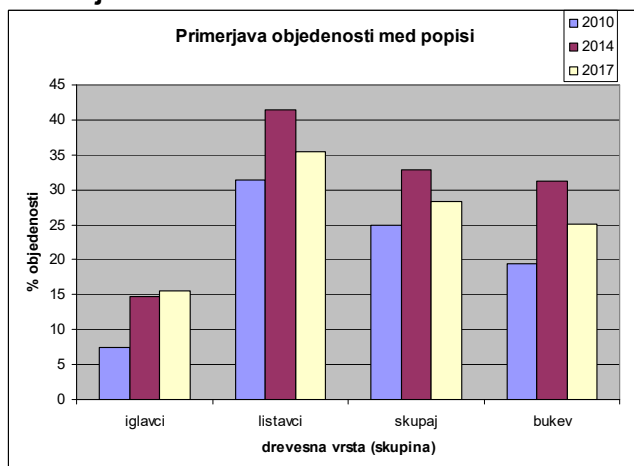
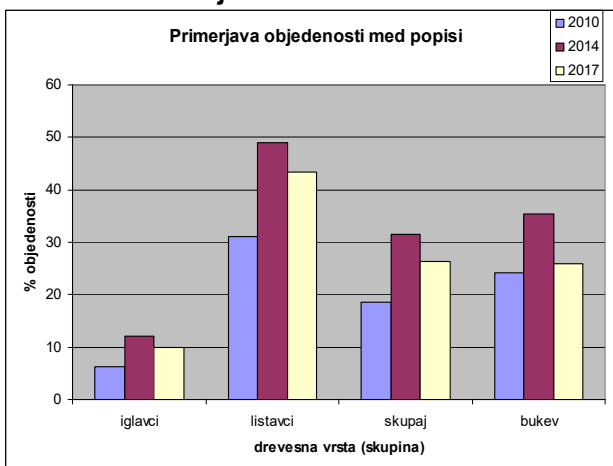
Popisna enota: Cerkljansko in škofjeloško hribovje

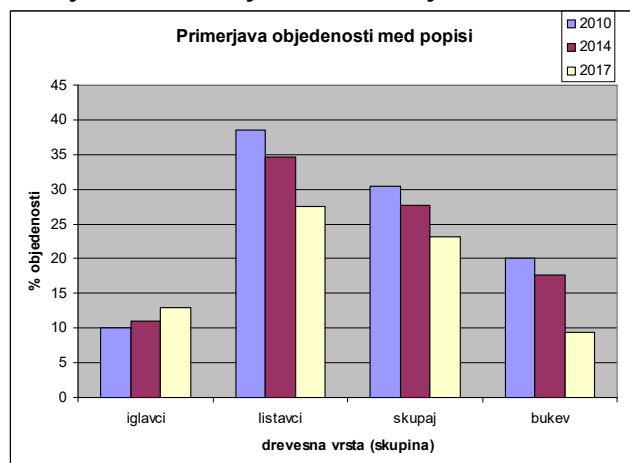
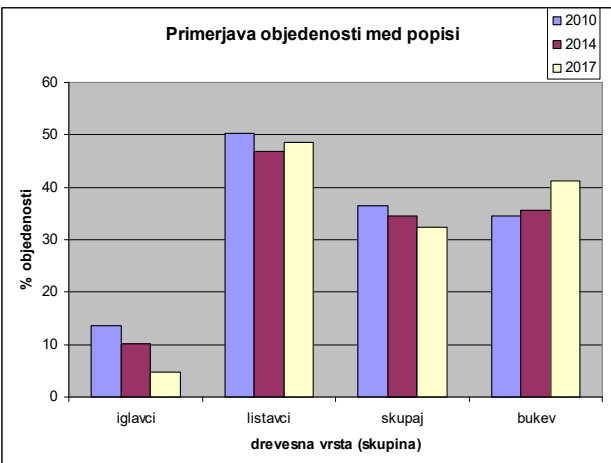
Skup. DV	št.vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	37	8	3.703	17	5.215	5,0	21	4.598	8,8	22	1.925	11,2	9	359	8,0	18	12.097	7,5	
Jelka	13	22	10.369	12	3.822	25,6	8	1.753	20,5	9	761	30,2	8	316	27,3	10	6.652	24,8	
Bori	1				72		2	417		3	259		4	158		1	905		
Bukev	41	15	7.195	28	8.937	6,6	35	7.687	9,5	38	3.405	18,1	54	2.040	7,0	33	22.068	9,4	
Hrasti	17	11	5.185	10	3.233	25,3	4	805	26,8	1	72					6	4.109	25,2	
Plemeniti listavci	31	39	18.199	22	6.810	39,7	13	2.873	69,0	5	460	78,1	5	187	53,8	16	10.330	49,8	
Drugi trdi listavci	28	3	1.270	9	2.931	43,6	15	3.190	59,0	20	1.767	44,7	18	690	22,9	13	8.577	47,9	
Mehki listavci	14	1	529	2	474	45,5	3	575	22,5	3	273	26,3	1	43		2	1.365	30,5	
Iglavci	38	30	14.073	29	9.109	13,6	31	6.767	11,3	33	2.945	15,1	22	833	13,8	30	19.655	13,0	
Listavci	49	70	32.378	71	22.384	25,0	69	15.129	32,7	67	5.977	30,8	78	2.960	13,6	70	46.450	27,5	
Skupaj	52	100	46.450	100	31.493	21,7	100	21.896	26,0	100	8.922	25,6	100	3.793	13,6	100	66.104	23,2	

Popisna enota: Zahodne Karavanke

Skup. DV	št.vz.	< 15cm			R1 15-30cm			R2 30-60cm			R3 60-100cm			R4 100-150cm			R1-R4		
		DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %	DV %	št./ha	obj. %
Smreka	43	23	7.530	37	10.375	2,7	35	7.898	5,0	35	4.190	7,4	38	1.656	1,7	36	24.118	4,2	
Jelka	5	2	516	1	212	20,0	1	184	38,5	1	71	60,0				1	467	33,3	
Macesen	5							14	100,0	1	99	14,3	3	127			241	11,8	
Bukev	42	25	8.149	39	10.842	30,4	49	11.082	46,7	55	6.553	53,1	55	2.406	33,5	46	30.884	41,3	
Hrasti	3				71	60,0											71	60,0	
Plemeniti listavci	25	46	14.855	19	5.364	61,7	10	2.335	77,6	7	849	85,0	4	170	100,0	13	8.719	69,0	
Drugi trdi listavci	14	4	1.238	2	538	57,9	3	665	51,1	1	127	88,9		14		2	1.345	56,8	
Mehki listavci	21	1	309	2	538	68,4	2	538	84,2	1	127	55,6	1	28	100,0	2	1.231	74,7	
Iglavci	43	25	8.046	38	10.587	3,1	36	8.096	5,9	36	4.359	8,4	41	1.783	1,6	37	24.826	4,8	
Listavci	45	75	24.551	62	17.353	42,3	64	14.621	53,2	64	7.657	57,3	59	2.618	38,4	63	42.249	48,5	
Skupaj	51	100	32.597	100	27.940	27,4	100	22.717	36,4	100	12.017	39,6	100	4.402	23,5	100	67.075	32,4	

Pri tolmačenju rezultatov popisa objedenosti se je treba zavedati, da so posamezne drevesne vrste v prehrani parkljaste divjadi različno priljubljene. Tako je npr. delež objedenosti plemenitih listavcev lahko zelo visok že pri nizkih gostotah, nasprotno pa je delež objedenosti smreke praviloma visok šele pri visokih gostotah divjadi. Raziskave kažejo, da se odvisnost med številčnostjo divjadi in objedenostjo mladja najbolj odraža pri objedenosti bukve. Bukve je med divjadjo srednje priljubljena, prostorsko je zastopana praktično na vseh rastiščih in je ne na vse zadnje graditeljica večine sestojev. Prav tako se objedenost bukve glede na spremembe gostot rastlinojede parkljaste divjadi še najbolj linearno spreminja, tudi zato je primerna za ugotavljanje vpliva rastlinojede parkljaste divjadi na gozdno mladje.

Osrednje Karavanke

Jelovica in Pokljuka

Cerkljansko in škofjeloško hribovje**Zahodne Karavanke**

Slika 3.4: Primerjava objedenosti gozdnega mladja med popisi 2010, 2014 in 2017 za razrede R1-R4

Poleg deležev objedenosti posameznih drevesnih vrst je zelo pomembna tudi drevesna sestava v višinskem razredu R4 100-150 cm, to je v razredu, ki predstavlja osnovo za vrstno pestrost bodočih sestojev. Izostanek oz. zelo nizek delež nekaterih drevesnih vrst (jelka, plemeniti listavci) v tem razredu je lahko tudi posledica močnejšega objedanja. To še posebej velja za primere, ko imamo v nižjih višinskih razredih znaten delež določene drevesne vrste, v najvišjem razredu pa ta drevesna vrsta ni ali pa je slabo zastopana.

Izdelana je bila tudi primerjava poškodovanosti med tremi popisi. S statističnimi testi (neparametrična metoda variance-Friedmanova ANOVA in Kendalova konkordanca) smo ugotavljali značilnost razlik v deležih poškodovanih osebkov med posameznimi leti. Analiza je bila opravljena za vse drevesne vrste skupaj in ločeno za bukev.

Popisna enota Osrednje Karavanke

ustreza območju razširjenosti (aktivnosti) (sub)populacije jelenjadi v vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah.

Ugotovitve:**OBJEDENOST V VSEH SLOJIH (R1-R4)**

- Skupna objedenost vzorčnih podatkov je v letu 2010 znašala 25 %, v letu 2014 33 %, v letu 2017 28 %.
- S testom nismo odkrili statistično značilnih razlik v poškodovanosti mladja (skupno za vse drevesne vrste) med posameznimi popisi.
- Pri objedenosti bukve smo odkrili statistično značilne razlike v objedenosti med popisi. Z manjšo objedenostjo izstopa leto 2010 (Friedmanova ANOVA, hi-kvadrat ($N=35$, $df=2$)=6,946, $p=0,031$).
- Skupna objedenost pri bukvi je v letu 2010 znašala 19 %, v letu 2014 pa 31 %, leta 2017 pa 25 %.
- Objedenost plemenitih listavcev je visoka.
- Vrstna pestrost mladja se z višinsko rastjo bistveno ne spreminja, močnejše se spreminjajo (zmanjšujejo) deleži posameznih drevesnih vrst, predvsem na račun povečanega deleža bukve.
- Zaskrbljujoč je zelo nizek delež jelke in gorskega javorja v najvišjem razredu R4.

Presoja vpliva gozd-divjad:

Objedenost v popisni enoti ostaja visoka pa čeprav vzorčni podatki pokažejo (neznačilno) zmanjšanje od popisa leta 2014. Menimo, da se v objedenosti populacije gozdnega mladja niso dogodile pomembnejše spremembe med zadnjima dvema popisoma, glede na leto 2010 se je objedenost bukve celo značilno povečala. V določenih predelih je večji problem nekaj slabše preraščanje posameznih drevesnih vrst (jelka, gorski javor) v višje višinske razrede. K visoki objedenosti največ prispeva jelenjad (osrednje območje razširjenosti karavanške (sub)populacije), lahko pa tudi srnjad, kar bi se verjetno lahko odražalo tudi v visoki objedenosti v nižjih višinskih razredih. K objedenosti bi lahko prispevala tudi prisotnost gamsa. Na stopnjo objedenosti ob drugem popisu so vplivali tudi okoljski dejavniki, oz. vremenske razmere (zima 2013), kljub temu pa ocenjujemo, da so glavni razlog za visoko stopnjo objedenosti gostote jelenjadi.

Popisna enota Jelovica in Pokljuka

obsega območje razširjenosti jelovške (sub)populacije jelenjadi.

Ugotovitve:

OBJEDENOST V VSEH SLOJIH (R1-R4)

- S testom smo ugotovili, da se skupna objedenost med vsemi tremi popisi statistično značilno razlikuje (Friedmanova ANOVA, hi-kvadrat ($N=50$, $df=2$)=19,480, $p=0,000$).
- Skupna objedenost je v letu 2010 znašala 19 %, v letu 2014 31 %, v letu 2017 26 %.
- Pri bukvi s statistično značilno nižjo objedenostjo izstopa leto 2010.
- Objedenost bukve je v letu 2010 znašala 24 %, v letu 2014 35 %, leta 2017 pa 26 %.
- Za popisno enoto je značilna močnejša objedenost plemenitih listavcev, oz. listavcev kot skupine.
- Skupna objedenost se dokaj konstantno povečuje od najnižjega do najvišjega višinskega razreda in pomembneje ne upade v razredu R4.
- Drevesna (vrstna) pestrost v višinskem razredu R4 je zelo skromna, saj sta z večjim deležem prisotni zgolj 2 drevesni vrsti (smreka in bukev).
- Značilen je močnejši upad deleža plemenitih listavcev, predvsem gorskega javorja po višinskih razredih.
- Z višinsko rastjo se močnejše poveča delež bukve in smreke, predvsem na račun ostalih listavcev.

Presoja vpliva gozd-divjad:

Objedenost mladja je v popisni enoti visoka, lokalno, predvsem na območju večjih koncentracij jelenjadi pa zelo visoka. Za enoto je značilna skromnejša vrstna pestrost drevesnih vrst, katera se z višinsko rastjo še zmanjšuje. Delež smreke je v primerjavi z ostalimi enotami visok, kar prav gotovo vpliva na nekaj večjo objedenost ostalih za divjad bolj priljubljenih drevesnih vrst, kar zvišuje stopnjo objedenosti listavcev. Po naši oceni na visok delež objedenosti najbolj vpliva jelenjad, kar se odraža v visoki stopnji objedenosti v najvišjem višinskem razredu R4. Na večje stopnje objedenosti do določene mere prav gotovo vplivajo tudi vremenske razmere, saj so za enoto značilne višje nadmorske višine kjer zapadejo večje količine snega. Ocenjujemo, da je vpliv jelenjadi na gozdno mladje nekaj manjši kot ob drugem popisu. Večji vpliv zaznavamo v delu enote, ki leži v Triglavskem LUO.

Popisna enota Cerkljansko škofjeloško hribovje

obsega širše območje ekološke enote Poljanska dolina z Dolomiti.

Ugotovitve:

OBJEDENOST V VSEH SLOJIH (R1-R4)

- S statističnim preizkusom nismo odkrili značilnih razlik v skupni objedenosti med popisi (pa čeprav vzorčni rezultati prikazujejo zmanjšanje).
- Skupna objedenost vzorčnih podatkov je znašala v letu 2010 30 %, v letu 2014 28 %, leta 2017 pa 23 %,
- Statistično značilne razlike v stopnji objedenosti smo ugotovili pri bukvi, z nižjo objedenostjo izstopa leto 2017 (Friedmanova ANOVA, hi-kvadrat ($N=37$, $df=2$)=7,015, $p=0,030$),
- Objedenost bukve je znašala v letu 2010 20 %, v letu 2014 18 %, leta 2017 9%,
- Za enoto je značilna velika drevesna pestrost, ki z višinsko rastjo manj upade kot v drugih enotah.
- Delež objedenosti v razredu R4 v primerjavi z razredom R2 in R3 močnejše upade,
- Upad deleža jelke in gorskega javorja v razredu R4 v primerjavi z nižjimi razredi ni tako izrazit.

Presoja vpliva gozd-divjad:

Objedenost mladja se je zmanjšala in je najnižja med vsemi popisnimi enotami na Gorenjskem. Za enoto je značilna večja vrstna pestrost, kar posledično pomeni večjo zastopanost divjadi bolj priljubljenih drevesnih vrst. Sama objedenost se porazdeli na večje številno vrst, zato beležimo nekaj nižje stopnje objedenosti pri bolj priljubljenih vrstah. Glede na prostorsko prisotnost posameznih vrst divjadi, k objedenosti mladja večinoma prispeva srnjad. O tem govori tudi dejstvo, da se objedenost v višinskem razredu R4 bistveno zmanjša (mladje preraste višino gobca). Na dokaj visoko stopnjo objedenosti je v preteklosti vplival majhen delež mladovij. Razmere so se po žledolomu leta 2014 spremenile. Ocenjujemo, da je stopnja objedenosti v enoti sprejemljiva ter da omogoča uspešno preraščanje vseh drevesnih vrst. V enoti postopno narašča tudi vpliv jelenjadi, območje pa spada večinoma območje neželene prisotnosti jelenjadi. Prav tako so v enoti prisotne posamezne kolonije gamsov.

Popisna enota Zahodne Karavanke

ustreza osrednjemu arealu razširjenosti jelenjadi na tem območju.

Ugotovitve:

OBJEDENOST V VSEH SLOJIH (R1-R4)

- S statističnimi preizkusi med posameznimi popisi nismo ugotovili statistično značilnih razlik v skupni objedenosti, kot tudi ne pri objedenosti bukve.
- Skupna objedenost se med popisi tako ni bistveno spremenila, v letu 2010 je v vzorčnih podatkih znašala 36 %, v letu 2014 34%, leta 2017 32 %,
- Objedenost bukve je bila v vzorčnih podatkih leta 2010 35 %, leta 2014 36 %, leta 2017 pa 41 %.
- Objedenost listavcev je zelo visoka in je med najvišjimi na ravni cele Slovenije.
- Vrstna pestrost v enoti je skromna, vendar le ta ne upade tako izrazito z višinsko rastjo.
- Delež gorskega javorja je kljub močni objedenosti v višinskem razredu R4 znaten.
- Delež jelke je zelo nizek v vseh višinskih razredih.

Presoja vpliva gozd-divjad:

Objedenost mladja je v enoti visoka. Za popisno enoto je značilen zelo majhen delež mladovij, kar se odraža v povečanem vplivu divjadi na prisotno mladje. Objedenost je večja v zahodnem delu popisne enote, kar sovпада z večjo gostoto jelenjadi. V vzhodnem delu popisne enote je vpliv jelenjadi bistveno manjši, k objedenosti največ doprinese srnjad, kar se odraža v večji objedenosti nižjih višinskih razredov. Za enoto je značilna zelo visoka stopnja objedenosti listavcev, ki je ena največjih na ravni cele Slovenije. K nekaj večji stopnji objedenosti vpliva tudi prisotnost gamsa.

Komentar:

Objedenost mladja se je v vzorčnih podatkih leta 2017 (tretji popis) v primerjavi z letom 2014 (drugi popis) v vseh popisnih enotah zmanjšala, tako pri skupni objedenosti, kot tudi pri objedenosti bukve. Zmanjšanje tudi v osnovni množici gozdnega mladja (značilne razlike med vzorci) pa smo odkrili pri bukvi v Cerkljansko Škofjeloškem hribovju in pri vseh drevesnih vrstah skupaj na Jelovici in Pokljuki.

Primerjava vzorčnih podatkov pokaže nekaj večje zmanjšanje skupne objedenosti v popisni enoti Cerkljansko in Škofjeloško hribovje, manjše pa v ostalih treh enotah. Podobne rezultate kot pri skupni objedenosti beležimo tudi pri bukvi, ki je številčno najbolj zastopana drevesna vrsta. V Cerkljanskem in Škofjeloškem hribovju beležimo močnejši upad objedenosti, v Osrednjih Karavankah ter Jelovici in Pokljuki manjši upad, medtem ko se je stopnja objedenosti v vzorčnih podatkih Zahodnih Karavankah celo povečala. Ob tem je potrebno izpostaviti, da je kljub znižanju stopnje objedenosti v vzorčnih podatkih v popisnih enotah Osrednje Karavanke ter Jelovica in Pokljuka le ta še vedno višja, kot je bila ob prvem popisu leta 2010. Tudi ob sklepanju na osnovno množico mladja ugotavljamo, da je bila objedenost bukovega mladja v Osrednjih Karavankah leta 2010 značilno najnižja, podobno tudi na Jelovici in Pokljuki.

Samo zmanjšanje stopenj poškodovanosti gozdnega mladja v vzorčnih podatkih bi lahko že nakazovalo, da se je številčnost rastlinojede parkljaste divjadi (predvsem jelenjad) nekoliko zmanjšala. Stopnje objedenosti v razredu R4 bi lahko to ugotovitev podkrepile. Izmed vseh kazalnikov prav delež poškodovanih osebkov (skupaj in tudi bukev) v tem razredu nakazuje nekaj nižjo objedenost v primerjavi s preteklimi popisi. Stopnja objedenosti v razredu R4 se je najbolj znižala na Jelovici in Pokljuki ter v Zahodnih Karavankah. V preteklih popisih je npr. na Jelovici in Pokljuki objedenost konstantno naraščala od najnižjega razreda R1 (15 do 30 cm) proti najvišjemu R4 (100 do 150 cm), ob zadnjem popisu je pa objedenost v razredu R4 močnejše upadla.

Ne glede na to, da se je stanje glede objedenosti izboljšalo, pa predvsem objedenost listavcev ostaja med najvišjimi v Sloveniji in je še nesporeljiva. Vpliv divjadi na gozdno mladje ostaja znaten predvsem v enotah, ki pokrivajo osrednja areala razširjenosti jelovške in karavanške (sub)populacije jelenjadi. Stanje populacije pa je treba presojati tudi z uporabo drugih kazalnikov. Glede na podatke objedenosti razreda R4 sklepamo, da bi se številčnost jelenjadi v osrednjih (sub)populacijskih območjih aktivnosti lahko že nekoliko zmanjšala. Ne glede na podatke poškodovanosti gozdnega mladja iz leta 2017 je treba vedeti, da so bili v letih 2016 in 2017 načrtovani močnejši posegi v (sub)populacije jelenjadi, ki so bili predvsem v letu 2017 tudi dobro realizirani. V povezavi še z ostalimi kazalniki in ugotovitvami, ki bodo podrobneje analizirani v poglavjih o posameznih vrstah divjadi bo treba sprejeti konkretne ukrepe, ki bodo sledili zastavljenim ciljem in izboljšali odnose na relaciji gozd in divjad.

Dejstvo je tudi, da v okolju narašča obseg površin, ki so primerne za prehrano rastlinojedih parkljarjev in so nastale kot posledica naravnih ujm in gradacije podlubnikov. Predvsem zaradi posledic žledoloma leta 2014 ter lubadarja v naslednjih letih so nastale številne goličave in presvetljeni sestoji, katere zaenkrat v vegetacijskem obdobju, kasneje pa bodo tudi v obdobju izven vegetacijskega obdobja, divjadi nudile dodaten prehranski vir, ki bo razbremenjeval obstoječa in novo nastajajoča pomladitvena jedra. Obsežen žledolom je po vsej verjetnosti že vplival na zmanjšanje objedenosti v Cerkljanskem in Škofjeloškem hribovju, njegov vpliv in vpliv sečenj zaradi lubadarja pa se zaenkrat še najmanj pozna v Zahodnih Karavankah. Zgolj na osnovi podatkov

objedenosti je nemogoče oceniti, kolikšen je vpliv (morebitne) zmanjšane gostote jelenjadi, kolikšen pa vpliv povečanega obsega prehranskih virov na ponekod bolj ugodno stanje objedenosti, te podatke bo treba pridobiti iz drugih kazalnikov, predvsem v (sub)populacijah divjadi.

4 ŽIVALSKES VRSTE – DIVJAD

4.1 Srna (*Capreolus capreolus*)

4.1.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave srnjadi je lovsko upravljavsko območje. Ločeno dodatno obravnavamo srnjad v zahodnih Karavankah, Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah, severnem delu Ljubljanske kotline, v loviščih Poljanske doline in Polhograjskih dolomitov ter v loviščih Jelovice z obrobjem. Ločena obravnava je pomembna predvsem zaradi različnega okolja, v katerem srnjad prebiva, zaradi prisotnosti različnih vrst in populacijskih gostot ostalih rastlinojedih parkljarjev ter posledično zaradi njihovih medvrstnih odnosov. Nekatere analize so izdelane tudi po posameznih loviščih.

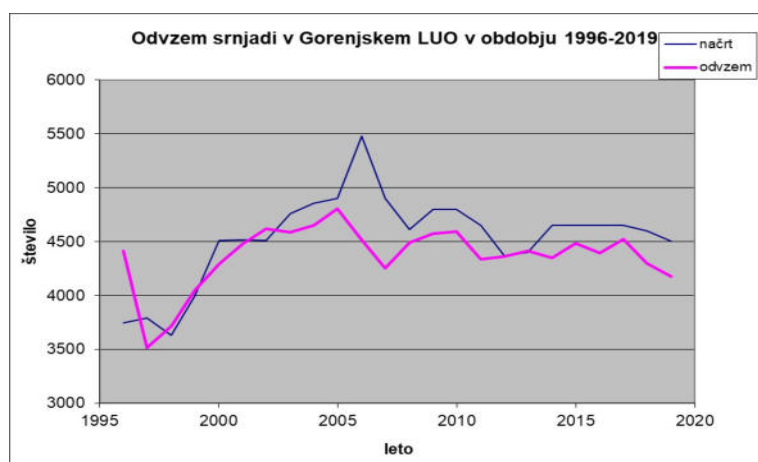
4.1.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

V letu 2019 znaša realizacija načrtovanega odvzema srnjadi v območju v primerjavi z načrti 93 % (4.172 živali od načrtovanih 4.500). V vseh petih ekoloških enotah je bila realizacija odvzema v primerjavi z načrtovanim v okviru dopustnih odstopanj. Po ekoloških enotah je bila realizacija v razponu med 85 % in 99 %, najnižja je bila v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah, najvišja pa na Jelovici z obrobjem.

V preteklem petletnem obdobju je bil odvzem najnižji v letu 2019 (4.173 živali), najvišji pa je bil v letu 2017 v višini 4.524 živali. Razlika med najnižjo in najvišjo vrednostjo v petletnem obdobju znaša 351 živali, kar predstavlja 8,0 % (glede na najnižjo vrednost). Načrti so bili v dopustnih odstopanjih realizirani v vseh letih proučevanega obdobja, glede na odstotek na načrt je bila realizacija najboljša v letu 2017 (97,3 %), sledi realizacija v letu 2015 (96,5 %). Povprečno doseganje načrtov v petletnem obdobju znaša 95 %. V vseh ekoloških enotah je bila realizacija v petletnem obdobju v okviru dopustnih odstopanj in sicer v razponu med 91 in 100 %.

V obdobju 2002-2019 odvzem srnjadi na ravni LUO značilno upada. Prelomno leto v trendu je bilo 2002.

Spolna in starostna struktura:

V letu 2019 je spolna sestava odvzema znašala 51 % srnjakov in 49 % srn. Starostna sestava odvzema je obsegala 14 % mladičev srnjačkov, 16 % lanščakov, 21 % srnjakov 2+, 18 % mladičev srnic, 10 % mladic in 21 % srn v starosti 2+. Delež mladih (mladičev in enoletnih) je znašal 58 % in je bil realiziran v deležu 89 %. Odrasla srnjad je obsegala preostalih 42 % odvzema in je bila realizirana v deležu 99 % (srnjaki 2+ v deležu 98 % in srne 2+ v deležu 99 %). Delež odstreljenih srn 2+ v primerjavi z odstreljenimi srnjaki 2+ je znašal 91 % (v načrtu je bil določen minimalni delež 80 %). S statističnim preizkusom nismo odkrili značilnih razlik v spolnem razmerju med posameznimi ekološkimi enotami. Podobno velja tudi za delež srnjakov 2+. Delež mladih je v razponu med 56 in 59 %, najvišji je v Severnem delu Ljubljanske kotline in Poljanski dolini z Dolomiti, statistični preizkus pa ni pokazal značilnih razlik med ekološkimi enotami. Sklepamo, da sta spolna in starostna sestava podobni v vseh (sub)populacijah srnjadi.

Petletno spolno razmerje odvzema je bilo 50 % : 50 %. V starostni in spolni sestavi so bili zastopani mladiči srnjački s 14 %, lanščaki 16 %, srnjaki 2+ 21 %, mladiči srnice 18 %, mladice 10 % in srne razreda 2+ 22 %. S statističnim preizkusom nismo odkrili značilnih razlik v spolnem razmerju med posameznimi leti. Delež srnjakov razreda 2+, ki znaša v petletnem obdobju v povprečju 21 %, se med posameznimi leti ni pomembneje spreminjal. Podobno ugotavljamo tudi za delež mladih (mladiči in enoletni ne glede na spol), ki v povprečju

znaša 58 % in se med posameznimi leti ni pomembneje spreminjal. Spolno razmerje (odvzema) se med posameznimi ekološkimi enotami pomembneje ne razlikuje (statistični preizkus ni pokazal značilnih razlik). Podobno velja tudi za delež srnjakov 2+ in delež srn 2+, kot tudi delež mladih. Tudi za petletno obdobje sklepamo, da sta spolna in starostna sestava podobni v vseh (sub)populacijah srnjadi.

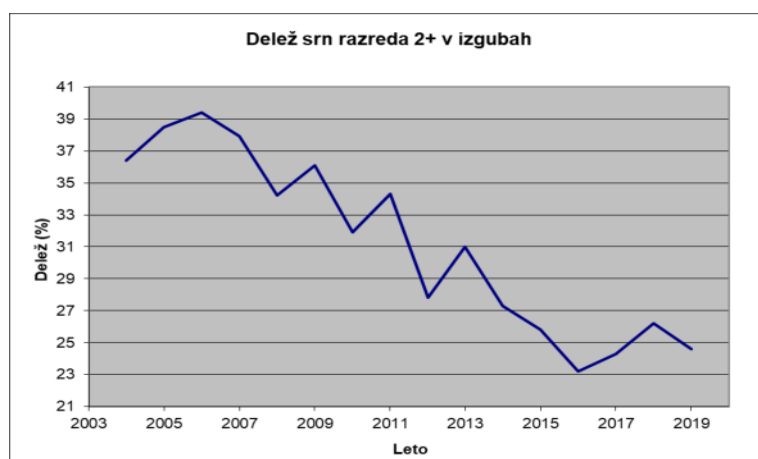
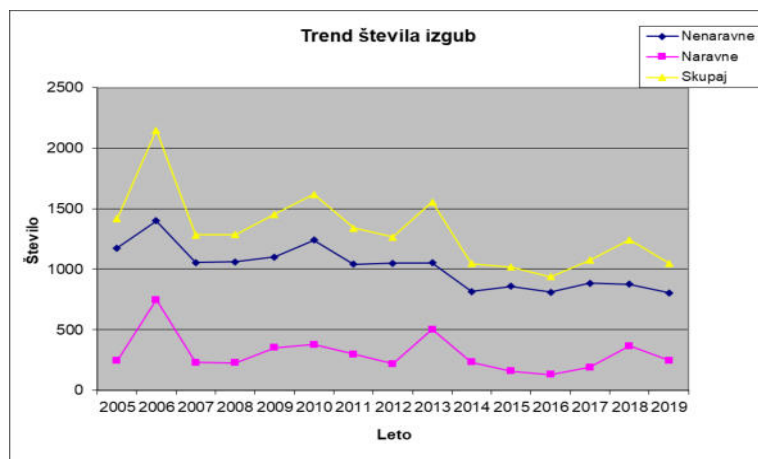
Višina, vzroki in trendi izgub:

V letu 2019 je delež izgub v celotnem odvzemu znašal 25,2 %. V strukturi izgub so prevladovali izgube zaradi prometa (57 %), košnje (17 %), neznanega vzroka in bolezni (16 %), zveri in ujed (5 %), poškodb (3 %) in potepuških psov (2 %). V sestavi izgub močno prevladujejo mladiči (36 %) in srne razreda 2+ (25 %). Delež srnjakov (enoletni in 2+ letni skupaj) v izgubah znaša 29 %. Med izgubami enoletne srnjadi je število srn in srnjakov precej izravnano, med izgubami dve in večletne srnjadi pa je število srn večje od števila srnjakov z indeksom 139.

V vseh ekoloških enotah v sestavi izgub prevladujejo srne in mladiči. Razmerje števila srn v primerjavi s srnjaki (enoletne in dve in večletne živali skupaj) se giblje od 1,1 do 1,6 in se je v primerjavi s preteklim obdobjem pomembno spremenilo (zmanjšalo) (leto 2011 npr. v razponu od 1,5 do 3,6). S statističnim preizkusom (za leto 2019) nismo odkrili značilnih razlik v razmerju izgub med spoloma med ekološkimi enotami pri enoletni srnjadi, podobno tudi ne pri dve in večletni srnjadi.

V petletnem obdobju so izgube v povprečju znašale 24,3 % celotnega odvzema. Tako v absolutni vrednosti, kot tudi v deležu, so bile izgube najvišje v letih 2006, 2010, 2013 in 2018, v vseh letih v povezavi z ostrejšo zimo z debelejšo in dolgotrajnejšo snežno odejo. Tudi primerjava med leti v zadnjem petletnem obdobju pokaže značilne razlike, izgube so bile najvišje leta 2018, najnižje pa leta 2016. V sestavi izgub so prevladovali izgube zaradi prometa (58 %), sledijo izgube zaradi košnje (17 %), neznanega vzroka (13 %) in bolezni (3 %). V sestavi izgub se pojavlja 39 % mladičev, 10 % srnjakov razreda 1+, 16 % srnjakov razreda 2+, 10 % srn razreda 1+, in 25 % srn razreda 2+. Tudi v petletnem obdobju med izgubami prevladujejo srne in mladiči (skupaj 74 %). Med izgubami enoletne srnjadi je število srn zelo podobno kot število srnjakov (indeks srne : srnjaki 102), med izgubami dve in večletne srnjadi pa je število srn večje od števila srnjakov z indeksom 154. Generalni trend izgub v obdobju 2005-2019 je značilno upadajoč.

Deleži izgub se med ekološkimi enotami v petletnem obdobju močno (značilno) razlikujejo, močno pa se razlikuje tudi njihova sestava. Visok delež izgub v celotnem odvzemu je značilen za zahodne Karavanke (34 %), severni del Ljubljanske kotline (30 %). Tudi v slovenskem merilu spadajo nekatera lovišča v zahodnih Karavankah med lovišča z največjim deležem izgub v odvzemu. V vseh enotah prevladujejo izgube zaradi prometa. V sestavi izgub v vseh enotah močno prevladujejo srne in mladiči. Razmerje v izgubah med srnami in srnjaki 1+ je med ekološkimi enotami v razponu med 0,8 do 1,2 srne na srnjaka, s statističnim testom pa med enotami nismo odkrili značilnih razlik. Razlike v razmerju izgub med srnami in srnjaki 2+ med ekološkimi enotami so večje, v razponu med 1,2 do 2,0 srne/srnjaka in statistično značilne (razmerje je najbolj v korist srn v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah in na Jelovici z obrobjem). Zaradi zmanjševanja deleža srn razreda 2+ v izgubah se tudi ta razpon v zadnjih letih zmanjšuje (leto 2011 npr. razpon od 2,2 do 4,9 srn/srnjaka). Še posebno ostrejša zima razmerje srn 2+ in srnjakov 2+ v izgubah v korist srn močno povečajo. Tudi v daljšem obdobju od leta 2004 dalje se delež srn razreda 2+ v izgubah statistično značilno zmanjšuje.

V vseh ekoloških enotah se v izgubah pokažejo isti štirje vrhovi, kot so značilni za izgube na ravni območja (leta 2006, 2010, 2013, 2018). Višina in delež izgub v odvzemu z izjemo izgub zaradi košnje sta močno povezana z ostrino zimskega obdobja (višina in trajanje snežne odeje). Izgube zaradi košnje so povezane s fenologijo vegetacije, kot tudi z drugimi vzroki.

Pomemben podatek stanja (sub)populacije so tudi izgube zaradi prometa. V daljšem časovnem nizu od leta 2004 dalje se število živali značilno zmanjšuje. S podobnim trendom se zmanjšuje tudi delež izgub zaradi prometa v celotnem odvzemu srnjadi.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

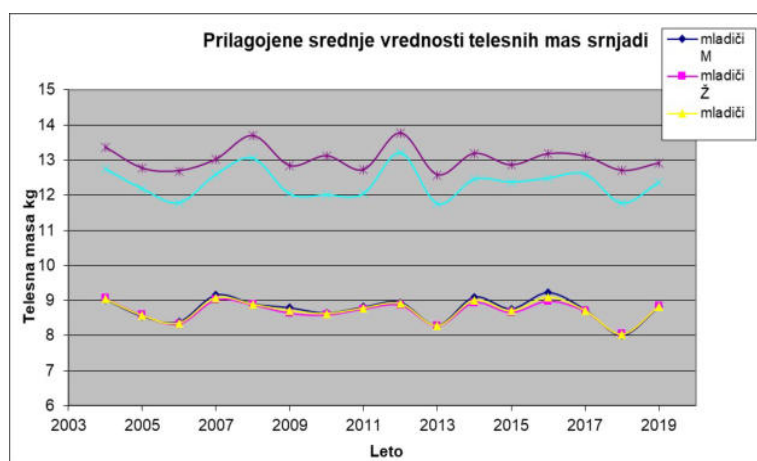
Gospodarjenje s srnjadjo ocenjujemo kot zelo uspešno. Načrti se tako na ravni LUO kot vseh ekoloških enot dosegajo v dopustnih odstopanjih, večinoma med 90 in 100 % realizacijo. V vseh ekoloških enotah je gospodarjenje s srnjadjo podobno, razlike nastopajo zgolj v različnih deležih in vzrokih izgub, predvsem zaradi prometa. Podobno je tudi gospodarjenje v vseh letih zadnjega petletnega obdobja. V daljšem časovnem obdobju se zmanjšujejo izgube tako v absolutni vrednosti kot v deležu glede na odvzem. Zmanjšuje se število

izgub zaradi prometa in s tem število trkov z vozili. S (sub)populacijo se gospodari aktivneje, večji delež živali se odstrela (v primerjavi z izgubami) in s tem divjačina ustrezno uporabi in ovrednoti. Pomembno se je izboljšalo spolno razmerje živali v populaciji, tako med enoletno kot tudi med dve in večletno srnjadjo. Značilno se zmanjšuje starost živali (delež ostarelih živali v (sub)populaciji se zmanjšuje).

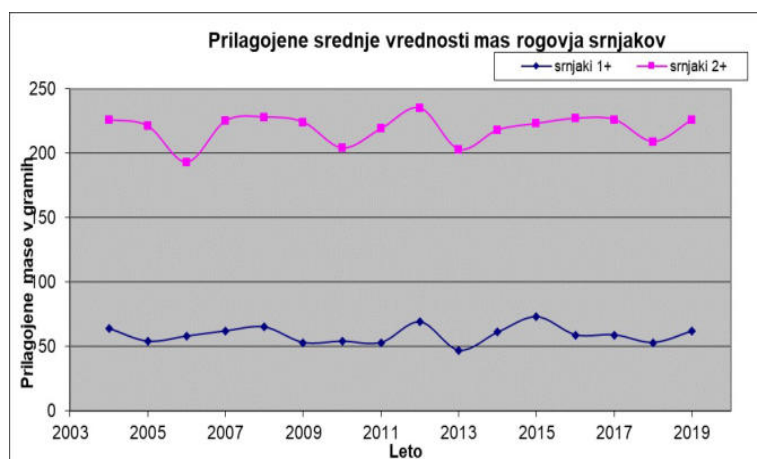
Gibanje telesnih mas in mas rogovja:

Na voljo so telesne mase (neprilagojene srednje vrednosti) srnjadi po starostnih kategorijah in mase rogovja srnjakov. Trendi srednjih vrednosti telesnih mas na ravni LUO so v štirih letih zadnjega petletnega obdobju precej umirjeni, kar velja za vse spolne in starostne kategorije, le v letu 2018 zaznamo upadanje. Večjih nihanj med posameznimi leti nismo zaznali, razlike med posameznimi leti pa so najverjetneje rezultat spreminjanja okoljskih (predvsem klimatskih) spremenljivk, v letu 2018 npr. zaradi ostrejšje zime. V daljšem časovnem nizu nekoliko izstopajo leta 2007, 2012, 2013 in 2018. V letu 2007 so pri večjem deležu spolnih in starostnih kategorij telesne mase uplenjene srnjadi nekoliko višje kot v naslednjih letih, kar pripisujemo zmanjšanju gostote in izboljšanju kondicije živali po hujši zimi 2005/2006. Podobno tudi v letih 2011 in/ali 2012 ugotavljamo, da so pri večjem delu spolnih in starostnih kategorij telesne mase uplenjene srnjadi nekoliko višje kot v predhodnih letih, kar lahko pripišemo obilnemu obrodu plodonosnega gozdnega drevja v letu 2011 ter prej podpovprečni kot povprečni zimi 2011/2012. Leto 2013, zaradi dolgotrajne zime z debelo snežno odejo ponovno pokaže zniževanje telesnih mas, naslednja leta 2014, 2015, 2016 in 2017 pa ponovno običajne vrednosti. Tudi leto 2018 prav tako zaradi ostrejšje zime z debelo snežno odejo (kljub obilnemu obrodu plodonosnega gozdnega in sadnega drevja) pokaže znižanje telesnih mas, v letu 2019 so vrednosti ponovno običajne. Podobno ugotavljamo tudi iz analiz telesnih mas po posameznih ekoloških enotah. Tudi nihanja mas rogovja odraslih srnjakov bi lahko povezovali z vremenskimi dejavniki. Najvišje vrednosti zaznavamo v letu 2007, to je v letu po hujši zimi (2006), v kasnejših letih je zaznati trend upadanja. Ponovno je zaznati povečanje v letu 2012, to je v letu po obilnem obrodu plodonosnega gozdnega drevja (2011) in ponovno znižanje v letu 2013, kot posledica hujše zime. V letih 2014, 2015, 2016 in 2017 ponovno ugotavljamo običajne vrednosti, celo z rahlo naraščajočim trendom. V letu 2018 sledi upad (ostrejša zima), v letu 2019 pa ponovno običajne, ali celo nekaj višje vrednosti.

Treba pa je poudariti, da se telesne mase (uplenjenih) živali spreminjajo tudi tekom leta (v odvisnosti od starosti in dneva uplenitve) živali), zato je pri interpretiranju rezultatov spreminjanja telesnih mas med leti (ki lahko nastanejo tako zaradi spreminjanja različnih okoljskih (vremenskih, habitatnih) spremenljivk, kot tudi sprememb gostote obravnavane vrste in drugih vrst) le to treba upoštevati. Zato v spodnjem grafikonu prikazujemo daljši časovni niz prilagojenih (glede na mesec uplenitve) srednjih vrednosti telesnih mas mlade srnjadi (mladiči, enoletna srnjad) na ravni LUO. S statističnimi preizkusi pri nobenem od starostnih in spolnih razredov nismo odkrili značilnih trendov v obdobju 2004-2019, razlike med posameznimi leti pa so podobne, kot jih za neprilagojene srednje vrednosti ugotavljamo v zgornjem odstavku.

Podobno spremenljivost med posameznimi leti v povezavi s spremenljivostjo vremenskih in drugih okoljskih spremenljivk (npr. obrod plodonosnega gozdnega drevja) ugotavljamo tudi za prilagojene srednje vrednosti mas rogovja srnjakov razredov 1+ in 2+, prikazane so v spodnjem grafikonu. Pri nobenem od obeh navedenih razredov na ravni LUO s statističnimi preizkusi nismo odkrili značilnih trendov v proučevanem obdobju (2004-2019).

Z dodatnimi analizami telesnih mas in mas rogovja (analiza kovariance) (v obdobju 2014-2019) smo odkrili, da se njihove (prilagojene) srednje vrednosti med ekološkimi enotami značilno razlikujejo. Srnjad dosega največje telesne mase v ekološki enoti severni del Ljubljanske kotline, sledijo Poljanska dolina z Dolomiti, Jelovica z obrobjem, zahodne Karavanke ter vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe. Srnjad dosega najvišje mase rogovja odraslih srnjakov v enoti severni del Ljubljanske kotline, sledijo Poljanska dolina z Dolomiti, Jelovica z obrobjem, zahodne Karavanke ter vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe. Razlike so lahko posledica različnih dejavnikov kakovosti življenjskega okolja, različnih populacijskih gostot obravnavane vrste (pa tudi drugih živalskih vrst), lahko pa tudi posledica vplivov genotipa na fenotip. S podrobnejšim proučevanjem telesnih mas srnjadi na Jelovici z obrobjem smo ugotovili, da na telesno maso srnjadi poleg osnovnih dejavnikov (spol, starost, letno obdobje) negativno vplivajo njena populacijska gostota, delež gozdov, majhna količina padavin in nagib terena, pozitivno pa jakost sončnega obsevanja poleti. Po kontroli vplivov spola, starosti živali ter dneva uplenitve smo odkrili, da na telesne mase negativno vpliva tudi delež drogovnjakov in delež kmetijskih površin, razlikujejo pa se tudi med posameznimi leti in med posameznimi lovišči. S podrobnejšim proučevanjem mas rogovja dve in večletnih srnjakov v Gorenjskem LUO smo ugotovili, da na mase rogovja poleg osnovnega dejavnika (starost) pozitivno vpliva delež kmetijskih površin in pestrost gozdnih združb, negativno pa nizke vrednosti sončnega obsevanja poleti, delež drogovnjakov in sestojev v obnovi, gostota gozdnih cest in nagib terena. Na mase rogovja vplivajo tudi populacijske gostote srnjadi in drugih parkljarjev ter lokalna sestava odstrela srnjadi, prav tako pa se mase rogovja razlikujejo med posameznimi leti in med nekaterimi regijami.

S primerjavami le med dvema petletnima obdobjema (2010-2014 in 2015-2019) (s katerimi smo želeli omiliti letno spremenljivost različnih vremenskih dejavnikov) nismo odkrili, da bi se (prilagojene) srednje vrednosti telesnih mas pri katerem od starostnih in spolnih razredov mladih živali (mladiči M, mladiči Ž, srnjaki 1+, srne 1+) značilno spremenile. S preizkusom smo odkrili, da so se prilagojene srednje vrednosti mas rogovja srnjakov razreda 2+ kot tudi enoletnih srnjakov med dvema petletnima obdobjema značilno povečale. S pomočjo navedene analize ugotavljamo, da se je kakovost živali v pogledu razvitosti rogovja v desetletnem obdobju nekoliko izboljšala.

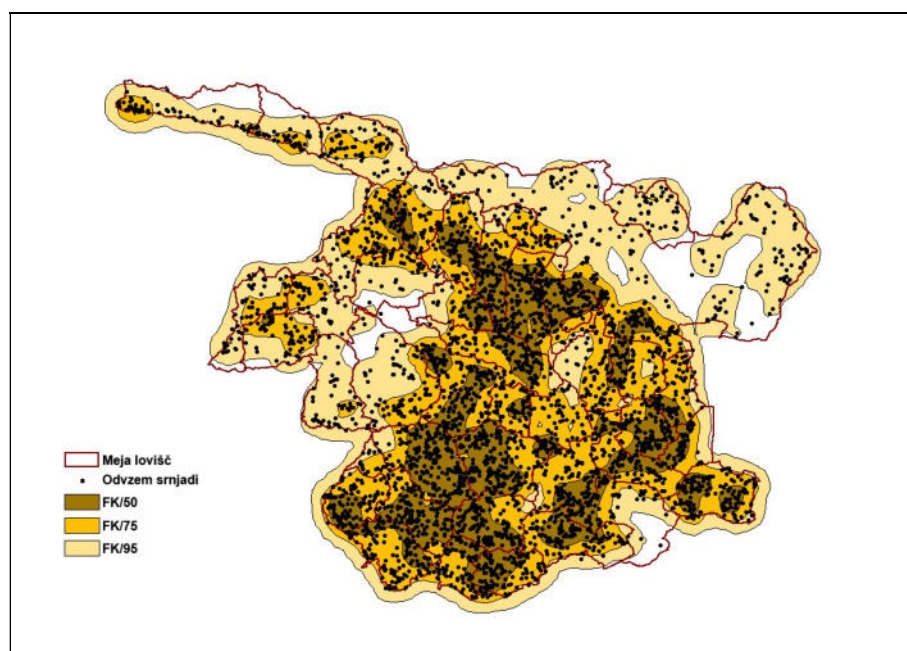
4.1.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Srnjad je prisotna v celotnem lovsko upravljavskem območju, tako da o trendih morebitne širitve ali krčenja območja razširjenosti (aktivnosti) populacije ne moremo govoriti. Gostota je nižja v izrazito gorskih loviščih: Kranjska Gora, Stol, Jesenice, Dovje, Stara Fužina, Jezersko in v gorskih ter visokogorskih revirjih lovišča s posebnim namenom Kozorog Kamnik, v primerjavi z nižinskimi in gričevnatimi območji ostalih lovišč. Manjša gostota srnjadi je značilna tudi v območjih z večjo gostoto drugih rastlinojedih parkljarjev, predvsem jelenjadi, deloma pa tudi gamsov, vzrok je verjetno v bolj primernem okolju za druge rastlinojede v primerjavi s srnjadjo (npr. večji delež gozda, manjši delež kmetijskih površin, večji delež strmih in skalnatih terenov ipd). Razporeditev v prostoru je večinoma »enakomerna«, odvisna seveda od socialnih značilnosti vrste ter od značilnosti okolja.

S podrobnejšim proučevanjem habitatov smo ugotovili, da je primernost prostora za habitat srnjadi v Gorenjskem LUO pogojena z vrednostmi 13 okoljskih spremenljivk: spremenljivke zgradbe prostora (delež kmetijskih površin, delež nedostopnih površin, dolžina javnih cest, dolžina gozdnega roba, lega), klimatske spremenljivke (količina padavin, količina sončnega sevanja poleti, srednja letna temperatura), spremenljivke zgradbe gozdnih sestojev (delež sestojev v obnovi, delež mladovij, lesna zaloga sestojev, indeks gozdnih združb, dolžina gozdnih cest). Ugotovili smo tudi negativni vpliv oddaljenosti do najbližje gozdne in kmetijske

površine. Med kmetijskimi površinami na primernost prostora za habitat srne najbolj vplivata delež travnikov in delež njiv in vrtov.

Legenda: FK/50 – 50% vseh izločitev, FK/75 – 75% vseh izločitev, FK/95 – 95% vseh izločitev

Slika 4.1: Prikaz prostorske razporeditve (sub)populacije srnjadi v LUO z lokacijami odvzema v letu 2019

Ocenjujemo, da se je po hujši zimi leta 2006 gostota (sub)populacije srnjadi zmanjšala, v naslednjih letih se je ponovno okrepila. Ocena velja za vse ekološke enote, s tem da se je (sub)populacija v nižinskih in gričevnatih delih območja verjetno obnovljala hitreje, kot v gorskih. Prav tako ocenjujemo, da se je gostota srnjadi zmanjšala (vendar manj kot leta 2006) tudi v zimi leta 2013, zmanjšanje številčnosti bi lahko povzročila tudi zima v letu 2018. Prostorska porazdelitev (sub)populacije se ni pomembneje spremenila, ocenjujemo, da je srnjad v zadovoljivi gostoti (glede na razpoložljive ekološke razmere), prisotna v vseh loviščih. Na osnovi nekaterih analiziranih kazalnikov sklepamo, da se v daljšem časovnem obdobju številčnost (sub)populacije (gostota) postopno zmanjšuje. K zmanjševanju številčnosti v izrazito nižinskih loviščih je lahko v zadnjih treh letih prispevala tudi prisotnost zlatega šakala.

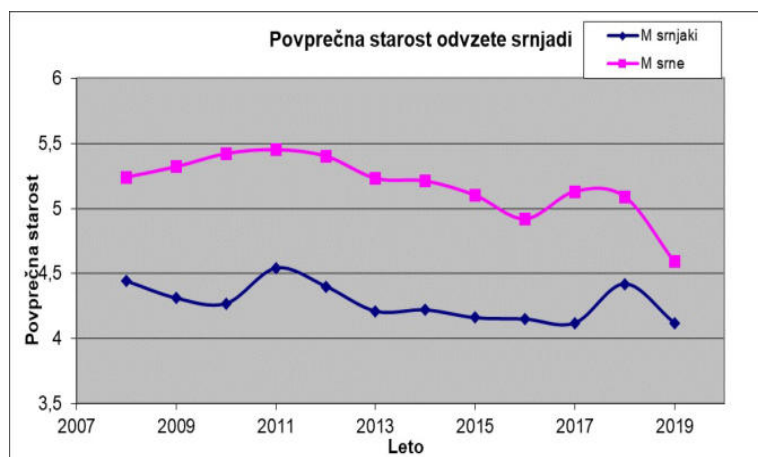
Medvrstni vplivi:

V primerjavi s preteklimi leti nismo odkrili sprememb v medvrstnih vplivih med srnjadjo in divjadjo drugih vrst. Že dlje časa ugotavljamo, da je srnjadi manj v okoljih z večjo gostoto jelenjadi, temu je verjetno bolj kot sam neposreden vpliv jelenjadi, vzrok v (vegetacijski) sestavi življenjskega okolja. V zadnjih nekaj letih je mogoč tudi, sicer lokalno omejen, vpliv risa na srnjad predvsem na Jelovici z obrobjem. Podobno je bil v preteklih letih (2008-2013), pa tudi ponovno v letu 2016 mogoč lokalno omejen vpliv volka na srnjad na območju Jelovice z obrobjem, medtem pa v letih 2014, 2015 in 2017 o njegovi prisotnosti nimamo zanesljivih informacij. Ponovno je bila prisotnost volka opažena v letu 2018. Če se je v obdobju 2008-2013, pa tudi 2016, na območju Jelovice in dela Julijskih Alp zadrževal 1 volk, so se v letu 2018 pojavljali najmanj trije (3) različni volkovi (po nekaterih informacijah in posnetkih ločeno v dveh skupinah). V letu 2019 je številčnost volkov močno porasla, ugotovljeno je bilo, da se na Gorenjskem zadržujejo 3 tropi volkov, poleg tega pa še 2-3 posamezni volkovi, skupaj okoli 20 različnih živali. V zadnjih dveh letih (2017, 2018) je v ravninsko območje med Radovljico in Ljubljano (pretežno ekološka enota severni del Ljubljanske kotline), prišlo do širjenja in porasta številčnosti zlatega šakala (*Canis aureus*). V zadnjih dveh letih se je v nekaterih loviščih te ekološke enote (zaradi prisotnega zlatega šakala) zmanjšala številčnost (sub)populacije srnjadi. Predvsem se pojavlja manjše število mladičev in enoletne srnjadi. V zadnjem letu (2019) se je šakal začel pojavljati tudi v gričevnatih delih nekaterih lovišč.

Do zadnjih let (2016, 2017) nismo odkrili pomembnejših sprememb v okolju v pogledu izboljševanja ali slabšanja prehranskih in drugih bivalnih razmer srnjadi. Že dlje časa ugotavljamo premajhen delež mladih razvojnih faz gozda praktično v gozdovih celotnega območja (izjema je gozdnogospodarska enota Jelendol), kot tudi povečan obseg različnih antropogenih vplivov (vznemirjanje). Zaradi posledic žledoloma 2014, in gradacije podlubnikov v letih 2015, 2016, 2017 in 2018, ter posledic vetroloma 2017, se bo v nekaterih delih območja v prihodnjih letih in desetletjih kakovost življenjskega okolja srnjadi izboljšala (v nekaterih delih območja se nosilna zmogljivost habitatov v vegetacijskem obdobju že izboljšuje).

Spolna in starostna struktura:

Ocenjujemo, da je (sub)populacija glede na starostno sestavo dobro sestavljena, verjetno je boljša pri samicah kot pri samcih, kjer je zaradi varovanja bolje zastopan srednji razred, pa tudi živali večjih starosti je več kot pri samcih. V spolni sestavi menimo, da delež samic nekoliko presega delež samcev, kar je sicer pogojeno z značilnostmi vrste (spolni dimorfizem), v preteklih letih pa je bilo močnejše razmerje v korist samic tudi posledica premalo smelega poseganja z odstrelom med samice razreda 2+. Stanje se je v zadnjih letih pomembno (značilno) izboljšalo. Povprečni (ocenjeni) starosti iz lovišč odvzetih dve in večletnih srnjakov in srn se v zadnjem petletnem obdobju značilno razlikujeta. Pri srnjakih znaša $M=4,15$ let ($Me=4$ leta), pri srnah pa $M=4,86$ let ($Me=4$ leta). Od leta 2008 do 2017 se povprečna starost srnjakov razreda 2+ značilno zmanjšuje (tik nad mejo statistične značilnosti tudi v obdobju 2008-2019), enako ugotavljamo za srne 2+ v obdobju 2008-2019, kar kaže na večjo intenzivnost poseganja v (sub)populacijo z odstrelom pri obeh spolih, zmanjševanje deleža starejših živali in verjetno tudi zmanjševanje njene številčnosti (gostote).

Zdravstveno stanje in vitalnost:

Glede na telesno maso je srnjad najbolj razvita v ekološki enoti severni del Ljubljanske kotline, sledijo Poljanska dolina z Dolomiti, Jelovica z obrobjem, zahodne Karavanke ter vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe. Glede na maso rogovja odraslih srnjakov je srnjad najbolj razvita v enoti severni del Ljubljanske kotline, sledijo Poljanska dolina z Dolomiti, Jelovica z obrobjem, zahodne Karavanke ter vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe.

Ocenjujemo, da se kakovost populacije v zadnjih letih ni pomembneje spremenila, čeprav nekateri kazalniki nakazujejo izboljševanje kakovosti (glede na telesne mase) v letih 2011 in 2012, nato sledi poslabšanje kakovosti v letu 2013 (ostrejša zima), ponovno izboljšanje do leta 2016 in nato ponovno poslabšanje v zadnjih dveh letih (2017-2018). Dejansko gre za običajne fluktuacije na katere najmočnejše vplivajo klimatski dejavniki (ostrina zime (npr. leta 2013 in 2018) ter obrodni plodonosnega gozdnega drevja (npr. 2011). Mase rogovja srnjakov so v obdobju od leta 2007 (ko so dosegle najvišje vrednosti) dalje nekoliko upadle, v letu 2012 pa podobno, kot telesne mase, nekoliko porasle. V letu 2013 sledi upad (ostrejša zima), v nadaljnjih letih pa postopen porast in nato ponoven upad v zadnjih dveh letih (2017-2018) pri enoletnih srnjakih oziroma v zadnjem letu (2018) pri dve in večletnih srnjakih. Vzroki medletnih fluktuacij so podobni, kot jih navajamo pri telesnih masah. Primerjava (prilagojenih) srednjih vrednosti telesnih mas mladih živali ne pokaže pomembnejših razlik med dvema petletnima obdobjema, primerjava mas rogovja srnjakov pa nakazuje izboljšanje.

V letu 2012 smo zaznali (ocena) boljši prirastek pri srnjadi (večje število mladičev na srno) v primerjavi s preteklimi leti. Vzrok je bil verjetno v boljši telesni kondiciji zaradi posledic ugodnega obroda plodonosnega gozdnega in sadnega drevja leto poprej ter v relativno mili zimi 2011/12.

Zdravstveno stanje srnjadi (trend naravnih izgub) se je v letih 2007 in 2008 po večjih izgubah v letu 2006 izboljšalo. V letih 2009 in 2010 opažamo ponoven rahel porast naravnih izgub, v letih 2011 in 2012 pa ponoven upad. Ponoven porast je značilen za leti 2013 in 2018. Vsi navedeni vrhovi v trendu naravnih izgub so v povezavi z ostrejšimi zimami. Generalni trend (števila) naravnih izgub je od leta 2005 dalje upadajoč.

Po znižanju v letu 2007 opažamo v naslednjih letih ponovno rahel porast nenaravnih izgub, predvsem izgub zaradi prometa, v nadaljnjih letih pa ponoven upad. Izgube zaradi prometa izkazujejo izrazit trend upadanja že od leta 2004 dalje.

4.1.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja s populacijo srnjadi ostaja nespremenjen. Ohranjati in vzdrževati želimo življenjskemu okolju primerno gostoto srnjadi z ustrežno spolno, starostno in socialno strukturo. Želimo zdravo populacijo, v kateri se bodo bolezni pojavljale le izjemoma. Ohraniti je treba sedanje zdravstveno stanje (povprečje petletnega obdobja) in sedanjo kakovost populacije. Višino skupnih izgub, kot tudi vpliv srnjadi pri trkih z vozili smo od leta 2004 pomembno zmanjšali in bi ju želeli ohraniti na ravni zadnjih let.

Cilj upravljanja s populacijo srnjadi se dopolni v pogledu zagotavljanja prehranske baze za velike zveri.

4.1.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Načrt odvzema za leto 2020 v območju znaša **4.350** živali.

Preglednica 4.1.1: Načrt odvzema srnjadi

Mladiči M	654 (15,0 %)	Mladiči Ž	870 (20,0 %)
Lanščaki	651 (15,0 %)	Mladice	435 (10,0 %)
Srnjaki 2+	870 (20,0 %)	Srne 2+	870 (20,0 %)
SKUPAJ 4.350 (100,0 %)			

Legenda: Srnjaki 2+, srne 2+ - dve in večletni srnjaki, dve in večletne srne; upošteva se dopolnjeno življenjsko leto, prehod v višji starostni razred s 1. aprilom.

Mladiči se lovijo ne glede na spol, ob izvršenem odstrelu in najdenih izgubah pa se ugotovi in evidentira tudi spol mladičev. Usmeritve za višino načrtovanega odvzema so prostorsko določene tudi za 5 ekoloških enot, ki jih pokrivajo posamezne skupine lovišč in za nekatera lovišča, sestava načrtovanega odvzema po ekoloških enotah pa je enaka načrtovani sestavi v območju.

Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema so določena v sledečih odstotkih:

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega števila v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	+ / - 30 %*	+ -15	+ / - 30 %*	+ -15
Lanščaki / Mladice	+ / - 30 %*		+ / - 30 %*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	+ / - 15 %		+ / - 15 %	
Skupaj	+ / - 15 %			

V posameznem lovišču je dovoljeno odstopanje skupne realizacije v višini do + -15 % načrtovanega skupnega odvzema srnjadi.

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do + - 30 % pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30 % manj/več, to pa je potem potrebno kompenzirati z zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno.

V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do + - 15 % načrtovanega števila odvzema.

Dopustno odstopanje v kategoriji srnjakov razreda 2+ in srn razreda 2+ (dve in večletni srnjaki, dve in večletne srne) je do + -15 % od načrtovanega števila odvzema te kategorije. **Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med dve in večletno srnjadjo načrt določa neposredno vezavo med višino realiziranega odstrela srnjakov 2+ in srn 2+, ki mora znašati najmanj 80 %.** Navedeni odstotki pomenijo, da mora biti v loviščih najmanj 80 % realiziranega odstrela srnjakov 2+ pokritega z odstrelom srn 2+. V primeru nedoseganja prepisane vezave mora biti načrt odvzema srn razreda 2+ realiziran na zgornji meji dopustnih odstopanj. Morebitno preseganje zgornje meje dopustnih odstopanj (+15 %) pri srnah 2+ ali pri srnjadi skupaj zaradi tega določila (neposredna vezava) ne šteje za kršitev načrta.

V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovani odvzem nižji od 10 živali, dopustno odstopanje + -15 % pomeni dve (2) živali, pri načrtovanem odvzemu 10 ali več živali pa prav tako 2 živali oziroma zaokrožitev na najbližjo celo vrednost.

Odstopanja realizacije od načrtovane strukture, po višini in znotraj starostnega razreda osebkov 2+, se bodo smiselno upoštevala pri letnem načrtu za leto 2021.

Zaradi prisotnih volkov in/ali risa veljajo za lovišča Bled, Jelovica-Ribno, Stara Fužina, Bohinjska Bistrica, Nomenj-Gorjuše, Sorica, Železniki, Selca, Poljane, Gorenja vas, Žiri in Sovodenj dopustna odstopanja kot so navedena v naslednji tabeli v sledečih odstotkih:

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega števila v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	+ / - 30 %*	+ 15/-30 %	+ / - 30 %*	+ 15/-30 %
Lanščaki / Mladice	+ / - 30 %*		+ / - 30 %*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	+ / - 15 %		+ / - 15 %	
Skupaj	+15/-23 %			

V posameznem zgoraj navedenem lovišču je dovoljeno odstopanje skupne realizacije v višini do + 15/-23 % načrtovanega skupnega odvzema srnjadi.

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do + - 30 % pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30 % manj/več, to pa je potem potrebno kompenzirati z zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno.

V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do + 15/-30 % načrtovanega števila odvzema.

Dopustno odstopanje v kategoriji srnjakov razreda 2+ in srn razreda 2+ (dve in večletni srnjaki, dve in večletne srne) je do + -15 % od načrtovanega števila odvzema te kategorije. **Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med dve in večletno srnjadjo načrt določa neposredno vezavo med višino realiziranega odstrela srnjakov 2+ in srn 2+, ki mora znašati najmanj 60 %.** Navedeni odstotki pomenijo, da mora biti v loviščih najmanj 60 % realiziranega odstrela srnjakov 2+ pokritega z odstrelom srn 2+. V primeru nedoseganja prepisane vezave mora biti načrt odvzema srn razreda 2+ realiziran na zgornji meji dopustnih odstopanj.

V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovani odvzem nižji od 10 živali, dopustno odstopanje + -15 % pomeni dve (2) živali, pri načrtovanem odvzemu 10 ali več živali pa prav tako 2 živali oziroma zaokrožitev na najbližjo celo vrednost.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Načrtovani odvzem v območju v višini 4.350 živali se po ekoloških enotah (in loviščih) razdeli tako, kot je prikazano v nadaljevanju.

Karavanke – zahodni del

Kranjska gora, Dovje, Jesenice, Stol, Begunščica, Dobrča								
Mladiči M	Lanščaki	Srnjaki 2+	Srnjaki	Mladiči Ž	Mladice	Srne 2+	Srne	Skupaj
78	77	103	258	103	51	103	257	515

Karavanke – vzhodni del ter Kamniške in Savinjske Alpe

LPN Kozorog, Jezersko, Storžič, Udenboršt, Tržič								
Mladiči M	Lanščaki	Srnjaki 2+	Srnjaki	Mladiči Ž	Mladice	Srne 2+	Srne	Skupaj
111	111	148	370	148	74	148	370	740

Od tega LPN Kozorog

Mladiči M	Lanščaki	Srnjaki 2+	Srnjaki	Mladiči Ž	Mladice	Srne 2+	Srne	Skupaj
54	54	72	180	72	36	72	180	360

Severni del Ljubljanske kotline

Šenčur, Komenda, Vodice, Šmarna gora, Mengeš, Pšata, Kravavec								
Mladiči M	Lanščaki	Srnjaki 2+	Srnjaki	Mladiči Ž	Mladice	Srne 2+	Srne	Skupaj
95	94	126	315	126	63	126	315	630

Poljanska dolina in Dolomiti

Sorško polje, Križna gora, Škofja Loka, Poljane, Gorenja vas, Sovodenj, Žiri, Toško Čelo, Medvode, Dobrova, Polhov Gradec, Horjul, Šentjošt								
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Mladiči M	Lanščaki	Srnjaki 2+	Srnjaki	Mladiči Ž	Mladice	Srne 2+	Srne	Skupaj
242	242	323	807	323	162	323	808	1615

Znižanje za 25 živali glede na leto 2019 se upošteva pri loviščih Kranjske ravnine in gričevnatega obrobja.

Jelovica z obrobjem

Sorica, Železniki, Selca, Jošt, Kropa, Jelovica, Bled, Nomenj, Bohinjska Bistrica, Stara fužina								
Mladiči M	Lanščaki	Srnjaki 2+	Srnjaki	Mladiči Ž	Mladice	Srne 2+	Srne	Skupaj
128	127	170	425	170	85	170	425	850

Morebitne večje kršitve realizacije odvzema po spolu in starosti v letu 2019 v primerjavi z načrtovano po posameznih loviščih, v letu 2020 pri izdelavi razdelilnika načrtovanega odvzema skupaj izravnavajo Območno združenje upravljavcev lovišč in LPN, ZGS in upravljavci lovišč v okviru ekoloških enot.

V načrtu za leto 2020 nismo upoštevali velikih zveri (volka) pri upravljanju s srnjadjo v Karavanškem in Kamniško Savinjskem delu LUO. V primeru, da bo tekom leta 2020 na tem območju ugotovljena prisotnost volčjega tropa (in ne zgolj posameznih osebkov) na osnovi genetskega monitoringa (genetski vzorci-sorodnost med volkovi) in/ali z izzivanjem s tuljenjem bomo morebitne odklone v spolni in starostni sestavi realiziranega odvzema (v loviščih s prisotnim volčjim tropom) smiselno in skladno z »Navodili za upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo« upoštevali pri strokovni presoji izvrševanja načrtovanih ukrepov.

Priporočamo, da se do obdobja parjenja, to je do 25. julija realizira največ 2/3 načrtovanega odvzema dve in večletnih srnjakov. Priporočamo, da se pretežen del (najmanj 70 %) odstrela srnjadi ženskega spola in mladičev opravi v jesenskem času pred nastopom zime (do 31. oktobra). Predlagamo, da upravljavci lovišč morebitne interne omejitve in stimulacije lova srnjadi prilagodijo v smeri doseganja načrtovane višine in sestave odvzema srnjadi, ter dosledni in pravočasni realizaciji načrtovanega odvzema mlade srnjadi in srn razreda 2+. Zaradi velikega deleža srn razreda 2+ v izgubah, tudi v prometu (ki pa se v zadnjih letih pomembno zmanjšuje), predlagamo večjo smelost pri njihovem odstrelu. Minimalni odstotek glede na obseg odstreljenih srnjakov razreda 2+ je naveden v odstavku o dopustnih odstopanjih.

Poleg rednega spremljanja z opazovanji naj upravljavci lovišč in LPN, v kolikor je le mogoče, spremljajo tudi zdravstveno stanje in ugotavljajo vzroke pogina srnjadi. Pomembno je tudi ugotavljanje medsebojnih vplivov z divjadjo ostalih vrst.

Preglednica 4.1.2: Analiza odvzema srnjadi

Regulacija 1. razreda lovskih srnjakov

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	607	627	633	556	584	3007	27,3	13,7
Lanščaki	703	673	700	729	649	3454	31,4	15,8
Srnjaki 2+	931	913	912	899	886	4541	41,3	20,8
Skupaj SRNJAKI	2241	2213	2245	2184	2119	11002	100,0	50,3
Mladiči Ž	815	780	864	729	735	3923	36,1	17,9
Mladice	457	454	456	448	425	2240	20,6	10,2
Srne 2+	973	950	959	938	893	4713	43,3	21,5
Skupaj SRNE	2245	2184	2279	2115	2053	10876	100,0	49,7
SKUPAJ odstrel in izgube	4486	4397	4524	4299	4172	21878		100,0
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom								
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj		
Načrt - skupaj	4.650	4.650	4.650	4.600	4.500	23050		
Odstrel in izgube / načrt	96,5	94,6	97,3	93,5	92,7	94,9		
Delež srnjakov	50,0	50,3	49,6	50,8	50,8	50,3		
Delež srnjakov 2+	20,8	20,8	20,2	20,9	21,2	20,8		
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spo	57,6	57,6	58,6	57,3	57,4	57,7		
Izgube								
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%	
Nenaravne izgube	860	809	885	876	804	4234	79,5	
Naravne izgube	159	130	190	366	246	1091	20,5	
Skupaj izgube	1019	939	1075	1242	1050	5325	100,0	
% izgub	22,7	21,4	23,8	28,9	25,2	24,3		
Odstrel	3467	3458	3449	3057	3122	16553		
Vzroki izgub								
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%	
1 neznan	97	76	125	272	143	713	13,4	
2 bolezen	34	37	31	34	24	160	3,0	
3 krivolov	6	3	2	1	7	19	0,4	
4 cesta	601	608	628	621	595	3053	57,3	
5 železnica	9	7	9	19	6	50	0,9	
6 zveri	6	2	9	10	48	75	1,4	
7 psi	45	32	43	44	16	180	3,4	
8 kosilnica	199	159	203	191	180	932	17,5	
9 garje						0	0,0	
10 poškodba	22	15	25	50	31	143	2,7	
Telesne mase (biološka telesna mase)								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019			
Mladiči M	8,8	9,4	8,7	8,1	8,7			
Indeks	100	107	99	92	99			
Lanščaki	12,4	12,6	12,5	11,8	12,4			
Indeks	100	102	101	95	100			
Mladiči Ž	8,7	9,1	8,7	8,2	8,9			
Indeks	100	105	100	94	102			
Mladice	12,9	13,1	13	12,8	13			
Indeks	100	102	101	99	101			
Mladiči M+Ž	8,8	9,2	8,7	8,2	8,8			
Indeks	100	105	99	93	100			
Masa trofej srnjakov 2+ (gr)								
Povprečna masa trofej / leto	2015	2016	2017	2018	2019			
Srnjaki 2+	229	232	232	219	236			
Indeks	100	101	101	96	103			

4.2 Navadni jelen (*Cervus elaphus*)

4.2.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave jelenjadi je lovsko upravljavsko območje. Ločeno dodatno obravnavamo jelenjad v treh prostorskih (ekoloških) enotah in sicer v zahodnih Karavankah, v Vzhodnih Karavankah in Kamniško savinjskih Alpah ter na Jelovici z obrobjem. Nekatere analize so izdelane tudi po posameznih loviščih.

Zaradi celovitega pristopa pri upravljanju z jelenjadjo za območje Solčave in Luč v Kamniško-Savinjskem LUO in Gorenjskem LUO (Zapisnik delovnega sestanka na temo problematike jelenjadi z dne 19.10.2017) so nekatere analize stanja ter ukrepi (podobno kot v načrtih za leti 2018 in 2019) tudi za leto 2020 posebej prikazani za revirja Veža in Logarska dolina v LPN Kozorog Kamnik (Gorenjsko LUO). Ker v to območje Solčave in Luč spadata tudi lovišči Luče in Solčava (Kamniško Savinjsko LUO) prikazujemo v tem načrtu tudi nekatere analize in ukrepe, ki veljajo za ti dve lovišči in so načrtovani v Letnem lovsko upravljavskem načrtu za Kamniško Savinjsko LUO za leto 2020.

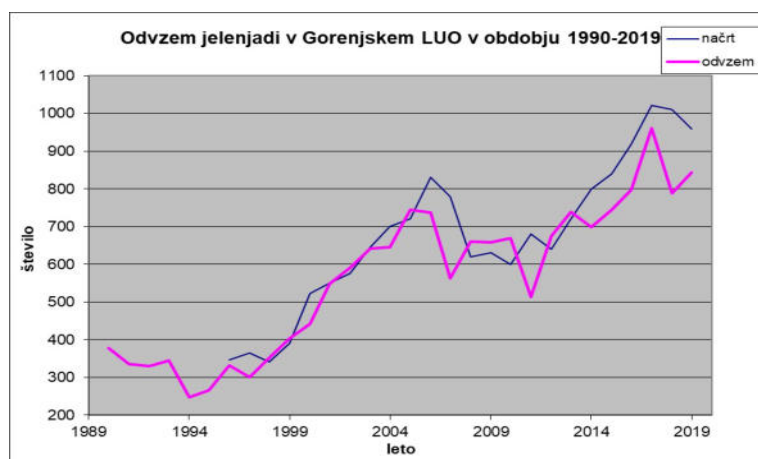
4.2.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Realizacija načrtovanega odvzema jelenjadi v preteklem letu v celotnem območju znaša 88 % (844 živali od načrtovanih 960). Odstotek realizacije načrtovanega odvzema je bil v Zahodnih Karavankah 90 %, Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah 86 % in na Jelovici z obrobjem 89 %. V robnem delu območja aktivnosti (sub)populacije, ki vključuje tudi območje neželene prisotnosti jelenjadi, je bilo v preteklem letu uplenjenih 132 živali, kar predstavlja 15,6 % celotnega odvzema v LUO. V ekološki enoti Jelovica z obrobjem so se v letu 2019 pojavili teritorialni tropi volkov, v loviščih osrednjega dela te (sub)populacije so bili v letu 2019 načrti realizirani v povprečju 80 %.

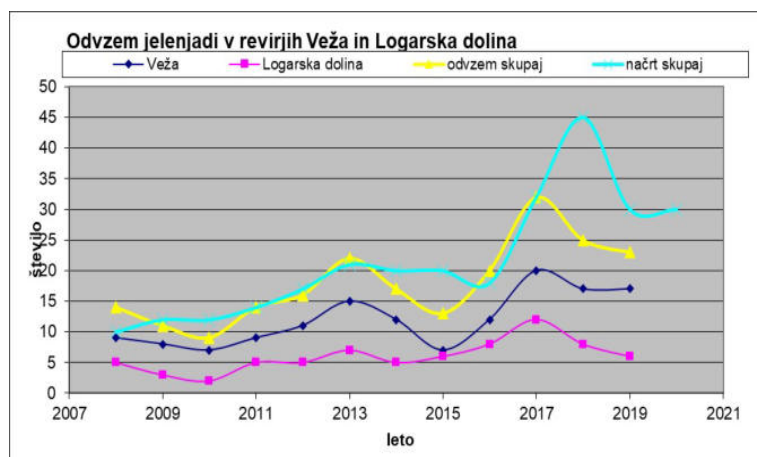
Spodnji grafikon prikazuje dinamiko odvzema jelenjadi v območju v daljšem obdobju. V obdobju 1994-2005 je odvzem jelenjadi na ravni LUO značilno naglo naraščal. Od leta 2006 do 2014 značilnega trenda nismo odkrili, odvzem je generalno stagniral z velikimi nihanji med posameznimi leti. Za obdobje 2015-2017 je ponovno razvidno naraščanje odvzema, v letu 2018 je odvzem upadel, v letu 2019 se je rahlo povečal. Prelomna leta v trendih so bila 1994, 2005, 2014 in 2017.

Po permanentnem naraščajočem odvzemu jelenjadi v obdobju od leta 1994 je bila kulminacija odvzema dosežena v letu 2005 v višini 744 živali. Visok odvzem jelenjadi je bil značilen tudi za leto 2006, ko je bilo odvzetih 738 živali. V obdobju od leta 2007 pa do leta 2012 je odvzem jelenjadi upadel znatno pod raven let 2005 in 2006, gibal se je v razponu med 562 in 675 živalmi. Ponoven porast odvzema beležimo v letih 2015, ko je bilo ponovno (po 10 letih) odvzetih 744 živali, 2016 z odvzemom v višini 797 živali in 2017, ko je bil dosežen najvišji dosednji odvzem jelenjadi v zgodovini Gorenjskega LUO v višini 961 živali. V letu 2018 je odvzem upadel na 787 živali, v letu 2019 je bilo odvzetih 844 živali.

Načrti so bili v dopustnih odstopanjih doseženi v štirih letih preteklega petletnega obdobja, v letu 2018 niso bili doseženi. V treh letih od štirih let so bili doseženi tik nad spodnjo mejo dopustnih odstopanj. Povprečno doseganje načrtov v petletnem obdobju je bilo 87 %. Povprečna letna realizacija načrtov je bila najvišja na Jelovici z obrobjem (91 %), sledijo Vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe (85 %) in nato Zahodne Karavanke (84 %). V prvi enoti so bili načrti dobro realizirani tudi s pomočjo lovišč robnega dela, ki odvzema niso imela načrtovanega, prispevala pa so znaten delež k skupni realizaciji.

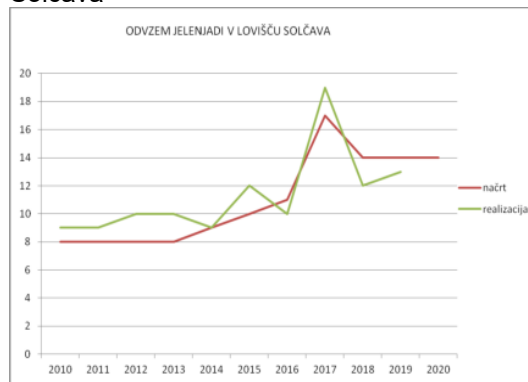
Odvzem navadne jelenjadi v revirjih Veža in Logarska dolina LPN Kozorog Kamnik je za preteklo 10-letno obdobje prikazan v spodnjem grafikonu. V vsakem posameznem revirju kot tudi v obeh revirjih skupaj je bil trend odvzema jelenjadi značilno naraščajoč. Če je v začetnem letu proučevanega obdobja znašal 14 živali, je v letu 2017 dosegel 32 živali kar je indeks 228. V letu 2018 je upadel na 25, v letu 2019 pa na 23 živali. Odvzem v zadnjih letih je že posledica usmeritev po zmanjšanju številčnosti jelenjadi v tem območju. So pa v generalno naraščajočem trendu opazna nihanja med posameznimi leti, letom z višjim realiziranim odvzemom so občasno sledila leta v katerih je odvzem jelenjadi močnejše upadel. Pretežni delež odvzema jelenjadi je bil odvzet v revirju Veža (66 %), razmerje med revirjema se med posameznimi obdobji pomembno ne spreminja.

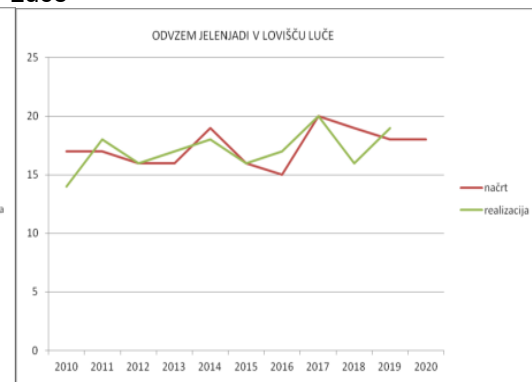
V lovišču Solčava je bil dosežen odvzem jelenjadi v desetih letih (od 2010 do 2019) povprečno 11,3 živali letno. V letu 2019 je bil odvzem 13 živali (93,0 % načrta). V lovišču Luče je bil v enakem 10 letnem časovnem obdobju dosežen povprečen odvzem 17,1 živali jelenjadi letno. V letu 2019 je bil načrt odvzema jelenjadi 18 živali, doseženi odvzem jelenjadi pa je znašal 19 živali (106 % načrta), kar je več od desetletnega povprečja. Delež košut 2+ v odvzemu v obdobju od 2010 do 2019 je bil v lovišču Solčava 17,7 %, v lovišču Luče pa 19,9 %. Leta 2019 je bil odvzem košut 2+ v lovišču Solčava 15,4 % in v lovišču Luče 21,1 %. V lovišču Solčava je delež košut 2+ v odvzemu prenizek. Izgube jelenjadi so bile v desetletnem obdobju nizke, v lovišču Solčava 5,3 % (predvsem iz neznanih vzrokov) in v lovišču Luče 3,5 % (v večini primerov zaradi povozov na cesti). Višina izgub ne odstopa od povprečja za celotno LUO.

Odvzem jelenjadi v loviščih Solčava in Luče je za preteklo 10-letno obdobje prikazan v spodnjih grafikonih.

Solčava

Luče

Spolna in starostna struktura:

V letu 2019 je znašalo realizirano spolno razmerje (upoštevaje tudi teleta) 46 % samcev in 54 % samic. Delež mladih (mladiči in enoletna jelenjad) je znašal 55 % in je bil realiziran v deležu 89 %. Jelenjad v starosti 2+ let je obsegala preostalih 45 % v odvzemu, realizirana pa je bila v deležu 86 % (jeleni 2+ v deležu 97 %, košute 2+ v deležu 79 %). Razmerje odstreljenih košut 2+ v primerjavi z odstreljenimi jeleni 2+ je znašalo 110 %. Podrobnejša sestava odvzema je obsegala 16 % telet-jelenčkov, 9 % enoletnih jelenov, 15 % jelenov 2-4, 4 % jelenov 5-9, 1 % jelenov 10+, 19 % telet-košutic, 11 % enoletnih košut in 24 % košut razreda 2+.

V spolni sestavi odvzema v dveh ekoloških enotah (Zahodne Karavanke, Vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe) prevladujejo samice pred samci in sicer v deležih 56 oziroma 58 %, na Jelovici z obrobjem prevladujejo samci pred samicami v deležu 51 % (razlike med enotami v spolnem razmerju so statistično

značilne). Najnižji delež jelenov 2+ je bil odvzet v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah (15 %), sledijo Zahodne Karavanke (19 %) in Jelovica z obrobjem (27 %), razlike med enotami so statistično značilne. Najnižji delež mladih (50 %) je bil odvzet na Jelovici z obrobjem, v ostalih dveh enotah pa je znašal 52 (Zahodne Karavanke) oziroma 61 % (Vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe), razlike med vsemi tremi ekološkimi enotami so prav tako statistično značilne. Sklepamo, da se spolna in starostna sestava najbolj razlikujeta med ekološko enoto Jelovico in ostalima dvema ekološkima enotama v Karavankah (in Kamniško Savinjskih Alpah). V robnem območju in območju neželene prisotnosti je bilo odvzetih 25 (19 %) telet, 31 (23 %) šilarjev in junic, 25 (19 %) košut 2+ ter 51 (39 %) jelenov 2+. Med jeleni razreda 2+ je bilo 43 (84 %) dve do štiriletnih jelenov.

V petletnem obdobju je spolno razmerje odvzema znašalo 45 % jelenov in 55 % košut. Starostna sestava je znašala 17 % telet-jelenčkov, 9 % šilarjev (lanščakov), 13 % jelenov razreda 2-4, 5 % jelenov 5-9, 1 % jelenov 10+, 19 % telet-košutic, 11 % junic in 25 % košut razreda 2+. Razmerje teleta : košute : jeleni je znašalo 36 % : 36 % : 28 %. S statističnim preizkusom smo (na meji značilnosti) odkrili razlike v spolnem razmerju med posameznimi leti. Najmanjši delež jelenov je bil dosežen v letih 2016 in 2017 (jeleni 43 %: košute 57 %), največji pa v letu 2018 (jeleni 49 %, košute 51 %). Delež trofejnih jelenov 2+ v odvzemu, ki znaša v petletnem povprečju 20 %, se med posameznimi leti ni pomembneje spreminjal (statistični preizkus ni pokazal značilnih razlik). Tudi v deležu mladih, ki je v povprečju znašal 55 %, s statističnim preizkusom nismo odkrili značilnih razlik med posameznimi leti. Se je pa v zadnjem šestletnem obdobju (2014-2019) v odvzemu značilno povečal delež košut 2+ v primerjavi s preteklim šestletnim obdobjem (2008-2013) in sicer je v prvem obdobju znašal 22,6 %, v drugem pa 25,1 %. Tudi v čistem odstrelu je delež košut 2+ v obdobju 2008-2013 znašal 21,4 %, v obdobju 2014-2019 pa 24,5 %, razlike so statistično značilne.

V petletnem obdobju je bilo spolno razmerje odvzema v vseh enotah ustrezno (v korist samic). S statističnim preizkusom smo odkrili značilne razlike v spolnem razmerju med posameznimi ekološkimi enotami. V obeh Karavanških ekoloških enotah je bil delež samic značilno nižji od Jelovice z obrobjem. Delež jelenov 2+ je bil najnižji v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah (17 %), v ostalih dveh enotah je bil višji (20 % in 23 %), razlike pa so značilne. Delež mladih je bil najvišji prav tako v tej ekološki enoti (59 %), v ostalih dveh enotah je bil 53 oziroma 52 %. S statističnim preizkusom sicer nismo odkrili značilnih razlik v deležu (odvzetih) mladih živali med posameznimi ekološkimi enotami, je pa manjši delež odvzetih jelenov v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah lahko povezan z večjim deležem odvzetih mladih živali v tej isti ekološki enoti.

Odvzem jelenjadi v robnem območju in v območju neželene prisotnosti se, v absolutnih vrednostih kot tudi v deležu glede na celotno LUO, postopno povečuje nekje do leta 2012, v naslednjih letih stagnira. Ponoven porast številčnega odvzema je bil opažen v letu 2017, vendar se zaradi visokega odvzema tudi na ravni LUO, delež v robnem območju in območju neželene prisotnosti ni pomembneje spremenil (leto 2017 – 12,2 %). Tako se delež odvzema jelenjadi v tem območju glede na skupni odvzem v LUO, po naraščanju do leta 2010, v naslednjih letih pomembneje ne spreminja, kar je razvidno iz naslednjih podatkov. Pomemben porast odvzema jelenjadi v robnem območju in v območju neželene prisotnosti je bil v letu 2019. Ocenjujemo, da je povezan s sproščenim odvzemom jelenov razreda 2+ v območju neželene prisotnosti, ki je bil uveden v letu 2019 s poskusno ukinitvijo dotedanje obvezne vezave z odstrelom mulaste jelenjadi.

leto 2004 38 živali (5,9 % celotnega odvzema)
 leto 2005 64 živali (8,6 % celotnega odvzema)
 leto 2006 33 živali (4,5 % celotnega odvzema)
 leto 2007 53 živali (9,4 % celotnega odvzema)
 leto 2008 92 živali (13,9 % celotnega odvzema)
 leto 2009 64 živali (9,7 % celotnega odvzema)
 leto 2010 85 živali (12,7 % celotnega odvzema)
 leto 2011 52 živali (10,1 % celotnega odvzema)
 leto 2012 88 živali (13,0 % celotnega odvzema)
 leto 2013 86 živali (11,6 % celotnega odvzema)
 leto 2014 89 živali (12,7 % celotnega odvzema)
 leto 2015 87 živali (11,7 % celotnega odvzema)
 leto 2016 88 živali (11,0 % celotnega odvzema)
 leto 2017 117 živali (12,2 % celotnega odvzema)
 leto 2018 91 živali (11,6 % celotnega odvzema)
 leto 2019 132 živali (15,6 % celotnega odvzema)

Razlike v deležu odvzetih živali v robnem območju so med dvema sedemletnima obdobjema značilne. V obdobju 2005-2011 je povprečni delež znašal 9,7 %, v obdobju 2012-2018 se je povečal na 12,0 %. Če primerjamo dve triletni obdobji v zadnjih šestih letih potem ugotovimo, da je v obdobju 2013-2015 delež odvzete jelenjadi v robnem območju in območju izjemne prisotnosti znašal 12,0 %, v obdobju 2016-2018 pa 11,6 %, statistični preizkus pa v tem primeru ni pokazal značilnih razlik. Robno območje je bilo v letu 2008 povečano za lovišči Udenboršt in Bled, v letu 2009 pa zmanjšano za lovišče Bled.

V revirjih Veža in Logarska dolina v LPN Kozorog Kamnik je spolna sestava odvzema v 10-letnem obdobju obsegala 37 % samcev-jelenov (vključno s teleti-jelenčki) in 63 % samic-košut (vključno s teleti-košuticami). Podrobna sestava odvzema znaša 20 % telet-jelenčkov, 9 % jelenov 1+-šilarjev, 11 % jelenov 2-4, 2 % jelenov 5-9, 0 % jelenov 10+, 21 % telet-košutic, 12 % junic, 25 % košut 2+. Razmerje teleta:košute:jeleni je znašalo 41 %:37 %:22 %. Spolna sestava odvzema se med dvema petletnima obdobjema pomembno ni spreminjala, podobno velja za starostno sestavo. Delež košut 2+ v odvzemu v obdobju od 2009 do 2018 je bil v lovišču Solčava kot tudi v lovišču Luče 19,3 %, leta 2018 pa v lovišču Solčava 25,0 % in v lovišču Luče 18,8 %.

Višina, vzroki in trendi izgub:

V letu 2019 je delež izgub v odvzemu znašal 7 %. V sestavi so prevladovali izgube zaradi neznanega vzroka (37 %), prometa (30 %) in zveri (28 %). Med izgubami prevladujejo košute razreda 2+ (37 %), sledijo teleta (33 %), enoletne živali (18 %) in jeleni 2+ (12 %). V razredu 2 in večletnih živali so izgube košut večje od izgub jelenov z indeksom 300.

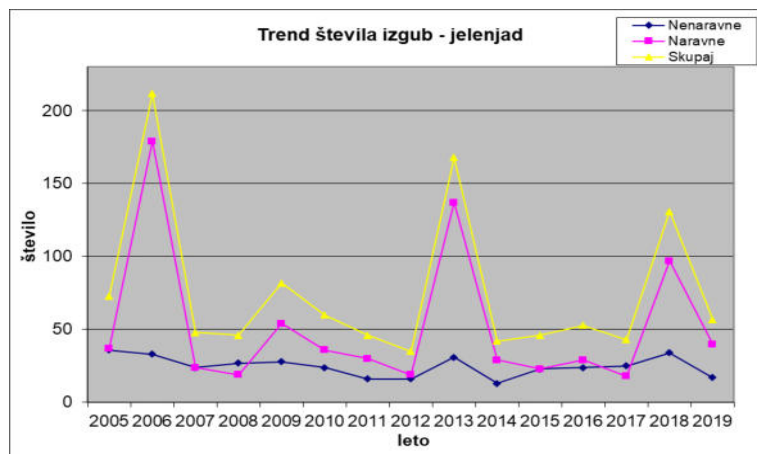
Delež izgub je v Zahodnih Karavankah znašal 11 %, v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah 4 % in na Jelovici z obrobjem 8 %, razlike med enotami so statistično značilne. Vzrokov za tako velike razlike v izgubah med ekološkimi enotami ne poznamo, se je pa na Jelovici z obrobjem v letu 2019 pojavil visok delež izgub zaradi zveri (volkovi). V Zahodnih Karavankah med izgubami prevladujejo izgube zaradi prometa (67 %), v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah zaradi neznanega vzroka (69 %) in na Jelovici z obrobjem zaradi zveri (48 %).

V petletnem obdobju so izgube v povprečju znašale 8 % celotnega odvzema. Število izgub je v preteklem petletnem proučevanem obdobju nihalo med 43 (2017) in 131 živalmi (2018) (5 % in 17 % celotnega odvzema). V petletnem obdobju izstopa leto 2018 zaradi ostreje zime, razlike med ostalimi štirimi leti niso statistično značilne. V sestavi prevladujejo izgube zaradi bolezni (izčrpanosti) oziroma neznanega vzroka (46 %) ter zaradi prometa (33 %). Med izgubami prevladujejo teleta (33 %) in košute (32 %), sledijo enoletne živali (18 %) in nato jeleni (17 %). Izgube med enoletnimi košutami in enoletnimi jeleni so precej izravnane, razmerje v izgubah med junicami in šilarji tako znaša 0,96. Razmerje v izgubah med dve in večletnimi košutami ter dve in večletnimi jeleni je večje in znaša 1,89. V trendu izgub na ravni območja (grafikon) izraziteje izstopajo trije vrhovi v letih 2006, 2013 in 2018, ko so se v povezavi z ostrino zime izgube (močnejše) povečale. S statističnim preizkusom nismo odkrili značilnega trendu števila izgub v obdobju 2005-2019. Tudi trend deleža izgub glede na celotni odvoz v istem časovnem obdobju ne pokaže značilnih sprememb. Zadovoljivo pa je dejstvo, da je delež izgub v celotnem odvzemu relativno nizek, še največji je v (petletnem obdobju) v Zahodnih Karavankah. Podrobnejša sestava izgub je razvidna iz preglednice v prilogi.

Deleži izgub se v petletnem obdobju med ekološkimi enotami močno razlikujejo. V Zahodnih Karavankah znašajo povprečno 16 %, v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah 5 % in na Jelovici z obrobjem 9 %. V petletnem obdobju v zahodnih Karavankah prevladujejo izgube zaradi bolezni, poškodb in neznanega vzroka (42 %) ter izgube zaradi prometa na cesti (54 %). V vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah prevladujejo izgube zaradi bolezni, poškodb in neznanega vzroka (73 %), delež izgub zaradi prometa na

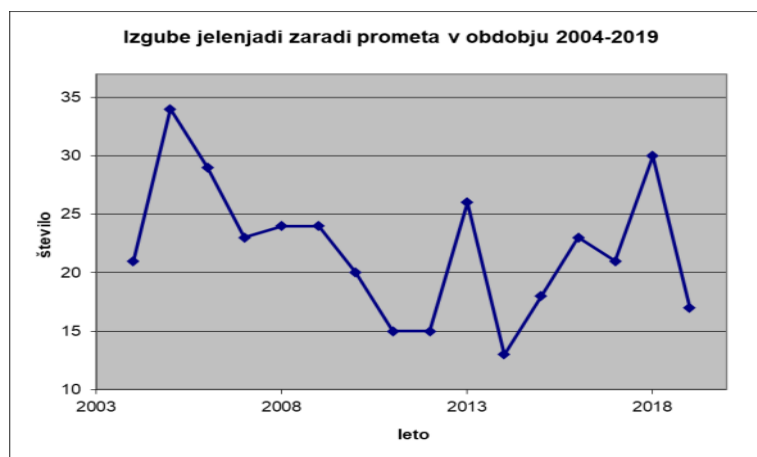
cesti znaša 24 %. Na Jelovici z obrobjem znašajo tovrstni deleži 48 % in 21 %. Sestavni del izgub na Jelovici predstavljajo tudi izgube po zvereh (16 %), izgube na železnici (7 %) in krivolov (8 %).

V vseh treh ekoloških enotah je bilo skupno število izgub, kot tudi njihov delež najvišji v letu 2006, v naslednjem letu so izgube upadle, za naslednja leta pa je značilna stagnacija do leta 2013. Tedaj so ponovno močno porasle, v nekaterih ekoloških enotah pa celo presegle višino iz leta 2006. Po upadanju v naslednjih letih je bilo ponovno povečanje izgub v letu 2018.

Kljub temu, da izgube zaradi prometa pri navadni jelenjadi obsegajo bistveno manjši delež v celotnem odvzemu kot pri srnjadi, jih tudi posebej prikazujemo. V obdobju 2004-2017 zaznavamo upadanje (tik nad mejo statistične značilnosti) števila izgub zaradi prometa, v letu 2018 pa so izgube ponovno porasle. Vzrok porasta bi bil lahko v ostrini zime, ko se je večji delež živali premaknil v nižje nadmorske višine. V letu 2019 so izgube ponovno upadle. V obdobju 2004-2019 ne zaznavamo značilnega trenda števila izgub zaradi prometa.

Deleži izgub zaradi prometa v celotnem odvzemu se gibljejo med 1,9 in 4,6 % letno. S statističnim preizkusom smo ugotovili upadajoč trend deleža izgub zaradi prometa v obdobju 2004-2019. Ker je grafikon podoben spodnjemu grafikonu (Izgube jelenjadi zaradi prometa v obdobju 2004-2019) ga posebej ne prikazujemo.

Izgube v revirjih Veža in Logarska dolina v LPN Kozorog Kamnik so v 10-letnem obdobju znašale 12 živali, kar predstavlja 6 % odvzema. 5 živali je bilo izgubljene zaradi poškodb, pri 6 živalih vzroka izgub ni bilo mogoče ugotoviti, pri 1 živali pa so bile vzrok zveri. Pri poškodbah so med izgubami prevladovali jeleni, pri neznanem vzroku pa mlade živali. Delež izgub v navedenih dveh revirjih je bil praktično enak, kot v celotni ekološki enoti Vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe (6 %) v istem proučevanem obdobju. Izgube jelenjadi so bile v desetletnem obdobju nizke, v lovišču Solčava 4,6 % (predvsem iz neznanih vzrokov) in v lovišču Luče 4,7 % (v večini primerov zaradi povozov na cesti). Višina izgub ne odstopa od povprečja za celotno LUO.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Gospodarjenje z jelenjadjo ocenjujemo kot uspešno. Načrti se v večini let tako na ravni LUO kot ekoloških enot dosegajo v dopustnih odstopanjih. V zadnjem petletnem obdobju je stopnja doseganja načrtov nekoliko upadla, na ravni LUO je znašala med 78 in 94 %. Na ravni LUO je bilo gospodarjenje v vseh letih zadnjega petletnega obdobja podobno, pomembnejše se razlikujejo zgolj deleži izgub. V daljšem časovnem obdobju se izgube ne povečujejo, tako v absolutnih vrednostih kot v deležu glede na celotni odvzem. Izgube zaradi

prometa so se v obdobju 2003-2017 zmanjšale, v letu 2018 so se zaradi hujše zime ponovno povečale. V letu 2019 so se povečale izgube zaradi volkov, predvsem v osrednjem delu (sub)populacije na Jelovici z obrobjem, v tem delu je upadla stopnja realizacije načrtov. V daljšem časovnem nizu 2003-2019 se delež izgub zaradi prometa v celotnem odvzemu zmanjšuje. V odstrelu in skupnem odvzemu se povečuje delež košut 2+. S (sub)populacijo se v splošnem gospodari aktivno, velika večina živali se odstrela (v primerjavi z izgubami) in divjačina s tem ustrezno uporabi in ovrednoti. Spolna sestava in deleži jelenov razreda 2+ se med (sub)populacijami precej razlikujejo (v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah primanjkuje jelenov). Glede na spol živali se v vseh treh (sub)populacijah aktivno gospodari med samci (v Zahodnih Karavankah in na Jelovici z obrobjem tudi med samicami), aktivneje in bolj smelo poseganje tudi med samice bi bilo zaželeno tudi v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah. Širjenje jelenjadi v robna območja in območja neželene prisotnosti se zadržuje, čeprav širjenja živali na ostala, z jelenjadjo še neposeljena območja (predvsem Poljanska dolina in Dolomiti) v dolgoročnem pogledu verjetno ne bomo mogli preprečiti. Za uspešno ocenjujemo tudi gospodarjenje z jelenjadjo v revirjih Veža in Logarska dolina v LPN Kozorog Kamnik.

Gibanje telesnih mas in mas rogovja:

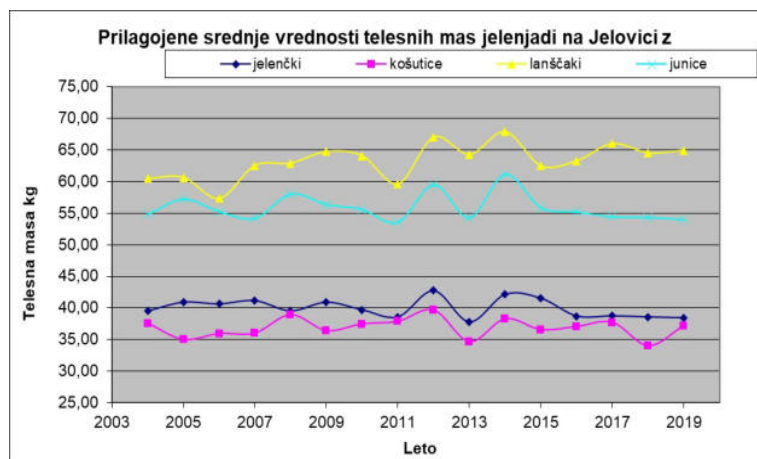
Na voljo so telesne mase jelenjadi in mase rogovja jelenov po starostnih kategorijah. Trendi (neprilagojenih) srednjih vrednosti telesnih mas na ravni LUO so v petletnem obdobju precej umirjeni, kar velja za vse spolne in starostne kategorije. Večjih nihanj med posameznimi leti nismo zaznali, razlike med posameznimi leti pa so najverjetneje rezultat spreminjanja okoljskih (predvsem klimatskih) spremenljivk. Nekoliko višje vrednosti predvsem pri mladih živalih opazamo v letu 2007, to je v obdobju po hujši zimi (2005/2006), v kateri je poginilo precej jelenjadi, gostota populacije pa se je zmanjšala. V naslednjih letih zaznavamo nekoliko nižje vrednosti telesnih mas. V letu 2012, predvsem pri mlajših starostnih razredih, ugotavljamo nekoliko večje telesne mase uplenjene jelenjadi v primerjavi s preteklimi leti, kar lahko pripišemo obilnemu obrodu plodonosnega gozdnega drevja v letu 2011 ter podpoprečni zimi 2011/2012. V letu 2013 so se telesne mase nekoliko znižale zaradi ostrejšje zime z debelejšo in dlje trajajočo snežno odejo. V letih 2014, 2015, 2016 in 2017 so se ponovno popravile navzgor, v letu 2018 pa zaradi ostrejšje zime ponovno znižale. V letu 2019 so se ponovno povečale okvirno na raven obdobja 2014-2017. Podobno ugotavljamo tudi iz analiz telesnih mas po posameznih ekoloških enotah.

Treba pa je poudariti, da se telesne mase (uplenjenih) živali lahko razlikujejo med (sub)populacijami, spreminjajo se tudi tekom leta (v odvisnosti od starosti in dneva (uplenitve) živali), zato je pri interpretiranju rezultatov spreminjanja telesnih mas med leti (ki lahko nastanejo tako zaradi spreminjanja različnih okoljskih (vremenskih, habitatnih) spremenljivk, kot tudi sprememb gostote obravnavane vrste in drugih vrst) le to treba upoštevati. Zato smo izdelali tudi analize prilagojenih srednjih vrednosti telesnih mas mladih živali (teleta, enoletne) ločeno po spolu za vse tri (sub)populacije, rezultati so navedeni v nadaljevanju, zaradi obsežnosti analize ne prikazujemo vseh podatkov niti rezultatov statističnih preizkusov.

Zahodne Karavanke: V daljšem časovnem nizu od leta 2004 dalje nismo odkrili značilnih trendov v prilagojenih srednjih vrednostih telesnih mas pri nobeni od starostnih in spolnih kategorij mladih živali. S primerjavami med dvema zadnjima petletnima obdobjema pri nobeni od starostnih in spolnih kategorij mladih živali nismo odkrili značilnih razlik v telesnih masah.

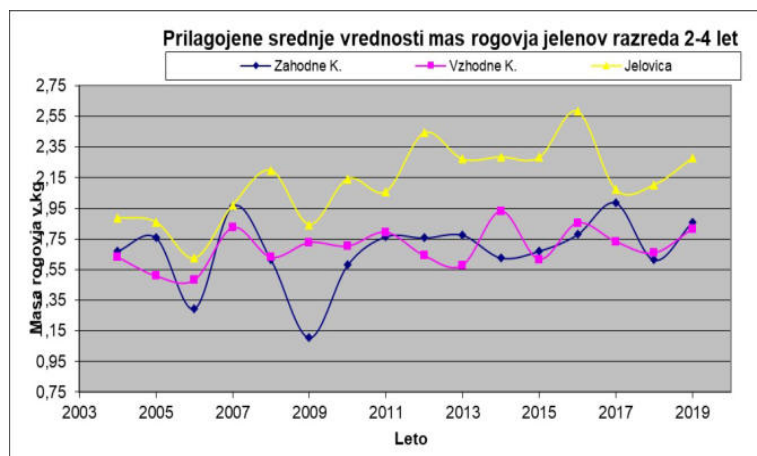
Vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe: V daljšem časovnem nizu od leta 2004 dalje smo pri teletih-košuticah odkrili značilen naraščajoč trend prilagojenih srednjih vrednosti telesnih mas. Pri drugih spolnih in starostnih kategorijah mladih živali značilnih trendov nismo odkrili. S primerjavami med dvema zadnjima petletnima obdobjema smo v drugem obdobju odkrili značilno povečanje prilagojenih srednjih vrednosti telesnih mas pri teletih-košuticah, pri drugih starostnih in spolnih kategorijah mladih živali značilnih razlik v telesnih masah nismo odkrili.

Jelovica z obrobjem: V daljšem časovnem nizu od leta 2004 dalje smo pri lanščakah šilarjih odkrili značilen naraščajoč trend prilagojenih srednjih vrednosti telesnih mas (grafikon). Pri drugih spolnih in starostnih kategorijah mladih živali značilnih trendov nismo odkrili. S primerjavami med dvema zadnjima petletnima obdobjema smo v drugem obdobju odkrili značilno zmanjšanje prilagojenih srednjih vrednosti pri junicah-telicah, pri drugih starostnih in spolnih kategorijah mladih živali značilnih razlik v telesnih masah nismo odkrili.

Na osnovi navedenega sklepamo, da se stanje v kakovosti mladih živali pri nobeni od (sub)populacij jelenjadi ni pomembneje spremenilo.

V trendih mas rogovja na ravni LUO opazamo najnižje vrednosti v letu 2006 (večja številčnost, obdobje pred hudo zimo, kateri so sledili znatni pogini), sledi porast v letih 2007 in 2008, v letu 2009 pa upadanje na raven leta 2005. V naslednjih letih sledi ponoven porast mas rogovja (spodnji grafikon) do leta 2014, v letu 2015 pa, podobno kot pri telesnih masah, ponovno znižanje. V letu 2016 so se mase rogovja ponovno povečale, v letu 2017 zmanjšale, v letu 2018 pa kljub ostrejši zimi glede na leto 2017 povečale. Pri večini starostnih razredov so se povečale tudi v letu 2019. Spreminjanje med posameznimi leti je podobno kot pri telesnih masah in je povezano s spreminjanjem različnih okoljskih (vremenskih, habitatnih) spremenljivk, kot tudi s spremembami gostote obravnavane vrste in drugih vrst. Dolgoročni trend mas rogovja triletnih jelenov je na ravni LUO naraščajoč medtem ko pri dvehletnih značilnega trenda nismo odkrili. Vzrokov za naraščajoč trend mas rogovja jelenov 3+ ne poznamo, lahko bi izviral iz naraščajočega deleža odvzete jelenjadi (jelenov) iz Jelovice z obrobjem, ki so boljše kakovosti. Podobno kot pri telesnih masah smo izdelali tudi analize prilagojenih srednjih vrednosti mas rogovja mladih živali (jeleni razreda 2-4) za vse tri (sub)populacije, rezultati so prikazani v nadaljevanju (grafikon), zaradi obsežnosti analize ne prikazujemo rezultatov statističnih preizkusov.

V daljšem časovnem nizu od leta 2004 dalje smo odkrili značilen naraščajoč trend v prilagojenih srednjih vrednostih mas rogovja pri jelenih razreda 2-4 let v (sub)populaciji na Jelovici z obrobjem. V drugih dveh (sub)populacijah značilnih trendov nismo odkrili. S primerjavami med dvema zadnjima petletnima obdobjema pri nobeni od (sub)populacij nismo odkrili da bi se prilagojene srednje vrednosti mas rogovja jelenov značilno spremenile. Na osnovi ugotovitev sklepamo, da se kakovost mladih jelenov v daljšem časovnem obdobju na Jelovici z obrobjem postopoma izboljšuje.

Z analizami telesnih mas in mas rogovja (analiza kovariance) (obdobje 2013-2018) smo tudi odkrili, da se njihove (prilagojene) srednje vrednosti med ekološkimi enotami značilno razlikujejo. Jelenjad dosega največje telesne mase v ekološki enoti Jelovica z obrobjem, sledijo zahodne Karavanke in nato vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe. Značilno se razlikujejo tudi mase rogovja 2-4 letnih, 5-9 letnih kot tudi vseh jelenov skupaj v razredu 2+. Mase rogovja 2-4 letnih jelenov so največje na Jelovici z obrobjem, sledijo zahodne Karavanke in nato vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe. Mase rogovja 5-9 letnih jelenov kot tudi vseh jelenov 2+ skupaj so največje na Jelovici z obrobjem, sledijo pa vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe in nato zahodne Karavanke. Razlike so lahko posledica različnih dejavnikov kakovosti

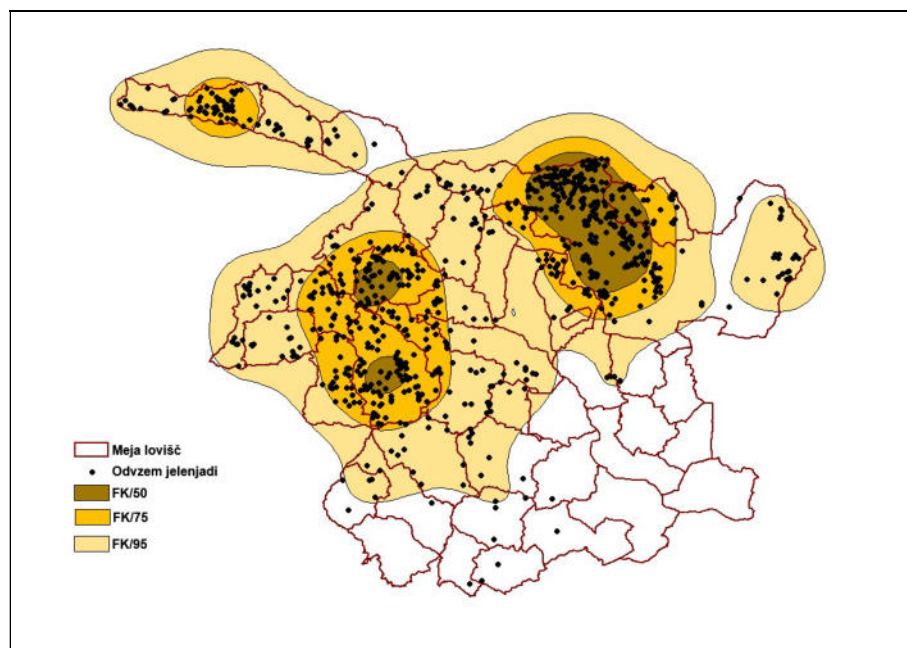
življenjskega okolja, različnih populacijskih gostot obravnavane (pa tudi drugih živalskih vrst) vrste, lahko pa tudi posledica vplivov genotipa na fenotip.

Trendov telesnih mas in mas rogovja (zaradi majhnega vzorca) v revirjih Veža in Logarska dolina v LPN Kozorog Kamnik, ter v loviščih Luče in Solčava (Kamniško Savinjsko LUO) nismo posebej proučevali.

4.2.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Jelenjad v Gorenjskem lovsko upravljavskem območju živi na približno 70 % - 80 % površine območja. Obravnavamo jo v treh ekoloških enotah in sicer zahodne Karavanke, vzhodne Karavanke in Kamniško-Savinjske Alpe ter Jelovica z obrobjem. Ukrepe v populaciji načrtujemo in spremljamo ločeno po vseh treh ekoloških enotah.

Legenda: FK/50 – 50% vseh izločitev, FK/75 – 75% vseh izločitev, FK/95 – 95% vseh izločitev

Slika 4.2: Prikaz prostorske razporeditve (sub)populacij jelenjadi v LUO z lokacijami odvzema v letu 2019

Ocenjujemo, da se prostorska razporeditev populacije glede na posamezna lovišča v zadnjem petletnem obdobju ni pomembneje spreminjala.

Ocenjujemo, da je bila v letih pred hujšo zimo (2006) gostota populacije v lovsko upravljavskem območju najvišja, v letih po hujši zimi (2007, 2008) se je znižala, v naslednjih letih (2009, 2010) pa se je najverjetneje ponovno okrepila, vendar kar nekaj let ni dosegala stanja iz let 2005-2006. Slaba realizacija odvzema v letu 2011 nas navaja k sklepanju, da se je gostota populacije močneje znižala, čeprav menimo, da so bili vzrok nizki realizaciji v letu 2011 dejavniki okoljske narave (suša, obilen obrod plodonosnega gozdnega drevja, zima brez snega) in s tem spremenjena (glede na pretekla leta) raba prostora. S tem so bili oteženi pogoji za lov, ki so ključno doprinesli k slabši realizaciji. Dobra realizacija odvzema v letu 2012, naraščajoči vpliv na okolje ter naraščajoča prisotnost v robnem delu območja aktivnosti (sub)populacije ter v loviščih z nezaželeno prisotnostjo do leta 2012 potrjujejo naše ocene, da se je gostota populacije ponovno okrepila. Naša ocena je bila potrjena z zelo dobro realizacijo v letu 2013, čeprav s pomočjo neugodnih klimatskih dejavnikov (pogini). Da se (sub)populacija ponovno krepi (Jelovica z obrobjem) kažejo tudi povečani odvzemi v letih 2015, 2016 in 2017. V letu 2017 je bil dosežen najvišji odzem jelenjadi v zgodovini Gorenjskega LUO. V letu 2018 je bila realizacija ponovno slabša, ocenjujemo, da je temeljni razlog težav pri izvajanju lova in posledično slabše realizacije načrtovanega odvzema jelenjadi v letu 2018 obilen obrod plodonosnega gozdnega in sadnega drevja v povezavi z naglo (eksponentno) naraščajočim odvzemom jelenjadi v zadnjih letih. Jelenjad je v zadnjem desetletju številčno naraščala predvsem v ekološki enoti Jelovica z obrobjem, v katero je vključena tudi Poljanska dolina z Dolomiti, v zadnjih letih se je rast (sub)populacije zaustavila ali številčnost nekoliko znižala. V Zahodnih Karavankah in v Vzhodnih Karavankah ter Kamniško Savinjskih Alpah v zadnjem desetletju ne beležimo pomembnejših sprememb v gostoti (sub)populacije, nekateri znaki pa kažejo, da se je v zadnjih letih številčnost verjetno nekoliko zmanjšala. Nekateri rezultati odvzema tudi kažejo, da se je zaradi intenzivnega poseganja v (sub)populacijo v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah v njej zmanjšalo predvsem število (gostota) samcev (jelenov).

V zadnjih petnajstih letih ugotavljamo tudi povečano prisotnost jelenjadi v zgornjem delu Poljanske doline predvsem v loviščih Žiri, Sovodenj, Gorenja vas in Poljane, pa tudi v Dolomitih (Dobrova, Polhov Gradec, Horjul, Šentjošt). Tudi delež odvzete jelenjadi v tem območju (robno območje in območje neželene prisotnosti) se je do leta 2012 povečeval, od tega leta dalje do 2018 stagnira, v letu 2019 se je ponovno povečal (spremenjen režima lova jelenov). Lovišča zgornjega dela Poljanske doline spadajo v območje neželene prisotnosti jelenjadi, kjer je določen poenostavljen model upravljanja. Kljub dovoljenemu odstrelu praktično vse jelenjadi, ki jo je mogoče odstreliti, pa verjetno dolgoročnega širjenja območja aktivnosti (sub)populacije jelenjadi v to območje ne bomo mogli zaustaviti. V tem območju, še posebno v loviščih (ali delih lovišč) ki mejijo na lovišča osrednjega dela, se ne pojavljajo več zgolj samci, pač pa (v zadnjem desetletju) tudi košute s potomstvom. S podrobnejšim proučevanjem habitatov jelenjadi v Poljanski dolini in Polhograjskih dolomitih smo ugotovili, da se verjetnost za primernost prostora za habitat jelenjadi povečuje z naraščajočim deležem gozdov, z upadajočo razdaljo do sosednjega območja, z večjim deležem dvoslojnih, raznomernih, prebiralnih gozdov ter grmišč in panjevcev, z naraščajočim deležem sestojev v obnovi ter zmanjšuje z manjšim deležem mladja. V drugem modelu smo odkrili tudi pozitivni vpliv deleža plodonosnega gozdnega drevja v lesni zalogi sestojev ter negativne vplive odsotnosti krmišč, večje razdalje do gozdnih cest in nizkih vrednosti sončnega obsevanja pozimi.

V zimskem času jelenjad iz območij z višjimi nadmorskimi višinami migrira v nižje predele (zimovališča) kar se izraziteje pojavlja na območju lovišč Luče in Solčava, ter revirjev Veža in Logarska dolina v LPN Kozorog Kamnik, kjer predvsem ob hujših zimah povzroča poškodbe na mladih gozdnih sestojih (drogovnjakih). Po nekaterih informacijah (Zapisnik delovnega sestanka na temo problematike jelenjadi z dne 19.10.2017) se na tem območju (sub)populacija jelenjadi številčno povečuje.

V zadnjem desetletju ugotavljamo tudi pogostejše pojavljanje jelenjadi v območjih v bližini zgornje gozdne meje, to je v območjih, ki ga poseljujejo tudi gamsi. Spremembe v rabi prostora so lahko pogojene s klimatskimi spremembami, to je vedno bolj milimi zimami, ki v nasprotju z ostrejšimi zimami ne sprožajo zimskih premikov in koncentracij jelenjadi v nižjih nadmorskih višinah. Spremembe so lahko povezane tudi z dejavniki motenj-vznemirjanja.

S podrobnejšim proučevanjem habitatov jelenjadi na Jelovici z obrobjem smo ugotovili, da v toplem delu leta jelenjad intenzivneje uporablja prostor v višjih nadmorskih višinah, v prostoru z manjšo jakostjo sončnega obsevanja, večjo količino krme, manjšimi naselji, manjšim deležem grmišč, panjevcev in podobnih sestojev ter večjo lesno zalogo sestojev. V hladnem delu leta se raba prostora povečuje z naraščajočim deležem gozdov in iglavcev v lesni zalogi sestojev ter z naraščajočo količino položene krme, zmanjšuje pa z naraščajočim deležem grmišč, panjevcev in podobnih sestojev ter z naraščajočo oddaljenostjo od krmišč.

Medvrstni vplivi:

V primerjavi s preteklimi leti nismo odkrili sprememb v medvrstnih vplivih med jelenjadjo in divjadjo drugih vrst. Že nekaj let ugotavljamo, da je v območjih z večjo gostoto jelenjadi prisotne manj srnjadi, temu je verjetno bolj kot sam neposreden vpliv jelenjadi, vzrok v (vegetacijski) sestavi življenjskega okolja. Ocenjujemo, da bi bil lahko s pojavljanjem v habitatih gamsa v visokogorju, mogoč negativen vpliv tudi na to vrsto. V zadnjih nekaj letih je mogoč tudi, sicer lokalno omejen, vpliv risa na jelenjad predvsem na Jelovici z obrobjem. Podobno je bil v preteklih letih (2008-2013), pa tudi ponovno v letu 2016 mogoč lokalno omejen vpliv volka na jelenjad na območju Jelovice z obrobjem, medtem pa v letih 2014, 2015 in 2017 o njegovi prisotnosti nimamo zanesljivih informacij. Ponovno je bila prisotnost volka opažena v letu 2018. Če se je v obdobju 2008-2013, pa tudi 2016, na območju Jelovice in dela Julijskih Alp zadrževal 1 volk in so se v letu 2018 pojavljajo najmanj trije (3) različni volkovi (po nekaterih informacijah in posnetkih ločeno v dveh skupinah) je številčnost volkov v letu 2019 eksponentno narasla. Na Gorenjskem se po rezultatih monitoringa gibljejo vsaj 3 tropi in 2-3 posamezni volkovi, skupaj okoli 20 različnih živali.

Do zadnjih let (2016, 2017) nismo odkrili pomembnejših sprememb v okolju v pogledu izboljševanja ali slabšanja prehranskih in drugih bivalnih razmer jelenjadi. Že dlje časa ugotavljamo premajhen delež mladih razvojnih faz gozda praktično v gozdovih celotnega območja (izjema je gozdnogospodarska enota Jelendol), kot tudi povečan obseg različnih antropogenih vplivov (vznemirjanje). Zaradi posledic žledoloma 2014, in gradacije podlubnikov v letih 2015, 2016, 2017 in 2018, ter posledic vetroloma 2017, se bo v nekaterih delih območja v prihodnjih letih in desetletjih kakovost življenjskega okolja jelenjadi izboljšala (v nekaterih delih območja se nosilna zmogljivost habitatov v vegetacijskem obdobju že izboljšuje).

Spolna in starostna struktura:

Ocenjujemo, da je v spolni sestavi delež samic precej večji od deleža samcev, kar velja tako za območje, kot vse tri ekološke enote (subpopulacije) in je sicer pogojeno z značilnostmi vrste (spolni dimorfizem), kot tudi (ponekod) z dolgotrajnimi (pre)nizkimi posegi med samice 2+ z odstrelom, razmerje je najbolj neugodno v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah. Prav tako ocenjujemo, da nastopa v (sub)populaciji v

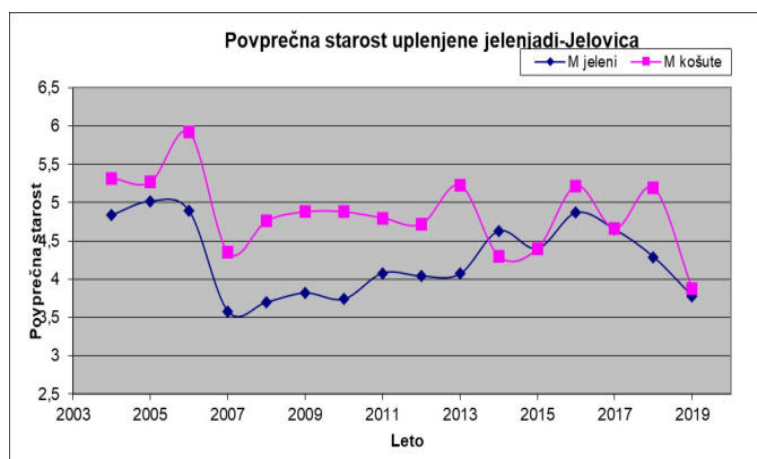
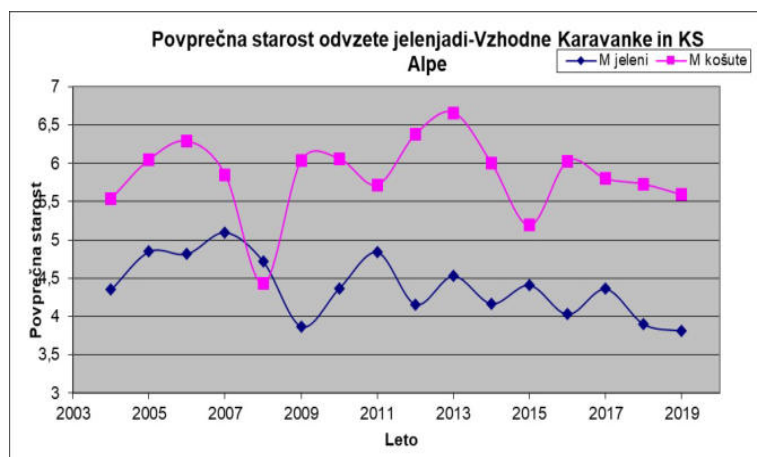
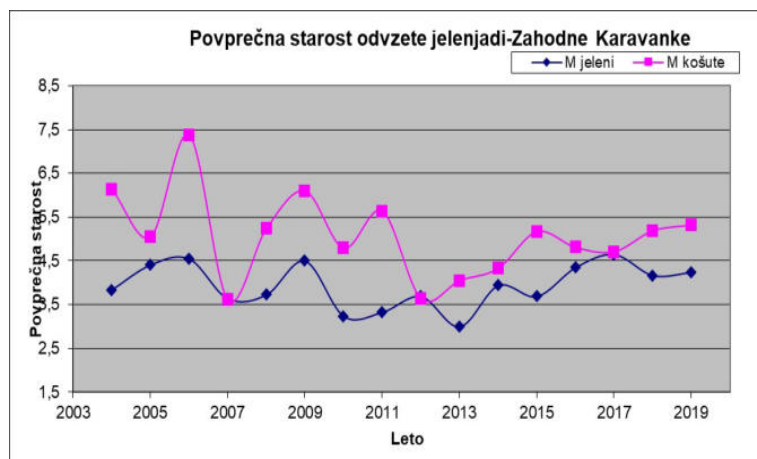
Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah med samicami večji delež starejših živali v primerjavi s samci, v ostalih dveh (sub)populacijah pa je starostna sestava med samci in samicami razreda 2+ podobna. Povprečna starost košut razreda 2+ se namreč med vsemi tremi (sub)populacijami v proučevanem obdobju značilno razlikuje. Največja je v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah, v tej ekološki enoti se v daljšem časovnem nizu značilno niti ne spreminja, kar kaže na dolgotrajne šibkejšje posege v ta spol in starostni razred. V ostalih dveh (sub)populacijah je povprečna starost košut značilno nižja. V Zahodnih Karavankah je v obdobju 2004-2012 celo z nakazanim (sicer neznajčnim) upadajočim trendom, kar kaže na bolj smelo poseganje tudi v ta spol in starostni razred do leta 2012, vendar v obdobju 2012-2019 ugotavljamo značilen trend naraščanja povprečnih starosti. V (sub)populaciji na Jelovici značilnega trenda v starosti košut sicer nismo odkrili, se pa po močnem upadu povprečne starosti v letu 2007 (po visokih odstrelah in poginih v letih 2005, 2006) v naslednjih letih ni pomembneje (značilno) spreminjala, kar kaže na smeje posege v ta spol in starostni razred že od leta 2007 dalje.

Povprečna starost jelenov razreda 2+ se (v proučevanem obdobju) med (sub)populacijami značilno razlikuje, vendar razlike niso tako velike kot pri košutah. Jeleni so v povprečju najstarejši v Zahodnih Karavankah, podobno tudi v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah, najmlajši pa na Jelovici z obrobjem. Ugotovitev kaže na bolj ali manj podobno intenzivnost posegov v ta spol in starostni razred v obeh ekoloških enotah v Karavankah in intenzivnejše posege na Jelovici z obrobjem. V (sub)populacijah v Zahodnih Karavankah in na Jelovici z obrobjem razlike v povprečni starosti košut 2+ in jelenov 2+ niti niso značilne, kar kaže na podobno intenzivnost poseganja med oba spola. V (sub)populaciji v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah se povprečna starost jelenov 2+ značilno razlikuje od povprečne starosti košut 2+, košute so starejše. V trendu povprečne starosti jelenov razreda 2+ so med vsemi tremi (sub)populacijami pomembne razlike. V Zahodnih Karavankah nismo odkrili značilnega trenda povprečne starosti jelenov 2+ v obdobju 2004-2019, kar kaže na podobne (intenzivne) posege med jelene razreda 2+ v celotnem proučevanem obdobju (2004-2019), res pa je, da je po letu 2012 njihova povprečna starost začela značilno naraščati. V Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah se povprečna starost jelenov razreda 2+ v proučevanem obdobju značilno zmanjšuje. Posegi med jelene se ohranjajo ali relativno celo povečujejo, jeleni so v (sub)populaciji vse mlajši in jih je vse manj oziroma bistveno manj kot košut, kar je razvidno tudi iz rezultatov drugih analiz in je verjetno posledica močnejših posegov med jelene 2+, jelene 1+ in teleta (in prenikih med košute 2+) v preteklih letih. Razlike v povprečni starosti med spoloma se povečujejo, če je bila v začetku proučevanega obdobja intenzivnost poseganja med oba spola podobna (verjetno je bila še vedno nekaj šibkejša med košute), pa je v zadnjih letih med jelene 2+ premočna in med košute 2+ še vedno prešibka. V (sub)populaciji jelenjadi na Jelovici smo odkrili značilen naraščajoč trend povprečne starosti jelenov razreda 2+. Če je bila v letih 2007-2011 povprečna starost košut 2+ značilno večja kot jelenov 2+, pa se v zadnjih letih povprečna starost jelenov 2+ približuje povprečni starosti košut 2+. V tej (sub)populaciji se starostni razred jelenov 2+ najverjetneje krepi, povečuje se delež srednje starih in starih jelenov, populacija postaja vedno bolj stabilna.

Podatki analizirane starosti košut razreda 2+ in jelenov razreda 2+ so prikazani v spodnji preglednici in v spodnjih grafikonih. Iz grafikonov za vse tri (sub)populacije jelenjadi je pri obeh spolih razviden močan upad povprečne starosti živali v letu 2007. Rezultat je posledica močnih posegov v (sub)populacije z odstrelom v letih 2005 (kulminacija odzema) in 2006 in ostri zimi z debelo snežno odejo, v kateri je precej jelenjadi tudi poginilo. Tedaj se je številčnost (sub)populacije znatno znižala, kar je razvidno tudi iz grafikona v poglavju 4.2.2 in posledičnem upadu tako načrtovanega kot tudi realiziranega odstrela v naslednjih letih.

	Zahodne Karavanke	Vzhodne Karavanke	Jelovica z obrobjem
Starost J (2012-2019)	M=3,58, Me=3	M=4,35, Me=3	M=4,42, Me=4
Starost K (2012-2019)	M=4,26, Me=3	M=6,02, Me=4	M=4,64, Me=3
Značilnost razlik med spoloma	neznačilne	značilne	neznačilne
Značilnost razlik med (sub)populacijami J	značilne		
Značilnost razlik med (sub)populacijami K	značilne		
Trend J (2004-2019)	neznačilen od 2012 značilen naraščajoč	značilen upadajoč	Od 2007 značilen naraščajoč
Trend K (2004-2019)	neznačilen od 2012 značilen naraščajoč	neznačilen	Od 2007 neznačilen

Legenda: J-jeleni, K-košute, M-aritmetična sredina, Me-mediana

Za revirja Veža in Logarska dolina v LPN Kozorog Kamnik ocenjujemo, da se v povprečju 10-letnega obdobja podobno intenzivno posega med oba spola. Povprečna starost jelenov 2+ v 10-letnem obdobju znaša $M=3,75$, $Me=3$, košut razreda 2+ pa $M=4,25$, $Me=3$, razlike med njima niso statistično značilne. V obravnavanih revirjih se v razredu košut 2+ upravlja verjetno bolj intenzivno kot sicer v povprečju v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah. Povprečna starost košut je (v istem obravnavanem obdobju) značilno nižja kot je v povprečju v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah ($M=5,92$, $Me=4$), pri jelenih razreda 2+ pa značilnih razlik med obema prostorskima enotama nismo odkrili ($M=4,22$, $M=3,75$). V revirjih Veža in Logarska dolina je prvem petletnem obdobju (2010-2014) znašala povprečna starost (odvzetih) jelenov razreda 2+ $M=3,91$ let, v drugem obdobju (2015-2019) pa 3,62 let, razlike med obdobjema pa niso statistično značilne (majhen vzorec). Pri košutah razreda 2+ je v prvem obdobju znašala povprečna starost odvzetih živali $M=3,57$ let, v drugem obdobju pa $M=4,78$ let, razlike prav tako niso statistično značilne (majhen vzorec).

Zdravstveno stanje in vitalnost:

Glede na telesno maso je jelenjad najbolj razvita v ekološki enoti Jelovica z obrobjem, sledijo zahodne Karavanke in nato vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe. Podobno velja tudi za maso rogovja jelenov. Za primerjavo navajamo, da je bilo v letu 2016 (v letu z relativno visokim deležem odvzetih jelenov z močnejšim rogovjem) v ekološki enoti Jelovica ob odvzemu 311 glav jelenjadi uplenjenih 19 jelenov (13 % odvzema) z rogovjem s točkovno vrednostjo nad 170,00 CIC točk. V vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah so bili, ob odvzemu 407 glav jelenjadi, takšni jeleni le 4 (1 %).

Ocenjujemo, da bi bilo lahko nakazano postopno povečevanje kakovosti mladih živali v (sub)populacijah v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah ter na Jelovici z obrobjem. Prav tako sklepamo, da se kakovost mladih jelenov v daljšem časovnem obdobju na Jelovici z obrobjem, lahko pa tudi v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah, postopoma izboljšuje.

Zdravstveno stanje jelenjadi (trend naravnih izgub) se je v prvih dveh letih (2007, 2008) po večjih izgubah v letu 2006 izboljšalo. V naslednjih letih ugotavljamo stagnacijo oziroma celo rahlo upadanje obsega izgub. Zaradi posledic ostrejšje zime, so se v letu 2013 izgube ponovno močno povečale. V daljšem časovnem nizu od leta 2005 dalje ne zaznavamo značilnih sprememb v trendu naravnih izgub.

V daljšem časovnem nizu od 2004 dalje delež izgub zaradi prometa v celotnem odvzemu upada. Podobno velja tudi za število izgub zaradi prometa v obdobju 2004-2017, v letu 2018 pa so ponovno porasle (ostrina zime).

4.2.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja z navadno jelenjadjo ostaja nespremenjen. Želimo stabilno, zdravo, z nosilnimi zmogljivostmi okolja ter s (sub)populacijami drugih živalskih vrst usklajeno (sub)populacijo jelenjadi. Velikost oziroma gostota (sub)populacije naj bo tolikšna, da omogoča naravno pomlajevanje gozdnih sestojev ob upoštevanju drugih kriterijev kakovosti živali v populaciji in izgub. Glede na sedanje stanje želimo njeno gostoto znižati. Prostorsko širjenje tudi na območja drugih lovišč (območje neželene prisotnosti) lovsko upravljavskega območja ni zaželeno, čeprav na daljši rok poselitve za jelenjad ugodnega življenjskega prostora ne bomo mogli preprečiti. Zagotavlja se naravna spolna in starostna sestava ter naravna razporeditev v prostoru, želimo pa manjšo prisotnost jelenjadi v habitatih gamsov. Današnje stanje želimo izboljšati v korist srnjadi in gamsa v vseh treh ekoloških enotah.

Cilj upravljanja s populacijo jelenjadi se dopolni v pogledu zagotavljanja prehranske baze za velike zveri.

Za lovišči Luče in Solčava ter revirja Veža in Logarska dolina v LPN Kozorog je treba celovito načrtovati višino odvzema jelenjadi, z namenom znižanja oziroma ustreznega uravnavanja številčnosti populacij jelenjadi. Cilj upravljanja z jelenjadjo se v posebej obravnavanih dveh revirjih LPN Kozorog Kamnik (Veža in Logarska dolina) pomembneje ne razlikuje od ciljev v LUO. Glede na trenutno stanje je treba številčnost jelenjadi v obeh obravnavanih revirjih znižati. Tudi v načrtu Kamniško Savinjskega LUO za leto 2020 je navedeno, da je za obravnavano območje (revirja Veža in Logarska dolina v LPN Kozorog in lovišči Luče in Solčava) namen znižanja številčnosti populacij jelenjadi. Prav tako je navedeno, da je načrtu odvzema jelenjadi po starostni in spolni strukturi ob zniževanju populacije treba slediti, predvsem z namenom zniževanja deleža ženskega spola.

4.2.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Skupen načrtovani odvzem jelenjadi za leto 2020 znaša 900 živali.

Preglednica 4.2.1: Načrt odvzema jelenjadi

Teleta M	154 (17,1 %)	Teleta Ž	176 (19,6 %)
Lanščaki	63 (7,0 %)	Junice	94 (10,4 %)
Jeleni 2-4	120 (13,3 %)	Košute 2+	239 (26,6 %)
Jeleni 5-9	40 (4,4 %)		
Jeleni 10+	14 (1,6 %)		
SKUPAJ 900 (100,0 %)			

Legenda: jeleni 10+, košute 2+ - jeleni deset in večletni, košute dve in večletne; dopolnjeno življenjsko leto, prehod v višji starostni razred s 1. 4.

V načrtu odvzema so teleta ločena po spolu, lovijo pa se ne glede na spol. Pri izvajanju načrtovanega odvzema z odstrelom v razredu telet obeh spolov naj bo poudarek na tem, da je potrebno izvršiti količinsko zadosten odvzem v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena. Ob izvršenem

odstrelu in najdenih izgubah se ugotovi in evidentira tudi njihov spol.

Ob kategorizaciji se na podlagi obrabljenosti zobovja oceni tudi starost nad dvoletnih jelenov in košut.

Dopustna odstopanja za posamezna lovišča osrednjega dela (sub)populacijskih območij so v višini do + -15 % od skupno načrtovanega števila odvzema jelenjadi (vseh kategorij skupaj). Načrtovanega odvzema v razredu dve in večletnih jelenov ni treba realizirati ter ga tudi ni dovoljeno presegati. Načrtovani odvzem jelenov starostnega razreda 5-9 let se lahko nadomesti z odvzemom mladih 2-4 letnih ali starih jelenov 10+. Načrtovani odvzem jelenov razreda 5-9 let se lahko presega za 1 žival (jelena), vendar skupna kvota jelenov ne sme biti presežena. Presežnega jelena razreda 5-9 let je treba v naslednjem letu izravnati skladno z določili letnega načrta (npr. manj načrtovanih jelenov srednjega razreda (ali drugih razredov) v naslednjem letu in/ali določeno večje načrtovano število košut razreda 2+...). Neizravnava presežnega jelena v naslednjem letu skladno z določili letnega načrta bo štela za kršitev načrta. Načrtovani odvzem jelenov starostnega razreda 10+ se lahko nadomesti z odvzemom mladih 2-4 letnih jelenov. **Pri košutah je dovoljeno odstopanje do + -15 %, pri teletih in enoletnih osebkih pa do + - 30 % od načrtovanega števila odvzema.**

V primeru doseganja načrtovanega odvzema jelenjadi v lovišču ali LPN v višini 85 % ali doseganja načrtovanega odvzema košut razreda 2+ v višini 100 % se dovoli upleniti 1 (enega) jelena ne glede na starost, v nadaljevanju pa se za vsake 3 glave mulaste jelenjadi nad 85 % realizacijo načrta odvzema jelenjadi dovoli upleniti enega jelena ne glede na starost.

Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med dve in večletno jelenjadjo načrt za lovišča osrednjega dela (sub)populacijskega areala določa neposredno vezavo med višino realiziranega odstrela jelenov 2+ in košut 2+, ki mora znašati najmanj 100 %. Navedeni odstotki pomenijo, da mora biti v loviščih najmanj 100 % realiziranega odstrela jelenov 2+ pokritega z odstrelom košut 2+. Morebitno preseganje zgornje meje dopustnih odstopanj (+15 %) pri košutah 2+ ali pri jelenjadi skupaj zaradi tega določila (neposredna vezava) ne šteje za kršitev načrta.

Zaradi prisotnih volkov in/ali risa velja za lovišča Bled, Jelovica-Ribno, Stara Fužina, Bohinjska Bistrica, Nomenj-Gorjuše, Sorica, Železniki in Selca vezava med višino realiziranega odstrela jelenov 2+ in košut 2+ v višini 50 %. Navedeni odstotek pomeni, da mora biti v navedenih loviščih najmanj 50 % realiziranega odstrela jelenov 2+ pokritega z odstrelom košut 2+.

V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem do vključno 5 (0-5) živali, dopustno odstopanje + - 15 % pomeni 1 žival, dopustno odstopanje + - 30 % pa 2 živali. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem 6-10 živali, dopustno odstopanje + - 15 % pomeni 2 živali, dopustno odstopanje + - 30 % pa 3 živali. Pri načrtovanem odvzemu 11 in več živali se dopustna odstopanja zaokroži na najbližjo celo vrednost.

Morebitno preseganje načrta odvzema v ekološki enoti na račun odvzema v loviščih robnega območja, ne šteje za kršitev načrta ekološke enote.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Spolna in starostna sestava načrtovanega odvzema jelenjadi **v Zahodnih Karavankah** znaša 17 % telet-jelenčkov, 7 % lanščakov, 13 % jelenov 2-4, 5 % jelenov 5-9, 2 % jelenov 10+, 20 % telet-košutic, 10 % junic in 26 % košut 2+.

Spolna in starostna sestava načrtovanega odvzema jelenjadi **na Jelovici z obrobjem** znaša 17 % telet-jelenčkov, 7 % lanščakov, 15 % jelenov 2-4, 5 % jelenov 5-9, 2 % jelenov 10+, 19 % telet-košutic, 10 % junic in 25 % košut 2+.

Spolna in starostna sestava načrtovanega odvzema jelenjadi **v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah** znaša 17 % telet-jelenčkov, 7 % lanščakov, 12 % jelenov 2-4, 4 % jelenov 5-9, 1 % jelenov 10+, 20 % telet-košutic, 11 % junic in 28 % košut 2+.

Prostorska porazdelitev višine in sestave odvzema

Načrtovani odvzem znaša v Zahodnih Karavankah **120** živali, v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah **440** živali in na Jelovici z obrobjem **340** živali.

Zahodne Karavanke

Kranjska gora, Dovje, Jesenice, Stol, Begunjščica, Dobrča

	Teleta-jelenčki	Šilarij	Jeleni 2-4	Jeleni 5-9	Jeleni 10+	Jeleni skupaj	Teleta-košutice	Junice	Košute	Košute skupaj	Skupaj
Vsa naštetá lovišča	21	8	16	6	2	53	24	12	31	67	120
Osrednji del	14	5	11	4	1	35	16	8	21	45	80
Robni del in območja neželene prisotnosti	7	3	5	2	1	18	8	4	10	22	40

Načrtovani odvzem za robni del (in območja neželene prisotnosti) se vključi v načrt lovišča Jesenice. Upravljavcu lovišča Jesenice načrta ni treba realizirati v predpisani višini in sestavi. Vsa lovišča robnega dela in območja neželene prisotnosti jelenjadi lovijo jelenjad skladno z določili za ti dve območji.

Vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe

LPN Kozorog, Jezersko, Storžič, Udenboršt, Tržič, Šenčur, Kravec, Komenda, Vodice, Šmarna gora, Mengeš, Pšata											
	Teleta-jelenčki	Šilarij	Jeleni 2-4	Jeleni 5-9	Jeleni 10+	Jeleni skupaj	Teleta-košutice	Junice	Košute	Košute skupaj	Skupaj
Vsa naštetá lovišča	75	31	53	17	5	181	88	48	123	259	440
Osrednji del	72	30	50	16	5	173	84	45	118	247	420
LPN Kozorog	60	24	42	14	3	143	70	39	98	207	350
Ostala lovišča osr. dela	12	6	8	2	2	30	14	6	20	40	70
Robni del in območja neželene prisotnosti	3	1	3	1		8	4	3	5	12	20

Načrtovani odvzem za robni del (in območja neželene prisotnosti) se vključi v načrt lovišča Udenboršt. Upravljavcu lovišča Udenboršt načrta ni treba realizirati v predpisani višini in sestavi. Vsa lovišča robnega dela in območja neželene prisotnosti jelenjadi lovijo jelenjad skladno z določili za ti dve območji.

V LPN Kozorog Kamnik v revirjih Veža in Logarska dolina znaša načrtovani odvzem jelenjadi najmanj 30 živali, od tega v revirju Veža 20 in Logarska dolina 10.

Jelovica z obrobjem

Sorica, Železniki, Selca, Jošt, Kropa, Jelovica, Bled, Nomenj, Bohinjska Bistrica, Stara Fužina, Križna gora, Sorško polje, Škofja Loka, Poljane, Gorenja vas, Sovodnj, Žiri, Toško čelo, Medvode, Dobrova, Polhov Gradec, Horjul, Šentjošt											
	Teleta-jelenčki	Šilarij	Jeleni 2-4	Jeleni 5-9	Jeleni 10+	Jeleni skupaj	Teleta-košutice	junice	Košute	Košute skupaj	Skupaj
Vsa naštetá lovišča	58	24	51	17	7	157	64	34	85	183	340
Osrednji del	47	19	41	14	6	127	52	27	69	148	275
Robni del in območja neželene prisotnosti	11	5	10	3	1	30	12	7	16	35	65

Načrtovani odvzem za robni del (in območja neželene prisotnosti) se vključi v načrt lovišča Stara Fužina. Upravljavcu lovišča Stara Fužina načrta ni treba realizirati v predpisani višini in sestavi. Vsa lovišča robnega dela in območja neželene prisotnosti jelenjadi lovijo jelenjad skladno z določili za ti dve območji.

Načrtovani odvzem jelenjadi za osrednji del populacijskega areala se po posameznih ekoloških enotah številčno in po sestavi razdeli med lovišča osrednjega dela.

Morebitne večje kršitve realizacije odvzema po spolu in starosti v letu 2019 v primerjavi z načrtovano po posameznih loviščih, v letu 2020 pri izdelavi razdelilnika načrtovanega odvzema skupaj izravnavajo Območno združenje upravljavcev lovišč in LPN, ZGS in upravljavci lovišč v okviru ekoloških enot.

Za lovišča robnega dela območja aktivnosti (sub)populacije velja poenostavljeni model upravljanja, ki se smiselno vključuje v model upravljanja s celotno (sub)populacijo. V robni del območja aktivnosti (sub)populacije karavanške oziroma jelovške jelenjadi so vključena lovišča:

Karavanke – zahodni del

- Jesenice, Stol-Žirovnica, Begunjščica, Dobrča.

Karavanke – vzhodni del in Kamniško Savinjske Alpe

- Udenboršt.

Jelovica z obrobjem

- Stara Fužina, Kropa, Jošt-Kranj, Križna gora.

Vsa lovišča robnega dela lovijo jelenjad skladno z določili za robno območje, ki so navedena v nadaljevanju.

Lovišča robnega dela lovijo jelenjad številčno neomejeno, vendar mora biti odvzem vsakega jelena razreda 2+ pokrit z odvzemom najmanj dveh glav mulaste jelenjadi, od tega mora biti vsaj ena junica ali košuta. Končna realizacija ob zaključku leta mora ustrezati najmanj navedeni sestavi, lahko pa je

uplenjenih več košut in telet ter manj jelenov.

Vsak upravljavec lovišča robnega dela (sub)populacijskega območja jelenjadi je dolžan skrbeti za predpisano sestavo odvzema. Ustreznost doseženega razmerja se bo za vsako lovišče posebej preverjala vsako leto. V primeru, da bo doseženo razmerje nepravilno (samci ne bodo pokriti s košutami ali junicami in teleti), bo vsak upravljavec lovišča moral nepravilno sestavo odvzema v naslednjem letu izravnati, do izravnave pa ne bo imel pravice lova jelena. **Neizravnava nepravilnega odvzema v naslednjem letu in (ali) uplenitev jelena pred izravnavo bo štela za kršitev načrta.**

Poleg zgoraj navedenih usmeritev je **v loviščih robnega dela** območja mogoče na vsaki 2 **uplenjeni** košuti 2+ **upleniti** dodatnega jelena 2+ (določilo velja za tekoče leto).

V primeru, da bo posamezno lovišče v tekočem letu uplenilo več mulaste jelenjadi, za katere pa ne bo uspelo odstreliti jelenov 2+ se bo višek **odstreljene** mulaste jelenjadi smiselno lahko upošteval pri pridobitvi jelenov 2+ v naslednjem letu.

Višek odstreljene mulaste jelenjadi iz leta 2019, ki se upošteva pri pridobitvi jelenov 2+ v letu 2020 imajo sledeča lovišča:

Jesenice (1 junica, 2 košuti = 1 jelen 2+ in 1 košuta 2+ prenosa-dobropisa)

Stol (3 teleta, 1 košuta 2+ = 1 jelen 2+ in 2 teleti prenosa-dobropisa)

Begunjsčica (2 teleti, manjko 1 košuta ali junica = 2 teleti prenosa-dobropisa, ko bo uplenjena junica ali košuta)

Dobrča (1 junica = 1 junica prenosa-dobropisa)

Udenboršt (2 teleti, 1 košuti 2+ = 1 jelena 2+ in 1 tele prenosa-dobropisa)

Jošt-Kranj (1 tele, 2 košuti 2+ = 1 jelen 2+ prenosa in 1 košuta 2+ prenosa-dobropisa)

Kropa (3 junice, 5 košut 2+ = 4 jeleni 2+)

Stara Fužina (3 teleta = 3 teleta prenosa-dobropisa)

V območja, kjer prisotnost jelenjadi ni zaželena uvrščamo lovišča:

Karavanke – vzhodni del in Kamniško Savinjske Alpe

- Šenčur, Krvavec, Komenda, Vodice, Šmarna gora, Mengeš, Pšata.

Jelovica z obrobjem

- Sorško polje, Škofja Loka, Poljane, Gorenja vas, Sovodenj, Žiri, Toško Čelo, Medvode, Dobrova, Polhov Gradec, Horjul, Šentjošt.

V loviščih, ki večinoma mejijo na robni ali osrednji del (sub)populacijskega območja (Šenčur, Krvavec – Karavanški del in Poljane, Gorenja vas, Sovodenj-Jelovski del) in v katerih je gostota odvzema jelenjadi večja, je številčni odvzem jelenjadi neomejen, upravljavci pa morajo vsak **odvzem petletnega ali starejšega jelena (5+) pokriti z eno (1) dve in večletno košuto ali junico (za vsak odvzem dve in večletne košute ali junice lahko lovijo jelena 5+)**. Odvzem telet, enoletne jelenjadi, dve in večletnih košut in jelenov razreda 2-4 let je neomejen. Vsak upravljavec lovišča, v katerem prisotnost jelenjadi ni zaželena, je dolžan skrbeti za predpisano pokrivanje jelena 5+. Ustreznost pokrivanja se bo za vsako lovišče ugotavljala vsako leto. V primeru, da bo odvzetih preveč jelenov 5+, bo vsak upravljavec lovišča moral nepravilno sestavo odvzema v naslednjih letih izravnati, do izravnave pa ne bo imel pravice lova jelena 5+. Neizravnava nepravilnega odvzema (v naslednjih letnih načrtih se lahko določi rok) in (ali) uplenitev jelena pred izravnavo bo štela za kršitev načrta.

V primeru, da bo posamezno lovišče v tekočem letu uplenilo več košut 2+ ali junic, za katere pa ne bo uspelo odstreliti jelenov 5+ se bo višek **odstreljenih** košut 2+ ali junic smiselno lahko upošteval pri pridobitvi jelenov 5+ v naslednjem letu.

Višek odstreljene mulaste jelenjadi iz leta 2019, ki se upošteva pri pridobitvi jelenov 5+ v letu 2020 imajo sledeča lovišča:

Krvavec (1 košuta 2+ = 1 jelen 5+)

Šenčur (1 košuta 2+ in 1 junica = 2 jelena 5+)

Gorenja vas (1 košuta 2+ = 1 jelen 5+)

Poljane (2 junici = 2 jelena 5+)

V ostalih loviščih območja v katerih prisotnost jelenjadi ni zaželena (Komenda, Vodice, Mengeš, Šmarna gora, Pšata-Karavanški del in Sorško polje, Medvode, Toško čelo, Dobrova, Polhov Gradec, Horjul, Šentjošt, Škofja Loka, Žiri-Jelovski del) se lovi jelenjad tako po številu kot tudi spolni in starostni sestavi brez omejitev.

Kakršno koli omejevanje odstrela mulaste jelenjadi (teleta, junice, košute) v robnem območju in območju neželene prisotnosti jelenjadi šteje za kršitev načrta.

Neizravnano spolno razmerje v letu 2019 – Robno območje

V letu 2019 upravljavec lovišča Begunjščica (LD Begunjščica) ni zagotovil predpisanega razmerja v odvzemu jelenjadi. Uplenjeni jelen 2+ bi moral biti pokrit z odvzemom najmanj 2 glav mulaste jelenjadi. Upravljavec lovišča v letu 2020 nima pravice lova jelena 2+, **dokler uplenjenega jelena razreda 2+ iz leta 2019 ne pokrije še z odvzemom najmanj 1 junice ali košute 2+.** Skladno z določili načrta ima upravljavec pravico loviti teleta, junice-telice, košute razreda 2+ in jelene razreda 1+.

Načrtovani ukrepi v revirjih Veža in Logarska dolina LPN Kozorog Kamnik za območje Solčave in Luč

Načrt odvzema jelenjadi v revirjih Veža in Logarska dolina v letu 2020 znaša 30 živali od tega v revirju Veža 20 in v revirju Logarska dolina 10. Načrt se mora doseči najmanj 100 % in se lahko preseže do +15 %. V sestavi odvzema naj delež jelenov 2+ ne presega 15 %, delež košut 2+ pa naj ne bo nižji od 26 %. Ostale strukture v odvzemu naj obsegajo teleta in enoletne živali.

Med ukrepi v okolju načrtujemo pripravo pasišč v skupni površini najmanj 3 ha. Drugih ukrepov (krmišča dopolnilnega zimskega krmljenja, zimska sečnja jelk ali drugega drevja in grmovja) v okolju v letu 2020 ne predvidevamo. Ocenjujemo namreč, da se bo prehranska nosilnost okolja za jelenjad v navedenih dveh revirjih LPN Kozorog Kamnik v naslednjih letih zaradi vetroloma 2017 pomembno izboljšala.

V načrtu Kamniško Savinjskega LUO so za lovišči Luče in Solčava navedeni sledeči ukrepi za leto 2020:

Načrt odvzema jelenjadi v letu 2020 je za lovišče Solčava 14 živali in za lovišče Luče 18 živali, z deležem košut 2+ nad 20 %. Zaradi nepredvidenih migracij jelenjadi iz sosednjih območij, se za lovišči Luče in Solčava za obdobje od leta 2018 do 2022 v letnih načrtih odvzema jelenjadi določijo višja dopustna odstopanja pri odvzemu po starostnih in spolnih kategorijah: Skupno dopustno odstopanje v realizaciji od načrta je za omenjeni lovišči lahko +/- 30 % od skupno načrtovanega števila odvzema vseh kategorij. V vseh kategorijah, razen pri dve in večletnih jelenih, je dovoljeno odstopanje do +/- 30 %. Odvzem v razredu dve in večletnih jelenov je lahko v vsakem lovišču letno presežen za največ 1 žival. Odstopanje je lahko ali v razredu mladih 2-4+ jelenov ali v razredu 5+ jelenov. Zaporedno preseganje v razredu 5+ ni dovoljeno. Na koncu pet-letnega obdobja (2018 – 2022) dosežena struktura odvzema dve in večletnih jelenov ne sme biti višja od 20 %, odvzem košut 2+ pa mora biti višji od 20 % deleža v strukturi odvzema jelenjadi.

Med ukrepi v okolju skupaj za lovišči Luče in Solčava v letu 2020 načrtujemo 8 ha vzdrževanja grmišč, 1,7 vzdrževanja gozdnega roba, 7,0 ha košnje pašnikov in 4,7 ha priprave pasišč. V skladu z dogovorom se poskuša vzpostaviti aktivno mrežo zimskih krmišč z namenom disperzije jelenjadi v območju in zadrževanje jelenjadi v manj problematičnih predelih za objedanja in lupljenja gozdnega drevja. Zimska krmišča se načrtuje pod 1.000 m.n.v in sicer največ 1 krmišče na 1.000 ha lovne površine. Za zimsko krmljenje je načrtovano 3.050 kg krme. Zimsko sečnjo je treba izvajati ob morebitni obilnejši snežni odeji. Plan zimske sečnje pripravi ZGS v sodelovanju z upravljavci lovišč in lastniki gozdov. V prihodnje naj se intenzivneje izvaja zaščita debel v mlajših sestojih (drogovnjakih) pred objedanjem in lupljenjem.

Ostali kriteriji odvzema

V načrtu za leto 2020 nismo upoštevali velikih zveri (volka) pri upravljanju z jelenjadjo v Karavanškem in Kamniško savinjskem delu Gorenjskem LUO. V primeru, da bo tekom leta 2020 ugotovljena prisotnost volčjega tropa (in ne zgolj posameznih osebkov) na osnovi genetskega monitoringa (genetski vzorci-sorodnost med volkovi) in/ali z izzivanjem s tuljenjem bomo morebitne odklone v spolni in starostni sestavi realiziranega odvzema (v loviščih s prisotnim volčjim tropom) smiselno in skladno z »Navodili za upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo« upoštevali pri strokovni presoji izvrševanja načrtovanih ukrepov.

Priporočamo, da se odstrel telet, junic in košut prične takoj, ko lovna doba to omogoča in ne šele po končanem obdobju parjenja. Priporočamo, da se pretežni del odstrela telet, junic in košut (najmanj 70 %) opravi do 30. novembra. Priporočamo, da upravljavci lovišč morebitne interne omejitve in stimulacije lova jelenjadi prilagodijo v smeri doseganja načrtovane višine in sestave odvzema jelenjadi. Prav tako priporočamo, da upravljavci lovišč osrednjega dela areala jelenjadi odstrel jelenov samcev usklajujejo z doseganjem načrtovanega odvzema netrofejne jelenjadi.

Upravljavci lovišč in LPN v območju neželene prisotnosti jelenjadi z internimi navodili na noben način ne smejo omejevati lova mulaste jelenjadi (košut, telet, enoletnih živali) (npr. omejevanje lova v lovišču, določanje sankcij za uplenitev katerekoli kategorije mulaste jelenjadi, omejevanje števila uplenjenih živali po članu ipd.).

Poleg rednega spremljanja z opazovanji naj upravljavci lovišč in LPN, v kolikor je le mogoče, ugotavljajo tudi vzroke morebitnega pogina. Pomembno je ugotavljanje medsebojnih vplivov z ostalimi vrstami divjadi. V karavanški (sub)populaciji naj se v mesecu januarju ali februarju organizira štetje jelenjadi na krmiščih. Pri organizaciji štetja naj se, zaradi primerljivosti s preteklimi leti, upošteva čimbolj enake razmere kot v preteklem letu (čas opazovanja, mraz, višina snega, lunino stanje ipd.).

Preglednica 4.2.2: Analiza odvzema jelenjadi

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	% skupaj
Teleta M	139	131	152	139	136	697	37,3	16,9
Lanščaki	67	59	81	75	78	360	19,3	8,7
Jeleni 2-4	99	102	115	120	130	566	30,3	13,7
Jeleni 5-9	32	34	50	39	36	191	10,2	4,6
Jeleni 10 +	12	13	13	10	7	55	2,9	1,3
Skupaj JELENI	349	339	411	383	387	1869	100,0	45,2
Teleta Ž	152	175	179	123	158	787	34,8	19,0
Junice	76	81	108	85	95	445	19,7	10,8
Košute 2+	167	202	263	196	204	1032	45,6	25,0
Skupaj KOŠUTE	395	458	550	404	457	2264	100,0	54,8
SKUPAJ odstrel in izgube	744	797	961	787	844	4133		100,0
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom								
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj		
Načrt - skupaj	840	918	1021	1010	960	4749		
Odstrel in izgube / načrt	88,6	86,8	94,1	77,9	87,9	87,0		
Delež JELENOV	46,9	42,5	42,8	48,7	45,9	45,2		
Delež trofejnih jelenov 2+ in več	19,2	18,7	18,5	21,5	20,5	19,6		
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	58,3	56,0	54,1	53,6	55,3	55,4		
Izgube								
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%	
Nenaravne izgube	23	24	25	34	17	123	37,3	
Naravne izgube	23	29	18	97	40	207	62,7	
Skupaj izgube	46	53	43	131	57	330	100,0	
% izgub	6,2	6,6	4,5	16,6	6,8	8,0		
Odstrel	698	744	918	656	787	3803		
Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%	
1 neznan	14	19	11	80	21	145	43,9	
2 bolezen	3	3	2	0	0	8	2,4	
3 krivolov	5	1	4	4		14	4,2	
4 cesta	16	21	20	25	16	98	29,7	
5 železnica	2	2	1	5	1	11	3,3	
6 zveri	2	5	1	4	16	28	8,5	
7 psi						0	0,0	
8 kosilnica						0	0,0	
9 garje						0	0,0	
10 poškodbe	4	2	4	13	3			

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Teleta M	38,3	36,9	37,8	36,3	36,2
Indeks	100	96	99	95	95
Lanščaki	58,8	59,4	59,5	56,5	59,3
Indeks	100	101	101	96	101
Teleta Ž	35,9	36,5	36,5	33,7	36,2
Indeks	100	102	102	94	101
Junice	51,5	52,1	50,0	49,8	51,2
Indeks	100	101	97	97	99
Teleta M+Ž	37,1	36,7	37,1	35,2	36,2
Indeks	100	99	100	95	98
Masa trofej jelenov (gr)					
Povprečna masa trofej / leto	2015	2016	2017	2018	2019
jeleni 2+	1159	1241	1181	1277	1373
indeks	100	107	102	110	118
jeleni 3+	1956	2448	1885	1950	2170
indeks	100	125	96	100	111
jeleni 4+	2986	3045	2937	2676	2917
indeks	100	102	98	90	98
jeleni 5+	3493	3284	3222	3227	3555
indeks	100	94	92	92	102
jeleni 6+	3991	3960	4000	3548	2731
indeks	100	99	100	89	68
jeleni 7+	3555	3920	3562	3638	4035
indeks	100	110	100	102	114
jeleni 8+	3100	4433	4083	4292	4400
indeks	100	143	132	138	142
jeleni 9+	0	0	4952	4033	0
indeks					
jeleni 10+	3754	4782	4066	3800	3900
indeks	100	127	108	101	104

4.3 Damjak (*Dama dama*)

4.3.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

V Gorenjskem lovsko upravljavskem območju do leta 1997 damjak v prosti naravi ni bil prisoten. V letu 1997 je iz LPN Brdo pobegnilo večje število živali, ki so se dve leti zadrževale v lovišču Storžič in deloma lovišču Udenboršt. Podatkov o sedanjosti prisotnosti damjakov v navedenih loviščih nimamo. Posamezne živali so le redko opažene v nekaterih loviščih lovsko upravljavskega območja. V letu 2009 se je nekaj živali pojavilo v Poljanski dolini, Selški dolini in v zahodnih Karavankah. V letih 2010 in 2011 nismo imeli informacij o pojavljanju damjakov v prosti naravi območja. V letu 2012 se je ponovno pojavilo nekaj damjakov na območju lovišč Žiri, Sorica in Storžič. Podobno se je tudi v letu 2013 pojavilo nekaj damjakov v loviščih Storžič, Sorica in Nomenj-Gorjuše, v letu 2014 pa v loviščih Jesenice in Storžič. V letu 2015 prisotnosti damjakov v prosti naravi območja nismo zaznali. V letu 2016 je bila zaznana njihova prisotnost v lovišču Storžič, v letu 2017 pa v loviščih Sorica in Sorško polje. V letu 2018 so bili damjaki opaženi v loviščih Begunjščica, Dovje, Storžič in Šenčur, v letu 2019 pa v lovišču Kranjska gora.

4.3.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

V letu 2019 so bile iz lovišča Kranjska gora odvzete 3 živali, en jelen v starosti 2-4 let, ena košuta 1+ (junica) in eno tele moškega spola. Vse tri živali so bile odstreljene, izgub ni bilo evidentiranih.

V preteklem petletnem obdobju je bilo v prosti naravi LUO odvzetih skupaj 10 živali od tega 1 tele M, 3 jeleni 2-4, 1 jelen 5-8, 2 košuti 1+ in 3 košute razreda 2+. Izgub ni bilo ugotovljenih. Damjaki so bili v letih 2016, 2017, 2018 in 2019 odvzeti v sedmih različnih loviščih: Storžič, Sorica, Sorško polje, Begunjščica, Dovje, Šenčur in Kranjska gora.

4.3.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Od leta 2000 dalje, z izjemo navedenih uplenjenih živali, ni bilo drugih zanesljivih podatkov o (pogostejši) prisotnosti damjaka v prosti naravi.

4.3.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja z damjakom ostaja nespremenjen. V prostoru Gorenjskega lovsko upravljavskega območja ne želimo prisotnosti damjaka v prosti naravi.

4.3.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Odstreliti je treba vse opažene osebe damjaka v prosti naravi lovsko upravljavskega območja v okviru veljavne lovne dobe. Kakršnekoli interne omejitve odstrela damjakov posameznih upravljavcev lovišč niso dovoljene. Izven lovne dobe se za opažene živali lahko pridobi izredno dovoljenje IRSKGLR ali MKGP.

V primeru pobega divjadi iz obore mora lastnik oziroma imetnik obore takoj obvestiti ZGS, lovsko inšpekcijo in upravljavce lovišč in lovišč s posebnim namenom. Lastnik oziroma imetnik obore mora pobeglo divjad ujeti v osmih dneh od dneva, ko je bil pobeg ugotovljen, sicer se pobegla divjad šteje za prostoživečo divjad. O nadaljnjem ravnanju s pobeglo divjadjo odloča ZGS v skladu s strokovnimi usmeritvami iz načrtov lovsko upravljavskih območij in v dogovoru z upravljavci ter lovsko inšpekcijo.

Za morebitno nastalo škodo pobeglih živali odgovarja lastnik.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Ni posebnih usmeritev.

Druga priporočila in usmeritve

Upravljalci lovišč in LPN naj aktivno spremljajo morebitno prisotnost damjakov v lovišču.

Preglednica 4.3.1: Analiza odvzema jelena damjaka

Regulirna 10.1.1 Analiza odvzema jelenov danjaka

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Teleta M					1	1	20,0	10,0
Lanščaki						0	0,0	0,0
Jeleni 2-4			1	1	1	3	60,0	30,0
Jeleni 5-8		1				1	20,0	10,0
Jeleni 9 +						0	0,0	0,0
Skupaj JELENI	0	1	1	1	2	5	100,0	50,0
Teleta Ž						0	0,0	0,0
Junice				1	1	2	40,0	20,0
Košute 2+			1	2		3	60,0	30,0
Skupaj KOŠUTE	0	0	1	3	1	5	100,0	50,0
SKUPAJ odstrel in izgube	0	1	2	4	3	10		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj						0
Odstrel in izgube / načrt						
Delež JELENOV		100,0	50,0	25,0	66,7	50,0
Delež trofejnih jelenov 2+ in več		100,0	50,0	25,0	33,3	40,0
Delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol		0,0	0,0	25,0	66,7	30,0

Izgube							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	1	0	0	1	100,0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj izgube	0	0	1	0	0	1	100,0
% izgub		0,0	50,0	0,0	0,0	10,0	
Odstrel	0	1	1	4	3	9	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan						0	0,0
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta			1	1		2	200,0
5 železnica						0	0,0
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Teleta M					15,0
Indeks					
Lanščaki					
Indeks					
Teleta Ž					
Indeks					
Junice				28,0	29,0
Indeks					
Teleta M+Ž					
Indeks					

4.4 Muflon (*Ovis ammon musimon*)

4.4.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave muflona je lovsko upravljavsko območje. Ločeno dodatno obravnavamo muflona v dveh ekoloških enotah in sicer na Jelovici z obrobjem (v katero je vključena tudi kolonija v Polhograjskih dolomitih) in v Karavankah. Nekatere analize so izdelane tudi po posameznih loviščih.

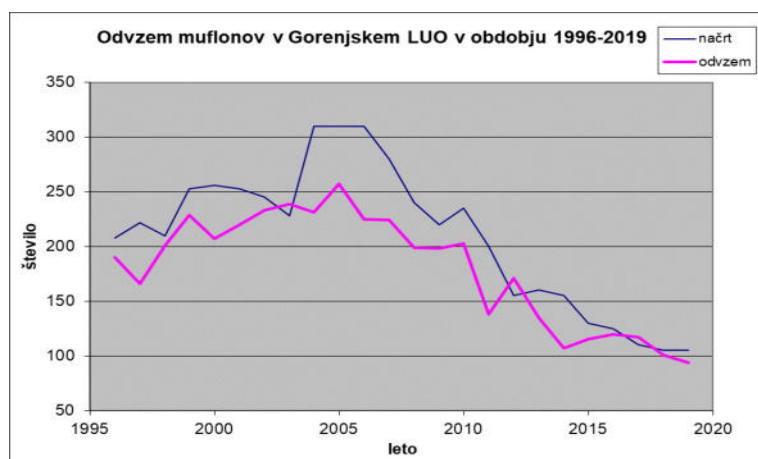
4.4.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Načrt odvzema muflonov je bil v letu 2019 v LUO realiziran 89 % (94 od načrtovanih 105 živali). V Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah je znašala realizacija načrtov 87 % (52 od načrtovanih 60 živali), na Jelovici z obrobjem 93 % (42 od načrtovanih 45 živali).

V zadnjem petletnem obdobju je bila v enem letu realizacija odvzema na spodnji meji dopustnih odstopanj. Povprečno doseganje načrtov je bilo 95 %. Načrtovani odvzem je v obeh ekoloških enotah v preteklem obdobju upadal, vendar je bilo upadanje močnejše v Karavanski koloniji. Tudi realizirani odvzem muflonov je bil v obeh enotah upadajoč. V zadnjem petletnem obdobju je bilo doseganje načrtov v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah v povprečju 84 %, na Jelovici z obrobjem pa 98 %.

V obdobju 1996-2005 je odvzem muflonov na ravni LUO značilno naraščal, v obdobju 2005-2019 pa značilno upadal. Prelomno leto v trendu je bilo 2005.

Spolna in starostna struktura:

Spolna sestava odvzema je bila 55 % : 45 % v korist samcev (ovnov). Delež ovnov razreda 2+ je znašal 30 %, delež mladih (mladiči in enoletni) pa 50 %. Podrobnejša sestava po spolu in starosti je obsegala 15 % jagnjet M, 11 % enoletnih ovnov, 30 % ovnov 2+, 16 % jagnjet Ž, 9 % enoletnih ovc in 20 % ovc razreda 2+.

Spolno razmerje odvzema je bilo v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah 54 % : 46 % v korist ovnov, na Jelovici z obrobjem pa 57 % : 43 % v korist ovnov, razlike niso statistično značilne. Delež ovnov 2+ v odvzemu znaša v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah 29 %, na Jelovici z obrobjem pa 31 %. Delež mladih v odvzemu znaša v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah 52 %, na Jelovici z obrobjem pa 48 %, razlike prav tako niso statistično značilne. Sklepamo, da sta spolna in starostna sestava podobni v obeh (sub)populacijah.

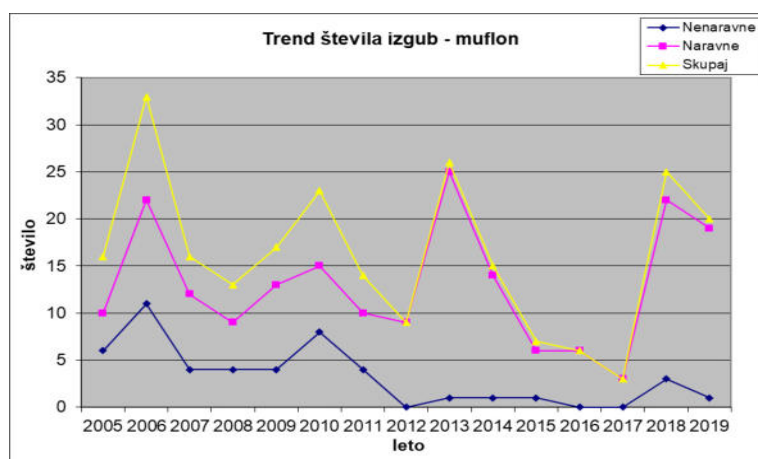
V petletnem obdobju je bilo spolno razmerje odvzema v povprečju 52 % : 48 % v korist samcev. S statističnim preizkusom nismo odkrili značilnih razlik v spolnem razmerju med posameznimi leti. Starostna sestava je znašala 13 % jagnjet M, 12 % enoletnih ovnov, 27 % dve in večletnih ovnov, 18 % jagnjet Ž, 9 % enoletnih ovc in 21 % dve in večletnih ovc. Med posameznimi leti je delež ovnov 2+ nihal med 25 in 29 % razlike pa niso statistično značilne. Spolno razmerje je bilo v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah v korist samcev (53 % : 47 %), rahlo v korist samcev je bilo tudi na Jelovici z obrobjem (51 % : 49 %). V obeh skupinah kolonij je bil delež ovnov v odvzemu podoben (28 % in 27 %), delež mladih pa je znašal v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah 53 %, na Jelovici z obrobjem pa 50 %. Ob majhnem številu odvzema navedena razlika predstavlja le nekaj živali, zato razlike niso statistično značilne. Tudi za petletno obdobje ocenjujemo da je sestava podobna v obeh (sub)populacijah.

Višina, vzroki in trendi izgub:

Delež ugotovljenih izgub je znašal 20 %. Prevladujejo izgube zaradi zveri (70 %) ter bolezni in neznanega vzroka (25 %). V sestavi izgub po starostnih in spolnih razredih so zastopane ovce 2+ (25 %), ovni 2+ (35 %),

enoletne živali (15 %) in jagnjeta (25 %). Delež izgub se med obema ekološkima enotama precej razlikuje, v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah je znašal 15 %, na Jelovici z obrobjem pa 29 %. Navedena razlika predstavlja le nekaj živali, zato razlike niso statistično značilne.

V petletnem obdobju so izgube v povprečju znašale 11 % celotnega odvzema. Med izgubami so prevladovali izgube zaradi bolezni in izčrpanosti, večinoma kot posledica zimskih obdobj (57 %), sledijo izgube zaradi zveri (30 %). V petletnem povprečju med izgubami prevladujejo ovce (46 %) pred ovni (36 %) in jagnjeti (18 %). V izgubah na ravni območja (grafikon) izraziteje izstopajo štirje vrhovi v letih 2006, 2010, 2013 in 2018, ko so se izgube (močno) povečale, v vseh letih v povezavi z ostrino zime. Tudi v zadnjem petletnem obdobju se število izgub v primerjavi s celotnim odvzemom med posameznimi leti močno razlikuje, predvsem v povezavi z ostrino zime leta 2018. Kot zanimivost navajamo, da je število izgub po hujši zimi v letu 2018 tudi v letu 2019 ostalo precej visoko (grafikon), spremenil pa se je vzrok izgub. V letu 2019 so se v obeh skupinah kolonij pojavili volkovi in je večje število izgub najdenih kot rezultat plenjenja. V daljšem časovnem nizu od leta 2005 dalje nismo odkrili značilnega trenda števila skupnih izgub niti značilnega trenda deleža skupnih izgub v primerjavi s celotnim odvzemom. V istem časovnem obdobju odkrivamo značilen trend upadanja nenaravnih izgub. Na ravni LUO je razmerje v izgubah v zadnjem petletnem obdobju med dve in večletnimi ovci ter dve in večletnimi ovni v korist ovc (indeks ovce:ovni 167). V preteklem petletnem obdobju (2010-2014) je znašalo na ravni LUO razmerje v izgubah med odraslimi živalmi (2+) v korist ovc (indeks ovce:ovni 309), razlike v razmerju med obema petletnima obdobjema pa niso statistično značilne. Razlike v razmerju izgub se pojavljajo med obema (sub)populacijama muflonov. V Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah se je razmerje v izgubah med samicami 2+ in samci 2+ med obema petletnima obdobjema (2010-2014 in 2015-2019) statistično značilno zmanjšalo od 900 na 122, na Jelovici z obrobjem pa se je (neznačilno) povečalo (87, 233). V petletnem povprečju (2015-2019) je bil delež izgub v obeh ekoloških enotah podoben, znašal je 10 % oziroma 13 % odvzema. Tudi v obeh ekoloških enotah se v zadnjih letih pojavijo štirje izrazitejši vrhovi v višini izgub, podobno kot na ravni območja.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Načrti so bili tako na ravni LUO kot ekoloških enot v povprečju petletnih obdobj doseženi v dopustnih odstopanjih. Spremenljivost doseganja načrtov med leti je bila velika, ugodnejša v letih z za lov ugodnimi vremenskimi razmerami, slabša, tudi blizu spodnje meje dopustnih odstopanj, v drugih letih. Na ravni LUO je bilo gospodarjenje v vseh letih zadnjega petletnega obdobja podobno, pomembneje se razlikujejo zgolj deleži izgub. Ocenjujemo, da je spolna in starostna sestava v obeh skupinah kolonij podobna. Z obema (sub)populacijama se danes intenzivno gospodari, intenzivno gospodarjenje z njima je bilo značilno tudi za preteklo obdobje zadnjih 10-15 let. Glede na številčno stanje obeh (sub)populacij in željo po trajnostnem upravljanju z njima so bili z izjemo zadnjih nekaj let načrti verjetno nekoliko previsoko postavljeni.

S (sub)populacijama se v splošnem gospodari aktivno, velika večina živali se odstrela (v primerjavi z izgubami), in s tem divjačina ustrezno uporabi in ovrednoti. (Sub)populaciji ne širita območij njune razširjenosti (aktivnosti). Sklepamo, da sta spolna in starostna sestava podobni v obeh skupinah kolonij. Glede na spol živali se v obeh (sub)populacijah gospodari med samci razreda 2+ aktivneje, v razredu samic 2+ pa manj aktivno, vendar se tudi pri njih pomembneje izboljšuje v primerjavi s preteklimi leti (obdobji). V razredu samic razreda 2+ se v (sub)populaciji na Jelovici z obrobjem (verjetno) bolj aktivno gospodari kot primerjalno v (sub)populaciji v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah.

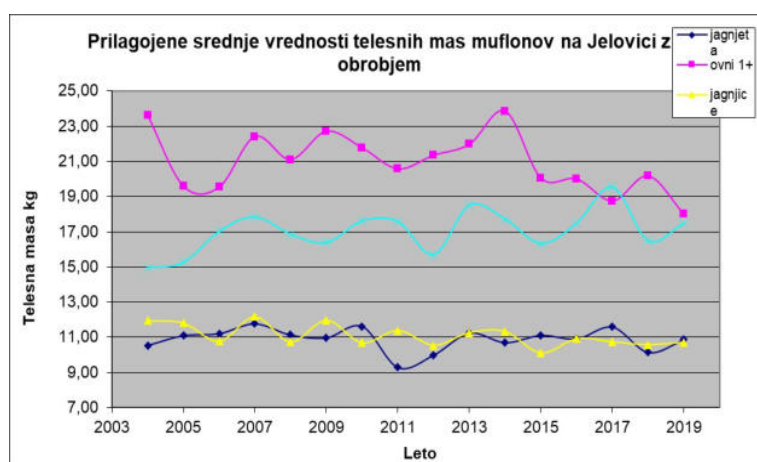
Populacijsko število oziroma gostota muflonov je v zadnjem desetletju v obeh skupinah kolonij precej upadla. Odvzem je bil najnižji v letu 2019, ko je znašal le še 94 žival (indeks 37 na leto 2005), sledi leto 2018 s 101

živaljo in leto 2014 s 107 živalmi odvzema. K nizkemu odvzemu v letu 2014 je poleg zmanjševanja števila živali verjetno prispevalo tudi daljše obdobje za lov neugodnega vremena v sredogorju, v letu 2018 pa obilen obrod plodonosnega gozdnega in sadnega drevja, vendar pa tudi v ostalih letih zadnjega petletnega obdobja, ob boljših lovnihih razmerah, višina odvzema ni bila bistveno večja. Vzrokov za postopno zmanjševanje števila živali že od leta 2005 dalje v kolonijah ne poznamo, glede na časovno oddaljenost preteklih naselitev in izoliranost nekaterih kolonij bi lahko sklepali tudi na posledice parjenja genetsko sorodnih živali (t.i. »in-breedinga«). V kolonijah v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah je bilo v preteklih letih zaznati prisotnost garij, na Jelovici z obrobjem so bile v preteklih letih evidentirane izgube zaradi volka in risa, v nekaterih skupinah je opažen slab prirastek (ni mladičev), v letih hujših zim je bil značilen visok delež izgub, delež odraslih ovnov v kolonijah je nizek. V letu 2019 so se v območju razširjenosti nekaterih kolonij muflonov (na Jelovici, v Kamniški Bistrici) pojavili volkovi, najdenih je bilo nekaj ostankov plenjenja, tako ocenjujemo, da so k nizki realizaciji in zmanjševanju številčnosti muflonov v tem letu znatno prispevali tudi volkovi. Glede na navedeno, gospodarjenje z muflonom ne moremo oceniti kot uspešno.

Gibanje telesnih mas in točkovnih vrednosti rogov:

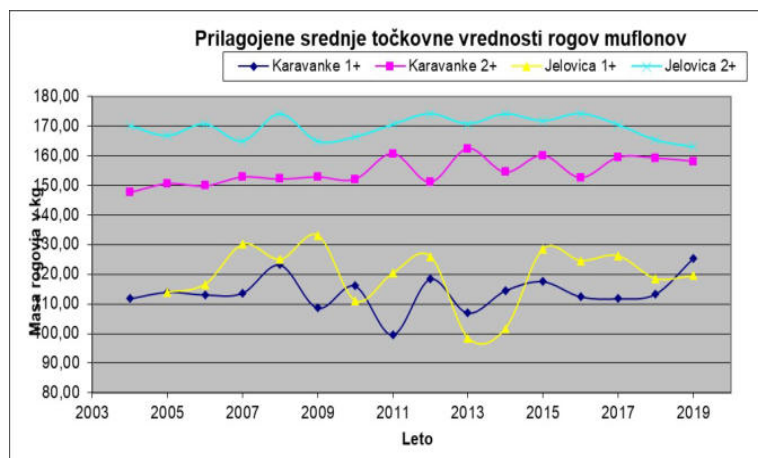
Na voljo so telesne mase muflonov po starostnih kategorijah. Trendi njihovih (neprilagojenih) srednjih vrednosti za celotno območje so precej umirjeni, pomembnejših sprememb ni zaznati, kar velja za vse spolne in starostne kategorije. Podobno ugotavljamo tudi iz analiz telesnih mas po ekoloških enotah. Na ravni območja je v letih 2016 in 2017 pri mladih (mladiči in enoletne živali) zaznati nekoliko višje telesne mase v primerjavi s preostalimi leti zadnjega petletnega obdobja. Najnižje telesne mase v zadnjem petletnem obdobju so v letih 2018 (verjetno zaradi ostrejšje zime z debelejšo snežno odejo) in 2019.

Treba pa je poudariti, da se telesne mase (uplenjenih) živali lahko razlikujejo med (sub)populacijami, spreminjajo se tudi tekom leta (v odvisnosti od starosti in dneva (uplenitve) živali), zato je pri interpretiranju rezultatov spreminjanja telesnih mas med leti (ki lahko nastanejo tako zaradi spreminjanja različnih okoljskih (vremenskih, habitatnih) spremenljivk, kot tudi sprememb gostote obravnavane vrste in drugih vrst) le to treba upoštevati. Zato smo izdelali daljše časovne nize prilagojenih (glede na mesec uplenitve) srednjih vrednosti telesnih mas mladih (mladiči, enoletni) muflonov ločeno za obe ekološki enoti (Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe, Jelovica z obrobjem). V (sub)populaciji v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah pri nobenem od starostnih in spolnih razredov nismo odkrili značilnih trendov v prilagojenih srednjih vrednostih telesnih mas. V (sub)populaciji na Jelovici z obrobjem smo odkrili značilno upadajoč trend telesnih mas pri jagnjicah, in tik nad mejo statistične značilnosti naraščajoč trend prilagojenih srednjih vrednosti telesnih mas pri enoletnih ovcah. Pri drugih starostnih in spolnih razredih mladih živali značilnih trendov nismo odkrili. V spodnjem grafikonu prikazujemo prilagojene srednje vrednosti telesnih mas za muflone na Jelovici z obrobjem. S primerjavami med dvema zadnjima petletnima obdobjema smo v drugem obdobju odkrili značilno zmanjšanje prilagojenih srednjih vrednosti telesnih mas pri ovnihih razreda 1+ na Jelovici z obrobjem, v drugih starostnih in spolnih razredih mladih muflonov pa v nobeni od (sub)populacij značilnih razlik v telesnih masah med dvema obdobjema nismo odkrili. Na osnovi navedenega sklepamo, da se telesne mase muflonov niso pomembneje spremenile.

Podobno spremenljivost med posameznimi leti v povezavi s spremenljivostjo vremenskih in drugih okoljskih spremenljivk (npr. obrod plodonosnega gozdnega drevja) ugotavljamo tudi za prilagojene srednje točkovne vrednosti (CIC točke) rogov muflonov (enoletni, dve in večletni), prikazane so v spodnjem grafikonu. V Karavankah smo pri ovnihih razreda 2+ (dve in večletni) v obdobju 2004-2019 odkrili značilno naraščajoč trend točkovnih vrednosti, pri drugih starostnih razredih pa niti v Karavankah niti na Jelovici s statističnimi preizkusi značilnih trendov v proučevanem obdobju nismo odkrili. S primerjavami zgolj med dvema zadnjima petletnima obdobjema smo ugotovili, da so se v drugem obdobju prilagojene srednje točkovne vrednosti enoletnih ovnov

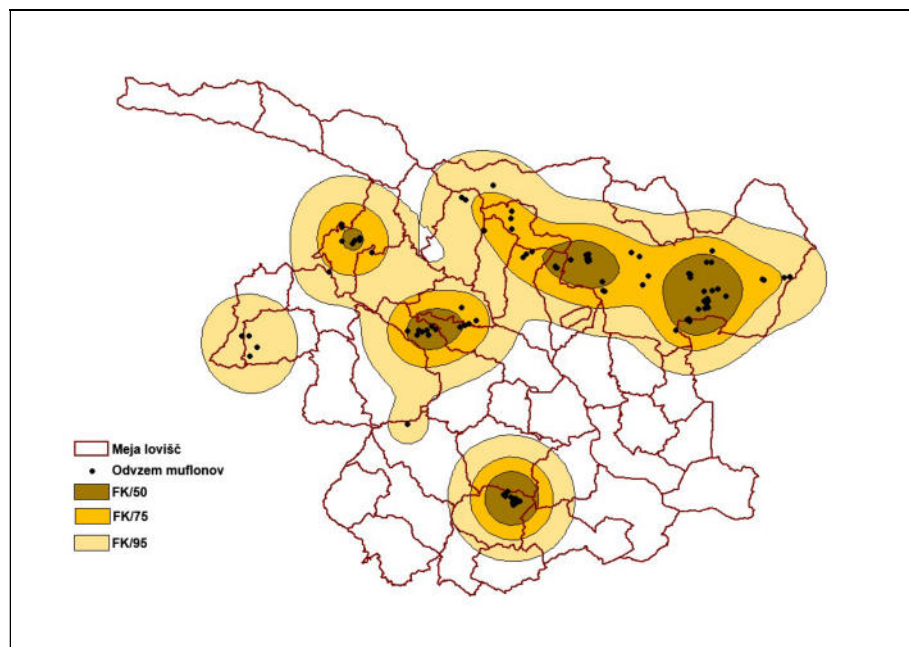
v skupini kolonij (subpopulaciji) na Jelovici z obrobjem značilno povečale, pri drugih starostnih kategorijah muflonov pa značilnih razlik med dvema obdobjema nismo odkrili. Ocenjujemo, da se tudi prilagojene srednje točkovne vrednosti ovnov v zadnjem desetletnem obdobju niti v daljšem časovnem nizu niso pomembneje spremenile.

Z dodatnimi analizami telesnih mas (analiza kovariance) (obdobje 2013-2018) smo odkrili, da se njihove (prilagojene) srednje vrednosti med ekološkima enotama (pri petih od šestih proučevanih razredov) značilno razlikujejo. Mufloni dosegajo višje telesne mase na Jelovici z obrobjem v primerjavi s Karavankami in Kamniško Savinjskimi Alpami. Podobno ugotavljamo tudi za trofejne vrednosti (CIC-točke) ovnov razreda 2 in večletnih, medtem ko pri enoletnih ovnih značilnih razlik nismo odkrili. Razlike so lahko posledica različnih dejavnikov kakovosti življenjskega okolja, različnih populacijskih gostot obravnavane (pa tudi drugih živalskih vrst) vrste, lahko pa tudi posledica vplivov genotipa na fenotip.

4.4.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Legenda: FK/50 – 50% vseh izločitev, FK/75 – 75% vseh izločitev, FK/95 – 95% vseh izločitev

Slika 4.3: Prikaz prostorske razporeditve (sub)populacije muflona v LUO z lokacijami odvzema v letu 2019

Ocenjujemo, da se veliko površinska prostorska porazdelitev kolonij v območju (glede na posamezna lovišča) v zadnjem petletnem obdobju ni opazno spremenila, spremembe v krčenju območja razširjenosti so nastale v prostoru posameznih lovišč.

Ugotavljamo, da se je v zadnjem desetletnem obdobju gostota (sub)populacije zmanjšala. Zmanjšanje gostote oziroma števila živali opazamo v obeh skupinah kolonij, to je na območju Karavank in Kamniško Savinjskih Alp, kot tudi na širšem območju Jelovice z obrobjem. Zmanjšanje gostote je bilo do vključno leta 2018 večje v

Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah v primerjavi z Jelovico z obrobjem. Ocenjujemo, da k zmanjševanju gostote muflonov na območju Jelovice z obrobjem prispeva tudi prisotnost volkov, lahko pa tudi občasna prisotnost risa. Vzroki manjše številčnosti v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah niso znani, domnevamo na posledice in-breedinga in s tem posledično na manjši prirastek in večjo dovzetnost za bolezni (v letu 2009 je bila ugotovljena garjavost pri muflonih). Glede na večjo številčno prisotnost volkov v letu 2019 na območju Jelovice z obrobjem ter prisotnega tropa volkov na območju Kamniške Bistrice in najdenih ostankov plena ocenjujemo, da so v tem letu k zmanjšanju gostote v teh kolonijah prispevali volkovi.

S podrobnejšim proučevanjem habitatov smo ugotovili, da se primernost prostora za habitat muflona v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah povečuje z višjo povprečno letno temperaturo zraka, z večjimi nagibi terena in z večjimi deleži drogovnjakov v sestojih. Verjetnost prisotnosti se zmanjšuje z večjo oddaljenostjo od najbližjega mesta naselitve, z večjo oddaljenostjo od najbližjega krmišča in večjim deležem iglavcev v sestojih. Primernost prostora za habitat muflona se veča tudi z manjšimi vrednostmi sončnega sevanja poleti in z razdaljo do najbližje kmetijske površine ter se manjša z razdaljo do najbližje gozdne ceste.

Medvrstni vplivi:

Nismo odkrili pomembnejših sprememb v medvrstnih vplivih divjadi različnih vrst z mufloni v primerjavi s preteklimi leti. Dokazov o negativnih vplivih muflonov na populacije domorodnih (avtohtonih) vrst nimamo, čeprav pričakujemo da, glede na njegovo tujerodnost (alohtonost), obstajajo. V zadnjih letih je mogoč lokalno omejen vpliv risa na Jelovico z obrobjem. Podobno je bil v obdobju (2008-2013), pa tudi ponovno v letu 2016 mogoč lokalno omejen vpliv volka na muflone na območju Jelovice z obrobjem, medtem pa v letih 2014, 2015 in 2017 o njegovi prisotnosti nimamo zanesljivih informacij. Ponovno je bila prisotnost volka opažena v letu 2018. Če se je v obdobju 2008-2013, pa tudi 2016, na območju Jelovice in dela Julijskih Alp zadrževal 1 volk, se v letu 2018 pojavljajo najmanj trije (3) različni volkovi (po nekaterih informacijah in posnetkih ločeno v dveh skupinah). V letu 2019 je številčnost volkov eksponentno narasla. Na Gorenjskem se po rezultatih monitoringa gibljejo vsaj 3 tropi in 2-3 posamezni volkovi, skupaj okoli 20 različnih živali.

Do zadnjih let (2016, 2017) nismo odkrili pomembnejših sprememb v okolju v pogledu izboljševanja ali slabšanja prehranskih in drugih bivalnih razmer muflonov. Že dlje časa ugotavljamo premajhen delež mladih razvojnih faz gozda praktično v gozdovih celotnega območja (izjema je gozdnogospodarska enota Jelendol), kot tudi povečan obseg različnih antropogenih vplivov (vznemirjanje). Zaradi posledic žledoloma 2014, in gradacije podlubnikov v letih 2015, 2016, 2017 in 2018, ter posledic vetroloma 2017, se bo v nekaterih delih območja v prihodnjih letih in desetletjih kakovost življenjskega okolja muflonov izboljšala (v nekaterih delih območja se nosilna zmogljivost habitatov v vegetacijskem obdobju že izboljšuje).

Spolna in starostna struktura:

Ocenjujemo, da so kolonije muflonov v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah in na Jelovici z obrobjem po spolu in starostnih razredih zadovoljivo sestavljene, lahko bi v (sub)populacijah primanjkovalo srednje starih in starejših ovnov. Nekaj večji delež ovc v primerjavi z ovni je sicer v osnovi posledica značilnosti vrste (spolnega dimorfizma), prav tako pa tudi posledica še vedno, od nekdaj prisotne želje po večjem varovanju samic v primerjavi s samci. So se pa v zadnjem petletnem obdobju posegi z odstrelom (tudi) med ovce razreda 2+ intenzivirali tudi v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah.

Da se z obema (sub)populacijama muflonov dokaj intenzivno gospodari, poleg že dlje časa upadajočega odvzema, ki se prilagaja zmanjšani gostoti populacije, kažejo tudi relativno nizke starosti uplenjenih živali. V spodnji preglednici prikazana povprečna starost živali kaže na zelo podobno intenzivnost posegov v oba spola v razredu 2+ v obeh (sub)populacijah (na Jelovici z obrobjem, v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah). Nismo odkrili niti naraščajočega niti upadajočega trenda povprečnih starosti ovnov in ovc razreda 2+ od leta 2004 dalje, zato ocenjujemo, da se intenzivnost gospodarjenja v tem obdobju ni pomembneje spreminjala.

	Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe	Jelovica z obrobjem
Starost ovnov (2014-2019)	M=3,54; Me=3	M= 3,60; Me=3
Starost ovc (2014-2019)	M=3,84; Me=4	M= 3,65; Me=3
Značilnost razlik med spoloma	neznačilne	neznačilne
Značilnost razlik med (sub)populacijama ovni	neznačilne	
Značilnost razlik med (sub)populacijama ovce	neznačilne	
Trend ovni (2004-2019)	neznačilen	neznačilen
Trend ovce (2004-2019)	neznačilen	neznačilen

Legenda: M-aritmetična sredina, Me-mediana

V letu 2011 je bilo znanih nekaj informacij o nizkem deležu mladičev, opažene so bile skupine ovc, ki niso vodile mladičev. Vzroki niso znani.

Zdravstveno stanje in vitalnost:

Mufloni so bolje razviti na Jelovici z obrobjem, v primerjavi s Karavankami in Kamniško Savinjskimi Alpami.

V preteklem obdobju nismo odkrili pomembnejših sprememb v kakovosti populacije glede na telesno maso.

V preteklem obdobju nismo odkrili pomembnejših sprememb v kakovosti populacije glede na točkovne vrednosti rogov pri ovnih.

Zdravstveno stanje muflonov (trend naravnih izgub) se je v prvih dveh letih (2007, 2008) po večjih izgubah v letu 2006, izboljšalo. Kljub temu je bila v letih 2007-2009 na osnovi analiz vzorcev ugotovljena prisotnost nekaterih vrst zajedavcev v kolonijah z največjo gostoto v Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah (območje Storžiča in Kamniške Bistrice). V teh delih območja je bila v letu 2009 najdena garjavost tudi pri muflonih. V letih 2009 in 2010 smo opažali ponoven porast izgub, v kolonijah na Jelovici z obrobjem so bile verjetno tudi rezultat plenjenja volka. V letih 2011 in 2012 je obseg izgub ponovno upadel, v letu 2013 pa zaradi ostrejšje zime ponovno narasel. V naslednjih letih (2014, 2015, 2016) se je obseg izgub ponovno zmanjšal in je bil (v letih 2015, 2016 in 2017) najnižji v zadnjem 10-letnem obdobju. Zaradi ostrine zime so se izgube v letu 2018 ponovno povečale. V daljšem časovnem nizu od leta 2005 do leta 2017 izgube izkazujejo značilen trend upadanja, z upoštevanjem tudi izgub v letih 2018 in 2019 značilnega trenda nismo odkrili. Prav tako nismo odkrili značilnih trendov pri naravnih izgubah, se pa nenaravne izgube (ob sicer nizkih absolutnih vrednostih) v istem časovnem obdobju značilno zmanjšujejo. Tudi na osnovi navedenega bi sklepali, da je gostota (sub)populacije manjša, kot je bila še pred leti, medtem ko o morebitnih spremembah zdravstvenega stanja nimamo zadostnih informacij.

4.4.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja s (sub)populacijo muflona ostaja večinoma nespremenjen. Želimo stabilno, zdravo in z možnostmi okolja (prehranskimi in drugimi) ter drugimi živalskimi vrstami usklajeno (sub)populacijo. Želimo obdržati kolonije, ki so se oblikovale, vendar v številčnosti, ki bo zagotavljala minimalen negativni vpliv na naravno ravnovesje in na populacije divjadi domorodnih (avtohtonih) vrst. Prostorsko širjenje območja aktivnosti (sub)populacije ni zaželeno. Želimo naravno zastopanost obeh spolov, z dobro zastopanostjo nosilcev populacije oziroma razredom dve in večletnih živali, še posebno pri ovnih. Ohraniti želimo sedanja razmerja med (sub)populacijami drugih rastlinojedih vrst divjadi in mufloni. V območjih, ki jih poseljujejo tako gamsi kot mufloni, je treba dajati prednost gamsu.

4.4.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Višina odvzema v letu 2020 v območju znaša 90 živali.

Preglednica 4.4.1: Načrt odvzema muflonov

Jagnjeta M	12 (13 %)	Jagnjeta Ž	13 (15 %)
Ovni 1+	13 (14 %)	Ovce 1+	13 (15 %)
Ovni 2+	21 (23 %)	Ovce 2+	18 (20 %)
SKUPAJ 90 (100 %)			

1+ enoletni ovni in ovce, 2+ ovni in ovce v starosti 2 let in starejši

Dopustna odstopanja za lovišča in LPN znašajo do + -15 % od načrtovanega skupnega števila odvzema. Odvzem v tretjem starostnem razredu (ovni 2+ in ovce 2+) pri vsakem od obeh spolov se lahko prekorači le do 10 %, v ostalih razredih preseganje ni omejeno v skladu s splošnimi določili možnih odstopanj realizacije od načrta. Neizvršeni odvzem v tretjem starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v prvem (jagnjeta in jagnjice) in drugem (ovni 1+, ovce 1+) starostnem razredu. **Dopustno odstopanje v spolni strukturi je do 5 % od realizirane strukture v odstotkih** (npr. 45:55). Morebitna odstopanja prek meja dopustnih odstopanj (še posebno v korist ovnov) se upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem letu (naslednjih letih).

Za lovišča, ki imajo načrtovani odvzem od vključno 4 pa do 10 živali, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija + - 2 živali. V teh loviščih se tretji starostni razred pri vsakem od spolov lahko preseže za 1 žival, razlika v spolnem razmerju pa lahko pri realizaciji odstopa tudi za največ 1 žival.

Loviščem, kjer načrt za posamezno lovišče ne presega 3 živali, načrta odvzema ni potrebno obvezno dosegati, lahko pa se ga presega za 1 žival. Pri realizaciji je treba upoštevati spolno razmerje in pri tem upoštevati tudi morebitno neizravnano spolno razmerje iz preteklega leta (preteklih let). Odstopanje od spolnega razmerja v

tekočem letu je dovoljeno za 1 žival, vsa odstopanja pa se praviloma upoštevajo pri izravnavi v naslednjem letu (naslednjih letih).

V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem do vključno 5 živali, dopustno odstopanje 10 % ali 15 % pomeni 1 živali, v primeru načrtovanega odvzema 6-10 živali pa dopustno odstopanja 10 % oziroma 15 % pomeni 2 živali. Dopustna odstopanja v višini +1 žival so dovoljena tudi v spolnih in starostnih razredih v katerih odvzem ni načrtovan.

V loviščih, ki v letnih načrtih ne bodo imela razdeljenega odvzema po starostni in spolni strukturi (nekaj 1*), je dovoljen odvzem največ 2 živali, praviloma v spolnem razmerju 1:1 in pri tem upoštevati tudi nedoseženo spolno razmerje iz preteklih let.

Ta lovišča so:

- v karavanškem delu LUO – Dovje, Jesenice, Jezersko, Kranjska gora, Krvavec, Stol, Šenčur, Komenda, Vodice, Šmarna gora, Mengeš in Pšata,
- v jelovškem delu LUO - Sorica, Železniki, Jelovica, Nomenj-Gorjuše, Bohinjska Bistrica, Sorško polje, Križna gora, Škofja Loka, Poljane, Gorenja vas, Sovodenj, Žiri, Toško Čelo, Medvode, Dobrova, Horjul in Šentjošt.

Pri teh loviščih je praviloma odstopanje od spolnega razmerja v tekočem letu dovoljeno za 1 osebek, vsa odstopanja pa se upoštevajo pri izravnavi v naslednjem letu (naslednjih letih). Realizacija odvzema muflonov v teh loviščih šteje v realizacijo osrednjih območij. V primeru nekajletne drugačne prostorske razporeditve muflonov, je v letnih načrtih mogoča tudi drugačna razporeditev robnega območja. Morebitne spremembe se upoštevajo v smeri zagotavljanja postavljenih ciljev upravljanja z muflonom.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe

Begunjsčica, Dobrča, Dovje, Jesenice, Jezersko, LPN Kozorog, Kranjska gora, Stol, Storžič, Šenčur, Tržič, Udenboršt, Krvavec, Komenda, Vodice, Šmarna gora, Mengeš, Pšata									
	Jagnjeta	Ovni 1+	Ovni 2+	Ovni skupaj	Jagnjice	Ovce 1+	Ovce 2+	Ovce skupaj	Skupaj
LPN Kozorog	5	6	9	20	6	6	8	20	40
Ostala lovišča	2	2	4	8	2	2	3	7	15
Vsa našeta lovišča	7	8	13	28	8	8	11	27	55

Jelovica z obrobjem

Sorica, Železniki, Selca, Jošt, Kropa, Jelovica, Bled, Nomenj, Bohinjska Bistrica, Stara Fužina, Sorško polje, Križna gora, Škofja Loka, Poljane, Gorenja vas, Sovodenj, Žiri, Toško čelo, Medvode, Dobrova, Polhov Gradec, Horjul, Šentjošt									
	Jagnjeta	Ovni 1+	Ovni 2+	Ovni skupaj	Jagnjice	Ovce 1+	Ovce 2+	Ovce skupaj	Skupaj
Vsa našeta lovišča	5	5	8	18	5	5	7	17	35

Morebitne večje kršitve realizacije odvzema po spolu in starosti v letu 2019 po posameznih loviščih, lahko v letu 2020 pri izdelavi razdelilnika načrtovanega odvzema skupaj izravnavajo Območno združenje upravljavcev lovišč in LPN, ZGS in upravljavci lovišč v okviru ekoloških enot.

V načrtu za leto 2020 ni upoštevana prisotnost velikih zveri (volka) pri upravljanju z muflonom. V primeru, da bo tekom leta zaznan znaten vpliv volka na muflona, se bo morebitne odklone v spolni in starostni sestavi realiziranega odvzema smiselno upoštevalo pri strokovni presoji izvrševanja načrtovanih ukrepov.

Lov na muflona naj se prične izvajati takoj po začetku lovne dobe, kar še posebno velja za razred mladih. Priporočljivo je, da se 70 % odvzema realizira pred nastopom zime, do 30. novembra.

Poleg rednega spremljanja z opazovanji naj upravljavci lovišč in LPN, v kolikor je le mogoče, ugotavljajo tudi vzroke morebitnega pogina. Pomembno je tudi ugotavljanje medsebojnih vplivov z divjadjo ostalih vrst.

Skladno z določili Lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko LUO 2011-2020 se dovoljuje dodajanje živali iz drugih kolonij.

Preglednica 4.4.2: Analiza odvzema muflonov

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Jagnjeta M	16	13	15	12	14	70	24,6	12,8
Enoletni	16	13	10	15	10	64	22,5	11,7
Ovni 2+	30	33	30	29	28	150	52,8	27,4
Skupaj OVNI	62	59	55	56	52	284	100,0	51,9
Jagnjeta Ž	19	23	25	17	15	99	37,6	18,1
Enoletne	14	11	10	8	8	51	19,4	9,3
Ovce 2+	20	27	27	20	19	113	43,0	20,7
Skupaj OVCE	53	61	62	45	42	263	100,0	48,1
SKUPAJ odstrel in izgube	115	120	117	101	94	547		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	130	125	110	105	105	575
Odstrel in izgube / načrt	88,5	96,0	106,4	96,2	89,5	95,1
Delež OVNOV	53,9	49,2	47,0	55,4	55,3	51,9
Delež ovnov 2+	26,1	27,5	25,6	28,7	29,8	27,4
Delež mladih (mladiči, enoletni) neglede na spol	56,5	50,0	51,3	51,5	50,0	51,9

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1	0	0	3	1	5	8,2
Naravne izgube	6	6	3	22	19	56	91,8
Skupaj izgube	7	6	3	25	20	61	100,0
% izgub	6,1	5,0	2,6	24,8	21,3	11,2	
Odstrel	108	114	114	76	74	486	

Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	4	4	2	11	4	25	41,0
2 bolezen	2	1	1	5	1	10	16,4
3 krivolov	1					1	1,6
4 cesta				3		3	4,9
5 železnica						0	0,0
6 zveri				4	14	18	29,5
7 psi					1	1	1,6
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba		1		2			

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Jagnjeta M	10,9	11,3	10,9	10,7	10,4
Indeks	100	104	100	98	95
Enoletni	18,7	18,2	18	17,7	17,8
Indeks	100	97	96	95	95
Jagnjeta Ž	9,7	10,2	10,4	9,6	9,6
Indeks	100	105	107	99	99
Enoletne	14,3	15,9	17,4	13,9	14,8
Indeks	100	111	122	97	103
Jagnjeta M+Ž	10,3	10,6	10,6	10,0	9,9
Indeks	100	103	103	97	96

4.5 Gams (*Rupicapra rupicapra*)

4.5.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave gamsa je lovsko upravljavsko območje. Ločeno dodatno obravnavamo gamsa v štirih ekoloških enotah in sicer v zahodnih Karavankah, vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah, na Jelovici z obrobjem in v Poljanski dolini (Škofjeloško hribovje) z Dolomiti. Nekatere analize so izdelane tudi po posameznih loviščih.

4.5.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

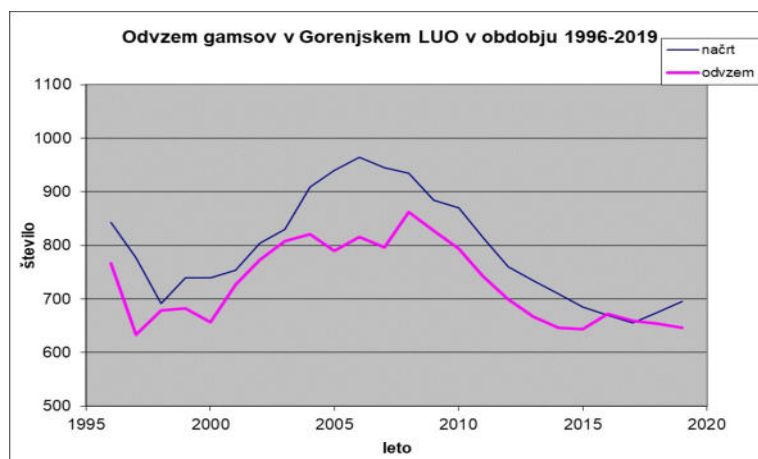
Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Načrtovani odvzem gamsov je bil v letu 2019 v celotnem območju realiziran 93 % (646 od načrtovanih 695 živali). Načrti so bili v dopustnih odstopanjih realizirani v treh od štirih ekoloških enot, realizacija pa se je gibala med 76 in 99 %, najslabša je bila v Zahodnih Karavankah, najboljša pa v vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah.

Najvišji odvzem gamsov v LUO je bil dosežen v letu 2008 v višini 862 živali. V naslednjih letih do 2015 smo zabeležili permanentno upadajoč odvzem, ki je bil najnižji v letu 2015 v višini 644 živali. Po letu 2015 ugotavljamo stagnacijo številčnega odvzema. Načrti so bili v dopustnih odstopanjih doseženi v vseh letih zadnjega petletnega obdobja. Povprečno doseganje načrtov v celotnem obdobju je bilo 97 %, doseganje načrtov po posameznih letih pa je bilo v razponu med 93 in 101 %.

V povprečju zadnjega petletnega obdobja se je po ekoloških enotah gibala realizacija načrtov med 85 in 102 %. Najnižja je bila v Zahodnih Karavankah, najvišja pa v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah. Načrtovani odvzem se je do leta 2017 konstantno zniževal v vseh ekoloških enotah, opazalo se je manjše število gamsov, kar je (bila) lahko posledica sprememb v njihovem življenjskem okolju (zaraščanje, prenizek delež mladih razvojnih faz gozda), plenjenja velikih zveri in planinskega orla, paše ovc, lahko pa tudi posledica prisotnosti jelenjadi ali pogostega vznemirjanja. V zadnjih letih se je stanje izboljšalo. Indeks načrtovanega odvzema 2017/2008 je znašal v Zahodnih Karavankah 71, v Vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah 70, na Jelovici z obrobjem 76 in v Poljanski dolini z Dolomiti 61.

V obdobju 1996-2008 je odvzem gamsov na ravni LUO značilno naraščal, v obdobju 2008-2014 pa značilno upadal. V obdobju 2014-2019 značilnega trenda nismo odkrili. Prelomna leta v trendu so bila 1996, 2008 in 2014.

Spolna in starostna struktura:

V letu 2019 je bila spolna sestava odvzema v korist samcev-kozlov (54 % : 46 %). Delež mladih (mladiči, 1+ in 2+) je znašal 56 % in je bil realiziran v deležu 88 %. Delež kozlov 3 in večletnih je znašal 25 % in je bil realiziran 104 %. Delež koz tri in večletnih je znašal 21 % in je bil realiziran 95 %. Podrobnejša sestava odvzema je obsegala 7 % kozličev, 10 % kozlov 1+, 13 % kozlov 2+, 17 % kozlov 3-7, 8 % kozlov 8+, 8 % kozic, 10 % koz 1+, 8 % koz 2+, 14 % koz 3-10 in 7 % koz 11+.

Delež kozlov znaša od 52 % (Poljanska dolina in Polhograjski dolomiti) pa do 55 % (Zahodne Karavanke, Jelovica z obrobjem), statistični preizkus pa ni pokazal značilnih razlik v spolnem razmerju med posameznimi ekološkimi enotami. Prav tako s statističnimi preizkusi nismo odkrili značilnih razlik niti v deležu kozlov 3 in večletnih niti v deležu mladih med ekološkimi enotami. Ocenjujemo, da se spolna in starostna sestava živali v (sub)populacijah pomembneje ne razlikuje.

Spolno razmerje petletnega odvzema (2015-2019) je bilo prav tako v korist kozlov (52 % : 48 %). S statističnim

preizkusom nismo odkrili značilnih razlik v spolnem razmerju med posameznimi leti. Delež mladih je v odvzemu obsegal 56 % in je bil v povprečju realiziran 95 %, značilnih razlik v deležu mladih med posameznimi leti pa nismo odkrili. Delež kozlov 3 in večletnih je znašal 23 % in je bil realiziran 104 %. Delež koz 3 in večletnih je znašal 21 % in je bil realiziran 96 %. Prav tako nismo odkrili značilnih razlik v deležih teh kategorij med posameznimi leti. Podrobnejša starostna sestava petletnega odvzema je obsegala 7 % kozličev, 10 % enoletnih kozlov, 11 % dveletnih kozlov, 18 % 3-7 letnih in 6 % 8+ kozlov, 7 % kozic, 11 % enoletnih koz, 9 % dveletnih, 14 % 3-10 letnih in 7 % 11+ letnih koz. Skupna starostna struktura odvzema (mladi : srednje stari : stari) je bila v razmerju 55 % : 32 % : 13 % in se med posameznimi leti ni značilno razlikovala.

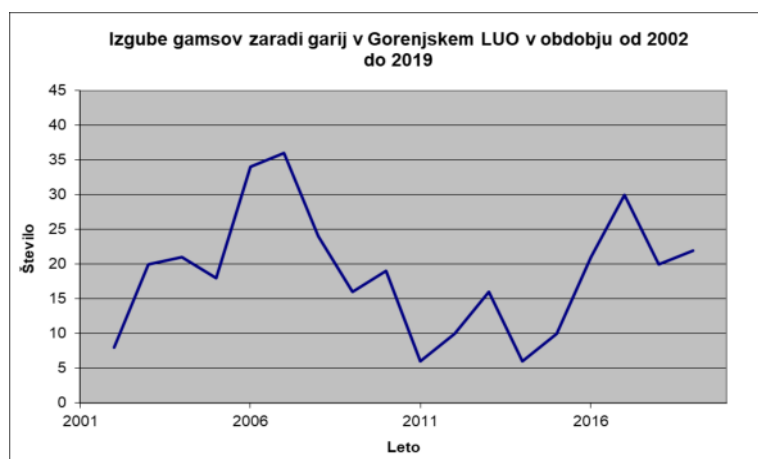
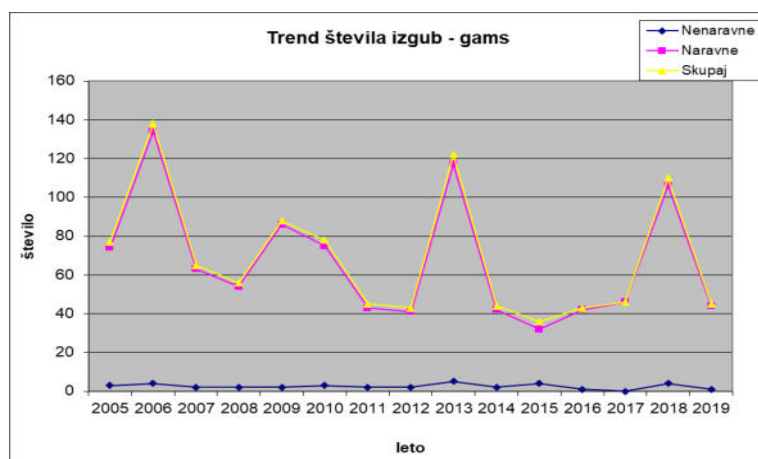
Med ekološkimi enotami je spolno razmerje izravnano, delež kozlov v odvzemu je v treh enotah znašal 52 % in v eni 53 %. V dveh enotah znaša delež tri in večletnih kozlov v odvzemu 24 %, v eni enoti 26 % (Zahodne Karavanke), v eni enoti (Poljanska dolina z dolomiti) pa 20 %, kjer je v odvzemu tudi največji delež mladih (63 %). S statističnim preizkusom niti v deležu kozlov 3+ niti v deležu mladih nismo odkrili značilnih razlik med ekološkimi enotami zato smatramo, da je tudi v petletnem obdobju med njimi sestava (sub)populacij podobna.

Višina, vzroki in trendi izgub:

Izgube so znašale 7 %. Prevladujejo izgube zaradi bolezni (garje in drugo), izčrpanosti in poškodb ter neznanega vzroka (89 %). Delež ugotovljenih izgub je bil v zahodnih Karavankah 9 %, vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah 4 %, na Jelovici z obrobjem 15 % in v Poljanski dolini z Dolomiti 2 %, razlike med ekološkimi enotami so statistično značilne. V ekološki enoti Jelovica z obrobjem med vzroki prevladujejo garje (67 %), pojavile so se v letu 2018. V sestavi izgub na ravni LUO predstavljajo mlade živali 58 %, srednje stare 35 % in stare 7 %. Med ekološkimi enotami v sestavi izgub ponekod prevladujejo koze, ponekod mlade živali, delež kozlov v izgubah je še najmanjši.

V zadnjem petletnem obdobju so izgube znašale v povprečju letno 9 % celotnega odvzema. V daljšem obdobju pri izgubah tako na ravni območja, kot tudi ekoloških enot izstopajo štirje vrhovi in to v letih 2006, 2009 oz. 2010, 2013 in 2018, v vseh primerih kot posledica dolgotrajne zime z debelo snežno odejo. V letu 2015 so bile izgube najnižje v celotnem proučevanem obdobju od 2005 (grafikon). V zadnjem petletnem obdobju je število izgub nihalo med 36 živalmi (2015) in 110 živalmi (2018) (6 % in 17 % celotnega odvzema, primerjava med leti pokaže značilne razlike, če izključimo leto 2018 razlike med leti niso značilne). S statističnimi preizkusi nismo odkrili značilnih trendov števila izgub v obdobju 2005-2019. Med ekološkimi enotami se v petletnem povprečju delež izgub močno (značilno) razlikuje, največji je v zahodnih Karavankah (17 %), sledi Jelovica z obrobjem (12 %) in nato Vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe (5 %) ter Poljanska dolina z Dolomiti (5 %). Na ravni LUO znaša razmerje v izgubah med samicami in samci povprečno 1,20. Pri mladih živalih je precej izravnano (0,96), pri srednje starih močnejše v korist koza (2,19), pri starih pa v korist kozlov (0,89). S statističnim preizkusom nismo odkrili, da bi se razmerje v izgubah med obema spoloma v dveh zaporednih petletnih obdobjih (2010-2014 in 2015-2019) značilno spremenilo.

Izgube zaradi garij se v obdobju od leta 2007 do 2014 značilno zmanjšujejo, prelomno leto je bilo 2007, značilno se zmanjšuje tudi njihov delež v odvzemu. V obdobju 2015-2019 so izgube zaradi garij ponovno narasle (prelomno leto v trendu je 2014), podobno njihov delež v odvzemu. Pretežni del izgub zaradi garij je bil v Zahodnih Karavankah, v letu 2018 so se garje pojavile tudi v dveh loviščih ekološke enote Jelovica z obrobjem. Podatki izgub zaradi garij ne prikazujejo celotne slike problematike z garjami, dejansko število zaradi garij okuženih živali je v odvzemu (odstrel in izgube) večje. Med odstrelom se namreč poleg zdravih kot odstrel evidentirajo tudi bolne (garjave živali), ki se posebej ne prikazujejo.

Presoja uspešnosti gospodarjenja:

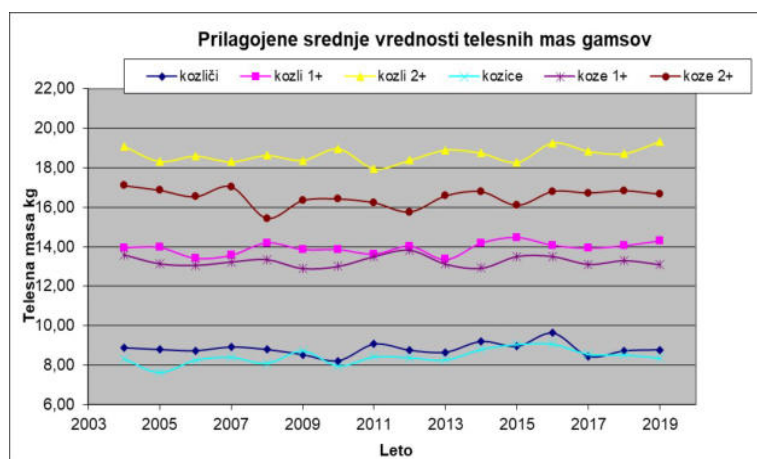
Kljub prisotnim garjam ocenjujemo, da je bilo gospodarjenje z gamsi uspešno. Načrti se v večini let tako na ravni LUO kot ekoloških enot dosegajo v dopustnih odstopanjih, večinoma med 90 (85 %) in 100 % (najnižja realizacija načrtov je v Zahodnih Karavankah), s povprečjem 97 % na ravni LUO v zadnjem petletnem obdobju. Na ravni LUO je bilo gospodarjenje v vseh letih zadnjega petletnega obdobja podobno, pomembnejše se med leti razlikujejo zgolj deleži izgub. Ocenjujemo, da je spolna in starostna sestava v vseh štirih (sub) populacijah podobna. Delež izgub je največji v Zahodnih Karavankah. V daljšem časovnem obdobju (2005-2017) se izgube blago zmanjšujejo, do leta 2015 so se zmanjševale tudi izgube zaradi garij. V zadnjih štirih letih so izgube ponovno porasle, največ v letu 2018 kot posledica ostrejšje zime in prisotnih garij. S (sub)populacijo se v splošnem gospodari aktivno, velika večina živali se odstrela (v primerjavi z izgubami) in divjačina s tem ustrezno uporabi in ovrednoti. (Sub)populacijo se ohranja stabilno, kar je pomembno v pogledu permanentno prisotnih garij, kot tudi klimatskih sprememb. Glede na spol se aktivneje in bolj smelo gospodari med samci kot med samicami, kar je posledica še vedno, od nekdanj prisotne želje po večjem varovanju samic v primerjavi s samci.

Gibanje telesnih mas in točkovnih vrednosti rogljev:

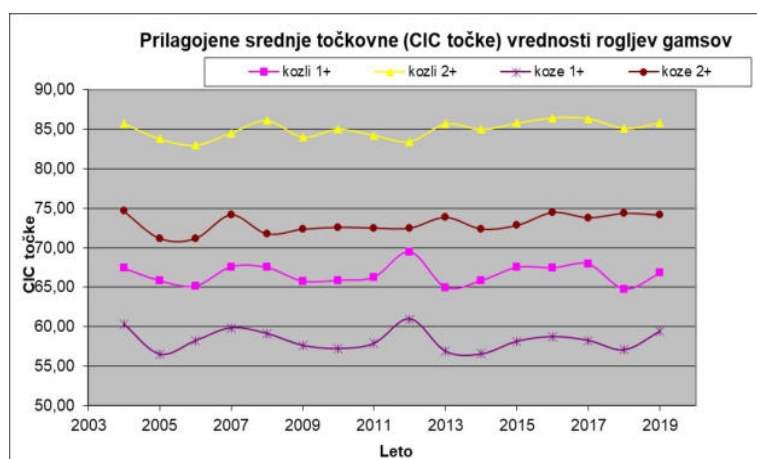
Na voljo so telesne mase gamsov po starostnih kategorijah. Njihove (neprilagojene) srednje vrednosti v celotnem LUO ne kažejo velikih razlik med posameznimi leti. Tudi v okviru posameznih ekoloških enot ne opažamo pomembnejših sprememb.

Treba pa je poudariti, da se telesne mase (uplenjenih) živali lahko razlikujejo med (sub)populacijami, spreminjajo se tudi tekom leta (v odvisnosti od starosti in dneva (uplenitve) živali), zato je pri interpretiranju rezultatov spreminjanja telesnih mas med leti (ki lahko nastanejo tako zaradi spreminjanja različnih okoljskih (vremenskih, habitatnih) spremenljivk, kot tudi sprememb gostote obravnavane vrste in drugih vrst) le to treba upoštevati. Zato v spodnjem grafikonu prikazujemo daljši časovni niz prilagojenih (glede na mesec uplenitve) srednjih vrednosti telesnih mas mladih gamsov (mladiči, enoletni, dveletni gamsi) na ravni LUO. S statističnimi preizkusi smo pri kozicah odkrili značilno naraščajoč trend telesnih mas, pri drugih starostnih in spolnih razredih mladih živali pa značilnih trendov v obdobju 2004-2019 nismo odkrili. Razlike med posameznimi leti so podobne, kot jih za neprilagojene srednje vrednosti ugotavljamo v zgornjem odstavku. S primerjavami med dvema zadnjima petletnima obdobjema smo v drugem obdobju odkrili značilno povečanje prilagojenih srednjih

vrednosti telesnih mas pri kozličih in kozicah. Pri ostalih spolnih in starostnih razredih mladih živali značilnih sprememb med dvema petletnima obdobjema nismo odkrili.

Podobno spremenljivost med posameznimi leti v povezavi s spremenljivostjo vremenskih in drugih okoljskih spremenljivk (npr. obrod plodonosnega gozdnega drevja) ugotavljamo tudi za prilagojene srednje točkovne vrednosti (CIC točke) rogljev mladih gamsov (enoletni, dveletni), prikazane so v spodnjem grafikonu. Pri kozlih 2+ smo odkrili značilen naraščajoč trend prilagojenih srednjih točkovnih vrednosti, pri ostalih proučevanih razredih mladih živali pa s statističnimi preizkusi nismo odkrili značilnih trendov v proučevanem obdobju (2004-2019).

S primerjavami zgolj med dvema zadnjima petletnima obdobjema smo v drugem obdobju odkrili značilno povečanje prilagojenih srednjih točkovnih (CIC točke) vrednosti rogljev pri dveh od štirih proučevanih starostnih in spolnih razredov mladih živali. Prilagojene srednje vrednosti CIC točk rogljev so se povečale pri kozlih 2+ in kozah 2+. Pri kozlih 1+ in kozah 1+ značilnih sprememb med dvema petletnima obdobjema nismo odkrili.

Na osnovi navedenega bi lahko sklepali, da se kakovost (mladih) gamsov v daljšem obdobju ni pomembneje spremenila. Menimo, da bi se kakovost gamsov v zadnjem petletnem obdobju (v primerjavi s preteklim petletnim obdobjem) na ravni LUO lahko nekoliko izboljšala tako v pogledu telesne mase, kot v pogledu razvitosti rogljev.

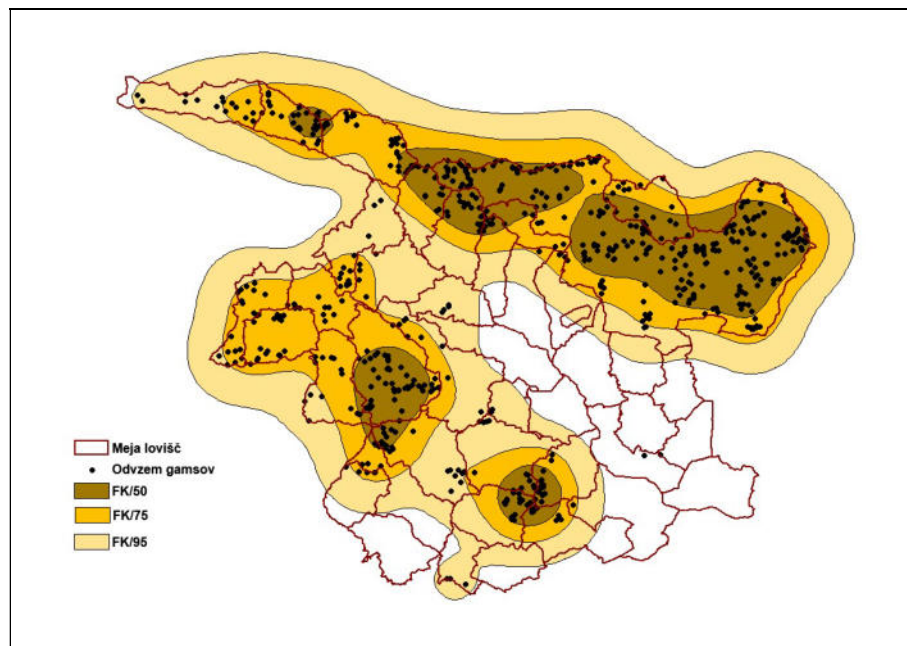
Z dodatnimi analizami telesnih mas (analiza kovariance) (obdobje 2013-2018) smo odkrili, da se njihove (prilagojene) srednje vrednosti med ekološkimi enotami značilno razlikujejo. Gamsi dosegajo največje telesne mase v ekološki enoti Jelovica z obrobjem, nato v Poljanski dolini z Dolomiti in zahodnih Karavankah, nato pa v vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah. Proučevali smo tudi prilagojene srednje točkovne vrednosti rogljev in ugotovili, da so točkovne vrednosti večine spolnih in starostnih kategorij višje v zahodnih Karavankah ter vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah (alpski del območja), nižje pa na Jelovici z obrobjem ter v Poljanski dolini z Dolomiti. Razlike so lahko posledica različnih dejavnikov kakovosti življenjskega okolja, različnih populacijskih gostot obravnavane (pa tudi drugih živalskih vrst) vrste, lahko pa tudi posledica vplivov genotipa na fenotip. S podrobnejšim proučevanjem telesnih mas gamsov v Gorenjskem LUO smo ugotovili, da na njihovo telesno maso poleg osnovnih dejavnikov (spol, starost, letno obdobje)

vplivajo tudi njihova populacijska gostota in populacijska gostota drugih parkljarjev, nadmorska višina, nagib terena, razdalja od gozdnega roba in delež debeljakov v gozdovih.

4.5.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Gamsi so prisotni na celotnem območju Karavank in Kamniško Savinjskih Alp ter v višjih predelih predalpskega prostora z izjemo izrazito nižinskih lovišč. V preteklosti so poselili tudi nekatere nižje predele na širšem območju Jelovice in v Poljanski dolini z Dolomiti, v nekaterih primerih v obliki skoraj izoliranih kolonij. Najvišje gostote so značilne za sredogorje in visokogorje.

Legenda: FK/50 – 50% vseh izločitev, FK/75 – 75% vseh izločitev, FK/95 – 95% vseh izločitev

Slika 4.4: Prikaz prostorske razporeditve (sub)populacije gamsa v LUO z lokacijami odvzema v letu 2019

V zadnjih letih ne opažamo niti trendov večanja niti manjšanja območja aktivnosti (sub)populacije. Prostorska porazdelitev glede na lovišča se v zadnjem petletnem obdobju ni opazno spremenila.

Ocenjujemo, da je ob koncu petletnega obdobja gostota (sub)populacije gamsa podobna kot je bila v začetku petletnega obdobja.

S podrobnejšim proučevanjem habitatov smo ugotovili, da je primernost prostora za habitat gamsa na Jelovici z obrobjem pogojena z vrednostmi devetih okoljskih dejavnikov. Analize kažejo, da so gostote gamsa največje v nižjih nadmorskih višinah, na zmernih nagibih, v gozdovih z nizko pestrostjo rastlinskih združb, nizko gostoto gozdnega roba, precejšnjim deležem iglavcev, nizkim deležem plitvih tal, nekoliko nižjo lesno zalogo sestojev, v manj presvetljenih sestojih ter v sestojih z zmernim deležem debeljakov. S podobnim proučevanjem habitatov smo za gamsa v Zahodnih Karavankah za obdobje avgust-oktober ugotovili, da je pojavnost gamsa pogojena z vrednostmi sedmih okoljskih dejavnikov. Povečuje se z naraščajočo nadmorsko višino, z naraščajočo skalovitostjo terena, z naraščajočim deležem gozda in z naraščajočim deležem pozidanih in sorodnih zemljišč. Pojavljanje gamsov se zmanjšuje s povečevanjem deleža drogovnjakov, s povečevanjem oddaljenosti od lovskih prež, razlikuje pa se tudi na območjih z različnimi oblikami paše.

Medvrstni vplivi:

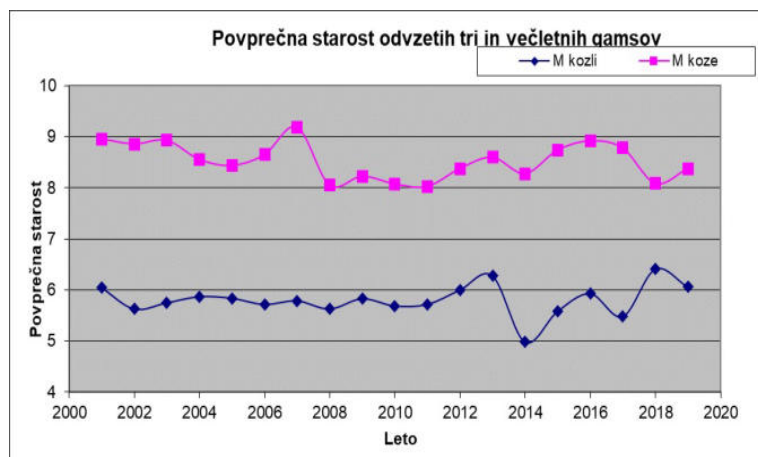
Nismo odkrili pomembnejših sprememb v medvrstnih vplivih različnih vrst divjadi z gamsi v primerjavi s preteklimi leti. Že nekaj časa ugotavljamo pojavljanje jelenjadi tudi v bližini zgornje gozdne meje, torej v območju v katerem živijo tudi gamsi. V zadnjih letih je mogoč lokalno omejen vpliv risa na Jelovici z obrobjem. Podobno je bil v preteklih letih (2008-2013), pa tudi ponovno v letu 2016 mogoč lokalno omejen vpliv volka na gamse na območju Jelovice z obrobjem, medtem pa v letih 2014, 2015 in 2017 o njegovi prisotnosti nimamo zanesljivih informacij. Ponovno je bila prisotnost volka opažena v letu 2018. Če se je v obdobju 2008-2013, pa tudi 2016, na območju Jelovice in dela Julijskih Alp zadrževal 1 volk, se v letu 2018 pojavljajo najmanj trije (3) različni volkovi (po nekaterih informacijah in posnetkih ločeno v dveh skupinah). V letu 2019 je številčnost volkov eksponentno narasla. Na Gorenjskem se po rezultatih monitoringa gibljejo vsaj 3 tropi in 2-3 posamezni volkovi, skupaj okoli 20 različnih živali.

V zadnjem petletnem obdobju nismo zaznali pomembnejših sprememb v okolju v pogledu izboljševanja ali slabšanja prehranskih in drugih bivalnih razmer gamsov. Že dlje časa, ob pojavljanju jelenjadi tudi v habitatih gamsov, domnevamo na slabšanje življenjskih razmer gamsov. V raziskavi vpliva različnih (okoljskih) spremenljivk na telesne mase gamsov v Gorenjskem LUO smo namreč ugotovili tudi negativni vpliv gostote drugih parkljarjev. Za gamse, ki živijo pretežno v gozdnem okolju že dlje časa ugotavljamo tudi premajhen delež mladih razvojnih faz gozda. V gorskem okolju, ponekod tudi v gozdovih sredogorja že dlje časa opažamo povečan obseg antropogenih vplivov (rekreacija, tudi paša domače živine in ovc).

Zaradi posledic žledoloma 2014, in gradacije podlubnikov v letih 2015, 2016, 2017 in 2018 ter vetroloma v letu 2017, se bo v nekaterih delih območja v prihodnjih letih in desetletjih kakovost življenjskega okolja gamsov izboljšala.

Spolna in starostna struktura:

Ocenjujemo, da je spolna sestava populacije, kljub vsakoletnemu malenkostnemu preseganju odvzema kozlov, v grobem ustrezna, verjetno pa je v populaciji nekaj več koz kot kozlov. Tudi večji delež izgub med samicami v primerjavi s samci v celotni populaciji, kot tudi v večini ekoloških enot nas navaja k sklepanju, da v populaciji nastopa nekoliko večji delež ženskega spola. To je sicer v osnovi posledica značilnosti vrste (spolnega dimorfizma), prav tako pa tudi posledica še vedno, od nekdaj prisotne želje po večjem varovanju samic v primerjavi s samci. Ocenjujemo, da je starostna sestava populacije zadovoljiva, verjetno je boljša pri samicah kot pri samcih, kjer je zaradi varovanja bolje zastopan srednji starostni razred, pa tudi živali najvišjih starosti je neprimerno več kot pri kozlih. Povprečna starost iz lovišč odvzetih tri in večletnih kozlov in koz se v zadnjem petletnem obdobju (2015-2019) značilno razlikuje. Pri samcih znaša $M=5,90$ let, $Me=5,00$ let, pri samicah pa $M=8,59$ let, $Me=8,00$ let, kar kaže na večjo zastopanost tudi starejših živali med kozami. S statističnimi preizkusi nismo odkrili, da bi se med dvema petletnima obdobjema (2010-2014, 2015-2019) povprečna starost tri in večletnih samcev niti tri in večletnih samic v (sub)populaciji značilno spremenila. V daljšem časovnem nizu od leta 2001 dalje, pri kozlih 3+ ne zaznavamo značilnih trendov v povprečni starosti odvzetih živali. Analiza povprečne starosti odvzetih koz (tri in večletnih) v dveh ločenih obdobjih pokaže značilno upadajočo trend v obdobju 2001-2010 in značilno naraščajočo trend povprečne starosti v obdobju 2010-2017. Spremembe bi bile lahko povezane s spremembami v številu (gostoti) odvzema gamsov v proučevanem obdobju in s tem s spremembami v intenzivnosti gospodarjenja z gamsom (grafikon: Odvzem gamsov v Gorenjskem LUO v obdobju 1996-2018 v poglavju 4.5.2).

Zdravstveno stanje in vitalnost:

Gamsi dosegajo največje telesne mase v ekološki enoti Jelovica z obrobjem, nato v Poljanski dolini z Dolomiti in Zahodnih Karavankah, sledijo pa Vzhodne Karavanke in Kamniško Savinjske Alpe. V prilagojenih srednjih točkovnih vrednostih rogljev ugotavljamo boljšo razvitost gamsov v zahodnih Karavankah ter vzhodnih Karavankah in Kamniško Savinjskih Alpah v primerjavi z ostalima dvema ekološkima enotama.

V petletnem obdobju nismo odkrili pomembnejših sprememb v kakovosti populacije glede na telesno maso.

Izgube zaradi garij se v daljšem obdobju (od leta 2007) značilno zmanjšujejo, v letih 2015, 2016, 2017 in 2018 zaznavamo naraščanje števila poginulih živali. Delež izgub je zaradi prisotnosti garij najvišji v ekološki enoti Zahodne Karavanke. V letu 2018 so se garje pojavile tudi v dveh loviščih (Bohinjska Bistrica, Stara Fužina) ekološke enote Jelovica z obrobjem.

V letih 2013 in 2018 so močno narasle izgube kot posledica hujše zime z dolgotrajno in debelo snežno odejo (bolezen, neznan vzrok). V letu 2015 beležimo najnižji obseg izgub v obdobju 2005-2017, tako v absolutnih vrednostih kot tudi v deležu odvzema. V daljšem časovnem nizu od leta 2005 do 2017 je nakazan generalni trend upadanja števila izgub.

4.5.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja z gamsom ostaja nespremenjen. Želimo stabilno, zdravo in z možnostmi okolja ter drugimi živalskimi vrstami usklajeno (sub)populacijo. Želimo, da je gams prisoten v celotnem območju aktivnosti (sub)populacije, ki ga danes poseljuje. Prav tako naj bodo gamsi prisotni v vseh habitatih, ki si jih sami izberejo. Ohranjati in vzdrževati želimo življenjskemu okolju primerno (sub)populacijsko gostoto z ustrezno spolno, starostno in socialno strukturo. Medvrstna razmerja med gamsi in jelenjadjo ter mufloni bi želeli izboljševati v korist gamsov. Želimo čim manjši obseg tradicionalnih gamsjih kužnih bolezni. (Sub)populacijo želimo ohraniti stabilno tudi v luči (prihajajočih) klimatskih sprememb.

Gams je uvrščen na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Glavni varstveni cilj direktive je ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatov.

4.5.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Odvzem po številu in sestavi z dopustnimi odstopanji:

Višina odvzema za leto 2020 v območju znaša 680 živali. Spolna in starostna sestava načrtovanega odvzema je enaka v vseh ekoloških enotah. Delež odvzema v srednjem razredu koz (3+ - 10+) se zmanjša iz 17 % na 15 %, razlika se načrtuje v razredu mladih živali (določilo je bilo uvedeno pri načrtu za leto 2017).

Preglednica 4.5.1: Načrt odvzema gamsov

Kozlički	48 (7 %)	Kozice	54 (8 %)
Kozli 1+	61 (9 %)	Koze 1+	67 (10 %)
Kozli 2+	81 (12 %)	Koze 2+	82 (12 %)
Kozli 3+ - 7+	115 (17 %)	Koze 3+ - 10+	102 (15 %)
Kozli 8+	35 (5 %)	Koze 11+	35 (5 %)
SKUPAJ 680 (100 %)			

Načrtovani odvzem mladičev (kozličev in kozic) je ločen po spolu, lovijo pa se ne glede na spol. Ob izvajanju odstrela in ugotavljanju izgub se ugotovi in evidentira tudi spol mladičev. Pri tem je potrebno izhajati iz usmeritve, da je potrebno opraviti količinsko zadosten odvzem tudi v tej starostni kategoriji, pri tem pa je njihov spol drugotnega pomena.

Dopustna odstopanja po višini znašajo do + -15 % od načrtovanega skupnega števila odvzema. Odvzem v srednjem razredu (kozli 3+-7+; koze 3+-10+) pri vsakem spolu posebej se lahko prekorači le do 10 %, v ostalih razredih preseganje ni omejeno v skladu s splošnimi določili možnih odstopanj realizacije od načrta. V kolikor 10 % znotraj posamezne spolne kategorije drugega starostnega razreda predstavlja manj kot eno (1) žival, se kot dopustno odstopanje šteje + 1 žival. Neizvršeni odvzem v srednjem starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v prvem (kozlički, kozli 1+, kozli 2+; kozice, koze 1+, koze 2+) in tretjem (kozli 8+; koze 11+) starostnem razredu. Odvzem v tretjem starostnem razredu se lahko nadomesti z odvzemom v prvem starostnem razredu. **Dopustno odstopanje realizacije od načrta v spolni strukturi je za vse starostne kategorije skupaj (brez mladičev) praviloma do 3 % od realizirane strukture v odstotkih** (npr. 47 %:53 %). Morebitna večja odstopanja pri spolni strukturi prek meja dopustnih odstopanj se upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem letu. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v II. starostnem razredu pri obeh spolih se ne glede na meje dopustnih odstopanj upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem letu (letih).

Za lovišča, ki imajo načrtovani odvzem v višini od vključno 4 do vključno 10 gamsov, se kot dopustno odstopanje od načrta praviloma šteje realizacija + - 2 živali. V teh loviščih se srednji starostni razred pri obeh spolih skupaj lahko praviloma preseže za največ 1 žival, razlika v spolnem razmerju (vse kategorije skupaj brez mladičev) pa lahko pri realizaciji odstopa tudi za največ 1 žival.

Lovišča, v katerih načrt za posamezno lovišče ne presega 3 živali, načrta odvzema ni potrebno obvezno dosegati, lahko pa se ga presega za 1 žival. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v drugem starostnem razredu pri obeh spolih se, ne glede na meje dopustnih odstopanj, upošteva pri letnih načrtih v naslednjem obdobju.

V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem do vključno 5 živali, dopustno odstopanje 10 % ali 15 % pomeni 1 živali, v primeru načrtovanega odvzema 6-10 živali pa dopustno odstopanja 10 % oziroma 15 % pomeni 2 živali. Dopustna odstopanja v višini +1 žival so dovoljena tudi v spolnih in starostnih razredih v katerih odvzem ni načrtovan.

Lovišča, ki v letnih načrtih ne bodo imela načrtovanega odvzema niti imela razdeljenega odstrela po starostni in spolni strukturi (nekdanj 1*) (karavanški del: Šenčur, Krvavec, Komenda, Vodice, Šmarna gora, Mengeš, Pšata; Jelovski del: Sorško polje, Žiri, Toško čelo, Horjul) gamse lahko lovijo. Pri teh loviščih odvzem v tekočem letu ne sme presegati 2 živali, praviloma je treba upoštevati spolno razmerje 1:1, odstopanja se upoštevajo pri izravnavi v naslednjem letu (naslednjih letih). Realizacija odvzema gamsov v teh loviščih šteje v realizacijo osrednjih območij. V primeru nekajletne drugačne prostorske razporeditve gamsov je v letnih načrtih mogoča tudi drugačna razporeditev robnega območja. Morebitne spremembe se upoštevajo v smeri zagotavljanja postavljenih ciljev upravljanja z gamsom.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Prostorska porazdelitev višine in sestave odvzema

Karavanke – zahodni del

Kranjska gora, Dovje, Jesenice, Stol, Begunjsčica, Dobrča													
	kozlički	1 letni	2 letni	3-7 letni	8+ letni	Kozli skup.	kozice	1 letne	2 letne	3-10 letne	11+ letne	Koze skup.	Sk.
Vsa našeta lovišča	9	11	15	21	6	62	10	13	15	19	6	63	125

Karavanke – vzhodni del in Kamniško Savinjske Alpe

LPN Kozorog Kamnik, Jezersko, Storžič, Udenboršt, Tržič, Šenčur, Krvavec, Komenda, Vodice, Šmarna gora, Mengeš, Pšata													
	kozlički	1 letni	2 letni	3-7 letni	8+ letni	Kozli skup.	kozice	1 letne	2 letne	3-10 letne	11+ letne	Koze skup.	Sk.
LPN Kozorog	19	24	32	46	14	135	21	26	33	41	14	135	270
Ostala lovišča	3	3	5	7	2	20	3	4	5	6	2	20	40
Vsa našeta lovišča	22	27	37	53	16	155	24	30	38	47	16	155	310

Jelovica z obrobjem

Sorica, Železniki, Selca, Jošt, Kropa, Jelovica, Bled, Nomenj, Bohinjska Bistrica, Stara Fužina													
	kozlički	1 letni	2 letni	3-7 letni	8+ letni	Kozli skup.	Kozice	1 letne	2 letne	3-10 letne	11+ letne	Koze skup.	Sk.
Vsa našeta lovišča	10	14	18	25	8	75	12	15	18	22	8	75	150

Poljanska dolina (Škofjeloško hribovje) z Dolomiti

Sorško polje, Križna gora, Škofja loka, Poljane, Gorenja vas, Sovodenj, Žiri, Toško čelo, Medvode, Dobrova, Polhov Gradec, Horjul, Šentjošt													
	kozlički	1 letni	2 letni	3-7 letni	8+ letni	Kozli skup.	Kozice	1 letne	2 letne	3-10 letne	11+ letne	Koze skup.	Sk.
Vsa našeta lovišča	7	9	11	16	5	48	8	9	11	14	5	47	95

Morebitne večje kršitve realizacije odvzema po spolu in starosti v letu 2019 po posameznih loviščih, lahko v letu 2020 pri izdelavi razdelilnika načrtovanega odvzema skupaj izravnavajo Območno združenje upravljavcev lovišč in LPN, ZGS in upravljavci lovišč v okviru ekoloških enot.

V načrtu za leto 2020 ni upoštevana prisotnost velikih zveri (volka) pri upravljanju z gamsom. V primeru, da bo tekom leta zaznan znaten vpliv volka na gamsa, se bo morebitne odklone v spolni in starostni sestavi realiziranega odvzema smiselno upoštevalo pri strokovni presoji izvrševanja načrtovanih ukrepov.

Ostale usmeritve:

Lov na gamsa naj se začne izvajati takoj po začetku lovne dobe, kar še posebno velja za razred mladih. Priporočljivo je, da se vsaj 50 % odvzema mladih realizira pred nastopom zime (do 31. oktobra). Priporočamo, da upravljavci lovišč morebitne interne omejitve in stimulacije lova gamsov prilagodijo v smeri doseganja načrtovane višine in sestave odvzema gamsov.

Odstopanje po spolu in starosti ter morebitne druge nepravilnosti v odstrelu se bodo upoštevale pri izdelavi letnega lovsko upravljavskega načrta za naslednje leto.

Dosledno je potrebno izvajati odstrel vseh za garjami obolelih živali.

Poleg rednega spremljanja z opazovanji naj upravljavci lovišč in LPN, v kolikor je le mogoče, spremljajo tudi zdravstveno stanje populacije in ugotavljajo tudi vzroke pogina. Še posebno pozornost naj namenijo ugotavljanju morebitnega pojavljanja tradicionalnih gamsjih bolezni.

Preglednica 4.5.2: Analiza odvzema gamsov

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	46	44	38	49	42	219	12,8	6,7
Kozli 1+	75	64	73	62	65	339	19,9	10,3
Kozli 2+	64	75	78	75	82	374	21,9	11,4
I. starostni razred	185	183	189	186	189	932	54,6	28,4
Kozli 3+ do 7+	114	107	122	109	111	563	33,0	17,2
Kozli 8+ in več	35	48	34	45	49	211	12,4	6,4
Skupaj KOZLI	334	338	345	340	349	1706	100,0	52,1
Mladiči Ž	51	45	44	44	51	235	15,0	7,2
Koze 1+	69	79	73	75	63	359	22,9	11,0
Koze 2+	53	64	70	60	50	297	18,9	9,1
I. starostni razred	173	188	187	179	164	891	56,8	27,2
Koze 3+ do 10+	88	96	86	96	91	457	29,1	13,9
Koze 11+ in več	49	50	42	39	42	222	14,1	6,8
Skupaj KOZE	310	334	315	314	297	1570	100,0	47,9
SKUPAJ odstrel in izgube	644	672	660	654	646	3276		100,0
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom								
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj		
Načrt - skupaj	685	670	655	675	695	3380		
Odstrel in izgube / načrt	94,0	100,3	100,8	96,9	92,9	96,9		
Delež KOZLOV	51,9	50,3	52,3	52,0	54,0	52,1		
Delež kozlov 2+ in več	33,1	34,2	35,5	35,0	37,5	35,0		
Delež koz 2+ in več	29,5	31,3	30,0	29,8	28,3	29,8		
Delež mladih (mladiči, 1+) ne glede na spol	37,4	34,5	34,5	35,2	34,2	35,2		
Izgube								
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%	
Nenaravne izgube	4	1	0	4	1	10	3,6	
Naravne izgube	32	42	46	106	44	270	96,4	
Skupaj izgube	36	43	46	110	45	280	100,0	
% izgub	5,6	6,4	7,0	16,8	7,0	8,5		
Odstrel	608	629	614	544	601	2996		
Vzroki izgub								
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%	
1 neznan	11	14	13	67	10	115	41,1	
2 bolezen	4		2	7	5	18	6,4	
3 krivolov	1					1	0,4	
4 cesta	2			3	1	6	2,1	
5 železnica						0	0,0	
6 zveri	1	1		6	4	12	4,3	
7 psi	1	1		1		3	1,1	
8 kosilnica						0	0,0	
9 garje	10	21	30	20	22	103	36,8	
10 poškodba	6	6	1	6	3	22	7,9	
Telesne mase (biološka telesna masa)								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019			
mladiči M	8,9	10,0	8,6	9,0	8,9			
Indeks	100	112	97	101	100			
kozli 1+	16,4	14,1	13,8	14,1	14,8			
Indeks	100	86	84	86	90			
mladiči Ž	9,0	9,3	8,6	8,3	8,6			
Indeks	100	103	96	92	96			
koze 1+	13,5	13,5	13,1	13,3	13,1			
Indeks	100	100	97	99	97			
mladiči M+Ž	9,0	9,6	8,6	8,7	8,7			
Indeks	100	107	96	97	97			

4.6 Alpski kozorog (*Capra ibex*)

4.6.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Populacijsko območje kozoroga v LUO je omejeno le na kolonijo kozorogov na območju Brane in Macesnovca (Kamniško Savinjske Alpe) v Lovišču s posebnim namenom Kozorog Kamnik.

4.6.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

V letu 2019 je bil načrtovan odvzem enega (1) kozoroga in sicer ene (1) koze razreda 2+ (ostarele živali). Realiziran je bil odvzem dveh živali in sicer koze v starostnem razredu 2+ in mladiča moškega spola (kozliča).

V zadnjem petletnem obdobju je bilo odvzetih le 5 živali in sicer: 1 kozlič M, 1 kozel razreda 2-10 let, 1 kozel razreda 11+ let, 1 koza 1+ in 1 koza razreda 2+. Odstreljene so bile 3 živali, 2 živali sta bili evidentirani kot izgube. Odstrel je obsegal predvsem bolne in ostarele živali. Vse izgube so bile zaradi bolezni in neznanega vzroka.

Zaradi premajhnega števila odvzetih živali telesne mase in točkovne vrednosti rogov niso zanesljiv kazalnik vpliva okoljskih spremenljivk in kakovosti populacije.

4.6.3 Ocena stanja populacije:

Kozorogi v Lovišču s posebnim namenom Kozorog Kamnik so še pred nekaj leti številčnejše v zimskem obdobju poseljevali območje Brane in Macesnovca na višini 1200-1900 m n.m.v., poleti pa migrirali v do 4 km oddaljena območja Grintovca in Ojstrice. Pred letom 1991 je bilo v koloniji tudi prek 100 živali, območje aktivnosti pa je segalo celo do Krvavca. Številčnost je bila po upadanju v letu 1993 zaradi garij nekaj časa ustaljena na nižji stopnji, nato je počasi naraščala. Okoli leta 2002 je kolonija štela približno 60 živali. Po letu 2009 so se ponovno pojavile garje, vendar v prvih letih izgube niso bile velike. V letih 2012 in 2013 pa se je število živali prepolovilo, ocenjujemo, da je v začetku leta 2014 v koloniji živelo le še okoli 25 živali, tudi danes (začetek leta 2018, 2019) ocenjujemo, da živi v koloniji okoli 30-35 živali. Populacija (kolonija) je slabo viabilna, saj zaradi majhnega števila živali in izolacije prihaja do parjenja genetsko sorodnih živali (t.i. in-breedinga). Zaradi zmanjšane števila živali se je skrčilo tudi območje aktivnosti kolonije, pozimi se živali pojavljajo le še na južnem pobočju Brane.

Spolna in starostna sestava kolonije nista znani.

Zaradi prenizke številčnosti je kolonija dolgoročno ogrožena.

V letu 2013 so bile 3 živali odlovljene in zdravljene proti povzročitelju bolezni (garjavosti).

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezane z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov nismo zaznali. V zadnjih letih se je ponovno pojavila invadiranost s povzročiteljem garij.

4.6.4 Prilagojeni cilj:

Cilj upravljanja s kolonijo kozoroga se spremeni. Ponovno želimo vzpostaviti zdravo kolonijo brez opazanja bolezenskih znakov (garje), v čim bolj naravni sestavi in številu, ki ji bo omogočila preživetje in zagotovila normalen nadaljnji razvoj. Zavedamo se, da je brez dodajanja živali v kolonijo ter povečevanjem njenega števila ter širjenja območja aktivnosti populacije, kolonija obsojena na propad.

Alpski kozorog je uvrščen na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Glavni varstveni cilj direktive je ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatov.

4.6.5 Ukrepi in usmeritve:

V letu 2020 načrtujemo odvzem 2 živali (1 kozel razreda 2+ (dve in večletni) in 1 koza razreda 2+ (dve in večletna). Odstreljene so lahko le bolne ali ostarele živali, katere se opažajo v koloniji in bi sicer poginile v kratkoročnem obdobju.

Izjava se spremlja stanja kolonije, ugotavlja prisotnost bolezni, poizkuša se ugotoviti število živali in njihovo starostno ter spolno sestavo.

Skladno z določili Lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko LUO 2011-2020 se dovoljuje dodajanje živali iz drugih kolonij.

V primeru opaženih bolnih živali bo morda potreben izredni odstrel, za katerega dovoljenje upravljavec zaprosi bodisi IRSGLR ali MKGP.

Preglednica 4.6.1: Analiza odvzema alpskih kozorogov

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%/spol	%/skupaj
kozličji M					1	1	33,3	20,0
kozli 1+						0	0,0	0,0
kozli 2 - 10	1					1	33,3	20,0
kozli 11 +				1		1	33,3	20,0
skupaj KOZLI	1	0	0	1	1	3	100,0	60,0
kozličji Ž						0	0,0	0,0
koze 1+	1					1	50,0	20,0
koze 2+					1	1	50,0	20,0
skupaj KOZE	1	0	0	0	1	2	100,0	40,0
SKUPAJ odstrel in izgube	2	0	0	1	2	5		100,0
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom								
kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj		
načrt - skupaj	0	0	0	2	1	3		
odstrel in izgube / načrt				50,0	200,0	166,7		
delež KOZLOV	50,0			100,0	50,0	60,0		
delež trofejnih kozlov 2+ in več	50,0			100,0	0,0	40,0		
delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	50,0			0,0	50,0	40,0		
Izgube								
kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%	
nenaravne izgube	0	0	0	0	0	0	0,0	
naravne izgube	2	0	0	0	0	2	100,0	
skupaj izgube	2	0	0	0	0	2	100,0	
% izgub	100,0			0,0	0,0	40,0		
čisti odstrel	0	0	0	1	2	3		
Vzroki izgub								
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%	
1 neznan	2					2	100,0	
2 bolezen						0	0,0	
3 krivolov						0	0,0	
4 cesta						0	0,0	
5 železnica						0	0,0	
6 plenilci						0	0,0	
7 psi						0	0,0	
8 kosilnica						0	0,0	
9 garje						0	0,0	
10 poškodbe						0	0,0	

4.7 Divji prašič (*Sus scrofa*)

4.7.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave divjega prašiča je lovsko upravljavsko območje.

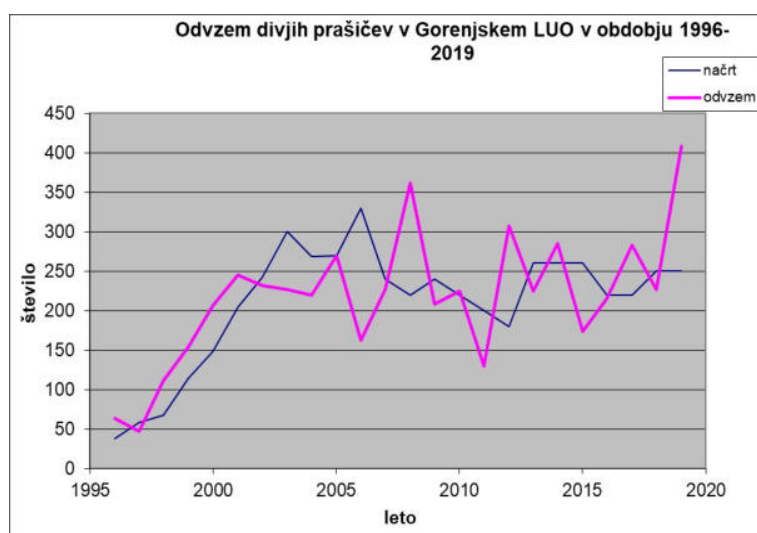
4.7.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Načrtovani minimalni odvoz v višini 250 živali je bil dosežen 164 % (409 živali).

V daljšem obdobju 22 let je od leta 1996 do 2001 odvoz divjih prašičev na ravni LUO značilno naglo naraščal, v obdobju 2001-2018 pa značilnega generalnega trenda upadanja ali naraščanja odvzema nismo odkrili. Od leta 2001 dalje je odvoz generalno stagniral z velikimi nihanjem med posameznimi leti. Prelomno leto v trendu je bilo 2001. V letu 2019 je bil dosežen močan porast odvzema kar predstavlja do sedaj najvišji odvoz divjih prašičev v Gorenjskem LUO.

Če primerjamo tri zadnja petletna obdobja potem ugotovimo, da je odvoz v prvem (2005-2009) znašal povprečno letno 246 živali, v drugem (2010-2014) povprečno letno 234 živali in v tretjem (2015-2019) povprečno letno 262 živali. Tudi za zadnje petletno obdobje je značilna velika variabilnost odvzema divjih prašičev. V prvem letu (2015) je odvoz znašal 174, v drugem letu (2016) je rahlo porasel na 216 živali. V letu 2017 je ponovno porasel na 283 živali, v letu 2018 pa upadel približno na raven leta 2016 (227 živali). V letu 2019 je bil z odvzemom 409 živali dosežen rekord v Gorenjskem LUO.

Spolna in starostna struktura:

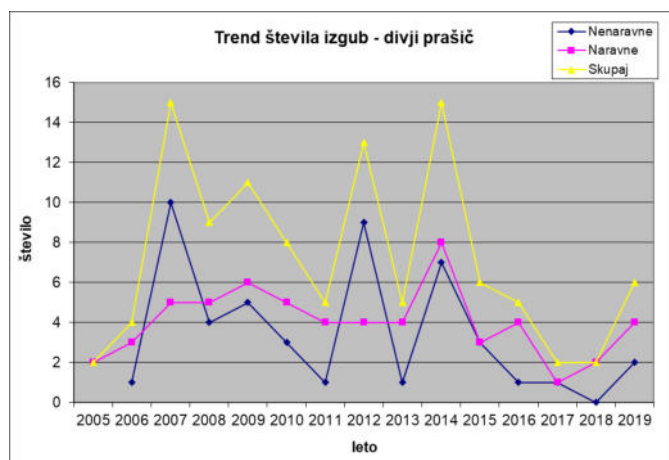
V letu 2019 je bilo realizirano spolno razmerje 57 % : 43 % v korist samcev. Starostna sestava odvzema je obsegala 29 % mladičev M, 24 % lanščakov, 3 % merjascev razreda 2+, 25 % mladičev Ž, 13 % lanščakinj in 5 % svinj razreda 2+. Razmerje mladiči : lanščaki : odrasle živali je znašalo 54 % : 38 % : 8 %. Spolna sestava odvzema odraslih živali je bila v korist svinj (14 merjascev, 20 svinj). Delež lanščakinj in svinj 2+ skupaj je znašal 18 % (v letu 2014 - 20 %, v letu 2015 - 30 %, v letu 2016 - 24 %, v letu 2017 - 25 %, v letu 2018 - 23 %).

V petletnem obdobju (2015-2019) je bilo spolno razmerje odvzema 55 % : 45 % v korist samcev in se med posameznimi leti ni pomembneje spreminjalo (statistični preizkus ni odkril značilnih razlik). V starostni sestavi je znašal delež mladičev in ozimcev 51 %, lanščakov 40 % in starejših živali 9 %, spremenljivost sestave teh kategorij (v populaciji) pa med posameznimi leti ni bila velika (neznačilna). Med starejšimi (razred 2+) živalmi je bilo v petletnem obdobju uplenjenih 46 merjascev in 79 svinj, realizirano spolno razmerje odvzema je bilo torej močno v korist odraslih samic (samci : samice = 37 % : 63 %), kar je predvsem posledica določila o obveznem odvzemu določenega deleža lanščakinj in svinj. Za primerjavo navajamo, da je bilo v petletnem obdobju 2009-2013 (pred obveznim določilom iz leta 2014) realizirano spolno razmerje odraslih živali 49 % : 51 % (52 merjascev, 55 svinj).

Višina, vzroki in trendi izgub:

Izgube so znašale 6 živali, kar predstavlja 1,5 % celotnega odvzema. Vzrok izgub je promet na cesti (2 živali), poškodba (2 živali), v dveh primerih pa vzroka ni bilo mogoče ugotoviti (neznan).

V petletnem obdobju so izgube nihale med 2 in 6 živalmi letno, najvišje so bile v letih 2015 in 2019. Delež izgub v celotnem odvzemu je variiral med 0,7 in 3,4 %, najvišji je bil v letu 2015. Razlike v deležu izgub glede na celotni odvzem med leti niso statistično značilne. V petletnem obdobju so med izgubami prevladovali izgube zaradi neznanega vzroka (48 %) in prometa (29 %). V daljšem časovnem nizu od leta 2005 nismo odkrili generalnega trenda naraščanja ali upadanja števila izgub.

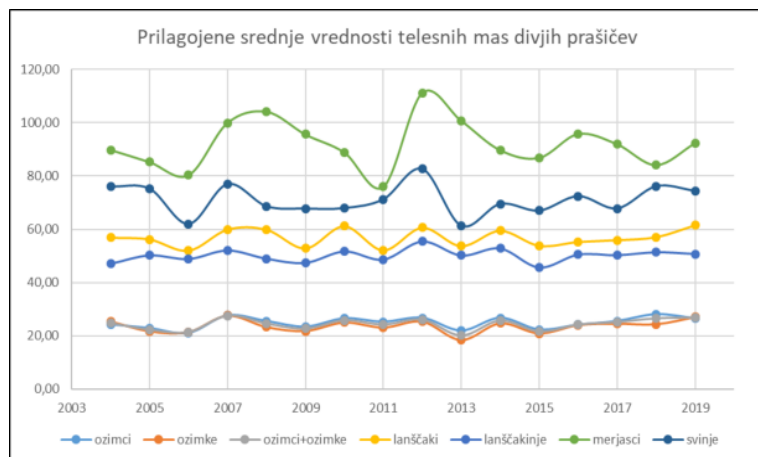
Presoja uspešnosti gospodarjenja:

Ocenjujemo, da je bilo gospodarjenje z divjim prašičem uspešno. Z načrtovanim odvzemom, dobro realizacijo ter povečanim deležem svinj 2+ v odvzemu (in s tem zmanjševanjem njihovega števila in deleža v populaciji) smo številčnost in s tem tudi negativni vpliv divjega prašiča na kmetijske kulture dokaj dobro obvladovali. Ocenjujemo, da se sestava (sub)populacije med posameznimi leti zadnjega petletnega obdobja ni pomembneje spremenila. Izgube so minimalne, pretežen delež odvzema se odstrela in divjačina s tem ustrezno ovrednoti. Na ravni LUO se je v zadnjih letih zmanjšala številčnost in posledično zmanjšalo območje aktivnosti (sub)populacije. V letu 2019 se je številčnost (gostota) (sub)populacije ponovno povečala, povečalo se je tudi njeno območje aktivnosti. Posledično se je povečal obseg škod.

Gibanje telesnih mas:

Na voljo so srednje (neprilagojene) vrednosti telesnih mas posameznih starostnih kategorij po letih, čeprav pri divjih prašičih telesne mase niso najboljši kazalnik usklajenosti populacije z okoljem. Ob analizi nismo odkrili pomembnejših sprememb po posameznih starostnih razredih v štirih letih petletnega obdobja, medtem ko v letu 2018 opažamo višje telesne mase pri mladičih, verjetno kot posledico obilnega obroda plodonosnega gozdnega drevja.

Treba pa je poudariti, da se telesne mase (uplenjenih) živali lahko razlikujejo med (sub)populacijami, spreminjajo se tudi tekom leta (v odvisnosti od starosti in dneva uplenitve) živali, zato je pri interpretiranju rezultatov spreminjanja telesnih mas med leti (ki lahko nastanejo tako zaradi spreminjanja različnih okoljskih (vremenskih, habitatnih) spremenljivk, kot tudi sprememb gostote obravnavane vrste in drugih vrst) le to treba upoštevati. Zato v spodnjem grafikonu prikazujemo daljši časovni niz prilagojenih srednjih vrednosti telesnih mas divjih prašičev na ravni LUO.

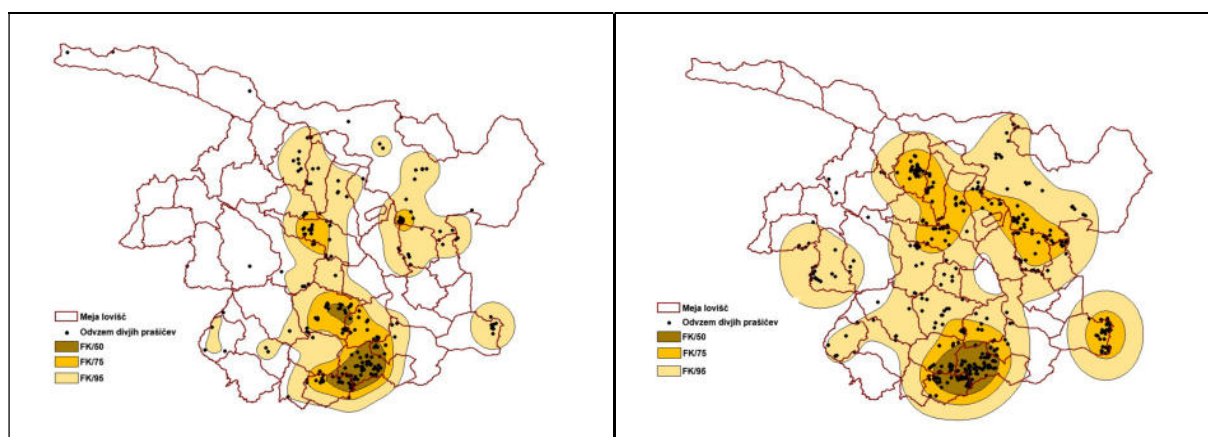
Ob velikih nihanjih telesnih mas med posameznimi leti (v nekaterih starostnih in spolnih razredih) pa s statističnimi preizkusi pri nobenem od starostnih in spolnih razredov nismo odkrili značilnih trendov v obdobju 2004-2019. Tudi s primerjavami (analiza kovariance) le med dvema zadnjima petletnima obdobjema (2010-2014 in 2015-2019) pri nobeni od starostnih in spolnih kategorij nismo odkrili značilnih sprememb v prilagojenih srednjih vrednostih telesnih mas divjih prašičev.

Pomemben kazalnik stanja populacije in njenega odnosa do okolja je tudi višina in dinamika obsega škod povzročena na kmetijskih površinah.

4.7.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Divji prašič je (vsaj občasno) prisoten v celotnem območju, vendar je gostota v posameznih delih območja zelo različna, močno pa se spreminja tudi med posameznimi leti. Večja gostota oz. pogostejše pojavljanje je značilno za lovišča Begunjščica, Dobrča, LPN Kozorog, Pšata v Karavanškem in Kamniško Savinjskem delu območja ter v loviščih Jošt-Kranj, Križna gora, Poljane, Selca, Sorica, Železniki, Škofja Loka, Toško Čelo, Medvode, Dobrova, Horjul, Polhov Gradec v Jelovškem delu z obrobjem. Za ta lovišča so značilni mešani gozdovi z znatnim deležem plodonosnega drevja in velikim deležem kmetijskih površin. Manjša gostota je značilna v gorskih in visokogorskih loviščih severnega in zahodnega dela območja, čeprav smo v letih večje številčnosti in večjega območja aktivnosti populacije (2008, 2009, 2012 in 2019) ugotavljali porast prisotnosti divjih prašičev tudi v teh območjih, v obdobju 2014-2018 pa v teh območjih divji prašiči skoraj niso bili prisotni. Od leta 1995 dalje pa do leta 2000 smo v območju opazili trend naraščanja števila populacije, ki pa se je z odstrelom dokaj dobro obvladovalo. V nadaljevanju namreč po letu 2000 ne zaznamo več naraščanja števila, pač pa občasna nihanja z generalnim trendom stagnacije, v obdobju od leta 2008 do 2018 pa se je območje razširjenosti (sub)populacije močno zmanjšalo. V letu 2019 ponovno zaznamo povečanje števila (gostote) (sub)populacije in povečanje njenega območja razširjenosti (aktivnosti) (slika 4.5).

Legenda: FK/50 – 50% vseh izločitev, FK/75 – 75% vseh izločitev, FK/95 – 95% vseh izločitev

Slika 4.5: Prikaz prostorske razporeditve (sub)populacije divjih prašičev v LUO z lokacijami odvzema v letih 2018 (manjša številčnost) in 2019 (večja številčnost).

V eni od strokovnih analiz smo ugotovili, da je gostota odvzema divjih prašičev po loviščih Gorenjskega LUO v pozitivni povezavi z deleži hrasta in kostanja v lesni zalogi sestojev, deleži bukve v lesni zalogi sestojev ter z velikostjo lovišča in v negativni povezavi s povprečno nadmorsko višino lovišča ter deležem kmetijskih površin. V drugem primeru smo ugotovili, da je gostota odvzema divjih prašičev v posameznih loviščih v pozitivni povezavi z gostoto krmišč, gostoto položene krme, gostoto visokih prež in deležem bukve ter hrasta in kostanja v lesni zalogi sestojev ter v negativni povezavi s številom (gostoto) članov lovske družine.

Škode na kmetijskih površinah so lokalno pogojene, do leta 2004 so bile dokaj konstantne in znosne. V letu 2005 se je obseg škod močno povečal, v letu 2006 pa nekoliko zmanjšal v primerjavi z letom 2005. Obseg škod tudi v letu 2007 ni bil zaskrbljujoč, v letu 2008 se je močno povečal. V letih 2009, 2010 in 2011 se je ponovno zmanjšal, v letu 2012 pa ponovno povečal. Obseg škod se je povečal tudi v letu 2018, predvsem na travinjah, še bolj pa v letu 2019, ko so ovrednotene odškodnine dosegle drugo najvišjo vrednosti v zgodovini upravljanja z divjim prašičem v LUO. V splošnem je značilna velika spremenljivost (variabilnost) številčnosti (gostote) populacije med posameznimi leti, s tem pa tudi velika variabilnost nastalih škod. Ugotavljamo tesno korelacijo med obsegom škod, stanjem (gostoto) populacije in realiziranim odvzemom divjih prašičev.

V zadnjih letih je v Gorenjskem LUO prišlo do svojevrstnega paradoksa. Že daljše obdobje ni bila na ravni LUO gostota divjih prašičev tako nizka in območje razširjenosti (sub)populacije tako skrženo kot v zadnjih letih do leta 2017. Še nikoli v zgodovini LUO pa ni bila problematika z divjim prašičem v lovišču Škofja Loka tako

pereča kot je v zadnjih letih, kjer z rednim gospodarjenjem številčnosti divjih prašičev ni več moč obvladovati in so bili v letih 2017, 2018 in tudi že v letu 2019 z odločbo MKGP določeni izredni posegi (odprava prepovedi uporabe umetnih virov svetlobe, izredni posegi v samice divjega prašiča). V veliki večini ostalih lovišč in LPN v LUO je bila problematika z divjimi prašiči v zadnjih letih (do leta 2017) praktično zanemarljiva. V letu 2018 se je prisotnost divjih prašičev s pojavljanjem škod predvsem na travinju nekoliko povečala tudi v nekaterih drugih loviščih na pobočjih Karavank in v Škofjeloškem hribovju. Glede na obilen obrod plodonosnega gozdnega in sadnega drevja v letu 2018 in posledičnega (nakazanega) povečanja telesnih mas mladih živali smo v začetku leta 2019 ocenjevali, da se bo povečal tudi prirastek (sub)populacije divjih prašičev v letu 2019, kar se je tudi zgodilo. V letu 2019 se je številčnost divjih prašičev močneje povečala, posledično se je povečal tudi odvzem, tako da je bil dosežen rekord v številu odvzetih divjih prašičev v Gorenjskem LUO.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali.

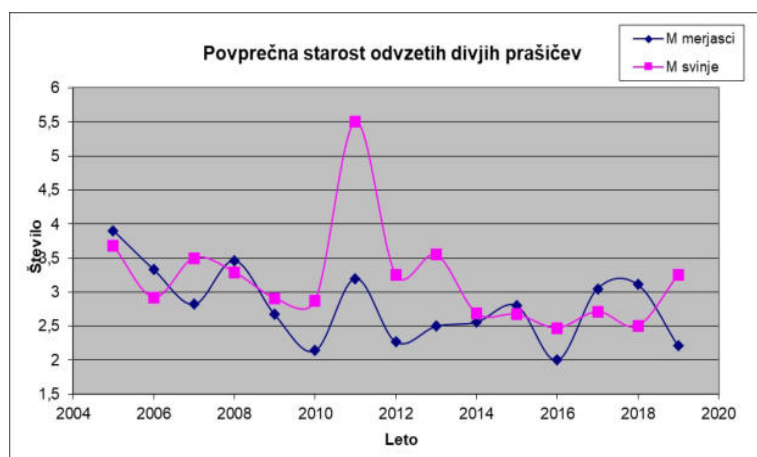
Prevelike koncentracije divjih prašičev neugodno vplivajo na nekatere druge živalske vrste, tudi na divjad nekaterih vrst, predvsem na rastlinojede parkljarje in njihove mladiče, kot tudi na gozdne kure.

V petletnem obdobju nismo odkrili pomembnejših sprememb v okolju v pogledu izboljševanja ali slabšanja prehranskih in drugih bivalnih razmer za divjega prašiča.

Kako se bo odrazil vpliv okoljskih sprememb, povezanih z žledolomom v letu 2014 in gradacijo podlubnikov v letih 2015, 2016, 2017 in 2018 ter vetrolom v letu 2017, na (sub)populacijo divjega prašiča v prihodnjih letih, ne vemo. Domnevamo, da se bo s povečevanjem deleža listavcev v lesni zalogi sestojev ter s povečevanjem deleža mladji in gošč, ki se bodo v naslednjih letih začela pojavljati na presvetljenih in golih gozdnih površinah, kakovost njegovih habitatov izboljšala.

Spolna in starostna struktura:

S (sub)populacijo divjih prašičev v Gorenjskem LUO intenzivno upravljamo že poldrugo desetletje, v zadnjih petih letih se je povečala tudi intenzivnost poseganja med samice (svinje) razreda 2+. Ocenjujemo, da že nekaj let v populaciji v starostnem razredu 2+ primanjkuje srednje starih in starejših merjascev, za zadnja leta (do leta 2019) je veljala podobna ugotovitev tudi za razred svinj 2+. V daljšem časovnem nizu v obdobju 2005-2017 ugotavljamo značilno zmanjševanje povprečne starosti merjascev razreda 2+. V istem časovnem obdobju je nakazano tudi (neznačilno) zmanjševanje povprečne starosti svinj v razredu 2+. Leta 2014 je bilo v načrte uvedeno določilo o obveznem odvzemu določenega deleža lanščakinj in svinj 2+, od tega leta dalje značilno upada tudi starost svinj razreda 2+ (grafikon). Če je bila v prvem delu proučevanega obdobja (2005-2009) povprečna starost merjascev in svinj razreda 2+ zelo podobna (merjasci: $M=3,23$, svinje: $M=3,31$, razlike med njima niso statistično značilne), pa je v naslednjem delu proučevanega obdobja (2010-2013), (zaradi upadanja povprečne starosti merjascev 2+ in stagnacije povprečne starosti svinj 2+) razlika v povprečni starosti med obema spoloma očitna (značilna) (merjasci: $M=2,40$, svinje: $M=3,50$). V zadnjem delu proučevanega obdobja (2014-2019) je upadla tudi starost svinj, medtem ko se starost merjascev ni mogla več pomembneje znižati. Povprečna starost merjascev razreda 2+ v tem obdobju znaša $M=2,65$ let, svinj razreda 2+ pa $M=2,75$ let, razlike med njima pa niso statistično značilne. Zaradi intenzivnih poseganj z odstrelom tudi v starostni razred 2+ se je tako (sub)populacija divjega prašiča v Gorenjskem LUO v zadnjih letih pomembno (značilno) pomladila.

Zdravstveno stanje in vitalnost:

Nismo odkrili pomembnejših sprememb v zdravstvenem stanju glede na pretekla obdobja. Telesne mase se praviloma povečajo v letih po obilnih obrodih plodonosnega gozdnega (in sadnega) drevja (npr. leta 2012, 2018), zmanjšajo pa v letih ostrejših zim (npr. 2005/2006, 2013).

Zaradi nizkih izgub ter manjkajočih podatkov o vzrokih naravnih izgub oceno zdravstvenega stanja populacije težje podamo. V daljšem časovnem nizu od leta 2005 dalje značilnih sprememb v generalnem trendu izgub nismo odkrili. Dejstvo je tudi, da ne poznamo večjih poginov zaradi bolezni, zato lahko sklepamo, da je zdravstveno stanje populacije dobro.

4.7.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja s (sub)populacijo divjega prašiča ostaja nespremenjen. Želimo stabilno, zdravo (sub)populacijo naravne starostne in spolne sestave, ki bo usklajena z dejavnostmi v prostoru. Želimo čim manjši obseg škod na kmetijskih površinah. V spolni sestavi bi želeli povečati delež merjascev razreda 2+, v starostni sestavi pa nekoliko povečati starost živali v razredu 2+ pri obeh spolih. V večini območja želimo sedanja medvrstna razmerja divjih prašičev do drugih živalskih in rastlinskih vrst ohraniti.

4.7.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Načrt odvzema za leto 2020 znaša **330** živali.

Preglednica 4.7.1: Načrt odvzema divjih prašičev

Lanščakinje* in Svinje 2+*	66 (20 %)
SKUPAJ 330 (100 %)	

*določitev dejanske starosti za prehod v višji starostni razred na podlagi pregleda zobovja

Delež skupnega odvzema lanščakinj in svinj 2+ znaša **20 % načrtovanega odvzema divjih prašičev, kar predstavlja 66 živali**. Ostale kategorije divjih prašičev (po spolu in starosti) niso posebej načrtovane, se pa lovijo. V primeru, da bo delež lanščakinj in svinj 2+ na ravni LUO znašal 20 % ali več, predpisani delež na ravni posameznega lovišča in LPN ni obvezujoč.

Skupno načrtovano kvoto divjih prašičev (kot tudi načrtovano kvoto po posameznih loviščih) **je dovoljeno neomejeno presegati, enako je tudi s preseganjem združene kategorije lanščakinj in svinj 2+**. Za izvršen odvzem nad 100 % realizacijo, načrtovani 20 % delež lanščakinj in svinj 2+ ni obvezujoč (je pa morebitni nadaljnji odvzem teh kategorij potreben in zaželen). Odstopanje navzdol pri realizaciji (do –30 % pri loviščih z načrtovanim odvzemom 20 ali več osebkov divjega prašiča, do – 50 % pri loviščih z načrtovanim odvzemom 5-20 osebkov divjega prašiča) zaradi populacijskih nihanj ali drugih objektivnih razlogov, zaradi katerih osnovni načrt ne bi bil dosežen ali presežen, velja za vse kategorije divjih prašičev, tudi za združeno kategorijo lanščakinj in svinj 2+, **kjer pa se mora hkrati ob morebitnem nedoseganju osnovnega načrta ohraniti minimalni delež 20 % lanščakinj in svinj 2+ v celotnem odvzemu**.

Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema po višini navzdol:

Za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem 20 ali več divjih prašičev je do - 30 %;

Za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem od 5 do 20 divjih prašičev je do - 50 %;

Za lovišča, ki imajo načrtovan odvzem manjši ali enak 5 osebkov načrtovanega odvzema ni treba dosežati.

Večji del odvzema je predviden v vseh loviščih, kjer je bil odvzem visok v preteklih letih in kjer so bile v preteklosti tudi znatne škode. Lovišča v katerih se odvzem divjih prašičev načrtuje (povprečje odvzema zadnjih petih let je enako ali večje od 3 živali in/ali problematika škod) so: Begunjščica, Dobrča, Dobrova, Horjul, Jošt-Kranj, Komenda, LPN Kozorog Kamnik, Križna gora, Krvavec, Medvode, Polhov Gradec, Poljane, Pšata, Selca, Sorica, Sovodenj, Storžič, Škofja Loka, Toško Čelo, Udenboršt.

Za lovišča, kjer je **prisotnost divjih prašičev redka** in v katerih je bil dosednji odvzem minimalen in/ali le na vsakih nekaj let, odvzem divjih prašičev ni načrtovan (ostala lovišča - nekdanj 1*). **Višina odvzema vseh starostnih in spolnih kategorij divjih prašičev ni omejena, prav tako spolna in starostna sestava odvzema ni predpisana**. Načrtovani odvzem za ta lovišča se vključi v načrt lovišča Bled. Upravljavcu lovišča Bled načrta ni potrebno realizirati v predpisani višini in sestavi. Ta lovišča so: Bled, Sorško polje, Kranjska gora, Gorenja vas, Jelovica-Ribno, Jesenice, Stara Fužina, Šentjošt, Šmarna gora, Jezersko, Bohinjska Bistrica, Mengeš, Vodice, Šenčur, Nomenj-Gorjuše, Tržič, Stol-Žirovnica, Dovje, Kropa, Železniki, Žiri.

Upravljalci lovišč in LPN z internimi navodili na noben način ne smejo omejevati ali pogojevati izvajanje načrta odvzema divjih prašičev (npr. omejevanje lova na privabljajalnih krmiščih, določanje sankcij za uplenitev katerekoli kategorije divjega prašiča, ki je z načrtovanim odvzemom še dovoljena).

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Prostorska porazdelitev višine in strukture odstrela

	Divji prašiči skupaj	Lanščakinje in svinje 2+
Lovišča z načrtovanim odvzemom	300	60
Od tega LPN Kozorog Kamnik	40	8
Ostala lovišča	30	6
OBMOČJE SKUPAJ	330	66

Odstrel divjih prašičev se izvaja skladno z zakonodajo, s posebnim poudarkom na obdobju največje nevarnosti škod na kmetijskih površinah. Priporočamo, da se skupni lovi na divje prašiče lahko izvajajo do 31. januarja.

Poleg rednega spremljanja z opazovanji naj lovišča, v kolikor je le mogoče, ugotavljajo tudi vzroke morebitnih izgub. Potrebno je sodelovanje z državnimi organi (Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin - UVHVVR) pri spremljanju stanja v zvezi s klasično ali afriško prašičjo kugo (APK). Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih divjih prašičev v preiskavo, v skladu s programom Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR). Upravljalci lovišč so dolžni upoštevati Obvezno navodilo o obvezni prijavi najdbe vsakega poginulega divjega prašiča ter o postopkih ob ugotovitvi sprememb zdravstvenega stanja v populaciji divjih prašičev, na podlagi katerih bi lahko posumili na možno prisotnost afriške prašičje kuge (APK), katerega je izdalo MKGP. Po določilih tega navodila mora lovec, ki v naravi najde poginulega divjega prašiča (ne glede na vzrok pogina npr. neznan vzrok, bolezen, krivolov, povoz cesta, povoz železnica, zveri, poškodba) o tem obvestiti **Center za obveščanje na telefonsko številko 112**. Upravljalci lovišč naj lovce tudi informirajo o primernih ravnanjih za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za prenos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovci – lovski turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus APK zaradi svoje dokaj velike obstojnosti izven gostitelja (prašiča) prenaša tudi s kontaminirano opremo, obleko, ter mesnimi izdelki.

Upravljalci so se dolžni držati vseh izdanih odločb s strani pristojnih organov, katere se nanašajo na dodatne ukrepe pri upravljanju s populacijo divjega prašiča.

Zaradi velike variabilnosti v času poganja divjih prašičev (prek celega leta) se starostna kategorizacija vsake izločene živali (v kategorijah mladič/ozimec, lanščak in dve in večletne živali) praviloma opravi glede na določitev dejanske starosti (v mesecih) na podlagi pregleda razvojne stopnje in izraženosti zobovja. Zaradi nezmožnosti prepoznavanja dejanske starosti živali, ki so na prehodu v višji starostni razred, pred samim odstrelom, se pri opredelitvi starostne kategorije v primeru dokončnega dvoma presoja v smislu izbora/določitve nižje starostne kategorije in sicer:

- Osebk do ocenjenega 12. meseca starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot mladiči, pri čemer se pri mejnih primerih (ocenjena starost 12-13 mesecev logično upošteva tudi datum prehoda 31.3./1.4.);
- Osebk med ocenjenim 13. in 24. mesecem starosti se ne glede na datum uplenitve kategorizirajo kot enoletne živali (lanščaki, lanščakinje);
- Osebk med ocenjenim 24. in 27. mesecem ter uplenjeni do 31.3. tekočega leta se ne glede na dejansko starost ocenijo kot lanščaki/lanščakinje, s čimer se doseže primerljiva kategorizacija živali, ki so bile v istem letu poležene v zimskem oziroma spomladanskem času.

Preglednica 4.7.2: Analiza odvzema divjih prašičev

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%/spol	%/skupaj
Mladiči M	40	60	83	68	120	371	51,7	28,3
Lanščaki	36	53	62	50	99	300	41,8	22,9
Merjasci 2+	5	7	11	9	14	46	6,4	3,5
Skupaj PRAŠIČI	81	120	156	127	233	717	100,0	54,8
Mladiči Ž	40	44	57	49	101	291	49,2	22,2
Lanščakinje	38	37	49	43	55	222	37,5	17,0
Svinje 2+	15	15	21	8	20	79	13,3	6,0
Skupaj SVINJE	93	96	127	100	176	592	100,0	45,2
SKUPAJ odstrel in izgube	174	216	283	227	409	1309		100,0

Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom						
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
Načrt - skupaj	260	220	220	250	250	1200
Odstrel in izgube / načrt	66,9	98,2	128,6	90,8	163,6	109,1
Delež PRAŠIČEV	46,6	55,6	55,1	55,9	57,0	54,8
Delež mladičev ne glede na spol	46,0	48,1	49,5	51,5	54,0	50,6
Delež lanščakov ne glede na spol	42,5	41,7	39,2	41,0	37,7	39,9
Delež večletnih - 2+ ne glede na spol	11,5	10,2	11,3	7,5	8,3	9,5

Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	3	1	1	0	2	7	33,3
Naravne izgube	3	4	1	2	4	14	66,7
Skupaj izgube	6	5	2	2	6	21	100,0
% izgub	3,4	2,3	0,7	0,9	1,5	1,6	
Odstrel	168	211	281	225	403	1288	

Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	2	4	1	1	2	10	47,6
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	3		1		2	6	28,6
5 železnica		1				1	4,8
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba	1			1	2		

Telesne mase (biološka telesna masa)					
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019
Mladiči M	26,2	20,8	26,8	29,6	25,1
Indeks	100	79	102	113	96
Lanščaki	55,2	55,3	54,2	55,6	62,4
Indeks	100	100	98	101	113
Mladiči Ž	24,3	22,1	24,7	23,6	24,1
Indeks	100	91	102	97	99
Lanščakinje	45,4	49,4	51,3	52,5	52,2
Indeks	100	109	113	116	115
Mladiči M+Ž	25,2	21,3	25,9	27,1	24,7
Indeks	100	85	103	108	98

4.8 Lisica (*Vulpes vulpes*)

4.8.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave lisice je lovsko upravljavsko območje.

4.8.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Načrt odvzema lisic v višini 1.400 živali je bil realiziran 111 % (1.547 živali).

V prejšnjem petletnem obdobju (2008-2012) je bila dosežena kulminacija odvzema lisic v letu 2010 v višini 1.539 živali. Nato je odvoz postopno upadal, tako da je bil tudi v letih 2013-2014 nižji in je znašal 1256 živali v letu 2014. V letu 2015 je ponovno začel naraščati in v letu 2017 dosegel kulminacijo v višini 1548 živali. V letu 2018 je upadel na 1352 živali, v letu 2019 pa ponovno narasel na 1547 živali. Povprečno doseganje načrtov zadnjega petletnega obdobja je bilo 103 %, najnižje v letu 2018 (90 %), najvišje v letu 2019 (111 %).

Spolna in starostna struktura:

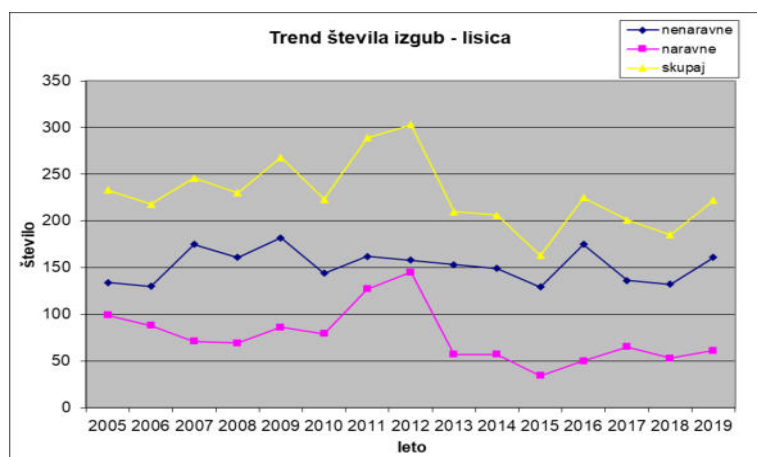
V letu 2019 je bilo spolno razmerje odvzema izravnano (50 % : 50 %). V petletnem obdobju je bilo spolno razmerje v povprečju 51 % : 49 % v korist samcev. V dveh letih je bilo spolno razmerje v korist samcev, v treh letih zadnjega petletnega obdobja pa dokaj izravnano. Razlike v spolnem razmerju med leti zadnjega petletnega obdobja niso statistično značilne.

Višina, vzroki in trendi izgub:

Delež izgub je znašal 14 %. V sestavi izgub so prevladovali izgube zaradi prometa (72 %) ter zaradi bolezni oziroma neznanega vzroka (14 %).

V petletnem obdobju je znašal povprečni delež ugotovljenih izgub 14 %. Izgube so variirale med 163 lisicami (leto 2015) in 225 lisicami (leto 2016). Delež izgub v skupnem odvzemu je variiral med 12 % v letu 2015 in 15 % v letu 2016. Razlike v deležu izgub glede na celotni odvoz med posameznimi leti niso statistično značilne. Tudi v petletnem obdobju prevladujejo izgube zaradi prometa (73 %) in bolezni oziroma neznanega vzroka (15 %).

V daljšem časovnem nizu (od leta 2005) ne zaznavamo značilnega trenda upadanja ali naraščanja števila izgub, ugotavljamo pa značilen upadajoč trend deleža vseh izgub skupaj v celotnem odvzemu. V daljšem časovnem nizu od 2006 dalje ne zaznavamo značilnega trenda upadanja ali naraščanja števila izgub zaradi prometa, medtem ko ugotavljamo upadanje števila izgub zaradi garij.

4.8.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Višina odvzema in trend izgub pri lisici dokaj dobro nakazujeta stanje številčnosti (sub)populacije. Lisica je prisotna v celotnem območju LUO. Nekdaj je steklina znatno uravnavala številčnost. Glede na uvedeno peroralno cepljenje proti steklini, se je razširjenost bolezni do leta 2000 zaustavila, število lisic pa se je povečevalo do leta 2003. V letih naraščanja gostote so se v večjem številu lovišč pojavljale garje, ki so po letu 2003 v največji meri regulirale gostoto (sub)populacije. Poleg garij se je v letu 2005 v nekaterih loviščih pri lisicah pojavila tudi pasja kuga. V letu 2009 se je obseg izgub zaradi garij ponovno rahlo povečal, v vseh naslednjih letih pa je postopno upadal in dosegel najnižjo vrednost v letu 2018.

Na osnovi dinamike odvzema in sestave izgub v daljšem obdobju ocenjujemo, da je bila gostota lisic najvišja ob koncu predzadnjega petletnega obdobja (2010, 2011). V zadnjem petletnem obdobju je bila najnižja gostota lisic v letu 2014, najvišja pa v letih 2017 in 2019.

Glede na obilen obrod plodonosnega gozdnega drevja v letu 2018 menimo, da se bo (zaradi mogočega povečevanja številčnosti malih glodavcev) povečal tudi prirastek in s tem gostota lisic v letu 2019 in naslednjih letih.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezane z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali.

Ocenjujemo, da je mogoč tudi vpliv lisice na populacije drugih vrst divjih živali, med njimi tudi na nekatere ogrožene vrste, še posebno v obdobjih naraščajoče populacijske številčnosti. Večino hrane lisici sicer predstavljajo vretenčarji manjše velikosti, znan in večkrat potrjen pa je tudi vpliv lisic na prirastek srnjadi. Na osnovi študij, ki so bile opravljene ponekod v Skandinaviji se lisico smatra (tam) kot najpomembnejšega plenilca mladičev srnjadi. Zaradi bistveno višje nosilne zmogljivosti življenjskega okolja za srnjad v Sloveniji v primerjavi s Skandinavijo pa je njen vpliv na prirastek srnjadi pri nas verjetno precenjen.

Kako se bo odrazil vpliv okoljskih sprememb, povezanih z žledolomom v letu 2014 in gradacijo podlubnikov v letih 2015, 2016, 2017 in 2018 ter vetroloma v letu 2017, na populacijo lisice v prihodnjih letih, ne vemo. Domnevamo, da bo pozitiven zaradi naraščajočih deležev mladih razvojnih faz gozda in zgodnjih sukcesijskih stadijev.

Spolna in starostna struktura:

Spolna in starostna struktura (sub)populacije nista znani.

Zdravstveno stanje:

Glede na obseg in dinamiko izgub zaradi garij, drugih bolezni in neznanih vzrokov (naravne izgube) sklepamo, da se je zdravstveno stanje populacije v letih 2013-2015 ter 2018 izboljšalo.

4.8.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja z lisico v območju ostaja nespremenjen. Želimo, da je zastopana v številu, ki bo omogočalo čim manjši obseg bolezni. Želimo, da je številčnost njene (sub)populacije usklajena s (sub)populacijami vrst, na katere imajo lisice lahko močnejši vpliv. Med drugim želimo tudi manjši vpliv lisic na (sub)populacije divjadi drugih vrst. Številčnost lisice bi lahko ostala na ravni let 2013, 2014 in 2015, vendar pričakujemo, da se bo v naslednjih letih pričela povečevati (kar je že nakazano v letih 2016, 2017 in 2019).

4.8.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema z dopustnimi odstopanji:

Skupen načrt odvzema lisic za celotno območje je **1.500** živali.

Ker se na podlagi 1. točke Obveznega navodila o določitvi območja, ki je okuženo s steklino, o pošiljanju materiala v laboratorijsko preiskavo in o izvajanju preventivnih ukrepov pri odiranju živali (Navodilo Republiške veterinarske uprave št. 322-03/88-8 z dne 4/1 – 1989) šteje za okuženo s steklino celotno območje Republike Slovenije, se na podlagi 2. odstavka 11. člena in 1. točke 1. odstavka 13. člena ter 12. točke 1. odstavka 19. člena Zakona o veterinarstvu (Uradni list RS, št. 82/94, 21/95 in 16/96), morajo v diagnostično preiskavo v skladu s programom Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR), pošiljati trupla odstreljenih lisic in drugih divjih živali, da bi se omogočilo sistematično odkrivanje zoonoz. Stroške diagnostičnih preiskav na steklino krije proračun Republike Slovenije. Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom so torej dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih lisic v preiskavo, v skladu s programom Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR).

Dopustna odstopanja od načrtovanega odvzema so lahko navzdol do – 30 %, navzgor pa do + 100 %.

Za lovišča, ki imajo načrtovani odzem v višini do vključno 10 lisic, se kot dopustno odstopanje navzdol od načrta šteje 3 živali. Upoštevati je potrebno vsa veterinarsko sanitarna navodila in predpise. Morebitna krmišča privlačnega krmljenja, ki so namenjena opazovanju in odstrelu lisic, naj bodo vsaj 300 m oddaljena od naselij in ne smejo onesnaževati okolja.

Lov lisice naj se intenzivira v loviščih z malo poljsko divjadjo in v habitatih gozdnih kur.

Ostali kriteriji odvzema:

Pri lovu na lisico ter še posebej v času polaganja vab za peroralno vakcinacijo je potrebno upoštevati veterinarsko sanitarna navodila in predpise ter izdelan letni program Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Upravljalci lovišč in LPN naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev lisic v loviščih. Pomembna so opažanja o zdravstvenem stanju in morebitnih poginih, kot tudi ugotavljanje medsebojnih vplivov z divjadjo ostalih vrst.

Preglednica 4.8.1: Analiza odvzema lisic

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	
Samci	721	735	804	675	780	3715	
Samice	642	741	744	677	767	3571	
Skupaj odstrel in izgube	1363	1476	1548	1352	1547	7286	
Načrt - skupaj	1300	1400	1500	1500	1400	7100	
Odstrel in izgube / načrt	104,8	105,4	103,2	90,1	110,5	102,6	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	129	175	136	132	161	733	73,6
Naravne izgube	34	50	65	53	61	263	26,4
Skupaj izgube	163	225	201	185	222	996	100,0
% izgub	12,0	15,2	13,0	13,7	14,4	13,7	
Odstrel	1200	1251	1347	1167	1325	6290	
Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	17	20	37	32	31	137	13,8
2 bolezen		3	1	3		7	0,7
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	126	171	136	131	157	721	72,4
5 železnica	3	2		1	2	8	0,8
6 zveri					2	2	0,2
7 psi		2			1	3	0,3
8 kosilnica					1	1	0,1
9 garje	16	25	21	9	25	96	9,6
10 poškodba	1	2	6	9	3	21	2,1

4.9 Jazbec (*Meles meles*)

4.9.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave jazbece je lovsko upravljavsko območje.

4.9.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Načrt odvzema jazbecev v višini 170 živali je bil dosežen 102 % (173 živali).

Kot posebnost navajamo, da je celotni letni odvzem jazbecev v obdobju po letu 2005 upadel na okoli 50 % odvzema leta 2005. V letih 2008-2014 je nihal med 100 in 130 živalmi. Povečanje odvzema zaznavamo v letih 2015 (138 živali), 2016 (156 živali), 2017 (168 živali), 2018 (142 živali) in 2019 (173 živali). Povprečno doseganje načrtov v zadnjem petletnem obdobju je bilo 101 %, najnižje leta 2018 (84 %), najvišje leta 2016 (111 %).

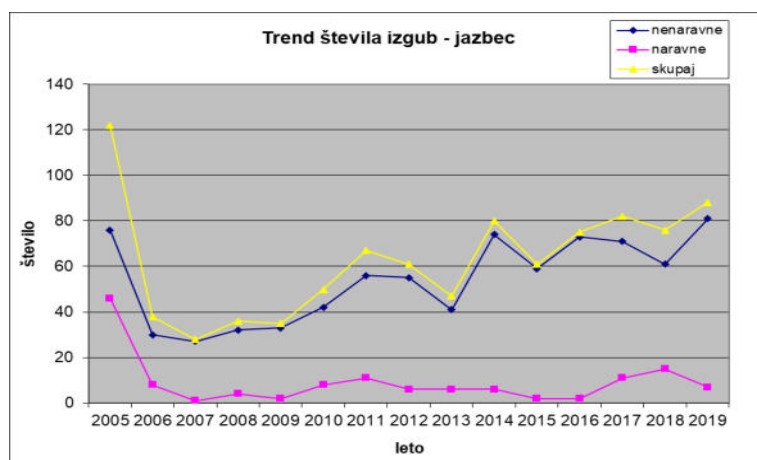
Spolna in starostna struktura:

V letu 2019 je znašalo spolno razmerje odvzema 60 % : 40 % v korist samcev. V petletnem obdobju je bilo razmerje v povprečju 59 %: 41 % v korist samcev. V vseh letih petletnega obdobja je bilo spolno razmerje odvzema v korist samcev, razlike med posameznimi leti pa niso statistično značilne.

Višina, vzroki in trendi izgub:

V letu 2019 je delež izgub znašal 51 %. V sestavi izgub so prevladovali izgube zaradi prometa (92 %). V zadnjem petletnem obdobju je znašal povprečni delež izgub 49 %. Najvišji delež je bil 54 % v letu 2018, najnižji pa 44 % v letu 2015, razlike med leti niso statistično značilne. Prevladujejo izgube zaradi prometa (90 %).

V daljšem časovnem nizu so opazne visoke izgube v letu 2005, do leta 2007 so močno upadle, v nadaljnjih letih ponovno zlagoma značilno narasle (grafikon). Podoben trend velja tudi za izgube zaradi prometa, ki predstavljajo večino ugotovljenih izgub. V tem obdobju so se povečevale absolutne vrednosti izgub, v deležu izgub v odvzemu ne ugotavljamo značilnega naraščajočega niti upadajočega trenda.

4.9.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Jazbec je prisoten v celotnem lovsko upravljavskem območju. Gostota je večja v mešanih gozdovih in v prostoru z večjim deležem agrarne krajine, kjer se pojavljajo občasni lokalni vplivi na kmetijske kulture, v primerjavi z ostalim delom območja.

Ker je odstrel jazbecev močno povezan z željami oziroma pripravljenostjo za lov te vrste, je odstrel oziroma skupni evidentiran odvzem slab kazalnik številčnosti in (sub)populacijske dinamike, nekoliko boljši kazalnik so ugotovljene izgube zaradi prometa. Ugotavljamo, da je število (gostota) (sub)populacije v območju naraščala do leta 2005. V letu 2005 se je v nekaterih loviščih pri jazbecih pojavila pasja kuga, ki je zdesetkala (sub)populacijo. Odvzem je v naslednjih letih drastično upadel, podobno tudi izgube. Izgube (tudi izgube zaradi prometa) od leta 2007 dalje izkazujejo trend postopnega naraščanja, odvzem pa se je nekoliko povečal v zadnjih štirih letih. Pričakujemo, da se bo zaradi visoke stopnje prirastka, gostota populacije še nadalje počasi povečevala, kar je v zadnjem obdobju že nakazano.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezane z izborom

habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali.

Kako se bo odrazil vpliv okoljskih sprememb, povezanih z žledolomom v letu 2014, gradacijo podlubnikov v letih 2015, 2016, 2017 in 2018 ter vpliv vetroloma v letu 2017, na populacijo jazbeca v prihodnjih letih, ne vemo.

Spolna in starostna struktura:

Spolna in starostna struktura jazbecev nista znani, domnevamo pa, da sta naravni, saj se ob odstrelu izbira po spolu in starosti ne izvaja.

Zdravstveno stanje:

Glede na obseg in dinamiko izgub zaradi pasje kuge, drugih bolezni in neznanih vzrokov sklepamo, da se je zdravstveno stanje populacije v zadnjih letih v primerjavi z leti 2005 in 2006 izboljšalo, v letih zadnjega petletnega obdobja pa ni pomembneje spremenilo.

4.9.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja z jazbecem v območju ostaja nespremenjen. Zastopan naj bo v številčnosti, ki bo omogočala ohranitev in normalen razvoj njegove (sub)populacije (zagotavljanje njihove vloge v ekosistemu) ter dovoljevala zmerno rabo z lovom. Pomembna je ohranitev naravnega življenjskega okolja z mozaikom agrarne krajine. Ohraniti želimo starostno in spolno strukturo kot jo oblikujeta (sub)populacija in njeno okolje. Želimo zdravo (sub)populacijo jazbecev, v kateri se bodo bolezni pojavljale le izjemoma. Glede na trenutno stanje se njeno gostoto poizkuša nekoliko povečati, vendar jo kasneje po povečanju ohraniti na ravni, ki še preprečuje visoko smrtnost zaradi bolezni.

4.9.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema z dopustnimi odstopanji:

Načrt odvzema jazbecev za celotno LUO znaša **170** živali.

Dopustna odstopanja od načrta so navzdol do -50 %, načrtovani številčni odvzem pa se lahko preseže do 100 %.

Loviščem, ki imajo načrtovan odvzem do 5 jazbecev, načrta ni treba realizirati.

Ostali kriteriji odvzema:

Upoštevati je potrebno vsa veterinarsko sanitarna navodila in predpise.

Upravljalci lovišč in LPN naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev jazbeca v loviščih. Pomembna so opažanja o zdravstvenem stanju in morebitnih poginih, kot tudi ugotavljanje medsebojnih vplivov z divjadjo ostalih vrst.

Preglednica 4.9.1: Analiza odvzema jazbecev

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	
Samci	79	92	93	89	104	457	
Samice	59	64	75	53	69	320	
Skupaj odstrel in izgube	138	156	168	142	173	777	
Načrt - skupaj	130	140	160	170	170	770	
Odstrel in izgube / načrt	106,2	111,4	105,0	83,5	101,8	100,9	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	59	73	71	61	81	345	90,3
Naravne izgube	2	2	11	15	7	37	9,7
Skupaj izgube	61	75	82	76	88	382	100,0
% izgub	44,2	48,1	48,8	53,5	50,9	49,2	
Odstrel	77	81	86	66	85	395	
Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	1	1	7	13	3	25	6,5
2 bolezen			4		3	7	1,8
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	59	71	70	61	81	342	89,5
5 železnica						0	0,0
6 zveri						0	0,0
7 psi		2				2	0,5
8 kosilnica			1			1	0,3
9 garje						0	0,0
10 poškodba	1	1		2	1	5	1,3

4.10 Kuna belica (*Martes foina*) in kuna zlatica (*Martes martes*)

4.10.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave obeh vrst kun je lovsko upravljavsko območje.

4.10.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

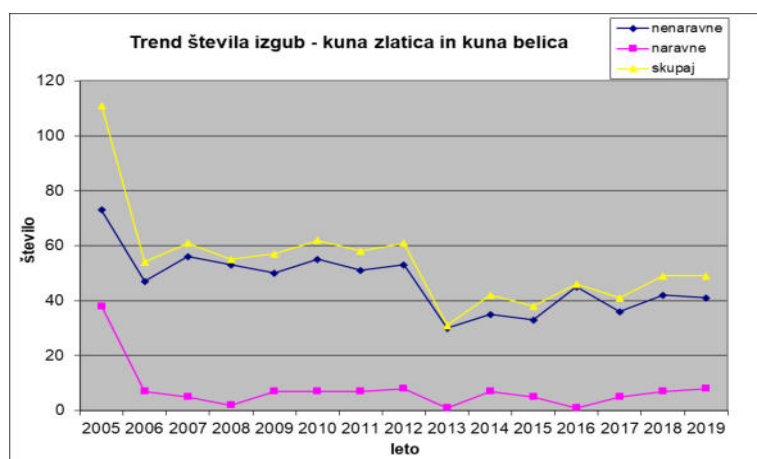
Načrt odvzema kune zlatice v višini 20 živali je bil dosežen 65 % (13 živali), načrt odvzema kune belice v višini 180 živali pa je bil dosežen 78 % (141 živali).

V petletnem obdobju se odvzem kune zlatice giblje med 7 in 13 živalmi letno. Povprečni odvzem v petletnem obdobju je znašal 11 živali. Odvzem kune belice se giblje med 141 in 158 živalmi s srednjo vrednostjo 155 živali. Razlike v razmerju med odvzemom kune zlatice in odvzemom kune belice med posameznimi leti zadnjega petletnega obdobja niso statistično značilne.

Višina, vzroki in trendi izgub:

Delež ugotovljenih izgub pri kuni zlatici je znašal 8 %, pri kuni belici pa 34 %, razlike med njima pa niso statistično značilne. V sestavi izgub pri obeh kunah skupaj prevladujejo izgube zaradi prometa (84 %). V petletnem obdobju je znašal delež izgub pri kuni zlatici 19 %, pri kuni belici pa 28 %, razlike med njima prav tako niso statistično značilne. Delež izgub se je pri obeh kunah skupaj v zadnjem petletnem obdobju gibal v razponu med 23 % (leto 2015) in 32 % (leto 2019) s srednjo vrednostjo 27 %, razlike med leti niso značilne. Tudi v petletnem obdobju so prevladovali izgube zaradi prometa (88 %).

Podobno kot pri jazbecu so po visokih izgubah v letu 2005 (pasja kuga) v naslednjih letih izgube upadle, vendar so pri kuni zlatici in belici stagnirale do leta 2012 (grafikon). Ponoven upad višine izgub zaznavamo v obdobju 2013-2015, vzroka pa ne poznamo. Če pri jazbecu v obdobju 2007-2019 ugotavljamo generalni trend naraščanja izgub, pa je pri zlatici in belici v enakem obdobju trend značilno upadajoč. Podoben trend ugotavljamo tudi pri izgubah zaradi prometa.

4.10.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Kuna zlatica živi pretežno v gozdovih, kuni belici pa ustrezajo svetli, odprti gozdovi, kamenišča, pa tudi pasovi drevja ob vodotokih. Kuna belica se pogosteje pojavlja tudi v bližini človekovih bivališč.

Ker je odstrel obeh vrst močno povezan z željami oziroma pripravljenostjo za lov, je odstrel oziroma skupni evidentiran odvzem slab kazalnik številčnosti in (sub)populacijske dinamike, nekoliko boljši kazalnik so ugotovljene izgube zaradi prometa. Ocenjujemo, da je številčnost kune zlatice v območju dokaj konstantna do rahlo upadajoča. Številčnost kune belice je do leta 2004 najverjetneje naraščala, v letih 2005 in 2006 upadla in se v naslednjih letih nato pomembneje ni spreminjala. Ocenjujemo, da se razmerje v številčnosti obeh kun v zadnjem petletnem obdobju ni pomembneje spremenilo.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali.

Kako se bo odrazil vpliv okoljskih sprememb, povezanih z žledolomom v letu 2014, gradacijo podlubnikov v

letih 2015, 2016, 2017 in 2018 ter vpliv vetroloma v letu 2017, na populaciji obeh kun v prihodnjih letih, ne vemo.

Spolna in starostna struktura:

Spolna in starostna struktura kun ni znana, domnevamo pa, da je naravna, saj se ob odstrelu izbira po spolu in starosti ne izvaja.

Zdravstveno stanje:

Glede na obseg in dinamiko izgub zaradi pasje kuge, drugih bolezni in neznanih vzrokov sklepamo, da se je zdravstveno stanje (sub)populacije obeh kun v zadnjih letih v primerjavi z leti 2005 in 2006 izboljšalo, v letih zadnjega petletnega obdobja pa ni pomembneje spremenilo.

4.10.4 Prilagojeni cilj:

Cilj upravljanja s kuno zlatico in kuno belico ostaja nespremenjen. Obe vrsti kun naj bosta v LUO prisotni v številčnosti, ki bo omogočala ohranitev in normalen razvoj njunih (sub)populacij (zagotavljanje njihove vloge v ekosistemu) ter dovoljevala zmerno rabo z lovom. Želimo zdravi (sub)populaciji, v katerih se bodo bolezni pojavljale le izjemoma. Želimo čim manjši vpliv živali obeh vrst na (sub)populacije gozdnih kur.

Kuna zlatica je uvrščena na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Glavni varstveni cilj direktive je ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatov.

4.10.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema z dopustnimi odstopanji:

Načrt odvzema kune zlatice znaša **20** živali. Načrt odvzema kune belice znaša **180** živali.

Pri kunah je dopustno odstopanje od načrta navzdol do -50 %, navzgor pa se načrtovani številčni odvzem lahko preseže do 100 %.

Lov kune zlatice se lahko izvaja tudi v loviščih, za katera ne bo načrtovan njen odvzem.

Loviščem, ki imajo načrtovan odvzem do 2 kun zlati ali kun belic, načrta ni treba realizirati.

Ostali kriteriji odvzema:

Upoštevati je treba vsa veterinarsko sanitarna navodila in predpise.

Lov kune belice in kune zlatice naj se intenzivira v loviščih z malo poljsko divjadjo in habitatih gozdnih kur.

Upravljalci lovišč in LPN naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev kun v loviščih. Pomembna so opažanja o zdravstvenem stanju in morebitnih poginih kot tudi ugotavljanje medsebojnih vplivov z divjadjo ostalih vrst.

Preglednica 4.10.1: Analiza odvzema kun

Odstrel in izgube							
	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	
Kuna belica - skupaj odstrel in izgube	153	156	153	158	141	761	
Načrt - skupaj	160	160	160	180	180	840	
Skupaj odstrel in izgube	95,6	97,5	95,6	87,8	78,3	90,6	
Kuna zlatica skupaj odstrel in izgube	11	10	7	12	13	53	
Načrt - skupaj	20	20	20	20	20	100	
Odstrel in izgube / načrt	55,0	50,0	35,0	60,0	65,0	53,0	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	33	45	36	42	41	197	88,3
Naravne izgube	5	1	5	7	8	26	11,7
Skupaj izgube	38	46	41	49	49	223	100,0
% izgub	23,2	27,7	25,6	28,8	31,8	27,4	
Odstrel	126	120	119	121	105	591	
Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	4			7	3	14	6,3
2 bolezen	1		1		2	4	1,8
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	33	45	36	42	41	197	88,3
5 železnica						0	0,0
6 zveri						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje			2		3	5	2,2
10 poškodba		1	2			3	1,3

4.11 Alpski svizec (*Marmota marmota*)

4.11.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave alpskega svizca je lovsko upravljavsko območje.

4.11.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

V letu 2019 je bilo za odvzem načrtovanih 14 svizcev. Načrt je bil realiziran 29 %, odvzete so bile 4 živali. V zadnjem petletnem obdobju znaša višina odvzema svizca od 3 do 10 živali letno oziroma v povprečju letno 5 živali.

Višina, vzroki in trendi izgub:

V letu 2018 smo ugotovili izgubo 1 živali zaradi zveri in ujed, sicer pa izgube v ostalih letih zadnjega petletnega obdobja niso bile ugotovljene.

4.11.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

V primerjavi z ostalimi lovišči so kolonije najštevilčnejše v LPN Kozorog Kamnik, kjer je bilo ob izvajanju monitoringa alpskega svizca ugotovljeno, da je populacija stabilna in da se celo širi v predel Logarske doline. Najbolj številčne družine so na območju Petkovih njiv. Ocenjuje se, da je v LPN Kozorog na območju, kjer je bil alpski svizec naseljen, prisotnih prek sto živali (monitoring leta 2009). V septembru leta 2009 je bilo naštetih 89 svizcev, vendar pa predel okolice Cojzove koče, kjer je svizec tudi prisoten, zaradi motenja ljudi ni bil preštet. Zabeleženo je bilo, da ti svizci živijo v 34 družinah. Ugotovljeno je bilo tudi, da je precej velik delež starejših živali (64) ter 25 mladičev. Ocenjuje se, da kolonije alpskega svizca v LPN niso ogrožene. Tudi v letu 2010 je bilo izvedeno spomladansko štetje živali. Populacija je stabilna. Opaženo je bilo, da sta se iz revirja Veža dve družini preselili v revir Logarska dolina za Korošico.

Številčnost in prostorska razporeditev kolonij svizcev v LUO se v zadnjih letih ni pomembneje spremenila.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali.

Spolna in starostna struktura:

Domnevamo, da je spolna in starostna struktura populacije ustrezna, tako da zagotavlja stabilne znotrajvrstne odnose. Pri odstrelu se izbira po spolu in starosti ne izvaja.

Zdravstveno stanje:

Oceno zdravstvenega stanja težje podamo, dejstvo pa je, da kakšnih večjih poginov zaradi bolezni ne poznamo.

4.11.4 Prilagojeni cilj:

Cilj upravljanja s (sub)populacijo (kolonijami) svizca ostaja nespremenjen. Ohraniti želimo kolonije alpskega svizca ob zmernem odstrelu (trajnostno upravljanje).

4.11.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema z dopustnimi odstopanji:

Skupen načrt odvzema alpskega svizca v območju znaša **16** živali in sicer 10 živali v LPN Kozorog Kamnik, dve živali v loviščih Bohinjska Bistrica in Železniki, po eno žival pa v loviščih Kranjska gora in Stara Fužina.

Načrtovanega odvzema ni treba dosegati, lovišče pa ga lahko preseže za eno žival.

Ostali kriteriji odvzema:

Pomembna so opažanja prisotnosti svizcev, zdravstvenega stanja, morebitnih poginov, medsebojnih vplivov z ostalimi vrstami divjadi, vpliva na okolje.

Preglednica 4.11.1: Analiza odvzema alpskega svizca

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	
Skupaj odstrel in izgube	4	3	4	10	4	25	
Načrt - skupaj	13	13	13	13	14	66	
Odstrel in izgube / načrt	31	23	31	77	29	38	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	0	0	0	0	0,0
Naravne izgube	0	0	0	1	0	1	0,0
Skupaj izgube	0	0	0	1	0	1	0,0
% izgub	0	0	0	10	0	4	
Odstrel	4	3	4	9	4	24	
Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%
1 neznan						0	0,0
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta						0	0,0
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede				1		1	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba						0	0,0

4.12 Navadni polh (*Glis glis*)

4.12.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave polha je lovsko upravljavsko območje.

4.12.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

V letu 2009 je bilo po podatkih upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom odvzetih 39 polhov, od tega z odlovom 14 živali, ostalo (25 živali) so predstavljale izgube. Za leto 2010 ni podatkov o odlovljenih živalih niti izgubah. V letu 2011 je bilo odvzetih 451 polhov, v letu 2012 ni bilo odvzetih polhov. V letu 2013 jih je bilo odvzetih 77, v letu 2014 ni bilo evidentiranega odvzema, v letu 2015 je bil odvzet 1, v letu 2016 15, v letu 2017 pa 1 polh. V letu 2018 je bilo evidentiranih 126 odvzetih polhov, v letu 2019 pa ni bilo evidentiranih odvzetih živali.

Za ostala leta (z izjemo še leta 2006 – ko je bilo odvzetih (odlovljenih) 257 polhov) ne razpolagamo s podatki o odvzemu. Domnevamo, da je bil odvzem (odlov) v preteklem obdobju minimalen.

4.12.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Ocenjujemo, da polh poseljuje celotno LUO (vsa lovišča) z izjemo najvišjih leg. V gorah verjetno seže do zgornjega roba bukovih gozdov.

Številčnost (gostota) (sub)populacije polha se lahko med leti močno spreminja v odvisnosti od obsega obroda plodonosnega gozdnega drevja kot tudi v povezavi z drugimi okoljskimi dejavniki. Za podrobnejše analize in ugotovitve ni na razpolago ustreznih podatkov.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali.

Kako se bo odrazil vpliv okoljskih sprememb, povezanih z žledolomom v letu 2014, gradacijo podlubnikov v letih 2015, 2016, 2017 in 2018 ter vpliv vetroloma v letu 2017, na populacijo polha v prihodnjih letih, ne vemo. Številna polomljena drevesa in s tem možnosti za ustvarjanje novih dupel mu bodo verjetno izboljšala kakovost habitata.

Spolna in starostna struktura:

Domnevamo, da je spolna in starostna struktura populacije ustrezna, tako da zagotavlja stabilne znotraj vrstne odnose.

Zdravstveno stanje:

Oceno zdravstvenega stanja težje podamo, dejstvo pa je, da kakšnih večjih poginov zaradi bolezni ne poznamo.

4.12.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja s (sub)populacijo polha ostaja nespremenjen. Ohraniti jo želimo v številčnosti, ki bo zagotavljala ohranitev njegove vloge v ekosistemi ter zagotavljala njen normalen nadaljnji razvoj.

4.12.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Lov polha se izvaja v skladu z določili novele Zakona o divjadi in lovstvu in Pravilnikom o polharski dovolilnici, s pastmi in pridobljeno dovolilnico od krajevno pristojnega upravljavca lovišča oz. LPN tudi nelovcem. Skladno s predpisi si je treba pred lovom na polhe zagotoviti dovolilnice od krajevno pristojnega upravljavca lovišča/LPN (tudi lovci – člani teh upravljavcev), po opravljenem lovu pa te izpolniti in vrniti za evidenco iz lovišč odvzetih živali, za katero po zakonodaji skrbi upravljavec.

Števila polhov za lov vnaprej ni mogoče napovedati in načrtovati, zato je številčni odvzem ni določen, niti ne dopustna odstopanja za realizacijo načrtovanega števila.

Ostali kriteriji odvzema:

Upravljalci lovišč naj spremljajo njegovo številčno prisotnost, trend razvoja in prostorsko razporeditev v lovišču in oceno podajo v letnih načrtih lovišča. Pomembna so opažanja o zdravstvenem stanju in morebitnih poginih, kot tudi ugotavljanje medsebojnih vplivov z divjadjo ostalih vrst.

4.13 Pižmovka (*Ondatra zibethicus*)

4.13.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave pižmovke je lovsko upravljavsko območje.

4.13.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

V letu 2019 je bil načrt odvzema pižmovk v višini 10 živali realiziran 0 %. Odvzete ni bilo nobene živali.

V zadnjem petletnem obdobju višina odvzema niha od 0 pa do 4 živali. Ocenjujemo, da bi bilo upadanje odstrela pižmovk v tem petletnem obdobju v primerjavi s preteklimi petletnimi obdobji lahko povezano z zmanjšanim zanimanjem za lov te vrste divjadi, čeprav je iz nekaterih virov razvidno, da številčnost pižmovke v različnih delih Slovenije upada iz nepojasnjene vzroka.

Višina, vzroki in trendi izgub:

Izguba 1 (ene) živali je bila ugotovljena v letu 2015 (neznan vzrok).

4.13.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Vrsta je v območju večinoma krajevno razporejena. Prisotna je predvsem v vodotokih in stoječih vodah v nižinskem delu območja. Menimo, da se gostota populacije v zadnjem petletnem obdobju ni pomembneje spremenila, za podrobnejše analize in ugotovitve pa žal ni na razpolago ustreznih podatkov. Ne razpolagamo s podatki o zdravstvenem stanju živali.

Odvzem pižmovke ni primeren kazalnik stanja številčnosti (sub)populacije. Ni podatkov o njenem zdravstvenem stanju.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali.

Spolna in starostna struktura:

Domnevamo, da sta spolna in starostna struktura (sub)populacije ustrezni, tako da zagotavljata stabilne znotraj vrstne odnose. Pri odstrelu se izbira po spolu in starosti ne izvaja.

Zdravstveno stanje:

Oceno zdravstvenega stanja težje podamo, dejstvo pa je, da kakšnih večjih poginov zaradi bolezni ne poznamo.

4.13.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja s (sub)populacijo pižmovke ostaja nespremenjen. Zaradi možnega negativnega vpliva na naravno ravnovesje in na avtohtone vrste (močvirsko sklednico in nekatere vrste ptic), je potrebno njeno številčnost omejevati, prednostno v zavarovanih območjih.

4.13.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Skupen načrt odvzema pižmovke v območju znaša **10** živali.

Dopustno odstopanje realizacije glede na načrt je po višini navzdol do – 50 %, odstopanje navzgor pa ni omejeno. Upravljavcem lovišč, za katera je načrtovan številčni odvzem do 2 pižmovk, načrtovanega odvzema ni treba realizirati.

Lov pižmovke se lahko izvaja tudi v loviščih, za katera ne bo načrtovan njen odvzem.

Ostali kriteriji odvzema:

Upoštevati je treba vsa veterinarsko sanitarna navodila in predpise.

Upravljavci lovišč in LPN naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev kolonij in živali. Pomembna so opažanja o zdravstvenem stanju in morebitnih poginih kot tudi ugotavljanje medsebojnih vplivov z divjadjo ostalih vrst s poudarkom na negativnih vplivih do avtohtonih vrst.

Preglednica 4.13: Analiza odvzema pižmovk

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	
Skupaj odstrel in izgube	3	4	0	0	0	7	
Načrt - skupaj	10	10	10	10	10	50	
Odstrel in izgube / načrt	30	40	0	0	0	14	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	0	0	0	0	0,0
Naravne izgube	1	0	0	0	0	1	100,0
Skupaj izgube	1	0	0	0	0	1	100,0
% izgub	33	0				14	
Odstrel	2	4	0	0	0	6	
Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	
1 neznan	1					1	
2 bolezen						0	
3 krivolov						0	
4 cesta						0	
5 železnica						0	
6 zveri in ujede						0	
7 psi						0	
8 kosilnica						0	
9 garje						0	
10 poškodba						0	

4.14 Poljski zajec (*Lepus europaeus*)

4.14.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave poljskega zajca je lovsko upravljavsko območje.

4.14.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Načrt odvzema poljskega zajca v višini 250 živali je bil realiziran 74 % (185 živali). V zadnjem petletnem obdobju je od vzem nihal med 175 in 243 zajci s srednjo letno vrednostjo 202 zajca. V petletnem obdobju so bili načrti povprečno realizirani 78 %.

Višina, vzroki in trendi izgub:

V letu 2019 je znašal delež ugotovljenih izgub 22 %. Prevladujejo izgube zaradi prometa (98 %). Povprečni delež izgub v petletnem obdobju je znašal 21 %, med posameznimi leti se je spreminjal med 18 % (leto 2015) in 23 % (leto 2017), razlike med leti pa niso statistično značilne. Tudi v petletnem obdobju med ugotovljenimi izgubami prevladujejo izgube zaradi prometa (93 %).

4.14.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Poljski zajec je prisoten v vseh loviščih Gorenjskega LUO. Gostota je večja v nižinskih in gričevnatih delih območja, v gorskih je majhna. Ni podatkov o zdravstvenem stanju. Ocenjujemo znaten vpliv populacij nekaterih plenilskih vrst na populacijo poljskega zajca.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali.

Kako se bo odrazil vpliv okoljskih sprememb, povezanih z žledolomom v letu 2014, gradacijo podlubnikov v letih 2015, 2016, 2017 in 2018 ter vpliv vetroloma v letu 2017, na populacijo poljskega zajca predvsem v gričevnatem delu območja in sredogorju v prihodnjih letih, ne vemo. Zaradi večjega obsega golih, presvetljenih in v nadaljevanju pomlajenih površin ter površin z zgodnjimi sukcesijskimi stadiji v razvoju vegetacije, se bo kakovost habitata verjetno izboljšala.

Spolna in starostna struktura:

Spolna in starostna struktura populacije ni znana, domnevamo pa, da je naravna, saj se ob odstreli izbira po spolu in starosti ne izvaja.

Zdravstveno stanje:

Ni podatkov o zdravstvenem stanju, dejstvo pa je, da kakšnih večjih poginov zaradi bolezni ne poznamo. V zadnjih petih letih se delež izgub ni značilno spreminjal, prav tako ne delež izgub zaradi prometa (ki predstavljajo pretežni delež) v celotnem odvzemu.

4.14.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja s poljskim zajcem v območju ostaja nespremenjen. Osnovni namen je ohranitev in razvoj ter trajnostna zmerna raba (sub)populacije z lovom. Številčnost v sredogorju želimo ohraniti vsaj na dosedanjí ravni, medtem ko bi želeli številčnost v ravninskih območjih povečati.

4.14.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Skupni načrt odvzema poljskega zajca v območju znaša **250** živali.

Načrtovanega odvzema poljskega zajca ni treba dosežati, navzgor pa je realizacija omejena do največ + 30 %.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Na isti površini lovišča se lov izvaja lahko samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča, kjer se izvaja lov na poljskega zajca, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine, namenjene izvajanju lova in t.i. »mirne cone« brez lova, se letno menjajo. Upravljevec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča. Lov zajcev v bližini intenzivnih nasadov ima prednost pred lovom v ostalem delu lovišča. Na teh površinah se lov lahko

ponavlja.

Poljskega zajca se lahko lovi praviloma na skupnih lovih, individualno pa tudi v loviščih, kjer je individualni lov poljskega zajca del tradicije.

Upravljalci lovišč in LPN naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev (sub)populacije poljskega zajca. Pomembna so opažanja o zdravstvenem stanju in morebitnih poginih kot tudi opažanja o morebitnih vzrokih izginjanja oz. zmanjševanja številčnosti njihovih (sub)populacij.

Dodajanje poljskega zajca v prosto naravo lovišč in LPN ni dovoljeno, razen za znanstveno raziskovalne namene. Upravljavec lovišča in LPN v teh primerih postopa v skladu z veljavnimi predpisi in načrtovanjem doselitve v letnem načrtu lovišča. V teh primerih je treba nosilcu načrtovanja predložiti ustrezno dokumentacijo znanstveno raziskovalne ustanove.

Preglednica 4.14: Analiza odvzema poljskih zajcev.

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	
Skupaj odstrel in izgube	243	218	188	175	185	1009	
Načrt - skupaj	300	250	250	250	250	1300	
Odstrel in izgube / načrt	81,0	87,2	75,2	70,0	74,0	77,6	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	40	44	41	34	39	198	93,8
Naravne izgube	3	2	3	4	1	13	6,2
Skupaj izgube	43	46	44	38	40	211	100,0
% izgub	17,7	21,1	23,4	21,7	21,6	20,9	
Odstrel	200	172	144	137	145	798	
Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	2	2	3	2	1	10	4,7
2 bolezen	1					1	0,5
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	40	44	40	34	39	197	93,4
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede				1		1	0,5
7 psi						0	0,0
8 kosilnica			1			1	0,5
9 garje						0	0,0
10 poškodba				1		1	0,5

4.15 Fazan (*Phasianus colchicus*)

4.15.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave fazana je lovsko upravljavsko območje.

4.15.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Načrt odvzema v višini 214 fazanov je bil realiziran 76 % (162 ptic). Odvzem fazana značilno upada že od leta 1993 pa nekje do leta 2010. V obdobju 2010-2018 odvzem stagnira. Tudi v zadnjem petletnem obdobju je odvzem stagniral, nihal je med 102 (2015) in 162 (2019) pticami. Odstrel je bil že v preteklosti, še bolj pa v zadnjem desetletju, odvisen od vlaganj/dodajanj fazanov iz umetne vzreje v lovišča. Nihanja v višini odstrela v zadnjem desetletju so povezana z zmanjševanjem števila, oziroma izginjanjem v naravi živčih fazanov, kot tudi z znatnim spreminjanjem vsakoletnih vlaganj.

Višina, vzroki in trendi izgub:

V letu 2019 je bila ugotovljena izguba 3 ptic (1,9 % odvzema). Delež izgub v petletnem obdobju niha med 0 in 1,9 %, absolutne vrednosti ugotovljenih izgub predstavljajo zgolj do 3 ptice letno. Prevladujejo izgube zaradi zveri in ujed (67 %) ter prometa (33 %).

4.15.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Po podatkih lovskih organizacij je bil fazan v preteklosti prisoten v nižinskih loviščih, kjer pa je postal povsod že zelo redek ali pa ni več prisoten. Trend razvoja je večinoma upadajoč, razpored v prostoru pa je pretežno krajeven, ponekod tudi osamljen. Številčnost (sub)populacije v določenih letnih obdobjih, kot tudi višina odstrela je pogojena z višino vlaganj. Fazan je praktično prisoten le v loviščih, kjer ga vlagajo.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, že dlje časa zaznavamo tudi vpliv (sub)populacij nekaterih plenilskih vrst divjadi z uspešnim razvojem (lisica, kuna belica, nekatere vrste iz družine kraguljev in vranov) na (sub)populacijo fazanov.

Spolna in starostna struktura:

Spolna in starostna struktura populacije nista znani.

Zdravstveno stanje:

Ni podatkov o zdravstvenem stanju, dejstvo pa je, da fazan iz nižinskih lovišč izginja, oziroma je že izginil.

4.15.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja s (sub)populacijo fazana ostaja nespremenjen. Želimo, da bi vrsta ostala prisotna vsaj v nekaterih nižinskih loviščih, kje so še (za to vrsto pomembne) ohranjene naravne razmere.

4.15.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Skupni načrt odvzema fazanov v območju znaša **214** ptic, ob tem, da mora biti v lovišča vloženo najmanj 306 fazanov. Pri določitvi višine odvzema je upoštevan predlog upravljavcev lovišč. Dodajanja v naravo se v spomladanskem in poletnem času izvaja v razmerju 1 fazan : 4 fazanke. V jesensko-zimskem času (september – december) za dodajanje za potrebe lova spolno razmerje dodanih ptic ni predvideno. Odstrel je lahko v deležu do 70 % glede na vloženo (dodano) število fazanov, kar predstavlja zgoraj navedenih 214 ptic.

Načrtovani odvzem ne sme biti presežen ob tej višini načrtovanih vlaganj. Načrta odvzema ni treba realizirati.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Prostorska porazdelitev odstrela v lovišču je odvisna od prostorske porazdelitve vlaganj.

Upraviteljci, ki načrtujejo dodajanje fazanov v lovišča iz umetne vzreje so navedeni v poglavju Načrt dodajanja divjadi. Dodajanje fazanov iz umetne vzreje naravnim populacijam praviloma pomembneje ne koristi, namenjeno je predvsem lovu. Dodajanje divjadi v lovišču mora biti usmerjeno v divjadi primerno okolje. Način vlaganja (dodajanja) fazanov iz umetne vzreje je stvar spoštovanja določil lovske etike ter spoštovanja določil veljavne zakonodaje (ZON - Ur.l. RS, št. 56/1999 (31/2000 - popr.), 110/2002, 119/2002, 41/2004) – dodajanje

divjadi v lovišče neposredno pred lovom pa ni dovoljeno. Dovoljeno je dodajanje kvalitetne (ustrezno razvite in operjene) divjadi, sposobne preživetja v naravi (Zakon o zaščiti živali Ur.l. 98/99, 43/07).

Vsi upravljavci lovišč so dolžni pred dodajanjem zagotoviti ustrezno okolje za vloženo divjad. Realizirana dela, ki jih v ta namen opravijo, morajo biti razvidna iz letnih načrtov lovišč. Če za izboljšanje življenjskih razmer ne storijo ničesar, dodajanje divjadi ni dovoljeno. Izboljšanje življenjskih razmer za divjad pred dodajanjem se šteje za ukrep varstva divjadi. Vlaganja divjadi, ki niso načrtovana, niso dovoljena.

Upravljalci lovišč in LPN naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev fazanov v loviščih. Pomembna so opažanja o zdravstvenem stanju in morebitnih poginih kot tudi opažanja o vzrokih izginjanja oz. zmanjševanja številčnosti njihovih (sub)populacij.

Preglednica 4.15: Analiza odvzema fazanov

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	
Skupaj odstrel in izgube	102	147	129	137	162	677	
Načrt - skupaj	165	204	219	254	214	1056	
Odstrel in izgube / načrt	61,8	72,1	58,9	53,9	75,7	64,1	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	1	0	0	0	1	2	33,3
Naravne izgube	0	0	2	0	2	4	66,7
Skupaj izgube	1	0	2	0	3	6	100,0
% izgub	1,0	0,0	1,6	0,0	1,9	0,9	
Odstrel	101	147	127	137	159	671	
Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan						0	0,0
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta	1				1	2	33,3
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede			2		2	4	66,7
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba						0	0,0

4.16 Poljska jerebica (*Perdix perdix*)

4.16.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave poljske jerebice je lovsko upravljavsko območje.

4.16.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

V letu 2019 sta bili iz lovišč in LPN odvzeti dve (2) poljski jerebici. Načrtovani odvzem je znašal 4 ptice. Obe ptici sta bili ugotovljeni kot izguba zaradi prometa in zveri oziroma ujed.

Odvzem poljske jerebice je po znatnem upadanju v preteklosti, v letu 2004 in 2005 ponovno rahlo porasel, v letu 2006 ponovno upadel, v naslednjih dveh letih (2007, 2008) pa jerebice niso bile uplenjene, niti ni bilo evidentiranih izgub. Odvzem je bil ponovno evidentiran v letih 2009 v višini 8, 2010 v višini 12, 2011 v višini 9, 2012 v višini 10, 2013 v višini 5, 2014 v višini 5, 2015 v višini 3, 2017 v višini 3 in 2009 v višini 2 ptic. Nihanja v odvzemu so povezana z nihanji obsega vlaganj ptic v prosto naravo.

Višina, vzroki in trendi izgub:

V letu 2019 je bila ugotovljena izguba 2 ptic (promet, zveri in ujede). V ostalih štirih letih zadnjega petletnega obdobja ni bilo ugotovljenih izgub.

4.16.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Poljska jerebica je prisotna le še v nekaterih nižinskih loviščih LUO, ponekod se ohranja le še kot posledica vlaganj (doseljevanj) in vlaganj v življenjsko okolje (urejanje okolja). Številčnost populacije v določenih letnih obdobjih, kot tudi višina odstrela, sta namreč pogojeni z višino vlaganj. Ni podatkov o ocenjeni spolni in starostni strukturi ter prirastku, prav tako tudi ni podatkov o zdravstvenem stanju.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, že dlje časa zaznavamo tudi vpliv (sub)populacij nekaterih plenilskih vrst divjadi in zavarovanih vrst z uspešnim razvojem (lisica, kuna belica, nekatere vrste iz družine kraguljev in vranov) na (sub)populacijo poljske jerebice. Prav tako opažamo pomanjkanje ustreznih ostankov naravne (travnate in grmovne) vegetacije v intenzivno obdelani agrarni krajini, ki bi vplivali na ugodnejše življenjsko okolje v smislu preživetja (sub)populacije jerebice.

Spolna in starostna struktura:

Ni znana.

Zdravstveno stanje:

Ni znano.

4.16.4 Prilagojeni cilji:

Cilj upravljanja s (sub)populacijo poljske jerebice ostaja nespremenjen. Želimo, da bi vrsta ostala prisotna vsaj v nekaterih nižinskih loviščih, kjer so še (za to vrsto pomembne) ohranjene naravne razmere.

4.16.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Poljsko jerebico se lahko lovi v višini 10 ptic (predlog lovišča Krvavec), pod pogojem da bo vloženi najmanj 15 ptic. Lov poljske jerebice se lahko izvaja le v tem lovišču, v ostalih loviščih in LPN ni dovoljen. Jerebice iz umetne vzreje se lahko dodaja le v okolje, ki je primerno za njeno življenje. Odvzem se lahko izvaja v deležu do 70 % glede na vloženo (dodano) število jerebic, kar predstavlja zgoraj navedenih 10 ptic. Prostorska porazdelitev odstrela v lovišču je odvisna od prostorske porazdelitve vlaganj. Lov poljske jerebice je z določili ZDLov-1 omejen samo na predhodno dodano divjad, t.i. »gojene poljske jerebice«.

Načrtovani odvzem ne sme biti presežen ob tej višini načrtovanih vlaganj. Načrta odvzema ni treba realizirati.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Na isti površini lovišča se lov poljske jerebice izvaja lahko samo enkrat letno ali pa se v smislu kolobarjenja lov lahko izvaja na isti površini tudi večkrat, vendar največ do 1/3 lovne površine lovišča, kjer se izvaja lov na poljsko jerebico, na preostanku površine pa se lov konkretno leto ne izvaja. Površine, namenjene izvajanju

lova in t.i. »mirne cone« brez lova, se letno menjajo. Upravljapec lovišča takšne površine opredeli v letnem načrtu lovišča.

Upravljavci, ki načrtujejo dodajanje poljske jerebice v lovišča iz umetne vzreje so navedeni v poglavju *Načrt dodajanja divjadi*. Dodajanje jerebic iz umetne vzreje naravnim populacijam praviloma pomembneje ne koristi, namenjeno je predvsem lovu. Dodajanje divjadi v lovišču mora biti usmerjeno v divjadi primerno okolje. Način vlaganja (dodajanja) jerebic iz umetne vzreje je stvar spoštovanja določil lovske etike ter spoštovanja določil veljavne zakonodaje (ZON - Ur.l. RS, št. 56/1999 (31/2000 - popr.), 110/2002, 119/2002, 41/2004) – dodajanje divjadi v lovišče neposredno pred lovom pa ni dovoljeno. Dovoljeno je dodajanje kvalitetne (ustrezno razvite in operjene) divjadi, sposobne preživetja v naravi (Zakon o zaščiti živali Ur.l. 98/99, 43/07).

Vsi upravljavci lovišč so dolžni pred dodajanjem zagotoviti ustrezno okolje za vloženo divjad. Realizirana dela, ki jih v ta namen opravijo, morajo biti razvidna iz letnih načrtov lovišč. Če za izboljšanje življenjskih razmer ne storijo ničesar, dodajanje divjadi ni dovoljeno. Izboljšanje življenjskih razmer za divjad pred dodajanjem se šteje za ukrep varstva divjadi. Vlaganja divjadi, ki niso načrtovana, niso dovoljena.

Upravljavci lovišč in LPN naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev jerebic v loviščih. Pomembna so opažanja o zdravstvenem stanju in morebitnih poginih kot tudi opažanja o vzrokih izginjanja oz. zmanjševanja številčnosti njihovih (sub)populacij.

Preglednica 4.16: Analiza odvzema poljske jerebice

Registracija 1.10.1: Analiza odvzema porok jezebrice

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	
Skupaj odstrel in izgube	3	0	3	0	2	8	
Načrt - skupaj	30	20	10	10	4	74	
Odstrel in izgube / načrt	10	0	30	0	50	11	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	0	0	1	1	50,0
Naravne izgube	0	0	0	0	1	1	50,0
Skupaj izgube	0	0	0	0	2	2	100,0
% izgub	0		0		100	25	
Odstrel	3	0	3	0	0	6	
Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%
1 neznan						0	0,0
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta					1	1	50,0
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede					1	1	50,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0

4.17 Raca mlakarica (*Anas platyrhynchos*)

4.17.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave rase mlakarice je lovsko upravljavsko območje.

4.17.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Načrt odvzema rase mlakarice v višini 250 ptic je bil izvršen 63 % (158 ptic). Odvzem ne dosega načrta. Vzrok ni v majhni številčnosti vrste v LUO, pač pa v manjši zainteresiranosti lovcev za lov te divjadi in marsikje oteženem izvajanju lova zaradi aktivnosti ostalih souporabnikov prostora (pohodniki, sprehajalci, športniki na vodnih površinah...).

V petletnem obdobju niha odvzem rase mlakarice med 149 in 199 pticami s srednjo vrednostjo 170. Odvzem je bil najvišji v letu 2015. Načrti so bili v povprečju realizirani 68 %. V obdobju 2004-2019 opazimo značilno upadajoč trend odvzema.

Višina, vzroki in trendi izgub:

Izgube so v letu 2019 znašale 1,9 % odvzema. Tudi v petletnem obdobju znašajo ugotovljene izgube v povprečju 1,9 % odvzema, med posameznimi leti se njihov delež pomembneje ne spreminja. V absolutnih vrednostih predstavljajo ugotovljene izgube zgolj 0 do 6 rac letno. Prevladujejo izgube zaradi prometa (50 %) in neznanega vzroka (31 %).

4.17.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Raca mlakarica je v območju našla primeren življenjski prostor v porečjih reke Save, Sore in njihovih večjih pritokov ter na vseh jezerih in drugih večjih vodnih površinah.

Ocenjujemo, da je (sub)populacija kljub pomanjkanju boljših podatkov stabilna.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali. V sklop teh običajnih medvrstnih vplivov spada občasna uplenitev s strani ujed in zveri.

Spolna in starostna struktura:

Spolna in starostna struktura populacije nista znani.

Zdravstveno stanje:

Razen podatkov o izgubah, drugih informacij o zdravstvenem stanju populacije rase mlakarice nimamo.

4.17.4 Prilagojeni cilj:

Cilj upravljanja z raco mlakarico ostaja nespremenjen. Želimo vzdrževati številčnost, ki bo omogočala ohranitev in normalen razvoj (sub)populacije ter dovoljevala zmerno rabo z lovom. Ohraniti jo želimo na vseh rekah in večjih pritokih ter na drugih vodnih površinah.

4.17.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Skupen načrt odvzema za celotno lovsko upravljavsko območje znaša **250** ptic.

Načrtovanega odvzema rase mlakarice ni treba dosežati, navzgor pa se ga lahko presega do + 30 %.

Časovna in prostorska dinamika ter ostali kriteriji odvzema:

Lov se poleg organiziranih skupnih lovov lahko izvaja tudi individualno. Lov na raco mlakarico se na določenih predelih območja (reke Sava, Sora in Kokra ter jezera) zaradi varstva rac in ostalih vodnih ptic pred vznemirjanjem lahko omeji na dva dneva v tednu, katera skupaj dorečejo upravljavci lovišč in LPN združeni v OZUL. Na območjih, ki so v naravovarstvenih smernicah 10 letnega lovsko upravljavskega načrta navedena kot pomembna za prezimovanje vodnih ptic, naj se odstrel izvaja skladno z določili (prepovedmi oziroma omejitvami). Ta območja so navedena v poglavjih (v prilogi naravovarstvenih smernic ali načrta), ki opisujejo varstvo zavarovanih območij, naravnih vrednot, ekološko pomembnih območij in posebnih varstvenih območij z navedbo o prepovedih oz. omejitvah izvajanja odstrela. Sprotno naj se odstranjuje prazne tulce lovskih šibrenih nabojev v primeru odvzema rac mlakaric in drugih lovnih vrst iz narave na teh območjih.

Potrebno je sodelovanje z državnimi organi (Uprava RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin - UVHVVR) pri spremljanju stanja v zvezi z aviarno influenco (ptičjo gripo). Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom so dolžni izvajati ukrepe preventivnega zdravstvenega varstva divjadi in v ta namen odvzeti vzorce oziroma poslati določene vzorce uplenjenih, poginulih ali povoženih rac v preiskavo, v skladu s programom UVHVVR.

Upravljalci lovišč in LPN naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev (sub)populacije race mlakarice v posameznih loviščih. Pomembna so opažanja o zdravstvenem stanju in morebitnih poginih.

Preglednica 4.17: Analiza odvzema race mlakarice

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	
Skupaj odstrel in izgube	199	194	149	150	158	850	
Načrt - skupaj	250	250	250	250	250	1250	
Odstrel in izgube / načrt	79,6	77,6	59,6	60,0	63,2	68,0	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	0	1	2	5	2	10	62,5
Naravne izgube	0	3	1	1	1	6	37,5
Skupaj izgube	0	4	3	6	3	16	100,0
% izgub	0,0	2,1	2,0	4,0	1,9	1,9	
Odstrel	199	190	146	144	155	834	
Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan		2	1	1	1	5	31,3
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta		1	2	3	2	8	50,0
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede						0	0,0
7 psi				2		2	12,5
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba		1				1	0,0

4.18 Sraka (*Pica pica*), šoja (*Garrulus glandarius*) in siva vrana (*Corvus cornix*)

4.18.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave srake, šoje in sive vrane je lovsko upravljavsko območje.

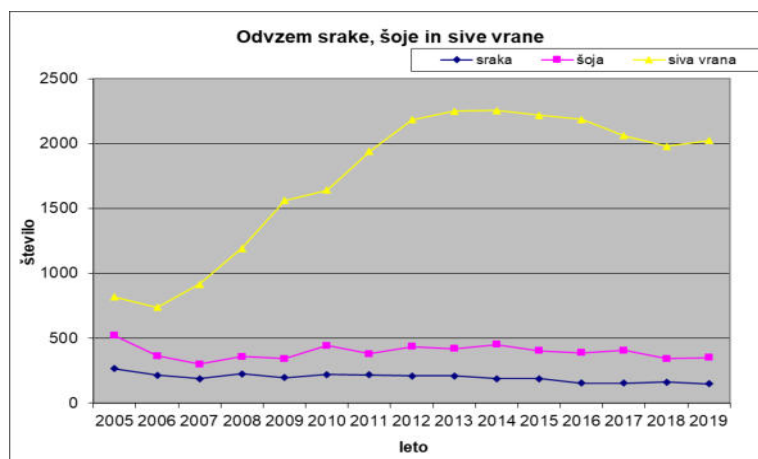
4.18.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

V letu 2019 je bil načrt odvzema srak v višini 220 ptic izvršen 68 % (150 ptic), načrt odvzema šoj v višini 500 ptic je bil izvršen 69 % (346 ptic) in načrt odvzema sivih vran v višini 2300 ptic je bil izvršen 88 % (2023 ptic).

V zadnjem petletnem obdobju je odvzem srak nihal med 150 in 190 pticami s srednjo vrednostjo 162. Odvzem šoj je nihal med 343 in 406 pticami s srednjo vrednostjo 377. Odvzem sivih vran je nihal med 1980 in 2220 pticami s srednjo vrednostjo 2095.

V daljšem časovnem nizu od 2005 dalje odvzem srake značilno upada, v odvzemu šoje pa s statističnimi preizkusi nismo odkrili značilnega naraščajočega niti upadajočega trenda odvzema. Odvzem sivih vran je po stagnirajočem odvzemu v letih 2005-2006, ko je znašal 818 oziroma 740 ptic v naslednjih letih začel naglo naraščati in dosegel kulminacijo v višini 2.257 ptic v letu 2014. Podoben odvzem je bil tudi v letu 2015 (2.220 ptic), nekaj nižji pa v naslednjih letih. Visok porast odvzema sive vrane je povezan z visoko gostoto populacije predvsem v primestnem okolju in s tem povezanimi škodami predvsem na intenzivnih kmetijskih kulturah v okolici. V zadnjih letih se je naraščanje odvzema sive vrane zaustavilo. Tako v obdobju 2012-2016 odvzem sive vrane stagnira, v naslednjih letih (2017-2019) pa je nekoliko upadel.

Višina, vzroki in trendi izgub:

Ugotovljene izgube so bile minimalne tako v letu 2019, kot tudi v petletnem obdobju. Deleži izgub med posameznimi leti petletnega obdobja se pomembneje ne razlikujejo.

4.18.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Ugotavljamo, da je številčnost srake in šoje zadovoljiva in stabilna. Menimo, da se razmerje številčnosti obeh vrst v zadnjem petletnem obdobju pomembneje ne spreminja. Prehranske in bivalne razmere za vse tri vrste so ugodne. Ocenjujemo, da je številčnost sive vrane že nekaj let visoka, naraščajoče škode na kmetijskih kulturah oziroma večje število prijavljenih škod z odškodninskimi zahtevki pa so (bili) vzrok za povečan odvzem.

V prostoru Gorenjskega LUO, predvsem na območju med Kranjem, Domžalami in Ljubljano, so tudi obsežna območja kmetijskih površin s kmetijskimi kulturami, pretežno s koruzo in tudi povrtninami. V spomladanskem času, ko poteka sajenje poljščin je pritisk sivih vran na kmetijske kulture velik in s tem pereč, teh ptic pa tedaj ni dovoljeno loviti. Tedaj se škode pojavljajo praviloma na koruzi, žitaricah in različnih povrtninah, večji del škode nastaja na kaleči koruzi. Škoda na posamezni njivi nastaja praviloma v ozkem časovnem obdobju in sicer približno 14 dni po kalitvi, ko je kuruza visoka do 10 oz. 15 cm. Lovišča, kjer v spomladanskem času nastajajo tovrstne škode so predvsem Bled, Udenboršt, Storžič, Jošt-Kranj, Sorško polje, Šenčur, Krvavec, Komenda, Vodice, Mengeš, Šmarna gora, Toško čelo, Pšata.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom

habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali. V sklop teh običajnih medvrstnih vplivov spada tudi povzročanje poškodb rasti na kmetijskih površinah (škode), občasna uplenitev katere od teh vrst (npr. šoja) s strani ujed (družina kraguljev in sokolov), kot tudi vpliv obravnavanih vrst (sraka, siva vrana) na populacije nekaterih vrst ptic, tudi male divjadi (na gnezda/mladiče). V okoljih z visoko gostoto populacije sive vrane je zaznati redkejšo pojavljanje srak.

Spolna in starostna struktura ter zdravstveno stanje

Starostna in spolna sestava (sub)populacij obravnavanih vrst nista znani. Domnevamo, da sta naravni, saj se pri odstrelu izbira po spolu ne izvaja oziroma izvajanje ni mogoče. Prav tako ni poznano njihovo zdravstveno stanje.

4.18.4 Prilagojeni cilj:

Cilj upravljanja s (sub)populacijami srake, šoje in sive vrane ostaja nespremenjen. Želimo jih ohraniti v številčnosti in prostorski razširjenosti, ki zagotavlja ohranitev njihove vloge v ekosistemi, normalen razvoj (sub)populacij in omogoča zmerno rabo z lovom. Gostota (sub)populacije sive vrane naj se zaradi vpliva na druge živalske vrste ter na kmetijske površine močneje zniža

4.18.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

V lovsko upravljavskem območju znaša načrt odvzema srak **220 živali**, šoj **500 živali** in sivih vran **2.300 živali**.

Višine načrtovanega odvzema za srako in šoj ni treba dosegati, preseže pa se lahko do +20 %. Za sivo vrano so dopustna odstopanja navzdol do -30 %, navzgor pa do +100 % načrtovanega številčnega odvzema. Za lovišča, ki imajo načrtovani odvoz do vključno 10 sivih vran, se kot dopustno odstopanje od načrta šteje realizacija -3 ptice, navzgor pa je preseganje realizacije možno do 100 % načrtovanega števila.

Ostali kriteriji odvzema:

Pri upravljanju s sivo vrano se tudi smiselno upoštevajo določila »Akcijskega načrta za reševanje problemov, povezanih s sivo vrano v Sloveniji«. Kot enega izmed učinkovitejših ukrepov za zmanjšanje možnosti nastanka škod priporočamo tudi t.i. odvrtačni odstrel z namenom odvrtačanja sivih vran od škodnih objektov. Zmanjšanje škod se sicer doseže z aktivnim lovom in odstrelom ene ali več ptic, bistveno pa k temu doprinese tudi stalna fizična prisotnost članov upravljavcev lovišč na območjih z večjimi škodami.

Ciljno usmerjen odvrtačni odstrel bi ob minimalnih izgubah ptic, zelo učinkovito odvrtačal sivo vrano od škodnih območij. Da bo odvrtačni odstrel maksimalno učinkovit, ga je potrebno izvajati na sledeč način:

- izvajalec odvrtačnega odstrela naj se nahaja na škodni površini oziroma v njeni neposredni bližini,
- izvajalec naj strelja z mesta, ki je dobro vidno (sive vrane bodo na tak način hitro spoznale, da se je določenih površin treba izogibati)

Odvrtačni odstrel naj se izvaja v času lovne dobe na lovni površini. Kljub določilom Akcijskega načrta za reševanje problemov, obsega odvrtačnega odstrela sivih vran z letnim načrtom LUO za posamezna lovišča posebej ne določamo, število odvzema za namene odvrtačnega odstrela je vključeno v osnovni načrt odvzema. V primeru realizacije načrtovanega odvzema sivih vran na zgornji meji dopustnih odstopanj, lahko upravljavec lovišča zaprosi za dovoljenje za izredni poseg.

Izvajanje odvrtačnega odstrela izven lovne dobe na lovni površini po določenih veljavne zakonodaje ni dovoljeno, lahko pa se dovoli izredni poseg (42. člen ZDLov-1). V primeru nastajajočih škod na kmetijskih površinah (lovna površina) v zgoraj naštetih loviščih (Bled, Udenboršt, Storžič, Jošt-Kranj, Sorško polje, Šenčur, Krvavec, Komenda, Vodice, Mengeš, Šmarna gora, Toško čelo, Pšata) izven lovne dobe sive vrane, naj OZUL v imenu dotičnih upravljavcev vloži enotno vlogo na MKGP za izredni odstrel sive vrane.

Izvajanje odvrtačnega odstrela v času lovne dobe in izven lovne dobe na nelovni površini ni dovoljeno. V primeru večjih težav s sivimi vranami se na podlagi obstoječe zakonodaje lahko izda odločba za izredni poseg v populacijo sive vrane, bodisi v lovni dobi, bodisi izven nje.

V primeru povzročanja škod od sive vrane na majhnem območju (tudi nelovne površine) se o tem ustno ali pisno obvesti IRSKGLR. Pristojni lovski inšpektor opravi ogled in v primeru upravičenega posega lahko dovoli odvoz posameznih ptic.

Za preprečitev nastanka škod na silažnih balah je le te treba prekriti s ponjavo.

Upravljalci so se dolžni držati vseh izdanih odločb s strani pristojnih organov, katere se nanašajo na dodatne ukrepe pri upravljanju s populacijo sive vrane.

V realizacijo načrta odvzema poleg odstrela štejejo vse s sprotim vpisom v evidenčno knjigo dokumentirane izgube.

Upravljalci lovišč in LPN naj spremljajo številčno prisotnost, trende razvoja in prostorsko razporeditev (sub)populacij šoje, srake in sive vrane v posameznih loviščih. Pomembna so opažanja o zdravstvenem stanju in morebitnih poginih, ugotavljanje medsebojnih vplivov z ostalimi vrstami divjadi kot tudi z ostalimi prostoživečimi živalskimi vrstami.

Preglednica 4.18: Analiza odvzema srak, šoj, sivih vran

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	
Sraka	190	154	155	162	150	811	
Načrt-skupaj	220	220	220	220	220	1100	
Odstrel in izgube / načrt	86,4	70,0	70,5	73,6	68,2	73,7	
Šoja	405	387	406	343	346	1887	
Načrt-skupaj	500	500	500	500	500	2500	
Odstrel in izgube / načrt	81,0	77,4	81,2	68,6	69,2	75,5	
Siva vrana	2220	2188	2063	1980	2023	10474	
Načrt-skupaj	2300	2300	2300	2300	2300	11500	
Odstrel in izgube / načrt	96,5	95,1	89,7	86,1	88,0	91,1	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
Nenaravne izgube	0	3	1	5	2	11	64,7
Naravne izgube	1	1	3	1	0	6	35,3
Skupaj izgube	1	4	4	6	2	17	100,0
% izgub	0,0	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	
Odstrel	2814	2725	2620	2479	2517	13155	
Vzroki izgub							
Vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj	%
1 neznan	1	1	3	1		6	35,3
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta		3	1	5	2	11	64,7
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0
10 poškodba						0	0,0

4.19 Nutrija (*Myocastor coypus*)

4.19.1 Prostorski okvir obravnave – ekološke enote:

Prostorski okvir obravnave nutrije je lovsko upravljavsko območje.

4.19.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Višina odvzema in stopnja uresničevanja načrta:

Odvzem v letu 2019 je znašal 32 živali. V zadnjem petletnem obdobju smo zabeležili odvzem skupno 86 živali, od tega odvzem 10 živali v letu 2014 v loviščih Dobrova in Šmarna gora, 11 živali v letu 2015 v loviščih Pšata in Šmarna gora, 14 živali v letu 2016 v loviščih Dobrova, Pšata in Šmarna gora, 17 živali v letu 2017 v loviščih Dobrova, Horjul in Pšata, 12 živali v letu 2018 v loviščih Dobrova in Pšata in 32 živali v letu 2019 v loviščih Dobrova, Horjul in Pšata sicer pa (v drugih loviščih) prisotnosti nutrije v lovsko upravljavskem območju ne zaznavamo. Povprečni letni odvzem v zadnjem petletnem obdobju je znašal 17 živali. Trend odvzema nutrije v obdobju 2006-2019 je (statistično) značilno naraščajoč.

Višina, vzroki in trendi izgub:

V letu 2019 nismo ugotovili izgub, v zadnjem petletnem obdobju je bila (leto 2017) ugotovljena izguba ene živali.

4.19.3 Ocena stanja populacije:

Trend številčnosti in prostorska porazdelitev:

Nutrija je prisotna v loviščih Šmarna gora, Pšata, Horjul in Dobrova. Nimamo podatkov o njeni (sub)populacijski dinamiki. Glede na naraščajoč odvzem v obdobju 2006-2019 bi lahko sklepali na naraščajočo številčnost.

Medvrstni vplivi:

Ob običajnih medsebojnih vplivih z drugimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki so povezani z izborom habitatov in prehranjevanjem ter drugi rabi življenjskega prostora, posebnih medvrstnih vplivov, oziroma njihovih sprememb nismo zaznali. Dokazov o negativnih vplivih nutrije na populacije avtohtonih vrst nimamo, čeprav pričakujemo da obstajajo, glede na njeno tujerodnost in invazivnost.

Spolna in starostna struktura:

Nista znani.

Zdravstveno stanje:

Ni znano.

4.19.4 Prilagojeni cilji:

Želimo, da nutrija kot tujerodna (alohtona in invazivna) vrsta v lovsko upravljavskem območju ni prisotna.

4.19.5 Ukrepi in usmeritve:

Višina odvzema, spolna in starostna struktura z dopustnimi odstopanji:

Upošteva se lovno dobo (ki je celo leto) se lahko in je treba odstreliti vse opažene osebkke nutrije v smislu popolne redukcije in dosledno beležiti odvzem.

Preglednica 4.19: Analiza odvzema nutrij

Odstrel in izgube							
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	
Skupaj odstrel in izgube	11	14	17	12	32	86	
Načrt - skupaj						0	
Odstrel in izgube / načrt	0	0	0	0	0	0	
Izgube in odvzem							
Kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%
Nenaravne izgube	0	0	1	0	0	1	0,0
Naravne izgube	0	0	0	0	0	0	0,0
Skupaj izgube	0	0	1	0	0	1	0,0
% izgub	0	0	6	0	0	1	
Odstrel	11	14	16	12	32	85	
Vzroki izgub							
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%
1 neznan						0	0,0
2 bolezen						0	0,0
3 krivolov						0	0,0
4 cesta			1			1	0,0
5 železnica						0	0,0
6 zveri in ujede						0	0,0
7 psi						0	0,0
8 kosilnica						0	0,0
9 garje						0	0,0

4.20 Rakunasti pes (*Nyctereutes procyonoides*)

V letu 2012 je bil iz lovišča Medvode odvzet 1 rakunasti pes (izguba zaradi psov). V preteklih letih ni bilo zabeleženega nobenega odvzema, prav tako ne opažamo njegove prisotnosti v prostoru lovsko upravljavskega območja. Želimo, da rakunasti pes kot tujerodna (alohtona) in invazivna vrsta v lovsko upravljavskem območju ni prisoten. V primeru pojavljanja se upošteva lovno dobo odstreli vse opažene osebkke rakunastega psa.

4.21 Šakal (*Canis aureus*)

4.21.1 Prostorski okvir obravnave

Prostorski okvir obravnave šakala je LUO.

4.21.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu:

Šakal je bil leta 2004 uvrščen na seznam zavarovanih vrst. Novembra 2014 je bil z Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o določitvi divjadi in lovni dob (Ur.l. RS, št. 81/14) uvrščen med divjad. Odvzem šakala do vključno leta 2018 ni bil načrtovan. Do vključno leta 2018 ni bilo odvzema šakala v LUO. V letu 2019 so bile v LUO odvzete 3 živali, od tega 2 samca in 1 samica. Vse tri živali so bile evidentirane kot izgube zaradi prometa na cesti.

4.21.3 Ocena stanja populacije:

Oceno stanja povzemamo po Končnem poročilu projekta CRP Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste Zlati šakal (*Canis aureus* L.) v Sloveniji (Potočnik in sod., 2018; dalje CRP), dopolnjeno z aktualnimi podatki monitoringa šakala po metodologiji CRP (za obdobje 11/2016 do 2/2020).

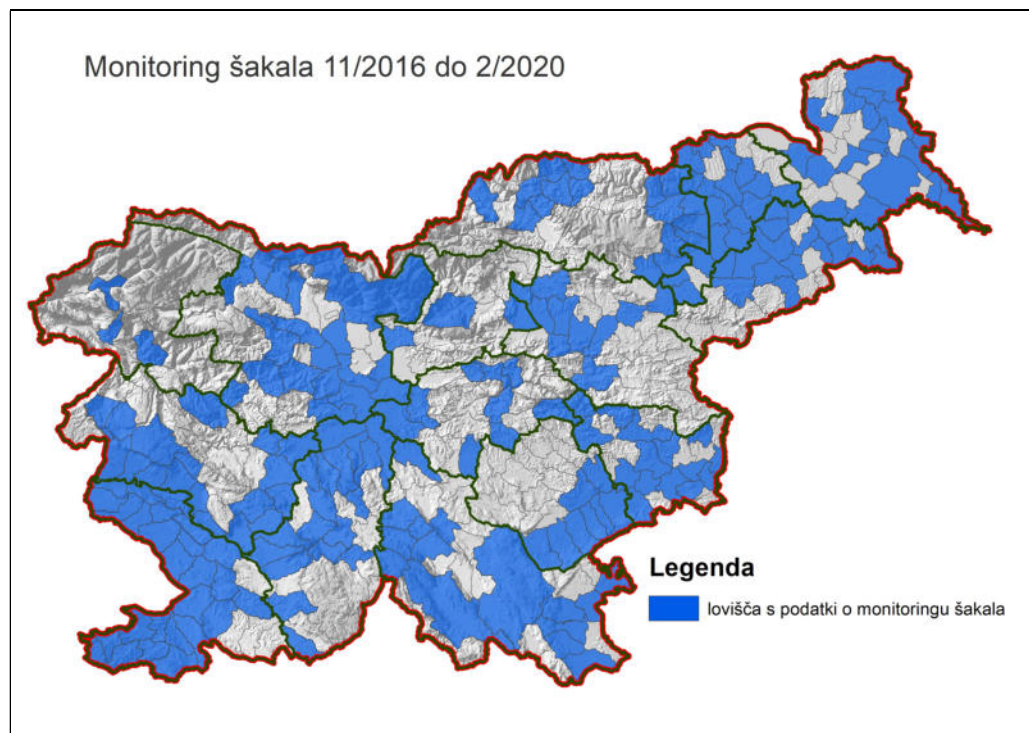
Do sedaj zbrani podatki kažejo, da je postal šakal razmeroma pogosta vrsta na območju Primorske in širše okolice Krasa, reproduktivne populacije pa so vzpostavljene ali se vzpostavljajo tudi v večjem delu nižin v severovzhodni in jugovzhodni Sloveniji, vzdolž meje s Hrvaško in Madžarsko, vse pogostejše pa tudi drugje po Sloveniji. Za populacije šakalov na teh območjih je še vedno značilno, da so praviloma sestavljene iz manjšega števila teritorialnih družin oziroma skupin. Od tu se posamezne živali odseljujejo v ostala območja v Sloveniji, kjer se večinoma pojavljajo samotarske teritorialne ali pa klateške živali.

Zbrani podatki in rezultati monitoringa jasno kažejo, da se šakal v Sloveniji v zadnjih 20-ih letih prostorsko in številčno hitro širi. Širjenje in populacijska rast je še posebej intenzivna v zadnjih desetih letih, ko je vrsta z reproduktivnimi pari poselila znaten del zanjo primerne prostora. Na osnovi populacijske dinamike, prostorskega pojavljanja in širjenja lahko tudi v Sloveniji šakala opredelimo kot vrsto z ugodnim populacijskim statusom. **Podatki o populacijski dinamiki kažejo, da je populacija vitalna in sposobna dolgoročnega obstoja ter ekspanzije predvsem v njej najbolj primernem življenjskem prostoru, tj. v agrarni krajini in krajini z intenzivnejšim vplivom človeka.**

Upošteva se zbrane podatke o številu območij z zaznano prisotnostjo teritorialnih šakalov, je bila v letu 2018 podana groba ocena, da je v Sloveniji prisotnih **750 – 1.000 teritorialnih šakalov**. Poleg teh se v populaciji pojavljajo še ne-teritorialni osebki oz. dispergerji. V okviru sistematičnega monitoringa je bila zaznana prisotnost šakalov, ki jih ne moremo opredeliti kot teritorialne, še v dodatnih 92-ih območjih. Upoštevajoč število potencialnih teritorialnih parov oziroma skupin šakalov je bilo v Sloveniji v letu 2018 **še 150 do 300 dispergerjev**, torej živali, ki zapustijo rodni trop v iskanju lastnega teritorija in spolnega partnerja. **Skupna ocena številčnosti šakalov, ki je relevantna za potrebe upravljanja z vrsto (predvsem načrtovanje odvzema) za leto 2018 je torej znašala okrog 900 do 1.300 osebkov.** Glede na preteklo hitro številčno in prostorsko širjenje populacije ter aktualne podatke monitoringa, je številčnost šakala v Sloveniji v letu 2020 še nekoliko višja kot znaša ocena za leto 2018. Upošteva se preteklo populacijsko dinamiko in dejstvo, da šakali še niso vzpostavili teritorijev na vseh habitatno primernih območjih v Sloveniji, pričakujemo težnjo k prihodnji nadaljnji rasti populacije.

V letu 2017 je bilo nekaj informacij o prisotnosti šakala tudi v Gorenjskem LUO. V letu 2018 se je število informacij o prisotnih šakalih močno povečalo, še posebno v nižinskem delu območja med Radovljico in Ljubljano. V letu 2019 se je število informacij o prisotnih šakalih povečalo tudi v gričevnatih delih lovišč. Po mnenju nekaterih upravljavcev lovišč nižinskega dela LUO se je v zadnjih dveh letih (zaradi prisotnega zlatega

šakala) zmanjšala številčnost (sub)populacije srnjadi. Predvsem se pojavlja manjše število mladičev in enoletne srnjadi. V letu 2018 ni bilo v ekološki enoti Severni del Ljubljanske kotline evidentiranih izgub srnjadi, ki bi jih zanesljivo lahko pripisali zverem (šakalu). V letu 2019 je bilo v tej isti ekološki enoti evidentiranih 9 izgub srnjadi (vzrok: zveri, ujede), ki bi jih lahko pripisali šakalu. Na ravni LUO so v letu 2019 izgube zaradi zveri močno porasle (48 primerov, povprečje 2015-2018-7 primerov) vendar večino pripisujemo volku na območju ekoloških enot Jelovica z obrobjem in Poljanska dolina z Dolomiti, izgube zaradi ujed in zveri se posebej ne evidentirajo po vrsti povzročitelja. V letu 2019 so bili v Gorenjskem LUO evidentirani 4 škodni primeri na domačih živalih (večinoma drobnica), v katerih je bil povzročitelj šakal. V spodnji sliki so prikazana lovišča z evidentirano prisotnostjo šakala v obdobju 11/2016-2/2020. Po podatkih iz slike je bil v tem obdobju šakal prisoten v 18 od 42 (43 %) lovišč in LPN v Gorenjskem LUO. V navedenem obdobju je bilo evidentiranih 133 različnih znakov prisotnosti šakalov.

Ob povečevanju številčnosti in prostorskim širjenjem šakala v LUO lahko pričakujemo naraščanje vplivov vrste na zoocenozo (predvsem vpliv na plenske vrste) in povečano število konfliktnih situacij zaradi plenjenja domačih/rejnih živali.

4.21.4 Prilagojeni cilji:

Šakal je uvrščen na Prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (t.i. »habitatna direktiva«), kar pomeni, da je na nivoju EU zavarovana živalska vrsta. Glavni varstveni cilj direktive je ohranjanje ugodnega stanja vrst in habitatov. Skladno s tem je cilj upravljanja s šakalom na nivoju Slovenije ohranjanje obstoječe številčnosti in območja razširjenosti.

Podrejeno cilju, ki nam ga pri upravljanju šakala v Sloveniji nalaga habitatna direktiva pri upravljanju šakala zasledujemo cilj zmanjšanja vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste (plenske vrste, npr. srna) in omejevanje škod na domačih/rejnih živalih. V ta namen želimo omejiti nadaljnje naraščanje številčnosti in prostorsko širjenje šakala.

4.21.5 Ukrepi in usmeritve:

Upravljanje temelji na dveh temeljnih ukrepih: 1. monitoring stanja populacije, 2. odvzem osebkov.

1. Nadaljevanje monitoringa stanja populacije, ki je bil vzpostavljen v okviru CRP. Cilj monitoringa je predvsem oceniti število stalno prisotnih – teritorialnih družin in prostorsko razširjenost na območju LUO.

Upravljalci lovišč so dolžni v spletni aplikaciji LZS »monitoring šakala« evidentirati naslednje podatke:

- lokacije in čas smrti posameznih osebkov,

- lokacije in čas oglašanja šakalov,
- lokacije in čas vseh ostalih znakov prisotnosti šakalov.

2. Načrtovanje odvzema z namenom omejevanja rasti populacije in nadaljnega prostorskega širjenja, zmanjšanja vplivov vrste na druge domorodne živalske vrste in omejevanje škod na domačih/rejnih živalih, zmanjšanja škod ter s tem povezanih konfliktov.

1. 5. 2020 stopi v veljavo spremenjena priloga 1 spremenjene »Uredbe o zavarovanih prosto živečih živalskih vrstah (Ur. l. RS, št. 62/19)«, iz katere je šakal brisan kot zavarovana živalska vrsta. Izplačevanje odškodnin za škodo, ki jo povzroči šakal po 1.5.2020 bo prav tako prevzela država v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ki je v postopku sprejema v Državnem zboru RS), in sicer v prehodnem obdobju treh let, ne glede na odškodninsko odgovornost v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu.

Skladno z določili »Uredbe o spremembi in dopolnitvah določitvi divjadi in lovni dob (Ur. l. RS, št. 81/14)« se šakal lahko lovi od 1. julija do 15. marca (naslednjega leta).

Osnova za številčno načrtovanje odvzema šakala v Sloveniji in na ravni LUO je metodologija CRP, ki za izračun višine odvzema upošteva površino območja, habitatno primernost prostora za šakala in podatke monitoringa v obdobju od 11/2016 do 2/2020. Odvzem po navedeni metodologiji smo prilagodili, tako da smo upoštevali rast populacije, pri čemer skupen načrtovan odvzem na ravni Slovenije ne presega skupnega odvzema po metodologiji CRP za več kot 20 %. Pri načrtovanju odvzema na ravni LUO smo kot izhodišče upoštevali metodologijo CRP in priporočene vrednosti korigirali glede na ostale kazalnike stanja populacije šakala v LUO. Načrtovan odvzem ne ogroža ugodnega stanja populacije.

Načrtovani odvzem šakala v Gorenjskem LUO v letu 2020 je 12 živali.

Odvzem je načrtovan na ravni LUO.

V loviščih, katerih upravljavci niso sodelovali pri monitoringu šakala (slika), se lahko izvrši največ 40 % odstotkov načrtovanega odvzema v LUO.

S 1. 11. 2020 se nerealizirani del načrtovanega odvzema sprost za vsa lovišča v LUO.

V posameznem lovišču lahko odvzem znaša največ 2 šakala na zaključenih 1.000 ha lovne površine. V aplikaciji »Lisjak« se beleži spol odvzetih živali, v opombe naj se zabeleži ocenjena starost (mladič oz. do enega leta stara žival ali odrasel osebek).

Dopustna odstopanja:

Načrtovanega odvzema šakala ni treba dosegati, preseganje ni dovoljeno.

Preseganje načrtovanega odvzema, ki bi nastalo kot posledica evidentiranih izgub po končani lovni dobi ali po izpolnitvi načrtovanega odvzema, ne šteje kot kršitev določil načrta.

Za vsakega odvzetega šakala, je potrebno Komisiji za oceno odstrela in izgub v LUO predložiti okuhano in primerno očiščeno lobanjo ali fotografijo z datumom ali zapisnik veterinarsko higienske službe o odvozu kadavra.

Upravljalci lovišč in LPN sprotno obveščajo OZUL Gorenjskega LUO o realiziranem odvzemu šakalov v loviščih/LPN. OZUL Gorenjskega LUO s pravočasnim obveščanjem upravljavcev lovišč/LPN skrbi za sprotno informiranost upravljavcev o realiziranem in še razpoložljivem odvzemu na ravni LUO.

4.22 Pregled načrtovanega odvzema kozorogov, svizcev, malih zveri in male divjadi drugih vrst v lovsko upravljavskem območju;

Za lovišče s posebnim namenom Kozorog Kamnik kot večjo ekološko enoto je načrtovani odvzem navedenih vrst prikazan posebej

Vrsta	LPN Kozorog	Ostala lovišča	LUO Skupaj
Alpski kozorog	2	-	2
Lisica	90	1.410	1.500
Jazbec	15	155	170
Poljski zajec	25	225	250
Kuna zlatica	5	15	20
Kuna belica	15	165	180
Alpski svizec	10	6	16
Pižmovka	-	10	10
Raca mlakarica	-	250	250
Fazan	-	214	214
Poljska jerebica	-	10	10
Sraka	5	215	220
Šoja	-	500	500
Siva vrana	60	2.240	2.300

4.23 Načrt dodajanja divjadi

Lovišča in lovišča s posebnim namenom v letu 2020 načrtujejo z namenom zagotavljanja lova (fazan, poljska jerebica in raca mlakarica) dodati omenjene vrste iz umetne vzreje. Dodajanje fazanov in poljskih jerebic iz umetne vzreje naravnim populacijam praviloma pomembneje ne koristi, namenjeno je zgolj lovu.

Način vlaganja fazanov, poljske jerebice in race mlakarice iz umetne reje je stvar spoštovanja določil lovske etike, ter spoštovanja določil veljavne zakonodaje (Zakon o ohranjanju narave - uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 96/2004 – ZON-UPB), 110/2002, 119/2002, 41/2004) in je v domeni upravljavcev lovišč – dodajanje divjadi v lovišče neposredno pred lovom pa je prepovedano. Dovoljeno je dodajanje kvalitetne (ustrezno razvite in operjene) divjadi, sposobne preživetja v naravi (Zakon o zaščiti živali Ur.l. 98/99). Živali morajo biti izpuščene v primerno okolje.

V lovsko upravljavskem območju v letu 2020 predvidevamo odstrel 214 fazanov, ki so lahko uplenjeni le na osnovi vloženih najmanj 306 fazanov (dejanska načrtovana vlaganja so 488 fazanov). V Letnih načrtih lovišč mora biti opredeljeno število, lokacije, čas dodajanja in čas ter način lova vloženih živali. Dodaja se lahko le osebk, sposobne preživetja v naravi.

V letu 2020 se dopusti odstrel 10 poljskih jerebic (predlog enega upravljavca lovišča) pod pogojem, da bo vloženih najmanj 15 ptic (dejanska načrtovana vlaganja so 50 jerebic). Razmerje odstrela v deležu 70 % glede na vlaganja je potrebno upoštevati tudi ob morebitnem nižjem vlaganju.

Preglednica 4.21: Vlaganje divjadi

Lovišče	Vrsta divjadi	Število
Dobrova	Fazan	15
Jelovica-Ribno	Fazan	5
Krvavec	Fazan	100
Mengeš	Fazan	30
Pšata	Fazan	200
Sorško polje	Fazan	100
Šenčur	Fazan	20
Toško čelo	Fazan	10
Udenboršt	Fazan	8
Skupaj	Fazan	488
Krvavec	Poljska jerebica	50
Skupaj	Poljska jerebica	50

Vsi upravljavci lovišč/LPN, so dolžni pred vlaganji zagotoviti ustrezno okolje za vloženo divjad. Realizirana dela, ki jih v ta namen opravijo morajo biti razvidna iz letnih načrtov lovišč. Če za izboljšanje življenjskih razmer ne storijo ničesar, vlaganje divjadi ni dovoljeno. Izboljšanje življenjskih razmer za divjad pred vlaganjem se šteje za ukrep varstva divjadi. Posamezno divjad je dovoljeno vlagati v lovopustu, vsaj en mesec pred začetkom lovne dobe. Vlaganja divjadi, ki niso načrtovana s tem načrtom so prepovedana.

5 EVIDENCE

Izdelava načrta je potekala v skladu s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št.91/2010) in usmeritev iz območnih načrtov. Podatki o odvzemu so bili zbrani v skladu s Pravilnikom o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter Uredbo o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju. Obseg opravljenih del za leto 2019 in načrt za leto 2020 ter drugi podatki so bili pridobljeni iz letnih načrtov lovišč za lovišča LUO. Podatki o odvzemu v letu 2019 so bili v elektronski obliki posredovani prek spletne aplikacije Lisjak. Podatki so bili oddani pravočasno do 14. 2. 2020.

Za prizadevnost pri oddaji letošnjih podatkov pa gre vsem upravljavcem lovišč in LPN ter vodstvu OZUL izraziti priznanje in zahvalo.

Izhodišča za izdelavo LN v letu 2021:

Pridobivanje podatkov za LN za leto 2020 in predlogov za leto 2021 bo predvidoma podobno kot v preteklem letu. Njihovo zbiranje bo predvidoma v skladu z zgoraj omenjenima pravilnikoma ter morebitnimi spremembami in dopolnili.

Pregled odstrela in izgub divjadi v loviščih od 1. 1. 2020 do 31. 12. 2020 mora biti opravljen najkasneje do 31. 1. 2021. Komisija za pregled odstrela in izgub divjadi mora biti ena za celotno LUO. Član komisije je tudi predstavnik ZGS, ki ob končanem pregledu v posameznem lovišču na zahtevo dobi kopijo seznama odvzema in izgub divjadi in kategorizacijskega zapisnika. Komisiji se ob pregledu predloži za vsak odstreljen ali izgubljen osebek:

- za **srnjad, jelenjad in damjaka**: trofeja in levi del spodnje čeljusti za enoletne in starejše samce ter levi del spodnje čeljusti za mladiče obeh spolov in samice,
- za **divjega prašiča**: za oba spola cele spodnje čeljusti s sekalci (zadostuje leva spodnja čeljustnica skupaj z desnimi sekalci, ki je lahko odrezana za zadnjim meljakom), za odraslega merjasca tudi trofejo (brusilci in čekani),
- za **gamsa in kozoroga**: trofeja pri obeh spolih,
- za **muflona**: trofeja in levi del spodnje čeljusti pri samcih, pri samicah in mladičih obeh spolov pa levi del spodnje čeljusti.

Evidenčna knjiga:

Samo reden vpis v evidenčno knjigo brez materialnega dokaza se ne upošteva. Kot materialni dokaz se lahko predloži tudi zapisnik komisije za ocenjevanje odstrela in izgub posameznega upravljavca lovišča in LPN (Gorenjsko LUO – poenoteni obrazci zapisnikov za vse upravljavce), zapisnik pristojnih javnih služb in državnih organov – Veterinarsko higienska služba, Policija, fotografija z datumom odvzema, trofejni list (lovski gost), ipd, ki jih komisija lahko upošteva kot materialni dokaz odvzema. Čeljusti je komisija po končanem pregledu dolžna trajno uničiti. Kot trajno uničenje čeljusti šteje tudi njihova izročitev raziskovalnim institucijam in sicer z namenom raziskav divjadi. Morebitno nepredložitev trofej in čeljusti v oceno je komisija dolžna prijaviti lovskemu inšpektorju.

Evidenčne knjige je potrebno voditi tako, da je vanje sprotno vpisan vsak izločen kos, poleg odstrela tudi vse izgube (naravne in nenaravne). Izgube posameznih vrst je potrebno ločiti po vzrokih, pri »visoki« divjadi še po starostnih kategorijah, pri ostalih vrstah le s skupnim številom.

Za odstreljeni del populacije posameznih vrst visoke divjadi je potrebno za vsako starostno kategorijo izračunati povprečno biološko telesno maso (z glavo, trofejo, nogami, a iztrebljeno) na dve decimali natančno (npr. srnjad, moški mladiči, povprečna telesna masa vseh uplenjenih v lovišču v zadnjem lovskem letu - 9,67 kg, ...), pri dve in večletnih srnjakih in jelenih je potrebno izračunati tudi povprečno maso suhega rogova vseh odvzetih v lovišču za preteklo lovsko leto. Voditi je potrebno tudi evidenco transportnih telesnih mas in geokoordinate odvzema za visoko divjad.

Letni načrti lovišč in lovišč s posebnim namenom:

Do 10. 2. 2021 morajo biti ZGS dostopni letni načrti lovišč in LPN za leto 2020 (realizacija), in preliminarni načrti (predlogi) za leto 2021. Načrte je skladno z dogovorom med ZGS in LZS možno posredovati tudi po elektronski poti, s pomočjo aplikacije LISJAK.

Upravljalce lovišč in LPN opozarjamo na dosledno izpolnjevanje letnih načrtov lovišč in LPN, saj so osnova za LN. Nujno je potrebno navesti konkretne lokacije posegov v okolje v obliki katastrskih občin in parcelnih števil. Upoštevajo naj se tudi pripombe, ki jih bomo pripisali k posameznim načrtom lovišč. Več pozornosti naj upravljavci lovišč posvetijo tudi zasledovanju trenda številčnosti in prostorske prisotnosti posameznih vrst divjadi, saj lahko na podlagi teh podatkov, k izboljšanju življenjskih pogojev divjadi pripomorejo tudi posamezni ukrepi oz. režim gospodarjenja z gozdovi.

Za uspešno realizacijo LN se lahko v tekočem letu (predvidoma sredina novembra) opravi usklajevalni sestanek s pregledom realizacije načrta odvzema do 1. 11. 2020. Po potrebi se lahko izven načrtovanega skliče tudi več usklajevalnih sestankov.

Usklajevalni sestanek med ZGS in Območnim združenjem upravljavcev lovišč v LUO, na katerem se usklajuje odvzem lovni vrst ter dela v loviščih na nivoju LUO in/ali po loviščih, se skliče najpozneje do sredine marca prihodnjega leta.

Zaradi sprememb v zakonodaji so bili v letu 2012 sprejeti novi (10-letni) gozdnogospodarski in lovsko upravljavski načrti območij. V naslednjih letih bodo letni načrti za lovsko upravljavsko območje temeljili tudi na usmeritvah in ciljih teh dolgoročnih načrtov.

S Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (U.I. RS št. 91/10) je v 89. členu v okviru kvot letnega načrta LUO dovoljena tudi možnost sprememb načrtovane razdelitve odvzema divjadi po loviščih (prerazporeditev). Spremembe načrtovane razdelitve so mogoče le do 15. novembra in sicer za vrste z velikim arealom gibanja (navadni jelen, damjak, muflon, divji prašič).

6 LOVIŠČE S POSEBNIM NAMENOM BRDO PRI KRANJU

6.1 Življenjsko okolje divjadi

Glede na znatno število (gostoto) rastlinojedih parkljarjev v lovišču je treba vzporedno s primernimi posegi v populacijah vzdrževati tudi ustrezno višjo prehransko nosilno zmogljivost življenjskega okolja. Pomembnejši ukrepi namenjeni prisotnim živalskim vrstam so predvsem vzdrževanje travnikov in pašnikov in dopolnilno (zimsko) krmljenje.

6.1.1 Opravljeni ukrepi v letu 2019

Dosedanji ukrepi vzdrževanja pasišč so obsegali eno strojno košnjo travnikov in pašnikov v skupnem obsegu 30 ha na 23 lokacijah. Na vseh lokacijah je bilo izvedeno tudi spravilo sena z odvozom v krmišča. V sklopu vzdrževanja pasišč je bilo izvedeno tudi gnojenje na 18,95 ha travnatih površin.

Dopolnilno zimsko krmljenje navadnega jelena in damjaka se je izvajalo na 6 lokacijah (krmiščih). Porabljeno je bilo 45.000 kg krme, predvsem sena (travne bale) in krmne (sladkorne) pese. Za krmljenje je bilo porabljeno 300 ur delovnega časa. Krmi so bila v obdobju januar-marec trikrat primešana sredstva proti notranjim zajedalcem, mineralno - vitaminski dodatki niso bili dodajani.

Na 6 lokacijah se je izvajalo privabljalno krmljenje navadnega jelena in damjaka s tropinami. Porabljeno je bilo 600 kg krme (240 ur delovnega časa).

Vzdrževanih je bilo 15 solnic. Porabljena količina soli je znašala 80 kg. Vzdrževanih je bilo 8,5 km lovskih stez. Za zaščito s tehničnimi sredstvi je bilo porabljenih 10 ur. Obnovljena sta bili 2 lovski preži (30 ur), obnovljenih je bilo 6 krmišč (45 ur).

Izvedeno je bilo štetje divjadi na 6 krmiščih, za kar je bilo porabljenih 30 ur.

6.1.2 Načrtovani ukrepi za leto 2020

Travniki, pašniki, grmišča

Strojna košnja travnikov in pašnikov v skupnem obsegu 30,30 ha na 23 lokacijah. Izvede se le prva košnja, nadaljnji prirast rastlinske biomase se nameni paši divjadi. Predvideva se spravilo sena na celotni košeni površini. Gnojenje travnikov se predvideva na površini 23,20 ha.

Zalaganje solnic

Predvideva se zalaganje 16 solnic s soljo v skupni količini 80 kg. Količina soli na solnico je večja kot v ostalih loviščih LUO, zaradi večje gostote divjadi v lovišču. Namen solnic je olajšati spomladanski prehod na sočno naravno hrano, zato je zalaganje v zmernih količinah dopustno le v spomladanskih mesecih. Postavljanje solnic v gozdnih sestojih-mladovju in v sestojih v obnovi načeloma ni dovoljeno. Ob vodnih virih je dovoljeno postavljanje solnic le v minimalni oddaljenosti 50 m in na način, ki onemogoča vnos soli vanje.

Zimsko krmljenje

Je namenjeno jelenjadi in damjaku. Krmljenje se lahko izvaja z

- močno škrobno krmo (koruza, žita)
- sočno krmo (okopavine, tropine, sadje)
- voluminozno krmo (seno, travna silaža)

Krmljenje z močno krmo naj ne presega 15 % delež v celotni krmi. Količinsko nudenje sočne in voluminozne krme ni omejeno, odvisno je od naravne ponudbe hrane. Krmljenje samo z močnimi škrobnimi krmili na posameznih krmiščih ni dovoljeno. V primeru, da je na krmiščih krmljena močna krma, mora biti prisotna tudi krma obeh ostalih struktur (sočna, voluminozna). Skupno se v letu 2020 predvideva položitev 47.500 kg krme.

V obdobju januar-marec (3x na 3 tedne) naj se med krmo primeša sredstva proti parazitom.

Privabljalno krmljenje

V mesecih intenzivnega lova se predvideva tudi privabljalno krmljenje navadne jelenjadi in damjakov s tropinami na 6 lokacijah v skupni količini 1.200 kg.

Ostala dela

Predvideva se štetje navadne jelenjadi in damjakov, za kar je predvideno 30 delovnih ur. Načrtuje se obnova 4

krmišč in vzdrževanje 8,5 km lovskih stez. Na eni lokaciji se predvideva zaščita s tehničnimi sredstvi (električni pastir).

6.2 Srna (*Capreolus capreolus*)

6.2.1 Prostorski okvir obravnave

Prostorski okvir obravnave srnjadi je celotno posestvo Brdo.

6.2.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2019 je bila iz lovišča odvzeta ena (1) žival. Odstreljen je bil 1 srnjak razreda 2+.

V zadnjem petletnem obdobju kaže višina odvzema nihanja od 0 živali v letu 2015, 1 živali v letu 2016, 0 živali v letu 2017, 2 živali v letu 2018 in 1 živali v letu 2019. Povprečni letni odvzem v obdobju 2015 - 2019 je bil 0,8 živali, v celotnem petletnem obdobju so bile odvzete 4 živali. Vse živali so bile samci-srnjaki razreda 2+. Tri živali so bile odstreljene, ena je bila evidentirana kot izguba (neznan vzrok). Večina odvzema je bila izvedena v ožjem parkovnem delu posestva. Načrti odvzema srnjadi niso bili postavljeni, usmeritve so predvidevale le odstrel podpovprečno razvitih živali v lovišču in pa živali, ki so se pojavile v okviru posestva Brdo v parkovnem delu.

Zaradi premajhnega vzorca podatki o telesnih masah uplenjene srnjadi niso zanesljivi, zato trendov telesnih mas uplenjene srnjadi ni mogoče ugotavljati. Ocenjujemo, da telesne mase v preteklem obdobju uplenjene srnjadi izven ograjenega dela lovišča ne odstopajo pomembneje od telesnih mas srnjadi živeče v prosti naravi. Telesne mase srnjadi, ki živi v ograjenem delu niso znane. Na osnovi ocen uslužbencev posestva so posamezni opaženi osebki v lovišču pod nivojem razvitosti živali v prosti naravi.

6.2.3 Ocena stanja populacije

Srnjad je prisotna v lovišču, vendar je njeno število nizko. Trenutno številčno stanje je ocenjeno na 10-15 živali. Živali slabo izstopajo na pasišča in krmišča. Odstrel se v ograjenem delu že nekaj let ni izvajal. Na nizko število srnjadi verjetno vpliva prisotnost jelenjadi in damjaka in njuna prehranska in bivalna konkurenčnost. Glede na zanemarljive posege v populacijo z odstrelom ocenjujemo, da je (sub)populacija srnjadi glede na zastopanost starostnih razredov in glede na spol ustrezno sestavljena. Zdravstveno stanje živali ni znano, mnenja o slabi razvitosti posameznih osebkov lahko navajajo k zaključkom o podrejeni vlogi srnjadi do močne številčne prisotnosti ostalih dveh vrst velikih rastlinojedov. Slaba razvitost osebkov in majhna številčnost bi bili lahko tudi posledica in-breedinga (parjenja genetsko sorodnih živali in s tem posledično manjšega prirastka in večje dovzetnosti za bolezni).

6.2.4 Prilagojeni cili

Cilj upravljanja s srnjado ostaja nespremenjen. Srnjad naj bo v lovišču prisotna. (Sub)populacijo naj se ohranja večinoma v obstoječi ali nekoliko povečani številčnosti (gostoti). Medvrstna razmerja srnjadi do ostalih rastlinojedov bi bilo potrebno izboljšati.

6.2.5 Ukrepi in usmeritve

V lovišču naj se morebiten odstrel usmeri le na posamične živali na podpovprečni stopnji telesnega razvoja. V odstrelu naj prevladujejo mlade ali ostarele živali. Srednji starostni razred obeh spolov naj se praviloma varuje in ne odstreljuje. V ožjem parkovnem delu naj se odstrelji vse opažene živali.

Poleg rednega spremljanja z opazovanji naj upravljavec lovišča, v kolikor je le mogoče, ugotavlja tudi vzroke morebitnega pogina srnjadi.

V realizacijo načrta odvzema se poleg odstrela štejejo vse dokumentirane izgube (evidenčna knjiga odstrela in izgub). Telesne mase srnjadi naj se (poleg prodajne-transportne mase) ugotavljajo tudi kot biološke telesne mase (iztrebljeno z glavo in nogami).

6.3 Navadni jelen (*Cervus elaphus*)

6.3.1 Prostorski okvir obravnave

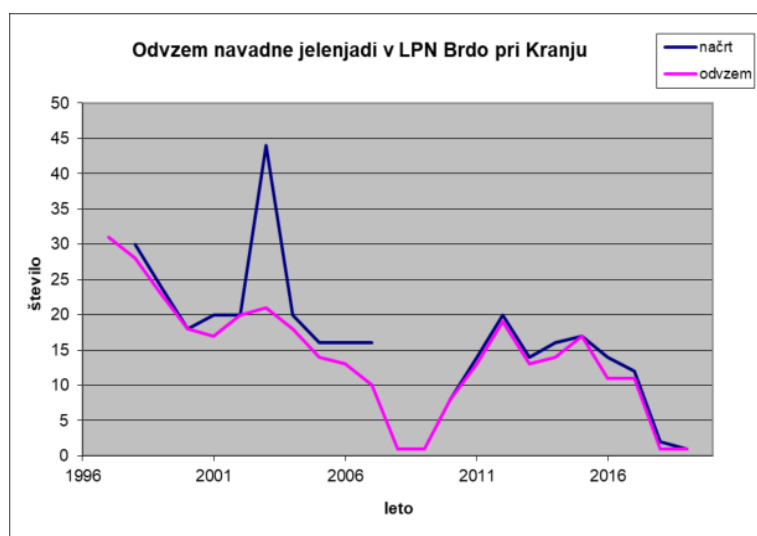
Prostorski okvir obravnave navadnega jelena je LPN Brdo pri Kranju.

6.3.2 Analiza upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

V letu 2019 je bila iz lovišča odvzeta 1 žival, jelen razreda 5-9 let, realizacija načrta je bila 100 %. Jelen je bil odstreljen, izgub ni bilo ugotovljenih.

Ocenjujemo, da je bila glede na dosedanje stanje in strategijo razvoja (sub)populacij jelenjadi in damjaka v

lovišču višina odvzema do leta 2015 zadovoljiva, v zadnjih letih je bila številčnost navadne jelenjadi precenjena in odstrel previsok. V daljšem obdobju je odvzem upadal od 31 živali v letu 1997 na 10 živali v letu 2007. V letih 2008 in 2009 zaradi znižanega števila jelenjadi odvzem ni bil načrtovan, uplenjena je bila le ena žival v letu 2008 (tele-košutica) in ena v letu 2009 (košuta 10+). Ker se je število jelenjadi ponovno nekoliko povečalo je bil odvzem v vseh letih obdobja 2010-2017 ponovno načrtovan, iz lovišča pa je bilo odvzetih 8, 13, 19, 13, 14, 17, 11 in 11 živali. V letih 2018 in 2019 je bila uplenjena le po ena (1) žival/letno. Če se omejimo na zadnje petletno obdobje (2015-2019) ugotavljamo, da je povprečni letni odvzem znašal 8,2 živali. Delež jelenov (samcev vključno s teleti moškega spola-jelenčki) je znašal v povprečju 54 %, delež košut pa 46 % (vključno s teleti ženskega spola-košuticami). Delež mladih (mladiči in enoletne živali) je znašal v povprečju 41 %. Razmerje teleta : košute : jeleni je znašalo 29 %:32 %:39 %. S statističnim preizkusom (χ^2 -test) nismo odkrili značilnih razlik v spolnem razmerju odvzema med posameznimi leti štiriletnega obdobja (2014-2017), zaradi nizkega odvzema let 2018 in 2019 nismo vključili v analizo. Med jeleni se občasno močnejše posega med živali razreda 5-9 let (kot sicer pri jelenjadi v prosti naravi), ker pri starejših jelenih obstoja nevarnost pobega iz ograjenega posestva Brdo. Izgube so znašale 5 %, vzrok ni bil znan. Delež izgub se med prvima dvema letoma petletnega obdobja (2015-2016) pomembneje ne spreminja, v letih 2017, 2018 in 2019 izgube niso bile ugotovljene. Delež odvzete navadne jelenjadi se v primerjavi z deležem odvzetih damjakov med posameznimi 3 leti zadnjega petletnega obdobja pomembneje ne spreminja, v zadnjih dveh letih se je močno znižal.

Od bioindikatorjev so na voljo telesne mase in mase rogovja uplenjene jelenjadi po starostnih kategorijah. Zaradi majhnega vzorca prihaja v srednjih vrednostih telesnih mas in mas rogovja do večje spremenljivosti med posameznimi leti, pa tudi sicer je vzorec premajhen za kakršnakoli sklepanja o trendih. Srednje vrednosti telesnih mas so podobne, kot pri jelenjadi živeči v prosti naravi.

6.3.3 Presoja stanja

Podatki štetja iz leta 2004 in 2005 kažejo, da je moralo biti v lovišču prisotnih vsaj 40 živali. Na podlagi obhodov lovišča in opazovanja divjadi v letu 2007 je bilo opaženih: 10 košut, 5 telet, ter le 4 jeleni. Domnevamo, da je trop navdanih jelenov tedaj ušel prek ograje v prosto naravo sosednjih lovišč. Na podlagi obhodov lovišča in opazovanja divjadi je bilo v letu 2008 opaženih 20 košut s teleti, 6 šilarjev + 2 novo pripeljana in 4 jeleni. V letu 2009 se je stanje ocenjevalo na 10 telet, 20 košut in 18 jelenov (skupaj 48 živali). Koncem leta 2010 se stanje ocenjuje na okoli 50 živali od tega 13 telet, 19 jelenov, 18 košut. Koncem leta 2011 se stanje ocenjuje na 45 živali, koncem leta 2012 pa na 35 živali. Konec leta 2013 se stanje v lovišču ocenjuje na 41 živali, od tega 8 telet, 15 košut in 18 jelenov. Konec leta 2014 se stanje v lovišču ocenjuje na 40 živali od tega 6 telet, 13 košut in 21 jelenov. Stanje koncem leta 2015 je ocenjeno na 40 živali, od tega 7 telet, 15 košut in 18 jelenov. Stanje koncem leta 2015 je ocenjeno na 40 živali, od tega 7 telet, 15 košut in 18 jelenov. Koncem leta 2016 ocenjujemo številčnost jelenjadi v lovišču na 35 živali, od tega 7 telet in junic, 13 košut in 15 jelenov (jelenov 1+ v letu 2016 nismo opazili). V letu 2017 mulaste navadne jelenjadi v lovišču ni več opaziti v večjih skupinah, opazen je bil tudi izostanek obiska dveh krmišč, kje se je mulasta jelenjad v preteklih letih redno pojavljala. Populacija jelenjadi v lovišču je bila v preteklih letih precenjena. Koncem leta 2017 ocenjujemo številčnost jelenjadi na (rezultati štetja) 16 živali od tega 1 tele, 3 košute in 12 jelenov (1 jelen 1+, 6 jelenov 2-4, 4 jeleni 5-9, 1 jelen 10+). Ocenjujemo, da je danes (v začetku leta 2019) v lovišču 5 košut, 3 teleta, 7 jelenov (3 jeleni v razredu 2-4 let, 3 jeleni v razredu 5-9 let in 1 jelen v razredu 10+ let), skupaj okoli 15 kosov jelenjadi. Ocenjujemo, da je danes (v začetku leta 2020) v lovišču 8 košut, 7 telet, 3 lanščaki-šilarji, 6 jelenov (2 jeleni v razredu 2-4 let, 3 jeleni v razredu 5-9 let in 1 jelen v razredu 10+ let), skupaj 24 kosov jelenjadi.

6.3.4 Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja z navadnim jelenom v lovišču ostaja nespremenjen. V lovišču želimo prisotnost 40-50 živali, kot je bilo ugotovljeno v štetjih že v letih 2004 in 2005, podobno tudi v letih 2011 in 2012. Navedeno število je (glede na vpliv jelenjadi in damjaka na gozdove) primerno ob pogoju, da bo primerno nizka tudi številčnost (gostota) (sub)populacije damjaka. Ohraniti želimo za tako številčnost zadostne prehranske razmere tako v poletnem, kot v zimskem obdobju.

6.3.5 Ukrepi in usmeritve

V lovišču naj se morebiten odstrel usmeri le na posamične živali na podpovprečni stopnji telesnega razvoja.

Poleg rednega spremljanja z opazovanji naj upravljavec lovišča, v kolikor je le mogoče, ugotavlja tudi vzroke morebitnega pogina. V mesecu juniju naj se na pasiščih organizira štetje jelenjadi. Pri organizaciji štetja naj se, zaradi primerljivosti s preteklim letom, upošteva čimbolj enake razmere kot v preteklem letu (čas opazovanja, lunino stanje ipd.).

Zaradi zagotavljanja genske pestrosti se lahko dodaja posamezne osebke jelenjadi v lovišče. Morebitno dodajanje jelenjadi mora potekati skladno z načrti, zakonodajo in drugimi predpisi. Odstrel se poveča za število pripeljanih osebkov, tako da se ohranja sestava (sub)populacije.

Preglednica 6.3.1: Analiza odvzema jelenjadi (LPN Brdo pri Kranju)

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%/spol	%/skupaj
teleta M	2	2	2			6	27,3	14,6
lanščaki						0	0,0	0,0
jeleni 2-4	6	2	3			11	50,0	26,8
jeleni 5-9	2	1		1	1	5	22,7	12,2
jeleni 10 +						0	0,0	0,0
skupaj JELENI	10	5	5	1	1	22	100,0	53,7
teleta Ž	3	1	2			6	31,6	14,6
junice	1	2	2			5	26,3	12,2
košute 2+	3	3	2			8	42,1	19,5
skupaj KOŠUTE	7	6	6	0	0	19	100,0	46,3
SKUPAJ odstrel in izgube	17	11	11	1	1	41		100,0
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom								
kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj		
načrt - skupaj	17	14	12	2	1	46		
odstrel in izgube / načrt			91,7	50,0	100,0	89,1		
delež JELENOV	58,8	45,5	45,5	100,0	100,0	53,7		
delež trofejnih jelenov 2+ in več	47,1	27,3	27,3	100,0	100,0	39,0		
delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	35,3	45,5	54,5	0,0	0,0	41,5		
Izgube								
kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%	
nenaravne izgube						0	0,0	
naravne izgube	1	1				2	100,0	
skupaj izgube	1	1	0	0	0	2	100,0	
% izgub	5,9	9,1	0,0	0,0	0,0	4,9		
čisti odstrel	16	10	11	1	1	39		
Vzroki izgub								
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%	
1 neznan	1	1				2	100,0	
2 bolezen						0	0,0	
3 krivolov						0	0,0	
4 cesta						0	0,0	
5 železnica						0	0,0	
6 zveri						0	0,0	
7 psi						0	0,0	
8 kosilnica						0	0,0	
9 garje						0	0,0	
10 poškodbe						0	0,0	
Telesne teže (biološka telesna teža)								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019			
teleta M	43,0	48,0	44,5					
indeks								
lanščaki								
indeks								
teleta Ž	43,7	44,0	38,0					
indeks								
junice		62,0	52,0					
indeks								
teleta M+Ž	43,4	46,7	41,3					
indeks								
Teža trofej jelenov (gr)								
Povprečna teža trofej / leto	2015	2016	2017	2018	2019			
jeleni 2-4	2367	3375	3567					
indeks								
jeleni 5-9	6350	2400		7950	4800			
indeks								
jeleni 10+								
indeks								

6.4 Jelen damjak (*Dama dama*)

6.4.1 Prostorski okvir obravnave

Prostorski okvir obravnave damjaka je LPN Brdo pri Kranju.

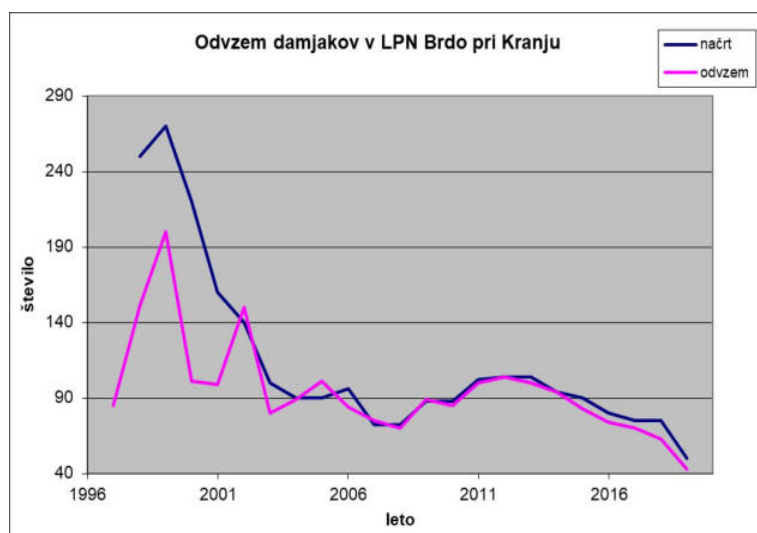
6.4.2 Analiza preteklega upravljanja za zadnjih pet let s poudarkom na zadnjem letu

Analiza upravljanja v letu 2019

V letu 2019 je bil načrt odvzema realiziran 86 %. Odvzetih je bilo 43 živali od načrtovanih 50. Izgub ni bilo ugotovljenih. Spolna sestava odvzema je obsegala 51 % jelenov in 49 % košut. Podrobna starostna sestava odvzema obsega 19 % telet-jelenčkov, 5 % jelenov 1+, 16 % jelenov 2-4 let, 9 % jelenov 5-8 let, 2 % jelenov v starosti 9+ let, 19 % telet košutic, 9 % junic in 21 % košut razreda 2+. Razmerje teleta:košute:jeleni znaša 37 %:30 %:33 %.

Analiza upravljanja v zadnjem petletnem obdobju

Odvzem damjakov je od leta 1998 do 2003 upadel od 150-200 živali na okoli 80-100 živali letnega odvzema. V obdobju zadnjih 14 let je odvzem nihal med 70 in 104 živalmi. Od leta 2012 je značilno upadanje odvzema od 104 živali v letu 2012 na 43 živali v letu 2019. V zadnjem petletnem obdobju je povprečno doseganje načrtov odvzema 90 %. Spolna sestava odvzema je bila 49 %:51 % v korist samic. S statističnim preizkusom (χ^2 -test) nismo odkrili značilnih razlik v spolnem razmerju med posameznimi leti. Delež mladih (mladiči in enoletne živali) je znašal 52 %, razlike med leti niso statistično značilne. Razmerje teleta:košute:jeleni je bilo 38 %:33 %:29 %, razlike med leti prav tako niso statistično značilne. Izgube so znašale v povprečju 5 %, v celotnem obdobju je bilo evidentiranih 15 živali, vzrok večinoma ni znan, nekaj izgub je verjetna posledica obstrelitve. Delež izgub se med posameznimi leti prvih štirih let petletnega obdobja pomembneje ne spreminja, v zadnjem letu (2019) izgub ni bilo ugotovljenih.

Od bioindikatorjev so na voljo telesne mase in mase rogovja po starostnih kategorijah. (Neprilagojene) srednje vrednosti telesnih mas posameznih starostnih kategorij so med posameznimi leti petletnega obdobja precej izravnane, večjih sprememb ni zaznati z izjemo enoletnih jelenov-lanščakov, pri katerih ugotavljamo naraščajoč trend. Prav tako ugotavljamo, da so bile v letu 2018 telesne mase vseh starostnih in spolnih kategorij mladih živali nekoliko višje kot v preteklih letih (kar bi bila lahko posledica obilnega obroda plodonosnega gozdnega drevja). Pri masi rogovja zaznavamo večja nihanja med leti pri vseh starostnih razredih jelenov, ki so najverjetneje rezultat okoljskih (vremenskih) spremenljivk, kot tudi različnih deležev jelenov različne starosti v istem starostnem razredu. Značilnejše upadanje mas rogovja v primerjavi z ostalimi leti pred in po letu 2013 je bilo v letu 2013. V tem letu je bilo veliko rogovij uplenjenih jelenov z odlomljenimi vejami, kar vpliva na nižjo raven mas rogovja. Po informacijah uslužbencev je bil vzrok tolikšnemu številu jelenov z odlomljenim rogovjem večinski odstrel samcev po obdobju parjenja (konkurenca med samci v času parjenja). Na nižjo maso rogovij v primerjavi s preteklimi pa je lahko vplivala tudi ostrina zime 2012/2013. V naslednjih letih so bile mase rogovja samcev ponovno na ravni preteklih let (pred letom 2013).

Z dodatnimi analizami telesnih mas (analiza kovariance) med dvema obdobjema, s katero smo želeli omiliti vpliv letne spremenljivosti vremenskih dejavnikov, pri večini starostnih in spolnih razredov nismo odkrili, da bi se njihove (prilagojene) srednje vrednosti med dvema obdobjema (2014-2016 in 2017-2019) značilno spremenile. Le pri teletih-košuticah smo odkrili, da so se njihove telesne mase v drugem obdobju značilno povečale. Z dodatnimi analizami mas rogovja smo odkrili, da so se (prilagojene) srednje vrednosti tako pri

jelenih razreda 2-4 let, kot tudi skupaj pri vseh jelenih razreda 2+ med dvema obdobjema značilno povečale. Vzrokov ne poznamo, lahko bi na povečanje vplivali zmanjšana gostota damjakov in navadne jelenjadi v lovišču, kot tudi obilen obrod plodonosnega gozdnega drevja v letu 2018.

Razlike v prilagojenih srednjih vrednostih telesnih mas damjakov med obdobji

	2014-2016 (T_p)	2017-2019 (T_p)	Razlike med obdobjema (F-test)
Teleta jelenčki	17,32	18,32	Značilnih razlik nismo odkrili
Teleta košutice	15,91	17,32	Značilne
Junice	27,65	27,13	Značilnih razlik nismo odkrili
Jeleni 2-4	49,13	50,13	Značilnih razlik nismo odkrili
Vsi jeleni 2 in večletni	52,02	50,91	Značilnih razlik nismo odkrili
Košute 2 in večletne	30,05	32,73	Značilnih razlik nismo odkrili

T_p – prilagojene srednje vrednosti telesnih mas

Razlike v prilagojenih srednjih vrednostih mas rogovja damjakov med obdobji

	2014-2016 (R_p)	2017-2019 (R_p)	Razlike med obdobjema (F-test)
Jeleni 2-4	1,189	1,492	Značilne
Vsi jeleni 2 in večletni	1,563	1,750	Značilne

R_p – prilagojene srednje vrednosti mas rogovja

6.4.3 Presoja stanja

Na osnovi telesnih mas živali in mas rogovja sklepamo, da bi se stanje v kakovosti (sub)populacije v zadnjih treh letih glede na preteklo triletno obdobje lahko izboljšalo. Pozitivni premiki v navedenih proučevanih parametrih so lahko povezani z manjšim številom (gostoto) tako damjakov kot tudi navadne jelenjadi v lovišču. Usklajenost (sub)populacije z okoljem bi morali presoditi tudi na osnovi stanja poškodovanosti gozdnega mladja oziroma stanja mlajših razvojnih faz gozda, vendar teh podatkov žal nimamo na razpolago. Na osnovi informacij uslužbencev posestva ugotavljamo, da so poškodbe gozda stalno prisotne, v zadnjih letih so se zmanjšale. Po informacijah uslužbencev je bila v zimi 2012/13 izvedena površinsko in prostorsko pravilno umeščena zimska sečnja, ki je pomembno prispevala k dopolnitvi zimske prehrane; posledično je bilo manj poškodb v gozdu – ki pa so še vedno prisotne. Ocenjujemo, da je spolna in starostna sestava (sub)populacije damjaka stabilna zaznavamo pa manjše število (starejših) jelenov kot v preteklih letih. Podobno menimo tudi za splošno zdravstveno stanje, saj poginov zaradi bolezni ne poznamo. Ocenjujemo, da je zaradi močnejših posegov v (sub)populacijo z odstrelom v zadnjih letih številčnost populacije v lovišču upadla. Na podlagi opažanj v začetku leta 2007 se je ocenjevalo, da je bilo v lovišču prisotnih okoli 80 živali. Ob zaključku leta 2009 se je število ocenjevalo na cca 120 živali (15 telet, 50 košut, 55 jelenov). Ob zaključku leta 2010 se število ocenjuje na cca 150 živali, ob zaključku leta 2011 na cca 120, ob zaključku leta 2012 pa na cca 100 živali. Ob koncu leta 2013 ocenjujemo številčnost na cca 110 živali (kar je tudi razlog razmerja 55 %:45 % v korist samic pri načrtovanem odvzemu za 2014. Ob koncu leta 2014 ocenjujemo številčnost na 110, spolno razmerje pa je po naši oceni 50 %:50 %. Podobno tudi koncem leta 2015 ocenjujemo številčnost na 110 živali, spolno razmerje pa na 50 %:50 %. Koncem leta 2016 ocenjujemo številčnost damjakov na manj kot 110 živali, spolno razmerje pa na 45:55 v korist samcev. Tudi koncem leta 2017 ocenjujemo številčnost populacije damjaka v lovišču na 110 živali, spolno razmerje pa 45:55 v korist samcev. Štetje damjakov koncem leta 2018 in v začetku leta 2019 ni prineslo nekih zanesljivih rezultatov, saj zaradi visokih temperatur in obilnega obroda plodonosnega gozdnega drevja (iz leta 2018) živali obiskujejo krmišča preko cele noči. Damjake se na krmiščih redno sledi, poraba sena in krmne pese je primerljiva s preteklimi leti. Ocenjujemo, da je v lovišču do 100 živali, razmerje med spoloma ocenjujemo na 45 %: 55 % v korist samcev. Štetje damjakov v letošnji (2019/2020) zimi ni bilo reprezentativno, obisk krmišč v popoldanskih urah je bil majhen. Travnate površine v lovišču so zaradi mile zime dostopne, posledice vetroloma še dodatno zadržujejo živali v gozdu, saj aktivno lupijo podrt drevesa (bor). Poraba krmne pese na krmiščih je dnevna, damjaki so na krmiščih na podlagi sledov prisotni. Populacijo damjakov ocenjujemo da do 110 živali. Ocenjujemo, da je razmerje med spoloma podobno kot preteklo leto.

6.4.4 Prilagojeni cilji

Cilj upravljanja z damjakom v lovišču se spremeni. Želimo, da se številčnost (sub)populacije damjaka v LPN ohrani na okoli 80-100 živali spomladanskega števila. Ohraniti želimo ugodne prehranske razmere, tako v poletnem kot v zimskem obdobju.

6.4.5 Ukrepi in usmeritve

Višina in sestava odvzema, dopustna odstopanja

Višina odvzema za leto 2020 znaša 56 živali, v starostni in spolni strukturi 18 % (10 živali) telet-jelenčkov, 5 % (3 živali) enoletnih jelenov šilarjev, 14 % (8 živali) jelenov v starosti 2-4 let, 9 % (5 živali) jelenov v starosti 5-8 let, 4 % (2 živali) jelenov 9+ let, 18 % (10 živali) telet-košutic, 11 % (6 živali) junic in 21 % (12 živali) košut v starosti 2+ let.

Dopustno odstopanje v višini odvzema je $\pm 15\%$ (od načrtovanega števila vseh kategorij skupaj). Načrtovanega odvzema v razredu dve in večletnih jelenov ni potrebno realizirati, ni ga pa zaželeno presežati. Načrtovani odvzem jelenov starostnega razreda 5-8 let se lahko nadomesti z odvzemom mladih 2-4 letnih ali starih jelenov 9+. Pri košutah je dovoljeno odstopanje do $+ - 15\%$, pri teletih in enoletnih osebkih pa do $+ - 30\%$ od načrtovanega števila odvzema. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem do 5 živali, dopustno odstopanje $+ - 15\%$ pomeni 1 žival, dopustno odstopanje $+ - 30\%$ pa 2 živali. V primeru, da je v posameznem starostnem razredu načrtovan odvzem 5-10 živali, dopustno odstopanje $+ - 15\%$ pomeni 2 živali, dopustno odstopanje $+ - 30\%$ pa 3 živali. Pri načrtovanem odvzemu 11 in več živali se dopustna odstopanja zaokroži na najbližjo celo vrednost.

Druge usmeritve

Odstrel telet in košut naj se prične takoj, ko lovna doba to omogoča, z mirovanjem v času ruha. Pretežni del odstrela košut in telet naj se po možnosti opravi do 31. novembra.

Poleg rednega spremljanja z opazovanji naj upravljavec lovišča, v kolikor je le mogoče, ugotavlja tudi vzroke morebitnega pogina. V zimskem času na krmiščih in (ali) poleti na pasiščih naj se organizira štetje damjakov. Pri organizaciji štetja naj se, zaradi primerljivosti s preteklim letom, upošteva čim bolj enake razmere kot v preteklem letu (čas opazovanja, višina snega, lunino stanje ipd.).

V realizacijo načrta odvzema se poleg odstrela štejejo vse dokumentirane izgube (evidenčna knjiga odstrela in izgub). Telesne mase damjakov naj se (poleg prodajnih mas) ugotavljajo tudi kot biološke telesne mase (iztrebljeno z glavo in nogami).

Zaradi zagotavljanja genske pestrosti in stabilnosti (sub)populacije se lahko nadaljuje z dodajanjem posameznih osebkov damjakov v lovišče. Morebitno dodajanje damjakov mora potekati skladno z načrti, zakonodajo in drugimi predpisi. Odstrel damjakov v LPN se poveča za število pripeljanih osebkov, tako da se ohranja struktura populacije.

Morebitna odstopanja od načrta odvzema in druge nepravilnosti se bodo upoštevale pri izdelavi letnega načrta za leto 2021.

Preglednica 6.4.1: Analiza odvzema damjaka (LPN Brdo pri Kranju)

Odstrel in izgube								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%/spol	%/skupaj
teleta M	16	14	14	13	8	65	40,1	19,5
lanščaki	4	4	4	4	2	18	11,1	5,4
jeleni 2-4	12	11	11	6	7	47	29,0	14,1
jeleni 5-8	7	6	5	6	4	28	17,3	8,4
jeleni 9 +	1		1	1	1	4	2,5	1,2
skupaj JELENI	40	35	35	30	22	162	100,0	48,6
teleta Ž	15	13	13	12	8	61	35,7	18,3
junice	8	7	6	5	4	30	17,5	9,0
košute 2+	20	19	16	16	9	80	46,8	24,0
skupaj KOŠUTE	43	39	35	33	21	171	100,0	51,4
SKUPAJ odstrel in izgube	83	74	70	63	43	333		100,0
Odstrel in izgube v primerjavi z načrtom								
kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj		
načrt - skupaj	90	80	75	75	50	370		
odstrel in izgube / načrt	92,2	92,5	93,3	84,0	86,0	90,0		
delež JELENOV	48,2	47,3	50,0	47,6	51,2	48,6		
delež trofejnih jelenov 2+ in več	24,1	23,0	24,3	20,6	27,9	23,7		
delež mladih (mladiči, enoletni) ne glede na spol	51,8	51,4	52,9	54,0	51,2	52,3		
Izgube								
kategorija / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%	
nenaravne izgube						0	0,0	
naravne izgube	4	2	4	5		15	100,0	
skupaj izgube	4	2	4	5	0	15	100,0	
% izgub	4,8	2,7	5,7	7,9	0,0	4,5		
čisti odstrel	79	72	66	58	43	318		
Vzroki izgub								
vzrok / leto	2015	2016	2017	2018	2019	skupaj	%	
1 neznan	4	2	4	4		14	93,3	
2 bolezen						0	0,0	
3 krivolov						0	0,0	
4 cesta						0	0,0	
5 železnica						0	0,0	
6 zveri						0	0,0	
7 psi						0	0,0	
8 kosilnica						0	0,0	
9 garje						0	0,0	
10 poškodbe				1		1	6,7	
Telesne teže (biološka telesna teža)								
Starostna in spolna kategorija/leto	2015	2016	2017	2018	2019			
teleta M	17,5	19,4	17,7	19,5	17,4			
indeks	100	111	101	111	99			
lanščaki	31,5	32,5	36,0	36,3	38,0			
indeks	100	103	114	115	121			
teleta Ž	17,0	16,3	16,2	18,2	17,4			
indeks	100	96	95	107	102			
junice	27,8	28,7	27,0	28,4	27,0			
indeks	100	103	97	102	97			
teleta M+Ž	17,3	17,9	17,0	18,9	17,4			
indeks	100	104	99	109	101			
Teža trofej jelenov (gr)								
Povprečna teža trofej / leto	2015	2016	2017	2018	2019			
jeleni 2-4	1288	1326	1546	1354	1353			
indeks	100	103	120	105	105			
jeleni 5-8	2000	2395	2350	2096	2220			
indeks	100	120	118	105	111			
jeleni 9+			2650	1620				
indeks	#DEL/0!	#DEL/0!	#DEL/0!	#DEL/0!	#DEL/0!			

6.5 Muflon (*Ovis ammon musimon*)

Za popestritev lovišča in lovno ponudbo je bil v letu 2003/04 v lovišče pripeljan muflon. Tudi v letu 2006 so bile dodane 3 živali. Število je ob koncu leta 2006 znašalo 5 živali. V letu 2007 so bile pripeljane (dodane) 4 živali (2 ovci in 2 jagnjeti), tako da je bilo v letu 2007 prisotnih 9 živali (3 ovni in 6 ovc). V letih 2009 in 2010 ni bilo pripeljanih novih živali. Stanje muflonov konec leta 2009 se je ocenjevalo na 16 živali (5 ovnov in 11 ovc). Stanje konec leta 2010 se je ocenjevalo na 12 živali, stanje konec leta 2011 pa le še na nekaj živali (do 4). Ob koncu leta 2013 je bil v lovišču najverjetneje le še 1 (en) muflon. Verjetno je bil v lovišču v začetku leta 2014 še 1 muflon 4+. Od poletja 2014 v lovišču ni bil opažen noben muflon, niti ni bilo najdenih ostankov poginjenih živali.

Odvzem v letu 2006 je znašal 5 živali in sicer 3 ovni v starosti 2-6 let, in 2 ovci v starosti 2+. Realizacija je bila dosežena z odstrelom 3 živali in ugotovljenimi izgubami 2 živali. Vzrok izgub ni znan. V letu 2007 ni bilo uplenjenih muflonov. V letu 2008 je bila ugotovljena izguba 1 živali (oven razreda 2-6 let). V letu 2009 je bil uplenjen 1 oven razreda 2-6 let. V letu 2010 je bilo iz lovišča odvzetih 6 živali od tega 1 jagnje, 1 oven razreda 1+, 2 ovna razreda 2-6 let, 1 jagnjica in ena ovca razreda 2+. Odstreljen je bil le 1 oven razreda 2-6 let, ostalo so bile ugotovljene izgube zaradi bolezni (metljivost). V letu 2011 je bilo iz lovišča odvzetih 6 živali (vse so bile izgube iz neznanega vzroka) in sicer 2 ovna 2-6 let in 4 ovce razreda 2+. V naslednjih letih (2012-2017) ni bil odvzet noben muflon.

Morebitno dodajanje muflonov v LPN mora potekati skladno z načrti, zakonodajo in drugimi predpisi.

Upravljanje z muflonom je v lovišču že nekaj let problematično. Prisotna je metljivost osebkov in posledični pogin. Mufloni se zadržujejo predvsem v vlažnejših (mokrejših) delih kompleksa Brdo, sredstva proti notranjim zajedalcem ne pomagajo, saj jih ni mogoče dozirati za vsak osebek posebej. Zaradi poginov so mufloni izginili iz lovišča. **Dodajanje novih osebkov ni smiselno, prav tako ne odstrel.** Upravlavec lovišča muflonov ne namerava doseljevati.

6.6 Divjad ostalih vrst

V lovišču so se v letu 2012 pojavili divji prašiči, iz sosednjega lovišča so si dostop izkopali pod ograjo. Uplenjeni sta bili 2 živali in sicer mladič ženskega spola in svinja v starosti 2 let. Dve živali (mladiča moškega spola) sta bili uplenjeni tudi v letu 2013, ena žival (lanščakinja) pa tudi v letu 2015. V letu 2016 ni bilo uplenjenih živali, ponovno so bili divji prašiči uplenjeni leta 2017, tri živali od tega 2 mladiča moškega spola (ozimca) in 1 lanščakinja. Dva divja prašiča (mladič moškega spola-ozimec in lanščak) sta bila uplenjena tudi v letu 2019. Divji prašiči v lovišču kot tudi v parkovnem delu posestva niso zaželeni, v lovišče prehajajo v poletnem času (koruza na okoliških njivah), potem pa ne več. **Upošteva se zakonske in podzakonske predpise se odstreljuje vse živali vrste divji prašič, ne glede na spol in starost.**

V lovišču so od divjadi prisotne še naslednje vrste: lisica, jazbec, kuna zlatica, kuna belica, raca mlakarica, sraka, šoja in siva vrana. Med naštetimi vrstami sta bila v letu 2010 uplenjeni dve lisici. V letu 2011 so bile odvzete 3 lisice (1 odstrel, 2 izgubi-neznan vzrok). V letu 2012 je bil uplenjen 1 jazbec. V letu 2013 je bila odvzeta 1 lisica (izguba-neznan vzrok). V letu 2014 sta bili uplenjeni 2 lisici (1 samec, 1 samica). V letu 2015 sta bili uplenjeni 2 lisici (1 samec, 1 samica), ugotovljena pa je bila tudi izguba 1 jazbeca (1 samec – neznan vzrok). V letu 2016 sta bili uplenjeni dve lisici (1 samec, 1 samica), ugotovljena pa je bila tudi izguba 1 lisice (samec) neznanega vzroka. V letu 2017 so bile uplenjene 3 lisice, 1 samec in 2 samici. V letu 2018 so bile uplenjene 4 lisice (2 samca, 2 samici). V letu 2019 sta bili uplenjeni 2 lisici (2 samca).

Za navedene živalske vrste je značilno, da lahko prehajajo skozi ograjo, zato so del širših populacij. **V letu 2020 načrtujemo odvzem 4 lisic (2 samca, 2 samici), načrta pa ni potrebno realizirati. Živali drugih vrst naj se lovi (odstreljuje) le v primeru bolezni, oslabelosti, poškodovanosti ipd.**

Kranj, Bled, 2020

Sestavila:

Miran Hafner, spec., univ. dipl. inž. gozd.

Višji sodelavec I

Odsek za načrtovanje razvoja gozdov na OE Kranj

Blaž Černe, univ. dipl. inž. gozd.

Višji sodelavec I

Odsek za načrtovanje razvoja gozdov na OE Bled

Mag. Janez Logar, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja ZGS OE Kranj

Andrej Avsenek, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja ZGS OE Bled

Priloga 1: Lokacije, na katerih je dovoljeno krmljenje divjadi v letu 2020

Na krmiščih, ki so namenjena krmljenju muflonov, pa nanje prihaja tudi jelenjad, je dovoljeno krmljenje obeh navedenih vrst. Privabljalo krmljenje z namenom ogledovanja medvedov se v Gorenjskem LUO ne izvaja in ni dovoljeno.

1. Seznam krmišč za parkljasto divjad v letu 2020

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
1	Begunjščica	Begunje	1533/1	Javorji	Muflon	Zimsko
2	Begunjščica	Begunje	1249/1	Vrata	Muflon	Zimsko
3	Begunjščica	Begunje	1249/1	Logar	Muflon	Zimsko
4	Begunjščica	Begunje	1549	Luže	Muflon	Zimsko
5	Begunjščica	Srednja vas	15	Seče	Muflon	Zimsko
6	Begunjščica	Otok	417	Nad Bogat. travnikom	Divji prašič	Privab.
7	Begunjščica	Srednja vas	283	Pod Košivnekom	Divji prašič	Privab.
8	Begunjščica	Srednja vas	594	Lisičje luknje	Divji prašič	Privab.
9	Begunjščica	Otok	374	Na smrekah	Divji prašič	Privab.
10	Begunjščica	Otok	409/1	Na stanu	Divji prašič	Privab.
11	Begunjščica	Begunje	1778	Pizdnek	Divji prašič	Privab.
12	Begunjščica	Otok	866/1	Pod smetiščem	Divji prašič	Privab.
13	Begunjščica	Begunje	1723	Preska	Divji prašič	Privab.
14	Begunjščica	Srednja vas	605	Košivnek	Divji prašič	Privab.
15	Begunjščica	Begunje	1248	Gradišče	Muflon	Privab.
16	Begunjščica	Srednja vas	21	Tomažinova Dobrča	Muflon	Privab.
17	Begunjščica	Begunje	1597	Pod Pasjimi pečmi	Muflon	Privab.
18	Begunjščica	Mošnje	1734	Nad Tunelom	Navadni jelen	Privab.
19	Begunjščica	Begunje	1428/1	Kosorepovec	Navadni jelen	Privab.
20	Begunjščica	Peračica	212	Požgan rob	Divji prašič	Prepreč.
21	Bled	Bohinjska Bela	693	Vodice-Jaka	Muflon	Zimsko
22	Bled	Poljšica	320/8	Pod Gačami	Muflon	Zimsko
23	Bled	Poljšica	283/5	Ravnice	Muflon	Zimsko
24	Bled	Poljšica	286/35	Solzno	Muflon	Zimsko
25	Bled	Bohinjska Bela	308/1	Zg. Belsko polje	Muflon	Zimsko
26	Bled	Bohinjska Bela	256/3	Pod Solznim	Muflon	Zimsko
27	Bled	Blejska Dobrava	89	Vrše	Navadni jelen	Zimsko
28	Bled	Spodnje Gorje	590	Spodnje Poljane	Navadni jelen	Zimsko
29	Bled	Bohinjska bela	676/1	Pod Galetovcem	Navadni jelen	Zimsko
30	Bled	Rečica	464/52	Zaka	Muflon	Privab.
31	Bled	Bohinjska Bela	224/3	Žampovec	Muflon	Privab.
32	Bled	Bohinjska Bela	645	Hramc	Navadni jelen	Privab.
33	Bled	Bohinjska Bela	875/2	Bevčeva skleda	Navadni jelen	Privab.
34	Bled	Nomenj	673/2	Soteska	Navadni jelen	Privab.
35	Bled	Spodnje Gorje	590	Boršt-vrh	Navadni jelen	Privab.
36	Bled	Blejska Dobrava	100	Jempršce	Navadni jelen	Privab.
37	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	1366	Dobrava-Ledince	Muflon	Zimsko
38	Boh. Bistrica	Nemški rovt	175/1	Strme-Frtunčev rovt	Navadni jelen	Zimsko
39	Boh. Bistrica	Nemški rovt	119/1	Lome	Navadni jelen	Zimsko

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
40	Boh. Bistrica	Nemški rovt	311/2	Rečevnica	Navadni jelen	Zimsko
41	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	767/1	Srnjakova dolina	Navadni jelen	Zimsko
42	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	1437	Za Malim vrhom	Divji prašič	Privab.
43	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	1438/3	Bisagarjev rovt	Divji prašič	Privab.
44	Boh. Bistrica	Nemški rovt	339/1	Pod Čavželjnem	Navadni jelen	Privab.
45	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	1423/45 3	Črti	Navadni jelen	Privab.
46	Boh. Bistrica	Savica	1249/2	Podluknjo	Navadni jelen	Privab.
47	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	1437	Za Malim vrhom	Navadni jelen	Privab.
48	Boh. Bistrica	Nemški rovt	159	Zabregarjev rovt - Strme	Navadni jelen	Privab.
49	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	770	Dolinarjev rovt	Navadni jelen	Privab.
50	Boh. Bistrica	Nemški rovt	217	Na požarju	Navadni jelen	Privab.
51	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	1297	Na Vandrovčemu	Navadni jelen	Privab.
52	Boh. Bistrica	Savica	691	Šokličov rovt	Navadni jelen	Privab.
53	Boh. Bistrica	Savica	792	Za Apnom	Navadni jelen	Privab.
54	Boh. Bistrica	Nemški rovt	309	Med Rečevnico	Navadni jelen	Privab.
55	Boh. Bistrica	Savica	1249/1	Šumijevka	Navadni jelen	Privab.
56	Dobrča	Bistrica	317/1	V Peskih K-16	Muflon	Zimsko
57	Dobrča	Zvirče	287	Dov	Divji prašič	Privab.
58	Dobrča	Zvirče	334	Matjažev rob	Divji prašič	Privab.
59	Dobrča	Ljubno	1044	Miklova mačva	Divji prašič	Privab.
60	Dobrča	Kovor	734	Strašnik	Divji prašič	Privab.
61	Dobrča	Ljubno	785	Veliko Brdo	Divji prašič	Privab.
62	Dobrča	Peračica	30	Dolge njive	Divji prašič	Privab.
63	Dobrča	Podbrezje	1566	Jelenova glava	Divji prašič	Privab.
64	Dobrča	Kovor	636/1	Bankova gmajna	Divji prašič	Privab.
65	Dobrča	Bistrica	358	Za jamo	Muflon	Privab.
66	Dobrča	Bistrica	321	Stovc	Muflon	Privab.
67	Dobrča	Bistrica	492	Mala Dela	Muflon	Privab.
68	Dobrča	Bistrica	439/1	Nad lovsko kočo	Navadni jelen	Privab.
69	Dobrča	Leše	774	Vodice	Navadni jelen	Privab.
70	Dobrča	Podbrezje	310	Za Bistrico	Navadni jelen	Privab.
71	Dobrova	Dobrova	977/93	Ječniki	Divji prašič	Privab.
72	Dobrova	Babna gora	2353	Kladniki	Divji prašič	Privab.
73	Dobrova	Šujica	2091	Pod Katarino	Divji prašič	Privab.
74	Dobrova	Babna gora	1777	V Bezenic	Divji prašič	Privab.
75	Dobrova	Babna gora	581	Rujava prst	Divji prašič	Privab.
76	Dobrova	Šujica	2052/1	Silovci	Divji prašič	Privab.
77	Dobrova	Babna gora	376	Velk grabn	Divji prašič	Privab.
78	Dobrova	Babna gora	1167	Bezenica v grabnu	Divji prašič	Privab.
79	Dobrova	Babna gora	2271	Črn grabn	Divji prašič	Privab.
80	Dobrova	Dobrova	695	Pod Sojerjem	Divji prašič	Privab.
81	Dobrova	Dobrova	977/79	Vrhe-herkules	Divji prašič	Privab.
82	Dobrova	Dobrova	1120/1	Vrhe	Divji prašič	Privab.
83	Dovje	Dovje	683/28	Za Dovjem	Navadni jelen	Zimsko
84	Dovje	Dovje	670	Seduca	Navadni jelen	Zimsko

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
85	Dovje	Dovje	640	Železnikov rovt	Navadni jelen	Zimsko
86	Dovje	Dovje	472/1	Gozdaci	Navadni jelen	Privab.
87	Dovje	Dovje	1166	Jencново	Navadni jelen	Privab.
88	Dovje	Dovje	650/149	Peski	Navadni jelen	Privab.
89	Dovje	Dovje	598	Potokarjev rovt	Navadni jelen	Privab.
90	Dovje	Dovje	385	Rupe	Navadni jelen	Privab.
91	Dovje	Dovje	670	Seduca	Navadni jelen	Privab.
92	Dovje	Dovje	249/2	Ledine	Navadni jelen	Privab.
93	Dovje	Dovje	376	Kraji	Navadni jelen	Privab.
94	Dovje	Dovje	490/6	Belo polje nad prežo	Navadni jelen	Privab.
95	Dovje	Dovje	1104	Bele	Navadni jelen	Privab.
96	Horjul	Vrzenec	1464/2	Kapa	Divji prašič	Privab.
97	Horjul	Zaklanec	1409/25	Kladniki	Divji prašič	Privab.
98	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	1186/1	Mihčev rovt	Navadni jelen	Zimsko
99	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	1185/4	Ricman	Navadni jelen	Zimsko
100	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	884/2	Vršana	Navadni jelen	Zimsko
101	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	1189/52	Baba	Navadni jelen	Zimsko
102	Jelovica-Ribno	Lancovo	947/3	Pižev rovt	Navadni jelen	Zimsko
103	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	1053/2	Kupljenik	Navadni jelen	Zimsko
104	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	703	Talež	Navadni jelen	Zimsko
105	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	444	Selski kraj	Navadni jelen	Zimsko
106	Jelovica-Ribno	Lancovo	590	Dobrava	Navadni jelen	Zimsko
107	Jelovica-Ribno	Lancovo	1508/2	Ažmanov rovt	Navadni jelen	Zimsko
108	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	884/2	Lenčkov rovt	Navadni jelen	Privab.
109	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	1555/1	Ribenska planina	Navadni jelen	Privab.
110	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	444	Spodnji log	Navadni jelen	Privab.
111	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	1205	Strmec	Navadni jelen	Privab.
112	Jelovica-Ribno	Selo pri Bledu	378/2	Zabriše	Navadni jelen	Privab.
113	Jelovica-Ribno	Lancovo	1579/11 8	Leška planina	Navadni jelen	Privab.
114	Jelovica-Ribno	Ribno	1342/25	Pod Lesarjem	Navadni jelen	Privab.
115	Jelovica-Ribno	Ribno	1263	Sotočje	Navadni jelen	Privab.
116	Jelovica-Ribno	Kamna Gorica	292	Hotinj	Navadni jelen	Privab.
117	Jelovica-Ribno	Lancovo	589	Vošče	Navadni jelen	Privab.
118	Jesenice	Hrušica	399/1	Hruščanska plannina	Divji prašič	Privab.
119	Jesenice	Potoki	208	Olipova planina	Navadni jelen	Privab.
120	Jesenice	Plavški rovt	148	Martinčev rovt	Navadni jelen	Privab.
121	Jesenice	Hrušica	385	Tondlnov rovt	Navadni jelen	Privab.
122	Jesenice	Plavški rovt	169	Zakošič	Navadni jelen	Privab.
123	Jesenice	Javorniški rovt	299/1	Kvadnikov polje	Navadni jelen	Privab.
124	Jesenice	Koroška Bela	597/12	Mavro	Navadni jelen	Privab.
125	Jesenice	Prihodi	400/2	Kopišarjev rovt	Navadni jelen	Privab.
126	Jesenice	Prihodi	422	Razingarjev rovt	Navadni jelen	Privab.
127	Jezersko	Zgornje Jezersko	70/2	Podršnik	Navadni jelen	Zimsko
128	Jezersko	Zgornje Jezersko	212/3	Plato	Divji prašič	Privab.
129	Jezersko	Zgornje Jezersko	432/1	Mlinarjevo sedlo	Divji prašič	Privab.

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
130	Jošt-Kranj	Nemilje	1018/2	Mislove	Muflon	Zimsko
131	Jošt-Kranj	Nemilje	486	Pod Belo pečjo	Muflon	Zimsko
132	Jošt-Kranj	Nemilje	84	Razor-Jelovica	Muflon	Zimsko
133	Jošt-Kranj	Bitnje	871	Hudič. Skalca o. HD	Divji prašič	Privab.
134	Jošt-Kranj	Bitnje	861	Hudič.-Planica o. HA	Divji prašič	Privab.
135	Jošt-Kranj	Bitnje	921	Hudič. Planica o. ŠA	Divji prašič	Privab.
136	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	672/34	Za Rovnikom o. HD	Divji prašič	Privab.
137	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	882/223	Za Joštom o. BJ	Divji prašič	Privab.
138	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	882/219	Za Joštom o. HA	Divji prašič	Privab.
139	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	823	Za Joštom o. HM	Divji prašič	Privab.
140	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	574	Za Savo o. BM	Divji prašič	Privab.
141	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	635/2	Za Savo o. K.G	Divji prašič	Privab.
142	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	687	Pod Rovnikom o.HM	Divji prašič	Privab.
143	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	882/42	Smoleva Š.A	Divji prašič	Privab.
144	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	672/20	Za Rovnikom KI	Divji prašič	Privab.
145	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	887/31	Velika Besnica o. BM	Divji prašič	Privab.
146	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	882/93	Nad Toplarco	Divji prašič	Privab.
147	Jošt-Kranj	Nemilje	144	Peski Lotrič DK	Muflon	Privab.
148	Jošt-Kranj	Nemilje	57	Jelovica-Lom o. BM	Muflon	Privab.
149	Jošt-Kranj	Nemilje	87	Jelovica-Lom o. P.D	Muflon	Privab.
150	Jošt-Kranj	Nemilje	95	Jelovica Kosovca IP	Muflon	Privab.
151	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	887/109	Bukovec o.BM	Navadni jelen	Privab.
152	Jošt-Kranj	Planica	803	Čepulje-Dobretoz koz.	Navadni jelen	Privab.
153	Jošt-Kranj	Pševo	475	Bergle-Olbk	Navadni jelen	Privab.
154	Jošt-Kranj	Pševo	554	Žanova uta	Navadni jelen	Privab.
155	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	887/115	Mrzla dolina ŠM	Navadni jelen	Privab.
156	Jošt-Kranj	Lancovo	1579/1	Brenkušev čebelnjak	Navadni jelen	Privab.
157	Jošt-Kranj	Nemilje	16	Jel. Gregorjevec o. ŠA	Navadni jelen	Privab.
158	Jošt-Kranj	Lancovo	1579/1	Mošenjska planina	Navadni jelen	Privab.
159	Jošt-Kranj	Bitnje	1061	Tri pota	Divji prašič	Prepreč.
160	Jošt-Kranj	Zgornja Besnica	887/40	Prsel	Divji prašič	Prepreč.
161	Komenda	Klanec	622	Polšnik	Divji prašič	Privab.
162	Komenda	Šenturška gora	1663	Viševca	Divji prašič	Privab.
163	Komenda	Šenturška gora	1772	Potoki - par. št. 1772	Divji prašič	Privab.
164	Komenda	Zalog	1007	Potoki - par. št. 1007	Divji prašič	Privab.
165	Komenda	Suhadole	639	Romašija	Divji prašič	Privab.
166	Komenda	Zalog	1054	Potoki - par. št. 1054	Divji prašič	Privab.
167	Komenda	Suhadole	323	Za jelšami	Divji prašič	Privab.
168	Kranjska gora	Gozd	437/8	Hladnik Mala peč	Navadni jelen	Zimsko
169	Kranjska gora	Gozd	437/16	Hladnik-Trata	Navadni jelen	Zimsko
170	Kranjska gora	Gozd	454/1	Jeriče	Navadni jelen	Zimsko
171	Kranjska gora	Gozd	374/8	Tratce	Navadni jelen	Zimsko
172	Kranjska gora	Gozd	508/5	Lešnikov klanec	Navadni jelen	Zimsko
173	Kranjska gora	Kranjska gora	651/1	Galerše	Navadni jelen	Zimsko
174	Kranjska gora	Kranjska gora	672	Patlevcav brvog	Navadni jelen	Zimsko
175	Kranjska gora	Kranjska gora	681/1	Stan	Navadni jelen	Zimsko

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
176	Kranjska gora	Rateče	1194	Mežikov brda	Navadni jelen	Zimsko
177	Kranjska gora	Podkoren	760/2	Ravenca	Navadni jelen	Zimsko
178	Kranjska gora	Gozd	455/1	Štenge	Navadni jelen	Zimsko
179	Kranjska gora	Gozd	454/57	Jeriči	Navadni jelen	Privab.
180	Kranjska gora	Gozd	259/2	Studenci	Navadni jelen	Privab.
181	Kranjska gora	Kranjska gora	613	Vančarjeva jama	Navadni jelen	Privab.
182	Križna gora	Pevno	618	Medvedovec	Divji prašič	Privab.
183	Kropa	Češnjica	1469	Brezovica	Muflon	Zimsko
184	Kropa	Češnjica	1433	Brezov graben	Muflon	Zimsko
185	Kropa	Češnjica	920/1	Grabna-Rovte	Muflon	Zimsko
186	Kropa	Češnjica	1842	Mali vrh	Muflon	Zimsko
187	Kropa	Češnjica pri Kropi	777	Dole pod Poljšico	Divji prašič	Privab.
188	Kropa	Češnjica pri Kropi	1894/1	Murkovci-Rovte	Divji prašič	Privab.
189	Kropa	Lancovo	1579/1	Jelovica odd. 7	Navadni jelen	Privab.
190	Kropa	Lancovo	1579/1	Jelovica odd. 21	Navadni jelen	Privab.
191	Kropa	Lancovo	1579/84	Jelovica gredel	Navadni jelen	Privab.
192	Kropa	Lancovo	1579/1	Jelovica odd. 22	Navadni jelen	Privab.
193	Kropa	Kamna Gorica	330	Hotin	Navadni jelen	Privab.
194	Krvavec	Zgornji Brnik	1269	Poline herkul	Divji prašič	Privab.
195	LPN Kozorog	Lom pod Storžičem	630/1	Plana	Navadni jelen	Zimsko
196	LPN Kozorog	Lom pod Storžičem	631	Medvodje	Navadni jelen	Zimsko
197	LPN Kozorog	Kokra	322/1	Brežnikovo	Navadni jelen	Zimsko
198	LPN Kozorog	Spodnje Jezersko	337/2	Robci	Navadni jelen	Zimsko
199	LPN Kozorog	Spodnje Jezersko	381/2	Zavrata (Ograd)	Navadni jelen	Zimsko
200	LPN Kozorog	Podvolovjek	358/3	Bukovc	Divji prašič	Privab.
201	LPN Kozorog	Doslovče	1543/2	Planina Žaga	Divji prašič	Privab.
202	LPN Kozorog	Doslovče	1667/1	Smokuška planina	Divji prašič	Privab.
203	LPN Kozorog	Grad	538/10	Strmol	Divji prašič	Privab.
204	LPN Kozorog	Podveža	17	Vavdnovo	Divji prašič	Privab.
205	LPN Kozorog	Pšata	87/1	Vrhe	Divji prašič	Privab.
206	LPN Kozorog	Grad	437	Vrtiček	Divji prašič	Privab.
207	LPN Kozorog	Kokra	28	Zapečnikova plan	Divji prašič	Privab.
208	LPN Kozorog	Velesovo	324	Olševsek	Divji prašič	Privab.
209	LPN Kozorog	Šenturška gora	1739	Pod Šentursko goru	Divji prašič	Privab.
210	LPN Kozorog	Podveža	417/1	Bela	Muflon	Privab.
211	LPN Kozorog	Županje njive	873/174	Zagradišče	Muflon	Privab.
212	LPN Kozorog	Šenturška gora	1218/52	Jagošci	Muflon	Privab.
213	LPN Kozorog	Županje njive	836/2	Jermanca	Muflon	Privab.
214	LPN Kozorog	Kokra	641	Krems	Muflon	Privab.
215	LPN Kozorog	Podljubelj	80/1	Potočnikov jarek	Muflon	Privab.
216	LPN Kozorog	Županje njive	873/128	Široki žleb	Muflon	Privab.
217	LPN Kozorog	Županje njive	873/174	Javorje	Muflon	Privab.
218	LPN Kozorog	Babni vrt	93/31	Povlje	Muflon	Privab.
219	LPN Kozorog	Županje njive	873/152	Lepi kamen	Muflon	Privab.
220	LPN Kozorog	Županje njive	873/136	Brsniki	Muflon	Privab.
221	LPN Kozorog	Županje njive	873/174	Pr vagončku	Muflon	Privab.

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
222	LPN Kozorog	Županje njive	873/174	Za mušo	Muflon	Privab.
223	LPN Kozorog	Županje njive	873/174	Sivnek	Muflon	Privab.
224	LPN Kozorog	Bela	140	Mače	Muflon	Privab.
225	LPN Kozorog	Županje njive	873/88	Bučen rob	Muflon	Privab.
226	LPN Kozorog	Solčava	664	Bevska pustota	Navadni jelen	Privab.
227	LPN Kozorog	Lom pod Storžičem	630/2	Dovžanka	Navadni jelen	Privab.
228	LPN Kozorog	Lom pod Storžičem	599/1	Planina Dovžanka	Navadni jelen	Privab.
229	LPN Kozorog	Solčava	804/3	Knezov pungrat	Navadni jelen	Privab.
230	LPN Kozorog	Lom pod Storžičem	695/20	Kušpergar	Navadni jelen	Privab.
231	LPN Kozorog	Podljubelj	428	Matizovec	Navadni jelen	Privab.
232	LPN Kozorog	Kokra	102/2	Mežnar	Navadni jelen	Privab.
233	LPN Kozorog	Solčava	715	Opresnik	Navadni jelen	Privab.
234	LPN Kozorog	Solčava	883/11	Pri treh sestrah	Navadni jelen	Privab.
235	LPN Kozorog	Kokra	552	Celarjevo	Navadni jelen	Privab.
236	LPN Kozorog	Tupaliče	797/67	Možjanca	Navadni jelen	Privab.
237	LPN Kozorog	Podljubelj	92/1	Beli potok	Navadni jelen	Privab.
238	LPN Kozorog	Podljubelj	413/8	Kofce	Navadni jelen	Privab.
239	LPN Kozorog	Kokra	54	Prodan	Navadni jelen	Privab.
240	LPN Kozorog	Podveža	193/1	Pavč	Navadni jelen	Privab.
241	LPN Kozorog	Črna	774/1	Za ušivcem	Navadni jelen	Privab.
242	LPN Kozorog	Podljubelj	43473	Ljubelj	Navadni jelen	Privab.
243	LPN Kozorog	Lom pod Storžičem	631	Konjski rob	Navadni jelen	Privab.
244	LPN Kozorog	Lom pod Storžičem	653	Vetrih	Navadni jelen	Privab.
245	LPN Kozorog	Lom pod Storžičem	459/1	Tičova planina	Navadni jelen	Privab.
246	LPN Kozorog	Lom pod Storžičem	580	Gabrčov rot	Navadni jelen	Privab.
247	Medvode	Studenčice	854/5	Bele Trave	Divji prašič	Privab.
248	Medvode	Studenčice	242/47	Breznik	Divji prašič	Privab.
249	Medvode	Topol	281	Dobje- Ruštovc	Divji prašič	Privab.
250	Medvode	Topol	565/2	Kladje-goljek	Divji prašič	Privab.
251	Medvode	Studenčice	293	Opale	Divji prašič	Privab.
252	Mengeš	Mengeš	2717	Debeli vrh	Divji prašič	Privab.
253	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	758	Mrzli potok	Navadni jelen	Zimsko
254	Nom.-Gorjuše	Nomenj	681/1	Podkorita	Navadni jelen	Zimsko
255	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	982/1	Pod Plešo	Navadni jelen	Zimsko
256	Nom.-Gorjuše	Nomenj	640/140	Zavazi	Navadni jelen	Zimsko
257	Nom.-Gorjuše	Nomenj	680/1	Bitenjska planina	Navadni jelen	Privab.
258	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	1486	Grabnarjev rot	Navadni jelen	Privab.
259	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	1493	Kocjanov vom	Navadni jelen	Privab.
260	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	971	Pod Jeličnik	Navadni jelen	Privab.
261	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	1469	Potok	Navadni jelen	Privab.
262	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	1061/1	Pri Četenjaku	Navadni jelen	Privab.
263	Nom.-Gorjuše	Bohinjska Češnjica	1876	Sp. Goreljek	Navadni jelen	Privab.
264	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	1404/1	Za Strano	Navadni jelen	Privab.
265	Nom.-Gorjuše	Nemški rovt	322	Vresje	Navadni jelen	Privab.
266	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	819	V robah	Navadni jelen	Privab.
267	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	725/2	Raven	Navadni jelen	Privab.

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
268	Nom.-Gorjuše	Nomenj	607	Medenca	Navadni jelen	Privab.
269	Nom.-Gorjuše	Nomenj	695	Mihovčev	Navadni jelen	Privab.
270	Nom.-Gorjuše	Nomenj	679/19	Ribčeva planina	Navadni jelen	Privab.
271	Nom.-Gorjuše	Gorjuše	380	Pri bajti	Navadni jelen	Privab.
272	Polhov Gradec	Selo	1065	Gerjolo	Muflon	Zimsko
273	Polhov Gradec	Selo	1134	Kozjeki	Muflon	Zimsko
274	Polhov Gradec	Selo	794	Gabrše	Muflon	Zimsko
275	Polhov Gradec	Setnik	768/1	Klešca	Divji prašič	Privab.
276	Polhov Gradec	Črni vrh	114/5	Sušnik	Divji prašič	Privab.
277	Polhov Gradec	Črni vrh	426/4	Osredkar	Divji prašič	Privab.
278	Polhov Gradec	Črni vrh	114/4	Sušnik	Navadni jelen	Privab.
279	Poljane	Gorenja ravan	1276/41	Blegoš	Divji prašič	Privab.
280	Poljane	Podobeno	1402	Gabrška gora	Divji prašič	Privab.
281	Poljane	Kovski vrh	440	Kovski vrh	Divji prašič	Privab.
282	Poljane	Kovski vrh	233	Pasja ravan	Divji prašič	Privab.
283	Poljane	Dolenje brdo	39	Žabenska grapa	Divji prašič	Privab.
284	Poljane	Kovski vrh	319/8	Pasja ravan Franci	Divji prašič	Privab.
285	Pšata	Selo	202	Ihan Ahdovščina	Divji prašič	Privab.
286	Pšata	Selo	168	Ihan K1	Divji prašič	Privab.
287	Pšata	Brdo	451	Ihan K2	Divji prašič	Privab.
288	Pšata	Brdo	399	Ihan K3	Divji prašič	Privab.
289	Pšata	Brdo	386	Ihan K4	Divji prašič	Privab.
290	Pšata	Brdo	255/1	Ihan K5	Divji prašič	Privab.
291	Pšata	Brdo	296	Ihan K6	Divji prašič	Privab.
292	Pšata	Brdo	172	Ihan K8	Divji prašič	Privab.
293	Pšata	Ihan	52	Ihan Rahne	Divji prašič	Privab.
294	Pšata	Selo	137	Ihan,KO	Divji prašič	Privab.
295	Pšata	Selo	186	Ajdovščina	Divji prašič	Prepreč.
296	Selca	Dražgoše	153/14	Jančetovo	Muflon	Zimsko
297	Selca	Dražgoše	153/14	Jančetovo	Muflon	Zimsko
298	Selca	Dražgoše	250	Kras	Muflon	Zimsko
299	Selca	Dražgoše	250	Kras	Muflon	Zimsko
300	Selca	Kališe	412/1	Lajše	Muflon	Zimsko
301	Selca	Kališe	565/8	Ferjančkovo	Muflon	Zimsko
302	Selca	Selca	89	Ciprnik	Muflon	Zimsko
303	Selca	Selca	38	Pintarčk	Muflon	Zimsko
304	Selca	Podvrh	924	Bolantinc	Divji prašič	Privab.
305	Selca	Sopotnica	566/1	Dolinčkov travnik	Divji prašič	Privab.
306	Selca	Bukovščica	731	Jakon	Divji prašič	Privab.
307	Selca	Bukovščica	1186	Kolovrat	Divji prašič	Privab.
308	Selca	Škofja Loka	984	Kovk	Divji prašič	Privab.
309	Selca	Bukovščica	664	Laško	Divji prašič	Privab.
310	Selca	Lancovo	1579/1	Lipniška planina	Navadni jelen	Privab.
311	Selca	Sopotnica	566/1	Dolinčkov travnik	Navadni jelen	Privab.
312	Selca	Bukovščica	1098	Na Vrtačah	Navadni jelen	Privab.
313	Selca	Dražgoše	669/2	Na Pstinah	Navadni jelen	Privab.

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
315	Selca	Lenart	836	Potočnikov laz	Navadni jelen	Privab.
316	Selca	Bukovica	556	Brnkov travnik	Navadni jelen	Privab.
317	Selca	Dražgoše	206	Na Jazbenku	Navadni jelen	Privab.
318	Selca	Selca	263	Cegovnica	Navadni jelen	Privab.
319	Selca	Selca	78/1	V Čipernikih	Navadni jelen	Privab.
320	Selca	Planica	583/2	Lavtarski vrh	Navadni jelen	Privab.
321	Selca	Planica	624/2	Plana	Navadni jelen	Privab.
322	Selca	Bukovica	50/2	Bukovško polje	Navadni jelen	Privab.
323	Selca	Bukovica	944	Hrastnik	Navadni jelen	Privab.
324	Selca	Dražgoše	316/1	Ravniki	Navadni jelen	Privab.
325	Selca	Studeno	284	Kališe	Navadni jelen	Privab.
326	Selca	Lancovo	1579/1	Odd. 26	Navadni jelen	Privab.
327	Sorica	Sorica	725	Nave	Navadni jelen	Zimsko
328	Sorica	Danje	417	Spodnje Danje	Navadni jelen	Zimsko
329	Sorica	Davča	250/2	Bitnc	Navadni jelen	Zimsko
330	Sorica	Sorica	530	Košta 1	Navadni jelen	Zimsko
331	Sorica	Sorica	205/1	Jaka	Navadni jelen	Zimsko
332	Sovodenj	Laniše	492	Podsojnice Tomažk	Divji prašič	Privab.
333	Sovodenj	Podjelovo brdo	316	Kovšca	Divji prašič	Privab.
334	Sovodenj	Javorjev dol	35	Podgan	Divji prašič	Privab.
335	Sovodenj	Podjelovo brdo	231/1	Viktorše	Divji prašič	Privab.
336	Sovodenj	Stara Oselica	144/1	Rotovž Stara Oselica	Divji prašič	Privab.
337	Sovodenj	Podjelovo brdo	307	Vrhovc Stara Oselica	Divji prašič	Privab.
338	Sovodenj	Koprivnik	181/1	Golob Koprivnik	Divji prašič	Privab.
339	Sovodenj	Koprivnik	422	Bukovčan 2 - Koprivnik	Divji prašič	Privab.
340	Stara Fužina	Bohinjska Češnjica	1957/12 8	Peči	Muflon	Zimsko
341	Stara Fužina	Bohinjska Češnjica	1181	Požarje	Muflon	Zimsko
342	Stara Fužina	Srednja vas	952	V Vomu	Muflon	Zimsko
343	Stara Fužina	Savica	1249/1	Bareča dolina	Muflon	Zimsko
344	Stara Fužina	Boh. Srednja vas	1196/12 0	Globoke Konte	Navadni jelen	Privab.
345	Stara Fužina	Studor	1308/1	Zavazi-Frijanov	Navadni jelen	Privab.
346	Stara Fužina	Savica	1112/40	Gosti les	Navadni jelen	Privab.
347	Stara Fužina	Savica	1249/1	Bareča dolina-pr Stanič	Navadni jelen	Privab.
348	Stara Fužina	Bohinjska Češnjica	1061/15 1	Strana	Navadni jelen	Privab.
349	Stara Fužina	Boh. Srednja vas	307	Na Vazu	Navadni jelen	Privab.
350	Stara Fužina	Bohinjska Češnjica	1957/15 3	Avše	Navadni jelen	Privab.
351	Stara Fužina	Bohinjska Češnjica	563/13	Mrelš	Navadni jelen	Privab.
352	Stara Fužina	Bohinjska Češnjica	1652	Tancarca	Navadni jelen	Privab.
353	Stol-Žirovnica	Doslovče	1353/1	Cunarjev rovt 2	Navadni jelen	Privab.
354	Stol-Žirovnica	Doslovče	1282	Kališa	Navadni jelen	Privab.
355	Stol-Žirovnica	Doslovče	1292	Kališa 2	Navadni jelen	Privab.
356	Stol-Žirovnica	Hraše	464/73	Leška gmajna-Šobec	Navadni jelen	Privab.
357	Stol-Žirovnica	Hraše	1363/46	Pod hipodromom	Navadni jelen	Privab.
358	Storžič	Srednja vas	232	Svarje	Muflon	Zimsko

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
359	Storžič	Babni vrt	509	Mala brda	Navadni jelen	Zimsko
360	Storžič	Breg ob Kokri	497/1	Za Marozom	Navadni jelen	Zimsko
361	Storžič	Babni vrt	101	Orla 5 - Orla pri smr. H	Divji prašič	Privab.
362	Storžič	Srednja vas	203/1	Orla 8 - Tavčar. kaluža	Divji prašič	Privab.
363	Storžič	Bela	600	Korotanca 3 - Bašelj	Divji prašič	Privab.
364	Storžič	Bela	669/1	Žablje 3 - pod konji	Divji prašič	Privab.
365	Storžič	Srednja vas	84	Orla 9 - Malijeva kaluža	Divji prašič	Privab.
366	Storžič	Babni vrt	110	Za Rotam	Divji prašič	Privab.
367	Storžič	Babni vrt	94/1	Straža	Muflon	Privab.
368	Storžič	Srednja vas	205/1	Orla 1 - Concn. senož.	Muflon	Privab.
369	Storžič	Babni vrt	101	Orla 5 - Orla pri smreki	Navadni jelen	Privab.
370	Storžič	Bela	669/1	Žablje 4 - pod konji	Navadni jelen	Privab.
371	Storžič	Breg ob Kokri	519/4	Korotanca 2 - Ratitovec	Navadni jelen	Privab.
372	Storžič	Bela	585	Korotanca 4 - Ograjenc	Navadni jelen	Privab.
373	Storžič	Bela	576	Korotanca 5 - Baš. polje	Navadni jelen	Privab.
374	Storžič	Bela	621	Korotanca 6 - Bel. polje	Navadni jelen	Privab.
375	Storžič	Srednja vas	204	Orla 6 - Tavčar. Senožeti	Navadni jelen	Privab.
376	Storžič	Srednja vas	236/2	Orla 7 - Mala Poljana	Navadni jelen	Privab.
377	Storžič	Bela	711	Žablje 2 - za Pavličem	Navadni jelen	Privab.
378	Storžič	Babni vrt	507	Žablje 5 - Svagola	Navadni jelen	Privab.
379	Šentjošt	Butajnova	241/5	Podlaz	Divji prašič	Privab.
380	Šentjošt	Butajnova	804/4	Povž	Divji prašič	Privab.
381	Šentjošt	Žažar	411	Rupe	Divji prašič	Privab.
382	Šentjošt	Podlipa	433/1	Krmišče Širok Potok	Divji prašič	Privab.
383	Škofja Loka	Barbara	445	Gora Jenko	Divji prašič	Privab.
384	Škofja Loka	Barbara	327	Jamnik- Tošč Tacar	Divji prašič	Privab.
385	Škofja Loka	Staniše	311	Jamnik-Por.	Divji prašič	Privab.
386	Škofja Loka	Zminec	520	Karlinova senož. Uršič	Divji prašič	Privab.
387	Škofja Loka	Ožbolt	593	Kartel Jož.	Divji prašič	Privab.
388	Škofja Loka	Barbara	66/3	Brnk-Bašelj	Divji prašič	Privab.
389	Škofja Loka	Barbara	301/1	Podlesnik	Divji prašič	Privab.
390	Škofja Loka	Sopotnica	1230/1	Remuše Kož.	Divji prašič	Privab.
391	Škofja Loka	Staniše	390	Mlaka Gregorš	Divji prašič	Privab.
392	Škofja Loka	Ožbolt	599	Sv. Ožbolt Ažbe	Divji prašič	Privab.
393	Škofja Loka	Škofja Loka	946/1	Lubnik Pleško Tomaž	Navadni jelen	Privab.
394	Škofja Loka	Sopotnica	1230/1	Plešava Raj.	Navadni jelen	Privab.
395	Škofja Loka	Zminec	1153	Okrogelše Kemperle	Navadni jelen	Privab.
396	Škofja Loka	Zminec	730/1	Krgan	Divji prašič	Prepreč.
397	Toško Čelo	Stanežiče	809/2	Bormes	Divji prašič	Privab.
398	Toško Čelo	Golo Brdo	1153	Češnjice	Divji prašič	Privab.
399	Toško Čelo	Golo Brdo	684/5	Frata	Divji prašič	Privab.
400	Toško Čelo	Topol	333	Ilov vrh	Divji prašič	Privab.
401	Toško Čelo	Stanežiče	1193/1	Medanski hrib	Divji prašič	Privab.
402	Toško Čelo	Golo Brdo	743	Ravnik-Prižnica	Divji prašič	Privab.
403	Toško Čelo	Golo Brdo	849	Ravnik-zgoraj	Divji prašič	Privab.
404	Toško Čelo	Šujica	601	Vrba	Divji prašič	Privab.

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
405	Toško Čelo	Glince	1367	Perca	Divji prašič	Privab.
406	Toško Čelo	Stanežiče	496	Bormes - Grabn	Divji prašič	Privab.
407	Toško Čelo	Golo Brdo	803	Ravnik	Divji prašič	Prepreč.
408	Tržič	Podljubelj	855	Kramarjevo	Muflon	Zimsko
409	Tržič	Podljubelj	139	Pod koritom	Divji prašič	Privab.
410	Tržič	Podljubelj	147	Bunkerji	Divji prašič	Privab.
411	Tržič	Podljubelj	930	Pod Stolcam	Divji prašič	Privab.
412	Tržič	Tržič	578/1	Kukovnica	Muflon	Privab.
413	Tržič	Podljubelj	816/1	Mala planinca	Muflon	Privab.
414	Tržič	Podljubelj	168	Nad Rečami	Muflon	Privab.
415	Tržič	Podljubelj	842	Srni vrh	Muflon	Privab.
416	Tržič	Podljubelj	833	Nad Dolenčevo gubo	Navadni jelen	Privab.
417	Tržič	Podljubelj	618	Javorje	Navadni jelen	Privab.
418	Tržič	Lom pod Storžičem	874	Hlevše	Navadni jelen	Privab.
419	Tržič	Podljubelj	537/6	Kal	Navadni jelen	Privab.
420	Tržič	Lom pod Storžičem	775	Na tratah	Navadni jelen	Privab.
421	Tržič	Lom pod Storžičem	225/2	Ropoševo kopišče	Navadni jelen	Privab.
422	Tržič	Lom pod Storžičem	834	Na jamah	Navadni jelen	Privab.
423	Tržič	Podljubelj	625	Počivalo	Navadni jelen	Privab.
424	Tržič	Podljubelj	589/1	Komarjeva dolina	Navadni jelen	Privab.
425	Tržič	Lom pod Storžičem	229	Gorna	Navadni jelen	Privab.
426	Tržič	Lom pod Storžičem	223/29	Na bajerju	Navadni jelen	Privab.
427	Udenboršt	Križe	589/1	Plaze	Muflon	Zimsko
428	Udenboršt	Senično	189/4	Muflonka	Muflon	Zimsko
429	Udenboršt	Vojvodin boršt II	357	SG K5	Divji prašič	Privab.
430	Udenboršt	Naklo	605/2	Sava-Nahtigal	Divji prašič	Privab.
431	Udenboršt	Naklo	252	Sava-strelišče	Divji prašič	Privab.
432	Udenboršt	Vojvodin boršt I	339	U 16K	Divji prašič	Privab.
433	Udenboršt	Vojvodin boršt I	611	U8K	Divji prašič	Privab.
434	Udenboršt	Vojvodin boršt I	1020	K 13K	Divji prašič	Privab.
435	Udenboršt	Vojvodin boršt I	84	Zelenci	Divji prašič	Privab.
436	Udenboršt	Vojvodin boršt II	382	K14	Divji prašič	Privab.
437	Udenboršt	Vojvodin boršt II	286	Štokerle	Divji prašič	Privab.
438	Udenboršt	Križe	684	Široka dolina	Muflon	Privab.
439	Udenboršt	Vojvodin boršt I	422	Račnjak	Navadni jelen	Privab.
440	Udenboršt	Križe	800/1	Gujsnica II	Navadni jelen	Privab.
441	Udenboršt	Vojvodin boršt I	548	U 15K	Navadni jelen	Privab.
442	Udenboršt	Križe	795/2	KG 7K	Navadni jelen	Privab.
443	Udenboršt	Vojvodin boršt II	107	U6	Navadni jelen	Privab.
444	Udenboršt	Žeje	259/5	S13	Navadni jelen	Privab.
445	Udenboršt	Vojvodin boršt I	1017	Jelenovo krmišče	Divji prašič	Prepreč.
446	Udenboršt	Vojvodin boršt I	382	Gujsenca Kohek	Divji prašič	Prepreč.
447	Železniki	Studeno	1630/1	Hujška	Muflon	Zimsko
448	Železniki	Zali log	816/2	Kovk	Navadni jelen	Zimsko
449	Železniki	Dražgoše	152/102	Ljubljanski vrh	Navadni jelen	Zimsko
450	Železniki	Železniki	818	Kopa Zabrd	Navadni jelen	Zimsko

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Žival. vrsta	Namen
451	Železniki	Železniki	378	Vrtelca	Navadni jelen	Zimsko
452	Železniki	Zali log	216	Pamerpoh	Divji prašič	Privab.
453	Železniki	Železniki	381/2	Talarjeva dolina	Divji prašič	Privab.
454	Železniki	Dražgoše	152/14	Oglovš-herkules	Muflon	Privab.
455	Železniki	Studeno	475	Studeno	Navadni jelen	Privab.
456	Železniki	Davča	686	Čemažarjev kovk	Navadni jelen	Privab.
457	Železniki	Železniki	414	Herkules Plenšak	Navadni jelen	Privab.
458	Železniki	Zali log	670	Žagar	Navadni jelen	Privab.
459	Železniki	Zali log	602/1	Hočevarca	Navadni jelen	Privab.
460	Železniki	Martinj vrh	17	Kladje	Navadni jelen	Privab.

2. Seznam krmišč za male zveri

Št.	Ime lovišča	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Živ. vrsta	Namen	ŽSP
1	Begunjščica	Otok	343	Temnik	M. zveri	Privab.	Da
2	Bled	Bohinjska Bela	785	Slamniki	M. zveri	Privab.	Da
3	Bled	Rečica	464/52	Zaka	M. zveri	Privab.	Da
4	Boh. Bistrica	Savica	792	Za Apnom	M. zveri	Privab.	Da
5	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	1297	Na Vandrovčovem	M. zveri	Privab.	Da
6	Boh. Bistrica	Savica	564	Pod Močnikom	M. zveri	Privab.	Da
7	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	916	Na Cingletovem	M. zveri	Privab.	Da
8	Boh. Bistrica	Bohinjska Bistrica	733	V Brezniku	M. zveri	Privab.	Da
9	Boh. Bistrica	Savica	1014/18	Pod Kraščcam	M. zveri	Privab.	Da
10	Dobrova	Babna Gora	1736	Za Krvincam	M. zveri	Privab.	Da
11	Dobrova	Dobrova	977/153	Širok potok	M. zveri	Privab.	Da
12	Dovje	Dovje	385	Rupe	M. zveri	Privab.	Da
13	Jel.-Ribno	Kamna Gorica	292	Hotinj	M. zveri	Privab.	Da
14	Jel.-Ribno	Ribno	1320/2	Sračja noga	M. zveri	Privab.	Da
15	Jesenice	Hrušica	385	Tondlnov rovt	M. zveri	Privab.	Da
16	Kr. Gora	Gozd	298	Hladnik	M. zveri	Privab.	Da
17	Kropa	Češnjica pri Kropi	1512/1	Pr Boršt	M. zveri	Privab.	Da
18	LPN Kozorog	Lom pod Stor.	695/20	Dolina	M. zveri	Privab.	Da
19	LPN Kozorog	Lom pod Stor.	599/1	Dovžanka	M. zveri	Privab.	Da
20	LPN Kozorog	Lom pod Stor.	718/45	Grahovše	M. zveri	Privab.	Da
21	LPN Kozorog	Lom pod Stor.	625/3	Jelendol	M. zveri	Privab.	Da
22	LPN Kozorog	Lom pod Stor.	630/190	Planja	M. zveri	Privab.	Da
23	LPN Kozorog	Lom pod Stor.	653	Vetrih	M. zveri	Privab.	Da
24	LPN Kozorog	Lom pod Stor.	650	Mantova	M. zveri	Privab.	Da
25	LPN Kozorog	Lom pod Stor.	631	Medvodje	M. zveri	Privab.	Da
26	LPN Kozorog	Bela	141	Mače	M. zveri	Privab.	Da
27	LPN Kozorog	Lom pod Stor.	630/190	Dolga njiva	M. zveri	Privab.	Da
28	LPN Kozorog	Spodnje Jezersko	197	Dol	M. zveri	Privab.	Da
29	LPN Kozorog	Kokra	567/1	Lobnica	M. zveri	Privab.	Da
30	LPN Kozorog	Županje njive	873/174	Zagradiše	M. zveri	Privab.	Da
31	LPN Kozorog	Županje njive	873/174	Žandarmarija	M. zveri	Privab.	Da
32	LPN Kozorog	Logarska dolina	883/11	Pri treh sestrah	M. zveri	Privab.	Da

Št.	Ime lovišče	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Živ. vrsta	Namen	ŽSP
33	LPN Kozorog	Črna	744/151	Javorje	M. zveri	Privab.	Da
34	LPN Kozorog	Podveža	417/27	Bela	M. zveri	Privab.	Da
35	Medvode	Topol	233/3	Gute	M. zveri	Privab.	Da
36	Medvode	Studenčice	379/2	Vragovec	M. zveri	Privab.	Da
37	Medvode	Topol	301/2	Dobje	M. zveri	Privab.	Da
38	Nom. Gorjuše	Gorjuše	384	Pri bajt	M. zveri	Privab.	Da
39	Nom. Gorjuše	Nomenj	643/2	V Robeh	M. zveri	Privab.	Da
40	Nom. Gorjuše	Gorjuše	819	Soteska	M. zveri	Privab.	Da
41	Poljane	Podvrh	63	Treskovc	M. zveri	Privab.	Da
42	Pšata	Nadgorica	531/21	Črnuče 1, Jama	M. zveri	Privab.	Da
43	Pšata	Dol pri Ljubljani	555/3	Beričevo 3, Tabla	M. zveri	Privab.	Da
44	Pšata	Selo	377	Ihan, Tobi	M. zveri	Privab.	Da
45	Pšata	Ihan	423	Ihan 2 Strel. Žabje	M. zveri	Privab.	Da
46	Pšata	Brdo	183/1	Ihan 2, K8	M. zveri	Privab.	Da
47	Pšata	Brdo	296	Ihan K6	M. zveri	Privab.	Da
48	Selca	Selca	647/2	Kucelj	M. zveri	Privab.	Da
49	Selca	Selca	991	U lukn	M. zveri	Privab.	Da
50	Selca	Bukovščica	598	Trbeže	M. zveri	Privab.	Da
51	Selca	Kališe	117	Kališe	M. zveri	Privab.	Da
52	Selca	Dražgoše	618/24	Kališnik	M. zveri	Privab.	Da
53	Selca	Dražgoše	640/2	Pstine	M. zveri	Privab.	Da
54	Selca	Bukovščica	355	Strmica	M. zveri	Privab.	Da
55	Selca	Zgornja Luša	380	Tomaž	M. zveri	Privab.	Da
56	Sorško polje	Stari Dvor	1159/2	Nogometno igrišče	M. zveri	Privab.	Da
57	Sorško polje	Godešič	705/1	Frančkov travnik	M. zveri	Privab.	Da
58	Sorško polje	Godešič	751	Dobrave	M. zveri	Privab.	Da
59	Sovodenj	Koprivnik	252	Zajc	M. zveri	Privab.	Da
60	Sovodenj	Trebija	219	Mihačk Trebija	M. zveri	Privab.	Da
61	Sovodenj	Trebija	1034/1	Marjana Fužine	M. zveri	Privab.	Da
62	Sovodenj	Podjelovo Brdo	899/9	Praprotno Brdo	M. zveri	Privab.	Da
63	Stara Fužina	Studor	803/2	Blatnica	M. zveri	Privab.	Da
64	Stara Fužina	Boh. Srednja vas	285	Konjski bitof	M. zveri	Privab.	Da
65	Stara Fužina	Bohinjska Češnjica	224	Češenska Strana	M. zveri	Privab.	Da
66	Stara Fužina	Bohinjska Češnjica	1271	Zgornje Podjelje	M. zveri	Privab.	Da
67	Stol - Žirovnica	Žirovnica	1174/3	Moste	M. zveri	Privab.	Da
68	Stol - Žirovnica	Žirovnica	529	Breje	M. zveri	Privab.	Da
69	Stol - Žirovnica	Hraše	1365/37	Motokros	M. zveri	Privab.	Da
70	Storžič	Bela	443	Žablje	M. zveri	Privab.	Da
71	Storžič	Srednja vas	204	Orla - 1 trojka	M. zveri	Privab.	Da
72	Storžič	Srednja vas	96/1	Orla - 2 Okrevališče	M. zveri	Privab.	Da
73	Storžič	Babni vrt	1059	Velka Gmajna	M. zveri	Privab.	Da
74	Storžič	Bela	570	Korotanca	M. zveri	Privab.	Da
75	Šenčur	Šenčur	1278/2	Vrtec	M. zveri	Privab.	Da
76	Šenčur	Hrastje	499/1	Lovska koč	M. zveri	Privab.	Da
77	Šenčur	Hrastje	323	Zlato polje	M. zveri	Privab.	Da
78	Šenčur	Trboje	629	Brezovec	M. zveri	Privab.	Da

Št.	Ime lovišče	Ime k.o.	Št. par.	Krajevno ime	Živ. vrsta	Namen	ŽSP
79	Šenčur	Voglje	535	Spodnja Dobrava	M. zveri	Privab.	Da
80	Šenčur	Šenčur	1425/2	Podjarše	M. zveri	Privab.	Da
81	Šenčur	Luže	985/1	Spodnja Gmajna	M. zveri	Privab.	Da
82	Šentjošt	Šentjošt	1030	Kadi	M. zveri	Privab.	Da
83	Šentjošt	Butajnova	602/1	Zameja	M. zveri	Privab.	Da
84	Škofja Loka	Zminec	66/2	Bodoveljska grapa	M. zveri	Privab.	Da
85	Šmarna gora	Zgornje Pirniče	670/3	Pirniče	M. zveri	Privab.	Da
86	Šmarna gora	Gameljne	1558/2	Gameljski prod	M. zveri	Privab.	Da
87	Šmarna gora	Črnuče	722/1	Trzin	M. zveri	Privab.	Da
88	Toško čelo	Topol	333	Ilov vrh	M. zveri	Privab.	Da
89	Toško čelo	Golo Brdo	1131/11	Češnjice	M. zveri	Privab.	Da
90	Toško čelo	Golo Brdo	662/3	Frata	M. zveri	Privab.	Da
91	Toško čelo	Glince	1331	Bitenčev laz	M. zveri	Privab.	Da
92	Toško čelo	Šujica	596	Sadovc	M. zveri	Privab.	Da
93	Toško čelo	Stanežiče	545	Bormes	M. zveri	Privab.	Da
94	Toško čelo	Šentvid nad Lj.	1774/2	Iskra pržan	M. zveri	Privab.	Da
95	Toško čelo	Ježica	2099	Roje	M. zveri	Privab.	Da
96	Udenboršt	Vojvodin Boršt I	300	K 10	M. zveri	Privab.	Da
97	Železniki	Martinj vrh	929/4	Vancar	M. zveri	Privab.	Da
98	Železniki	Železniki	438	Votla peč	M. zveri	Privab.	Da
99	Železniki	Podlonk	406/2	Podlonk	M. zveri	Privab.	Da
100	Železniki	Dražgoše	143	Reškovca	M. zveri	Privab.	Da
101	Železniki	Zali Log	682/2	Gače	M. zveri	Privab.	Da
102	Železniki	Podlonk	161	Markotov laz	M. zveri	Privab.	Da
103	Železniki	Podlonk	149/1	Potoke	M. zveri	Privab.	Da
104	Žiri	Vrsnik II	1023/2	Ravne Oblak	M. zveri	Privab.	Da
105	Žiri	Koprivnik	635	Mrzli vrh	M. zveri	Privab.	Da
106	Žiri	Žiri	1453	Breznica	M. zveri	Privab.	Da
107	Žiri	Vrsnik II	910	Sovra	M. zveri	Privab.	Da
108	Žiri	Vrsnik II	1184	Zavratec	M. zveri	Privab.	Da
109	Žiri	Žirovski vrh	311/4	Račeva	M. zveri	Privab.	Da
110	Žiri	Žirovski vrh	454	Krlev grič	M. zveri	Privab.	Da

Podrobnejši podatki o lokacijah krmišč (koordinate) se nahajajo pri nosilcih načrtov na Območnih enotah Kranj in Bled. Usklajenost vrst in količin krme z načrtom LUO je dosežena ob izdaji sklepa usklajenosti letnih načrtov lovišč/LPN. V preglednici ne prikazujemo krmišč za malo divjad.

Priloga 2: Zapisnik usklajevalnega sestanka z IO OZUL

OZUL
GORENJSKEGA LUO
Kranjska cesta 2
4202 Naklo

IO OZUL GORENJSKEGA LUO

Številka: 3/2020

ZAPISNIK

69. redne seje IO OZUL Gorenjskega LUO, ki je bila 05.03.2020 ob 18.00 uri v prostorih Gostilnice Kresnik, Kranjska cesta 2, Naklo.

PRISOTNI: Glej listo prisotnosti, ki je priloga in sestavni del zapisnika.

OPRAVIČENO ODSOTNI:

Dnevni red:

1. Usklajevanje pri pripravi osnutka LLUN za leto 2020 z ZGS.
2. Pregled zapisnika 68. sestanka IO OZUL.
3. Poročilo o delu IO OZUL za leto 2019.
4. Računovodsko, finančno poročilo OZUL za leto 2019.
5. Predlog programa dela OZUL za leto 2021.
6. Predlog finančnega plana za leto 2021.
7. Vloge za izredne odvzeme (siva vrana, jelenjad).
8. Razno.

Ad.1. Usklajevanje pri pripravi osnutka LLUN za leto 2020 z ZGS:

Miha Marolt, predsednik IO, pozdravi predstavnika ZGS Mirana Hafnerja in Blaža Černeta, pripravljavca osnutka LLUN za II. Gorenjsko LUO, ki so ga člani IO prejeli kot gradivo, ter predlaga, da prevzameta besedo in ga predstavita.

Blaž Černe, načrtovalec in predstavnik ZGS OE Bled, predstavi prisotnim osnutek plana del in ukrepov v lovišču Gorenjskega LUO za leto 2020, ki pa se bistveno ne spreminja glede na lanskoletni načrt in večinoma upošteva predlog upravljavcev lovišča. Pove, da je to zadnji letni načrt, ki ima za podlago 10 letni LUN za II. Gorenjski LUO za obdobje 2010 – 2020. Predvsem opozori na biomeliorativne ukrepe (košnja in vzdrževanje grmišč...) in na količine pri krmljenju na predvidenih in evidentiranih krmiščih v načrtu. Pove, da so nekatera privabljajna krmišča, ki so locirana na neprimernem mestu (npr. na travniku in ne v gozdu) iz načrta odstranjena. Pove, da je seznam vseh krmišč sestavni del načrta, zato predlaga LD, da se z njim seznani in v kolikor bi bilo v zvezi z načrtovanimi krmišči v osnutku LLUN 2020 kakršno koli vprašanje, oziroma dopolnitev, je za pojasnilo na voljo preko njegovega e-naslova: blaz.cerne@zgs.gov.si. Opozori na evidentiranje škod po divjadi v LISJAK-u, saj te v primeru potrebe po izrednih ukrepih lahko predstavljajo bistveni argument, ki nakazuje nujnost posameznega izrednega ukrepa.

Miran Hafner, načrtovalec in predstavnik ZGS OE Kranj, prisotnim na kratko predstavi postopek sprejemanja LLUN in sicer se na osnovi 10 letnega načrta, ter rezultatov analiz posameznih kazalnikov pripravi osnutek za prihajajoče leto, ki se ga predhodno usklajuje z IO OZUL (predstavitev, pripombe, usklajevanje). Osnutek z vsemi pripombami podanimi na usklajevalnem sestanku z IO OZUL se predstavi Strokovnemu svetu OE Kranj ZGS, ki na seji določi osnutek. Nato se opravi javna predstavitev osnutka načrta, ki bo predvidoma 19.03.2020 ob 11.00 uri na Bledu (vabila bodo upravljavke lovišč še prejela). Na javno predstavitev se vabi zainteresirano javnost (lovce, kmetijce, naravovarstvenike in druge, katerih interes je povezan z divjadjo in njenim okoljem). Na osnovi podanih pripomb na javni predstavitvi se izdela predlog načrta, ki ga sprejme Svet OE Kranj ZGS. Načrt se nato posreduje pristojnemu Ministrstvu predvidoma konec meseca marca oziroma v začetku meseca aprila. Osnutek, ki ga je IO OZUL prejel kot gradivo in je danes v postopku usklajevanja je predlog načrtovalca, nekateri ukrepi (odvzem divjadi, dela v okolju) pa bi se lahko v nadaljnjem procesu sprejemanja še spremenili. Osnutek bo namreč določil Strokovni svet OE Kranj ZGS, pred

njegovo sejo pa bo potekala tudi seja Stokovnega sveta ZGS (v Ljubljani), ki bo prav tako obravnaval nekatere osnutke in sprejel stališča do nekaterih usmeritev.

V nadaljevanju Miran Hafner, predstavi prisotnim osnutek letnega načrta odvzema divjadi v Gorenjskem LUO za leto 2020 po posameznih živalskih vrstah (24 živalskih vrst) in pove, da je osnutek načrta pripravljen v podobnih okvirih kot preteklo leto, s tem, da načrtovalca predlagata pri srnjadi zaradi vpliva volka in šakala zmanjšanje za 150 živali in pri jelenjadi zmanjšanje za 60 živali. Predvideva tudi večji številčni odvzem pri divjem prašiču in načrtuje odvzem z odstrelom pri šakalu.

Pri srnjadi se predvideva odvzem 4350 živali (150 živali manj kot v letu 2019 zaradi vpliva šakala, volka in risa). Starostna in spolna struktura ter dopustna odstopanja ostajajo nespremenjeni, razen v loviščih LD: Bled, Jelovica-Ribno, Stara Fužina, Bohinjska Bistrica, Nomenj-Gorjuše, Sorica, Železniki, Selca, Poljane, Gorenja vas, Žiri in Sovodnj, kjer načrt določa dovoljena odstopanja v razredu mladih +/-30% oziroma skupno +15%/-23% in +/- 15% v razredu 2+, ter neposredno vezavo med višino realiziranega odstrela srnjakov 2+ in srn 2+, ki mora znašati najmanj 60 %.

Pri jelenjadi načrt v območju LUO predvideva odvzem 900 živali (60 živali manj kot v letu 2019 zaradi prisotnosti volka). Cilju upravljanja ostajajo nespremenjeni, dopolnijo pa se v pogledu zagotavljanja prehranske baze za velike zveri. Dopustna odstopanja za posamezna lovišča osrednjega dela (sub)populacijskih območij ostajajo v višini +/- 15% od načrtovanega števila odvzema (vseh kategorij skupaj) in določa se vezava odstrela jelenov 2+ in košut 2+, ki mora znašati najmanj 100 %. Zaradi prisotnosti volka in risa se v loviščih LD: Bled, Jelovica-Ribno, Stara Fužina, Bohinjska Bistrica, Nomenj-Gorjuše, Sorica, Železniki in Selca določa vezava odstrela jelenov 2+ in košut 2+ v višini 50%.

Pri muflonu se odvzem zmanjšuje že zadnjih 15 let. Načrtuje odvzem 90 živali in je za 15 živali manjše kot v letu 2019.

Pri gamsu načrt določa enako število kot v letu 2019 in predvideva za leto 2020 odvzem 695 živali.

Pri divjem prašiču se glede na realizacijo v letu 2019, ko je načrt predvideval odvzem 250 živali, iz lovišča pa je bilo odvzetih 409 živali, za leto 2020 predvideva odvzem 300 živali. Ukrepi in usmeritve ter število odvzema ostajajo enaki.

V nadaljevanju na kratko predstavi načrt odvzema še pri ostalih vrstah živali, kor so lisica, jazbec, kuna, poljski zajec, fazan, siva vrana, sraka, šoja,...

Blaž Černe, načrtovalec in predstavnik ZGS OE Bled, predstavi prisotnim še smernice upravljanja s šakalom. Šakal ostaja v prilogi 5, kjer se nahaja divjad, ki uživa poseben status še vedno zavarovane divjadi. Odstrel bo mogoč, podlaga pa je monitoring, ki se je izvajal in študija, ki je izvedena in določa prvo višino odvzema v letu 2020, pa za celotno Slovenijo znaša 167 živali. Za Gorenjski LUO je izračun pokazal odvzem le 6 živali, vendar se na podlagi dodatnih utemeljitev s strani načrtovalcev pričakuje, da bi načrt za leto 2020 lahko vseboval odvzem 14 živali. Pogoji za načrtovanje odvzema za leto 2020 in tudi za naslednja leta bo sodelovanje v monitoringu in vpisovanje v LISJAK-u. V načrtu bo opredeljeno koliko in v katerih loviščih (materialni dokaz je tudi fotografija z datumom uplenitve). Odvzem naj ne presega 2 osebka na zaključenih 1000 ha površine lovišča.

Po razpravi so prisotni člani IO v postopku usklajevanja opozorili:

MIHA MAROLT: pri jelenjadi pozdravi zmanjšanje načrtovanega odvzema v ekološki enoti Jelovica z obrobjem in upoštevanje prisotnosti volka pri teh upraviteljih. Smiselno pa bi bilo določiti razširitev še ne druge upravitelje, ki zaznavajo prisotnost volkov, ki ni prisoten samo na Jelovici. Prav tako izpostavi, da bi morali biti deleži načrtovanih košut 2+ in telet nižji, kot jih predvideva načrt, ker le tako lahko zagotavljamo dovolj prehranske baze tako za volkove in primerno številčnost jelenjadi za doseganje visokih načrtov. Pri srnjadi se ne pričakuje večjih težav v svoji devetinki, pripomba pa je na načrtovanje odvzema muflona in gamsa, kjer se prisotnost vpliva volka ne upošteva v nobeni meri. Vpliv volka bo zelo velik tudi pri teh vrstah, predvsem v gozdnatih sredogorskih loviščih. Pri šakalu se s predlagano višino odvzema ne strinja in predlaga, da se upošteva predlog upraviteljev in da se jasno izpostavi cilj upravljanja s šakalom, ki je zmanjšanje številčnosti in preprečitev širjenja.

RAJKO BERNIK: pripomba devetinke, katero predstavlja je višina odvzema srnjadi v LD Sorško polje, kjer srnjadi zaradi prisotnosti šakala ni in načrt ne bo mogoče izpolniti. LD Sorško polje je že v letu

2019 z dopisi večkrat opozarjalo tako načrtovalca, kot tudi lovsko inšpekcijo o množični prisotnosti šakala, ki je močno vplivala tudi na stalež srnjadi.

DARKO VETERNIK: v Sloveniji ni uradnih smernic, kaj in kako z velikimi zvermi in ko se bomo tega zavedali, bo najverjetneje že prepozno. Pove, da je volk bil in je še prisoten tudi v lovišču LPN Kozorog – Kamnik, vendar načrt odvzema tega ne upošteva (prisotnost volka, šakala, medveda je namreč vse večja). Ob naselitvi risa se bo situacija v loviščih še dodatno spremenila. Če ob tem upoštevamo še ves ostali pritisk na prostor (turizem, rekreativci, gobarji, turni kolesarji,...) je izvajanje lova in izpolnjevanja letnega načrta v tako velikih številkah odvzema praktično nemogoč. Ponovno opozarja, da so nujno potrebne zakonsko opredeljene mirne cone in jasna državna politika upravljanja z divjadjo in velikimi zvermi.

ANDREJ MAČEK: opozarja, da je načrt odvzema divjih prašičev v LD Horjul, LD Dobrova občutno previsok, kar je pokazala tudi realizacija odvzema v letu 2019 in nujna prerazporeditev števila odvzema v zaključku leta 2019, zato predlaga, da se pri razdelilniku za leto 2020 to upošteva.

Po razpravi so prisotni člani IO sprejeli:

SKLEP:

1. IO OZUL predlaga, da načrtovalec v LLUN za leto 2020 upošteva pripombe predstavnikov devetink. Predstavniki devetink lahko dodatne pripombe na osnutek LLUN za leto 2020 posredujejo najkasneje do 16.03.2020 na e-naslov: zld.gorenjske@gmail.com ali predsedniku Mihi Maroltu neposredno na e-naslov: miha.marolt@gmail.com, ki bo pripravil skupne pripombe OZUL Gorenjskega LUO in jih osebno predal na javni predstavitvi in obravnavi osnutka LLUN za II. Gorenjsko LUO. Na javno predstavitev in obravnavo so vabljeni tudi ostali člani IO in predstavniki upravljavk lovišč.

2. IO OZUL predlaga, da načrtovalec za zmanjšanje populacije šakala upošteva predlog upravljavk lovišča, ki predvideva odzvem 121 živali.

Ad.2. Pregled zapisnika 68. seje IO OZUL:

Miha Marolt, predsednik IO, predlaga, da strokovni tajnik poda vsebino zapisnika 68. redne seje IO OZUL Gorenjskega LUO z dne 14.11.2019.

Strokovni tajnik povzame vsebino zapisnika in sprejetih sklepov, ki so bili realizirani.

Na vsebino zapisnika je podal pripombo član IO Tomislav Eržen, ki je ugotovil, da se pri vsebini vloge za izdajo dovoljenja za izvajanje lova na divjega prašiča z uporabo umetne svetlobe in podaljšanje lovne dobe za svinjo 2+ do 28.2.2020, ki jo je pripravil predsednik IO Miha Marolt, najverjetneje niso dobro razumeli, saj je pričakoval, da bi se vloga morala časovno opredeliti za dobo enega leta.

Na vsebino zapisnika prisotni člani IO nimajo pripomb.

Ad.3. Poročilo o delu IO OZUL za leto 2019:

Predsednik IO Miha Marolt pove, da so člani IO poročilo prejeli v gradivu skupaj z vabilom na današnjo sejo, nato pa ga na kratko povzame. Po razpravi se soglasno sprejme:

SKLEP: Potrdi se Poročilo o delu IO OZUL Gorenjskega LUO od 30. do 31. Zbora upravljavcev (v prilogi) in se ga predlaga v potrditev ZU OZUL Gorenjskega LUO.

Ad.4. Računovodsko, finančno poročilo OZUL za leto 2019:

Miha Marolt, predsednik IO, pove, so člani IO tudi računovodsko - finančno poročilo prejeli v gradivu z vabilom na današnjo sejo. Finančno in materialno poslovanje je pregledala Nadzorna komisija, ki nepravilnosti ni ugotovila in bo podala svoje poročilo ZU OZUL Gorenjskega LUO. Po krajši razpravi se soglasno sprejme:

SKLEP: Potrdi se Računovodsko - Finančno poročilo OZUL Gorenjskega LUO za leto 2019 (v prilogi) in se ga predlaga v potrditev ZU OZUL Gorenjskega LUO.

Ad.5. Predlog programa dela OZUL za leto 2021:

Predsednik IO Miha Marolt predstavi program dela OZUL za leto 2021, ki so ga člani IO prejeli v gradivu z vabilom na današnjo sejo. Pove, da bo leto 2021 pomembno, poleg rednih obveznosti, za pripravo, usklajevanje in sprejem novega 10-letnega načrta našega LUO. Po razpravi se soglasno sprejme:

SKLEP: Potrdi se Predlog programa dela OZUL Gorenjskega LUO za leto 2021 (v prilogi) in se ga predlaga v potrditev ZU OZUL Gorenjskega LUO.

Ad.6. Predlog Finančnega plana za leto 2021:

Predsednik IO Miha Marolt pove, so člani IO tudi predlog finančnega plana OZUL za leto 2021 prejeli v gradivu z vabilom na današnjo sejo. Predlog vsebuje finančno ovrednotene prihodke, ki so pričakovani ob dejstvu, da članarina ostaja nespremenjena in odhodke, ki predvidevajo izvrševanje rednih in vsako leto pričakovanih nalog in so stalnica delovanja OZUL. Po krajši razpravi se soglasno sprejme:

SKLEP: Potrdi se Predlog finančnega plana OZUL Gorenjskega LUO za leto 2021 (v prilogi) in se ga predlaga v potrditev ZU OZUL Gorenjskega LUO.

Ad.7. Vloge za izredne odvzeme (sive vrane in jelenjad):

Predsednik IO Miha Marolt, predlaga, da tudi v letošnjem letu OZUL Gorenjskega LUO pripravi skupno vlogo za izdajo odločbe o izrednem posegu v populacijo sive vrane zaradi preprečevanja škode po divjadi na kmetijskih površinah, predvsem na posevkih (koruza, vrtnine,...) in kmetijskih pridelkih. LD, upravljavke lovišč, so bile o nameri že obveščene in so svoje predloge že posredovale. Sprejme se:

SKLEP: OZUL Gorenjskega LUO takoj posreduje pristojnemu ministrstvu skupno vlogo za izdajo odločbe o izrednem posegu v populacijo sive vrane zaradi preprečevanja škode po divjadi na kmetijskih površinah za tiste LD, ki so na podlagi poziva pravočasno posredovale svoje predloge (12 upravljavk lovišč)

Razprava v zvezi posredovanja skupne vloge za izdajo odločbe o izrednem posegu v populacijo navadnega jelena in divjega prašiča je zavzela stališče, da posamezne upravljavke lovišč zaradi preprečevanja škode po divjadi tako vlogo pristojnemu ministrstvu lahko posredujejo samostojno, oziroma se za izredne ukrepe obrnejo neposredno na lovskega inšpektorja. Po razpravi se sprejme:

SKLEP: OZUL Gorenjskega LUO predlaga LD, upravljavkam lovišč, da za primer preprečevanja škode po divjadi ali izvrševanja letnega načrta odvzema samostojno vložijo pri pristojnem ministrstvu vlogo za izdajo odločbe o izrednem posegu, oziroma se za izredni ukrep obrnejo na pristojnega lovskega inšpektorja.

Ad.8. Razno:

Predsednik IO Miha Marolt predlaga članom IO, da določijo datum sklica ZU. Sprejme se

SKLEP: Zbor upravljavcev OZUL Gorenjskega LUO se skliče dne 19.03.2020 ob 18.00 uri.

V nadaljevanju Miha Marolt, predsednik IO OZUL, pove, da s 15.4.2020 preteče petletni mandat Nadzorni komisiji OZUL Gorenjskega LUO, zato predlaga, da ZU na seji 19.03.2020 imenuje novo. Po razpravi se sprejme:

SKLEP: Devetinke, ki jih predstavljajo člani IO Jernej Avsenek, Dušan Kričar in Božo Brezočnik najkasneje do 16.03.2020 strokovnemu tajniku na e-naslov: zld.gorenjske@gmail.com posredujejo po enega kandidata za imenovanje v Nadzorno komisijo OZUL Gorenjskega LUO za mandatno obdobje 2020 – 2025.

Seja se je zaključila ob 20.50 uri.

Zapisal:
Drago Goričan, strokovni tajnik

IO OZUL GORENJSKEGA LUO
MIHA MAROLT, predsednik

OZUL
GORENJSKEGA LUO
 Kranjska cesta 2
 4202 Naklo

LISTA PRISOTNOSTI

69. SEJA IO OZUL Gorenjskega LUO

KRAJ: NAKLO

DATUM: 05.03.2020

URA 18.00

ZAP. STEV.	IME IN PRIIMEK	PREDSTAVNIK	PODPIS
1	Drago Gorican	strelski, težki oze	
2	MAMA HAROLT	predsednik IO	
3	Blaž CERVIN	ZGS OE Blei	
4	Miran Lufner	7. GOS. LUKAN	
5	ANŽEL MAČEK	član IO	
6	TRNOVEL JURIS	N. O.	
7	BOŽO BREZOVNIK	član IO	
8	FRAN RIVNAR	—	
9	VERNEJ AVGENEK	član IO	
10	Milan Kačan	član LD JOŠT	
11	RAJKO BERNIK	LD križne rove	
12	RAJČAR JUSAN	član IO	
13	DURO KUKUL	KOZOROG	
14	TAČAR BRANKO	LD SORICA	
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			

Priloga 3: Zapisnik sestanka Strokovnega sveta ZGS Območne enote Kranj

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Kranj

Šifra:

900-5/2020

Datum: 10.03.2020

ZAPISNIK

7. seje Strokovnega sveta ZGS OE Kranj,

ki je bila dne 06.03.2020 z začetkom ob 8.15 uri v pisarni vodje OE,
Cesta Staneta Žagarja 27b, Kranj.

Prisotni: Vili Potočnik, Franček Kolbl, Miran Hafner spec., dr. Jurij Rozman,
mag. Janez Logar

Oseba, ki je vodila sejo: mag. Janez Logar

Dnevni red:

1. Obravnava in določitev osnutka letnega lovsko upravljavskega za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020
2. Obravnava predlogov režimov uporabe gozdnih cest Prtovč - Klom in Konjsko brdo
3. Razno

Točka dnevnega reda št. 1:

Člani so prejeli gradivo od Mirana Hafnerja po e-pošti dne 02.03.2020. Dne 03.03.2020 je bil na sedežu OE Kranj organiziran sestanek članov Strokovnih svetov OE Kranj in OE Bled, na katerem je bil osnutek načrta predstavljen s pomočjo ppt predstavitve. V nadaljevanju je bil predlog osnutka načrta dne 05.03.2020 s strani obeh načrtovalcev B. Černeta in M. Hafnerja predstavljen *Izvršnemu odboru OZUL-a Gorenjskega LUO*.

V nadaljevanju seje je M. Hafner ostale prisotne informiral o vsebini razprave na usklajevalnem sestanku z OZUL-om. Na omenjenem sestanku so člani IO OZUL (predstavniki devetink - skupin lovišč in LPN) podajali različne pripombe k vsebini načrta (zmanjšanje odvzema jelenjadi naj se upošteva tudi v drugih ekoloških enotah s prisotnostjo volka in ne samo na Jelovici z obrobjem, zaradi zagotavljanja prehranske baze za volkove bi morali biti deleži načrtovanega odvzema košut 2+ in telet nižji, zaradi prisotnosti šakala ponekod ni dovolj srnjadi in načrta ne bo moč izpolniti, neupoštevanje prisotnosti volka pri načrtovanem odvzemu muflona in gamsa, neupoštevanje predloga upravljavcev pri višini odvzema šakala, načrt odvzema divjih prašičev je ponekod občutno previsok, kar je pokazala tudi realizacija odvzema v letu 2019, ...).

Razprava, v kateri so sodelovali vsi člani Strokovnega sveta, je potekala glede primernosti in smelosti načrtovanih ukrepov (višina odvzema posameznih vrst divjadi, primernost nekaterih ukrepov v življenjskem okolju divjadi – npr. zimsko krmljenje). Jurij Rozman je še posebej izpostavil svoje zadržke do zimskega krmljenja jelenjadi, za katere meni, da so strokovno utemeljeni.

Po opravljeni razpravi je Strokovni svet z štirimi glasovi »za« in enim »proti« sprejel

C. Staneta Žagarja 27b, 4000 KRANJ

Tel.: +386 (0)4 20-24-200, fax.: +386 (0)4 20-11-947, WWW.ZGS.GOV.SI, e-pošta: OEKranj@zgs.gov.si

Sklep št. 5: Strokovni svet OE Kranj določa osnutek letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020.

Točka dnevnega reda št. 2:

Na pobudo Občine Železniki je vodja Odseka za ukrepe pripravil nov režim uporabe za gozdno cesto 033121 Prtovč - Klom. Gre za spremembo prometne signalizacije na način, da parkiranje na tej gozdni cesti tudi ob nedeljah ne bi bilo več dovoljeno.

Po opravljeni razpravi, strokovni svet izpostavlja, da je potrebno v okviru urejanja parkiranja zagotoviti zadostno število parkirnih mest za parkiranje vozil obiskovalcev. Strokovni svet je soglasno sprejel naslednji

sklep št. 6:

1. Na gozdni cesti Prtovč – Klom je od začetka gozdne ceste pri lovski koči na Toli do točke, kjer se v smeri vožnje proti Klomu končajo senožeti, t.j. v dolžini 900 m, parkiranje prepovedano.
2. Prepoved parkiranja se označi s prometnima znakoma »prepovedano parkiranje« na začetku gozdne ceste za promet iz smeri Prtovča in na zgoraj navedeni točki, kjer se pričnejo senožeti za promet iz smeri Kloma.

AS Sorica planina Porezen a.s. je na ZGS OE Kranj naslovila pobudo za določitev posebnega režima uporabe za GC Konjsko brdo v skladu z 39. členom Zakona o gozdovih. GC Konjsko brdo poteka v GGE Zali log in GGE Cerčno. Pobudnik v svoji vlogi navaja, da je v mnenju ZRSVN navedeno, da se na območju gozdne ceste nahaja tudi prehranjevalni habitat divjega petelina in da so na območju mogoča tudi rastišča, zato je v obdobju med 1.3. in 30.6 prepovedno izvajati gradnjo ceste vključno s sečnjo in spraviлом lesa. Pobudnik predlaga označitev režima uporabe GC z zapornico.

Člani Stokovnega sveta se pred odločitvijo o določitvi režima uporabe GC Konjsko brdo želijo prepričati o primernosti predlaganega načina označitve režima na kraju samem. V naslednjih dneh bi organizirali ogled GC in nanj povabili tudi pobudnika (predsednik AS) in tudi vodjo KE Železniki. O predlaganem režimu uporabe GC mora podati svoje stališče tudi OE Tolmin, saj del trase GC poteka tudi pri njih.

Točka dnevnega reda št. 3:

Ni bilo predlogov in razprave.

Seja je bila zaključena ob 10.00 uri.

predsednik Stokovnega sveta OE Kranj
mag. Janez Logar, univ.dipl.inž.gozd.

Vročiti:

- direktor ZGS,
- člani Stokovnega sveta OE Kranj.

Priloga 4: Vabilo na javno predstavitev, preklic javne predstavitve in povabilo na zbiranje pripomb na osnutek Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020

ZAVOD ZA GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Kranj

Izvršilni odbor območnega združenja upravljavcev lovišč Gorenjskega LUO

Upravne enote

Občine

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

Območne enote Zavoda RS za varstvo narave Ljubljana, Kranj

Območne enote Kmetijsko gozdarske zbornice

Kmetijski zavodi

Društva rejcev drobnice

Društvo živinorejcev

Pašne skupnosti

Agrarne skupnosti

Kmetijsko gozdarske zadruge

DOPPS

Člani Sveta OE Kranj

Zavod za gozdove Slovenije CE, OE Ljubljana, OE Nazarje, OE Tolmin

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice

Sindikar kmetov

Zveza lastnikov gozdov

Številka: 7410-13/2020

Datum: 6.3.2020

V A B I L O

Skladno s 86. členom Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Ur.l. RS, št. 91/10), Zakona o divjadi in lovstvu (Ur.l. RS, št. 16/04, 120/06, - odl.US, 17/08 in 46/14 - ZON-C), Odloka o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 128/04), Uredbe o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v Republiki Sloveniji (Ur.l. RS, št. 117/04) in Odloka o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Ur.l. RS, št. 110/04) vas vabimo na

predstavitev osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020.

Predstavitev bo v **četrtek, 19. marca 2020 ob 11:00 uri** v lovskem domu LD Bled, Grajska cesta 59, 4260 Bled. Lovski dom se nahaja ob vznožju ceste na Blejski grad.

Osnutek načrta je objavljen na spletni strani Zavoda za gozdove Slovenije, z naslovom <http://www.zgs.gov.si/?id=595> pod rubriko Gozdne živali in lovstvo, Osnutki letnih načrtov za lovsko upravljavska območja za leto 2020.

Lep pozdrav.

Pripravil:

Miran Hafner, spec., univ. dipl. inž. gozd.

Višji sodelavec I

Odsek za načrtovanje razvoja gozdov

Mag. Janez Logar, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja območne enote

C. Staneta Žagarja 27b, 4000 KRANJ
Tel.: +386 (0)4 20-24-200, www.zgs.si, e-pošta: OEKranj@zgs.si

Seznam vabljenih na javno predstavitev

ZP.ŠT	ORGANIZACIJA	NASLOV	KRAJ	P.STEVIKA
1	AS BABNI VRT	g. Cuderman Jože, Babni vrt 6	4204	GOLNIK
2	AS BAŠELJ	g. Roblek Slavko, Bašelj 20a	4205	PREDDVOR
3	AS BIČEVJE	g. Soklič Igor, Grahovše 2	4290	TRŽIČ
4	AS BOHINJSKA BELA	Bohinjska Bela 101a	4263	BOHINJSKA BELA
5	AS BOHINJSKA BISTRICA	Triglavska cesta 35	4264	BOHINJSKA BISTRICA
6	AS BOHINJSKA ČEŠNJICA, JEREKA, PODJELJE, KOPRIVNIK	Podjelje 5	4267	SREDNJA VAS V BOHINJU
7	AS BREZNICA-DOSLOVČE	Breznica 12a	4274	ŽIROVNICA
8	AS DOVJE-MOJSTRANA	Dovje 108	4281	MOJSTRANA
9	AS DRAGA-KISOVEC	Begunje 62	4275	BEGUNJE NA GORENJSKEM
10	AS GORJUŠE-NOMENJ	Gorjuše 36a	4264	BOHINJSKA BISTRICA
11	AS GRAD-BLED	Partizanska cesta 8	4260	BLAD
12	AS HRUŠICA	Hrušica 11	4276	HRUŠICA
13	AS JAVORNIK	g. Roblek Gregor Jakob, Lom pod Storžičem 29	4290	TRŽIČ
14	AS JAVORNIŠKI ROVT	Javorniški rovt 12	4270	JESENICE
15	AS JEZERCA	g. Kuhar Marko, Ambrož pod Krvavcem 5	4207	CERKLJE NA GORENJSKEM
16	AS KOFCE	g. Strniša Uroš, Pristavška 37	4290	TRŽIČ
17	AS KONJŠČICA	Grahovše 16	4290	TRŽIČ
18	AS KOROŠKA BELA -JAVORNIK	Prosvetna 11	4270	JESENICE
19	AS KRANJSKA DOLINA	Višelnica 6	4247	ZGORNJE GORJE
20	AS KRANJSKA GORA	Kolodvorska ulica 1a	4280	KRANJSKA GORA
21	AS KRIŠKA PLANINA	g. Močnik Franc, Stiška vas 6	4207	CERKLJE NA GORENJSKEM
22	AS LEŠE	g. Bohinjec Cveto, Leše 36	4290	TRŽIČ
23	AS LIMOVSKA PLANINA	g. Marjan Križnik, Špitalič n.n.	1221	MOTNIK
24	AS LIPNIŠKA PLANINA	Lancovo 11	4240	RADOVLJICA
25	AS ŽIROVNICA-MOSTE	Žirovnica 48	4274	ŽIROVNICA
26	AS NEMŠKI ROVT	Nemški rovt 18	4264	BOHINJSKA BISTRICA
27	AS NOMENJ, LOG, LEPENCE, BITNJE	Nomenj 23	4264	BOHINJSKA BISTRICA
28	AS PLANINA POD GOLICO	Planina pod Golico 73	4270	JESENICE
29	AS PLANINCA	Begunje 111	4275	BEGUNJE NA GORENJSKEM
30	AS PODHOM	Podhom 4	4247	ZGORNJE GORJE
31	AS PODKOREN	Podkoren 15a	4280	KRANJSKA GORA
32	AS PODLONK	g. Tolar Alojz, Podlonk 4	4229	SORICA
33	AS POLJŠICA	Poljšica pri Gorjah 5	4247	ZGORNJE GORJE
34	AS POTOKI	Potoki 18	4274	ŽIROVNICA
35	AS POVLJE	g. Kadivec Anton, Povelje 5	4204	GOLNIK
36	AS PREVALA	Vrhnje 1	4240	RADOVLJICA

37	AS RATEČE-PLANICA	Rateče 22	4283	RATEČE
38	AS RAVNE	Ravne 18	4264	BOHINJSKA BISTRICA
39	AS REČICA (LIPANCA, BRDO, KLEČCA)	Rečiška cesta 8	4260	BLED
40	AS RIBNO	Ulica 1. grupe odredov 2	4260	BLED
41	AS SAVICA	Kamnje 26a	4264	BOHINJSKA BISTRICA
42	AS SELO PRI BLEDU	Selo pri Bledu 20	4260	BLED
43	AS SELO-ZABREZNICA	Zabreznica 17	4274	ŽIROVNICA
44	AS SELŠKO-KUPLJENIŠKA PLANINA	Selo pri Bledu 48	4260	BLED
45	AS SMOKUČ-RODINE	Smokuč 23	4274	ŽIROVNICA
46	AS SP. SORICA	g. Egart Janez, Sp. Sorica 9	4229	SORICA
47	AS SREDNJA VAS V BOHINJU	Srednja vas 61	4267	SREDNJA VAS V BOHINJU
48	AS STARA FUŽINA -STUDOR	Studor 48	4267	SREDNJA VAS V BOHINJU
49	AS SVETA LUCIJA-PODGORA	Srednja vas 4	4275	BEGUNJE NA GORENJSKEM
50	AS TEGOŠČE	g. Marenčič Rajko, Bertoncljeva 51	4000	KRANJ
51	AS VRBA	Vrba 9	4274	ŽIROVNICA
52	AS ZASIP	Sebenje 17	4260	BLED
53	AS ZG. SORICA	g. Egart Janez, Zg. Sorica 32	4229	SORICA
54	DRUŠTVO LASTNIKOV GORENJSKE	Nemilje 9	4201	ZG. BESNICA
55	DRUŠTVO LASTNIKOV ZGORNJE GORENJSKE	Za žago 1a	4260	BLED
56	DRUŠTVO REJCEV DROBNICE	Studenec 5	4220	ŠKOFJA LOKA
57	DRUŠTVO REJCEV OVC JEZERSKO SOLČAVSKE PASME	g. Primož Muri, Zg. Jezersko 57	4206	ZG. JEZERSKO
58	DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC RS	Tržaška 2	1001	LJUBLJANA
59	DRUŠTVO ZA OSVOBODITEV ŽIVALI IN NJIHOVE PRAVICE	Ostrožno pri Ponikvi 26	3232	PONIKVA
60	GKZ z.o.o. SREDNJA VAS V BOHINJU	Bohinjska Češnjica 99	4267	SREDNJA VAS V BOHINJU
61	GOVEDOREJSKO DRUŠTVO ŠKOFJA LOKA	Studenec 5	4220	ŠKOFJA LOKA
62	GOZDARSKO KMETIJSKA ZADRUGA	Srednja vas v Bohinju	4267	SREDNJA VAS V BOHINJU
63	GOZDARSKO KMETIJSKA ZADRUGA GOZD	Za žago 1a	4260	BLED
64	JGZ PROTOKOLARNE STORITVE RS	Predoslje 39	4000	KRANJ
65	KGZ GOZD BLED	Za žago 1a	4260	BLED
66	KGZ IZPOSTAVA RADOVLJICA	Rožna dolina 50	4248	LESCE
67	KGZ IZPOSTAVA JESENICE	Cesta železarjev 6a	4270	JESENICE
68	KGZ KAMNIK OE KAMNIK	g. Berlec Peter, Trg talcev 1	1240	KAMNIK
69	KGZ KOMENDA	Glavarjeva 63	1218	KOMENDA
70	KGZ ODBOR IZPOSTAVE OE KRANJ	Šuceva ul. 27	4000	KRANJ
71	KGZ ODBOR IZPOSTAVE OE ŠKOFJA LOKA	Studenec 5	4220	ŠKOFJA LOKA
72	KGZ ODBOR IZPOSTAVE OE TRŽIČ	Kokrškega odreda 24	4294	KRIŽE
73	KGZ OE DOMŽALE	g. Ocepek Janez, Vegova 7	1251	MORAVČE
74	KGZ OE LJUBLJANA - BEŽIGRAD LJUBLJANA-ŠIŠKA	c. Ob Sori 11	1215	MEDVODE
75	KGZ OE LJUBLJANA MOSTE-POLJE, LJUBLJANA CENTER, LJUBLJANA-BEŽIGRAD ENOTA MOSTE POLJE	g. Kuhar Štefan, Tomačevo 16	1000	LJUBLJANA
76	KGZ OE LJUBLJANA-VIČ RUDNIK	ga. Gabrenja Nada, V. Delničarja 2	1356	DOBOVA

77	KGZ OE VRHNIKA	g. Drašler Janez, Cankarjeva trg 5	1360	VRHNIKA
78	KGZ Sava z.o.o. LESCE	Rožna Dolina 50	4248	LESCE
79	KMETIJSKA ZADRUGA SLOGA	Šuceva ul. 27	4000	KRANJ
80	KMETIJSKA ZADRUGA ŠKOFJA LOKA	Kidričeva c. 63a	4220	ŠKOFJA LOKA
81	KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE	c. Iva Slavca 1	4000	KRANJ
82	KMETIJSKO GOZDARSKA ZBORNICA SLOVENIJE, KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD	Trg talcev 4	1240	KAMNIK
83	KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD	Celovška 135	1000	LJUBLJANA
84	MESTNA OBČINA LJUBLJANA, MESTNA UPRAVA	Zarnikova 3	1000	LJUBLJANA
85	NADŠKOFIJA LJUBLJANA	Ciril Metodov trg 4	1000	LJUBLJANA
86	OBČINA BLED	Cesta Svobode 13	4260	BLED
87	OBČINA BOHINJ	Triglavska cesta 35	4264	BOHINJSKA BISTRICA
88	OBČINA CERKLJE NA GORENJSKEM	Slovenska cesta 2	4207	CERKLJE NA GORENJSKEM
89	OBČINA DOBROVA-POLHOV GRADEC	Ul. Vladimira Dolničarja 2	1356	DOBROVA
90	OBČINA DOL PRI LJUBLJANI	Dol pri Ljubljani 1	1262	DOL PRI LJUBLJANI
91	OBČINA DOMŽALE	Ljubljanska cesta 69	1230	DOMŽALE
92	OBČINA GORENJA VAS-POLJANE	Poljanska cesta 61	4224	GORENJA VAS
93	OBČINA GORJE	Zgornje Gorje 6b	4247	ZGORNJE GORJE
94	OBČINA HORJUL	Horjul 57	1354	HORJUL
95	OBČINA JESENICE	Cesta Železarjev 6	4270	JESENICE
96	OBČINA JEZERSKO	Zg. Jezersko 65	4206	ZG. JEZERSKO
97	OBČINA KAMNIK	Glavni trg 24	1241	KAMNIK
98	OBČINA KOMENDA	Zajčeva c. 23	1218	KOMENDA
99	OBČINA KRANJ	Slovenski trg 1	4000	KRANJ
100	OBČINA KRANJSKA GORA	Kolodvorska ulica 1a	4280	KRANJSKA GORA
101	OBČINA LUČE	Luče 106	3334	LUČE
102	OBČINA MEDVODE	C. komandanta Staneta 12	1215	MEDVODE
103	OBČINA MENGEŠ	Slovenska c. 30	1234	MENGEŠ
104	OBČINA NAKLO	Glavna cesta 24	4202	NAKLO
105	OBČINA PREDDVOR	Dvorski trg 10	4205	PREDDVOR
106	OBČINA RADOVLJICA	Gorenjska cesta 19	4240	RADOVLJICA
107	OBČINA SOLČAVA		3335	SOLČAVA
108	OBČINA ŠENČUR	Kranjska cesta 2	4208	ŠENČUR
109	OBČINA ŠKOFJA LOKA	Poljanska cesta 2	4220	ŠKOFJA LOKA
110	OBČINA TRZIN	Mengeška c. 9	1236	TRZIN
111	OBČINA TRŽIČ	Trg svobode 18	4290	TRŽIČ
112	OBČINA VODICE	Kopitarjev trg 1	1217	VODICE
113	OBČINA VRHNIKA	Tržaška c. 1	1360	VRHNIKA
114	OBČINA ŽELEZNIKI	Češnjica 48	4228	ŽELEZNIKI
115	OBČINA ŽIRI	Trg svobode 2	4226	ŽIRI
116	OBČINA ŽIROVNICA	Breznica 3	4274	ŽIROVNICA

117	OZUL GORENJSKEGA LUO	g. Drago Goričan, Kranjska c. 2	4202	NAKLO
118	PS BEGUNJŠČICA	Begunje 85	4275	BEGUNJE NA GORENJSKEM
119	PS BELCA	Belca 36	4281	MOJSTRANA
120	PS BLEGOŠ	g. Kejžar Alojz, Robidnica 1	4224	GORENJA VAS
121	PS BODEŠČE	Bodešče 8a	4260	BLLED
122	PS GOZD MARTULJEK	Na Trati 7	4282	GOZD MARTULJEK
123	PS KOČNA	Plavški rovt 14	4270	JESENICE
124	PS MARTINJ VRH	g. Jagodic Stane, Selca 25	4227	SELCA
125	PS PLANINA POD GOLICO	Prihodi 6	4270	JESENICE
126	PS PODKOREN	Podkoren 75	4280	KRANJSKA GORA
127	PS RATITOVEC-KLOM	g. Mohorič Lojze, Prtovč 4	4228	ŽELEZNIKI
128	PS SORICA	g. Pintar Ivan, Sp. Sorica 8	4229	SORICA
129	PS SREDNJI VRH	Srednji vrh 9	4282	GOZD MARTULJEK
130	PS SVETI PETER	Gorica 10	4240	RADOVLJICA
131	PS ŠIJA	g. Alojz Rozman, Peračica 7	4243	BREZJE
132	RS MKGP, DIREKTORAT ZA GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO	Dunajska 22	1000	LJUBLJANA
133	RS, MKGP, INŠP.RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO, LOVSKA INŠPEKCIJA, g. Gorazd Kokalj, g. Janez Glavač	Slovenski trg 1	4000	KRANJ
134	SINDIKAT KMETOV	g. Janez Podgoršek, Pustnice 36	1217	VODICE
135	SINDIKAT KMETOV SLOVENIJE	Gospodinjska ul. 6	1000	LJUBLJANA
136	SKZG RS	Dunajska 58	1000	LJUBLJANA
137	SVEZ ZGS OE KRANJ, ČLANI (9X)			
138	UPRAVNA ENOTA DOMŽALE, Odbor za kmetijstvo in gozdarstvo	Ljubljanska cesta 69	1230	DOMŽALE
139	UPRAVNA ENOTA JESENICE - Oddelek za okolje in prostor, kmetijstvo in druge upravne naloge	Cesta Železarjev 6a	4270	JESENICE
140	UPRAVNA ENOTA KAMNIK, Odbor za kmetijstvo in gozdarstvo	Glavni trg 24	1240	KAMNIK
141	UPRAVNA ENOTA KRANJ, Odbor za kmetijstvo in gozdarstvo	Slovenski trg 1	4000	KRANJ
142	UPRAVNA ENOTA LJUBLJANA, KRAJEVNI URAD VODICE	Kopitarjev trg 1	1217	VODICE
143	UPRAVNA ENOTA MOZIRJE, Odbor za kmetijstvo in gozdarstvo	Savinjska c. 7	3330	MOZIRJE
144	UPRAVNA ENOTA RADOVLJICA - Oddelek za okolje in prostor, kmetijstvo in druge upravne naloge	Gorenjska cesta 18	4240	RADOVLJICA
145	UPRAVNA ENOTA ŠKOFJA LOKA, Odbor za kmetijstvo in gozdarstvo	Poljanska c. 2	4220	ŠKOFJA LOKA
146	UPRAVNA ENOTA TRŽIČ, Odbor za kmetijstvo in gozdarstvo	Trg Svobode 18	4290	TRŽIČ
147	ZGS CE LJUBLJANA	Večna pot 2	1000	LJUBLJANA
148	ZGS OE LJUBLJANA	Tržaška cesta 2	1000	LJUBLJANA
149	ZGS OE NAZARJE	Savinjska cesta 4	3331	NAZARJE
150	ZGS OE TOLMIN	Tumov drevored 17	5220	TOLMIN
151	ZRSVN OBMOČNA ENOTA KRANJ	PC Planina 3	4000	KRANJ
152	ZRSVN OBMOČNA ENOTA LJUBLJANA	Cankarjeva 10	1000	LJUBLJANA
153	ZVEZA LASTNIKOV GOZDOV	Slovenska vas 5	8232	ŠENTRUPERT

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Kranj

Izvršilni odbor območnega združenja upravljavcev lovišč Gorenjskega LUO
Upravne enote
Občine
Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS
Območne enote Zavoda RS za varstvo narave Ljubljana, Kranj
Območne enote Kmetijsko gozdarske zbornice
Kmetijski zavodi
Društva rejcev drobnice
Društvo živinorejcev
Pašne skupnosti
Agrarne skupnosti
Kmetijsko gozdarske zadruge
DOPPS
Člani Sveta OE Kranj
Zavod za gozdove Slovenije CE, OE Ljubljana, OE Nazarje, OE Tolmin
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice
Sindikar kmetov
Zveza lastnikov gozdov

Številka: 3410-13/2020-1
Datum: 13.3.2020

PREKLIC VABILA NA JAVNO PREDSTAVITEV IN VABILO ZA ODDAJO PISNIH PRIPOMB

Zaradi širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) preklicujemo vabilo na javno predstavitev osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje (LUO) za leto 2020, ki je bila predvidena za četrtek, 19. marca 2020 ob 11:00 uri v lovskem domu LD Bled na Bledu.

Skladno s priporočili Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano št. 341-4/2020/1 z dne 12.3.2020 bomo Javno predstavitev osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020 organizirali na sledeč način:

S tem vabilom vas vabimo na oddajo pisnih pripomb na osnutek Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020. Pisne pripombe posredujte do ponedeljka, 23.3.2020 na elektronski naslov oe Kranj@zgs.si

Za dodatna pojasnila po telefonu smo določili dva termina in sicer 19.3.2020 od 11:00 do 13:00 ure in 23.3.2020 od 11:00 do 13:00 ure, na telefonski številki: 041 657 168 (Miran Hafner) ali 041 657139 (Blaž Černe).

Vse pripombe in odgovore bomo zbrali v enem dokumentu, ki bo objavljen na spletni strani poleg osnutkov Letnih načrtov LUO za leto 2020, predvidoma do 27.3.2020.

C. Staneta Žagarja 27b, 4000 KRANJ
Tel.: +386 (0)4 20-24-200, www.zgs.si, e-pošta: OEKranj@zgs.si

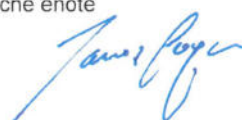
Osnutek načrta je objavljen na spletni strani Zavoda za gozdove Slovenije, z naslovom <http://www.zgs.gov.si/?id=595> pod rubriko Gozdne živali in lovstvo, Osnutki letnih načrtov za lovsko upravljavska območja za leto 2020.

Lep pozdrav.

Pripravil:
Miran Hafner, spec., univ. dipl. inž. gozd.
Višji sodelavec I
Odsek za načrtovanje razvoja gozdov

Mag. Janez Logar, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja območne enote

Priloga 5: Zapisnik javne predstavitve z opredelitvijo do pripomb na osnutek Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Kranj

Šifra: 3410-13/2020-1
Datum: 26.03.2020

Zadeva: Zapisnik javne predstavitve osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020 in opredelitev do pripomb podanih v času javne predstavitve

Javna predstavitve načrta je potekala v času od 16.3. do 23.3.2020.

Vabilo smo poslali na 153 naslovov različnih organizacij, prikazanih v vabilu za oddajo pisnih pripomb. Podrobni seznam organizacij, katerim so bila poslana vabila, bo prikazan v predlogu načrta.

Do vključno 23.3.2020 smo prejeli pripombe RS Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Metropolitane d.o.o., lastnika gozdov in kmetijskih površin iz Kokre, Lovske družine Poljane, Društva lastnikov gozdov Gorenjske, IO OZUL Gorenjskega LUO, Občine Gorenja vas-Poljane. V sredo, 25.3. smo prejeli še pripombo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije.

Vsem organizacijam in fizičnim osebam, ki so posredovali pisne pripombe, smo pisno odgovorili do 26.3.2020.

V nadaljevanju prikazujemo vabilo za oddajo pisnih pripomb, vse dopise s pripombami, ki smo jih prejeli in pri vsaki organizaciji in fizični osebi, ki so podali pripombe, seznam vseh odgovorov na pripombe (opredelitev do pripomb).

Mag. Janez Logar, univ. dipl. inž. gozd.
Vodja območne enote

Priloge:

- Preklic vabila na javno predstavitev in vabilo za oddajo pisnih pripomb
- Pripombe RS MKGP
- Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb RS MKGP
- Pripombe Metropolitane d.o.o.
- Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb Metropolitane d.o.o.
- Pripombe lastnika gozdov in kmetijskih površin iz Kokre
- Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb lastnika gozdov in kmetijskih površin iz Kokre
- Pripombe LD Poljane
- Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb LD Poljane
- Pripombe društva lastnikov gozdov Gorenjske
- Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb društva lastnikov gozdov Gorenjske
- Pripombe IO OZUL Gorenjskega LUO
- Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb IO OZUL Gorenjskega LUO
- Pripombe Občine Gorenja vas-Poljane
- Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb Občine Gorenja vas-Poljane
- Pripombe Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije
- Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

C. Staneta Žagarja 27b, 4000 KRANJ

Tel.: +386 (0)4 20-24-200, fax.: +386 (0)4 20-11-947, www.zgs.gov.si, e-pošta: OEKranj@zgs.gov.si

Izvršilni odbor območnega združenja upravljavcev lovišč Gorenjskega LUO

Upravne enote

Občine

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

Območne enote Zavoda RS za varstvo narave Ljubljana, Kranj

Območne enote Kmetijsko gozdarske zbornice

Kmetijski zavodi

Društva rejcev drobnice

Društvo živinorejcev

Pašne skupnosti

Agrarne skupnosti

Kmetijsko gozdarske zadruga

DOPPS

Člani Sveta OE Kranj

Zavod za gozdove Slovenije CE, OE Ljubljana, OE Nazarje, OE Tolmin

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice

Sindikar kmetov

Zveza lastnikov gozdov

Številka: 3410-13/2020-1

Datum: 13.3. 2020

**PREKLIC VABILA NA JAVNO PREDSTAVITEV
IN VABILO ZA ODDAJO PISNIH PRIPOMB**

Zaradi širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) preklicujemo vabilo na javno predstavitev osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko lovsko upravljavsko območje (LUO) za leto 2020, ki je bila predvidena za četrtek, 19. marca 2020 ob 11:00 uri v lovskem domu LD Bled na Bledu.

Skladno s priporočili Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano št. 341-4/2020/1 z dne 12.3.2020 bomo Javno predstavitev osnutka Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020 organizirali na sledeč način:

S tem vabilom vas vabimo na oddajo pisnih pripomb na osnutek Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020. Pisne pripombe posredujte do ponedeljka, 23.3.2020 na elektronski naslov oe Kranj@zgs.si

Za dodatna pojasnila po telefonu smo določili dva termina in sicer 19.3.2020 od 11:00 do 13:00 ure in 23.3.2020 od 11:00 do 13:00 ure, na telefonski številki: 041 657 168 (Miran Hafner) ali 041 657139 (Blaž Černe).

Vse pripombe in odgovore bomo zbrali v enem dokumentu, ki bo objavljen na spletni strani poleg osnutkov Letnih načrtov LUO za leto 2020, predvidoma do 27.3.2020.

Osnutek načrta je objavljen na spletni strani Zavoda za gozdove Slovenije, z naslovom <http://www.zgs.gov.si/?id=595> pod rubriko Gozdne živali in lovstvo, Osnutki letnih načrtov za lovsko upravljavska območja za leto 2020.

Lep pozdrav.

Pripravi:

Miran Hafner, spec., univ. dipl. inž. gozd.

Višji sodelavec I

Odsek za načrtovanje razvoja gozdov

Mag. Janez Logar, univ. dipl. inž. gozd.

Vodja območne enote

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO
DIREKTORAT ZA GOZDARSTVO IN LOVSTVO
Sektor za lovstvo
Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

1. V poglavju »3.2 Škode od divjadi« pod točko »3.2.3 Načrtovani ukrepi za preprečevanje škod v letu 2020« v točki B na področju »ŠKODA NA PREMOŽENJU« (škode na nelovni površini) za prvim stavkom dodajte sledečo poved: »Na podlagi sodne prakse Republika Slovenija ne odgovarja za škodo na premičnih stvareh, ki se nahajajo na nelovnih površinah npr. kokoši v kokošnjaku.«.
2. V poglavju »4.2 Navadni jelen« pod točko »4.2.5 Ukrepi in usmeritve« nas zanima, zakaj se znižuje odvzem jelenjadi v ekološki enoti Jelovica z obrobjem (340 živali), kjer je bila v preteklosti zaznan velik vpliv jelenjadi na objedenost mladja v gozdu (objedenost mladja je bila visoka, ponekod pa zelo visoka)?
3. V poglavju »4.4 Muflon« pod točko »4.4.5 Ukrepi in usmeritve« predlagamo, da se poved dopolni sledeče: »Odvzem v tretjem starostnem razredu (ovni 2+ in ovce 2+) pri vsakem od obeh spolov se lahko prekorači le do 10 %, v ostalih razredih preseganje ni omejeno **v skladu s splošnimi določili možnih odstopanj realizacije od načrta.**«.
4. V poglavju »4.7 Divji prašič« pod točko »4.6.3 Ocena stanja populacije« pri drugem podnaslovu »Medvrstni vplivi« ni teksta.
5. Predlagamo, da se v poglavju »4.7 Divji prašič« pod točko »4.7.5 Ukrepi in usmeritve« glede na preteklo visoko realizacijo oziroma preseganje načrtovanega odvzema divjega prašiča, visoke škode, ki jo povzročajo divji prašiči, letošnjo mlo zimo, podaljšanje lovne dobe na svinjo in visoko stopnjo ogroženosti Slovenije zaradi afriške prašičje kuge razmisli o višjem načrtovanem odvzemu divjega prašiča.
6. V poglavju »4.7 Divji prašič« pod točko »4.7.5 Ukrepi in usmeritve« se na strani 93 zamenja besedna zveza »svinjsko kugo« z besedno zvezo »klasično ali afriško prašičjo kugo (APK)« ter se v nadaljevanju doda sledeče besedilo: »Upravljalci lovišč so dolžni upoštevati Obvezno navodilo o obvezni prijavi najdbe vsakega poginulega divjega prašiča ter o postopkih ob ugotovitvi sprememb zdravstvenega stanja v populaciji divjih prašičev, na podlagi katerih bi lahko posumili na možno prisotnost afriške prašičje kuge (APK), katerega je izdalo MKGP. Po določilih tega navodila mora lovec, ki v naravi najde poginulega divjega prašiča (ne glede na vzrok pogina npr. neznan vzrok, bolezen, krivolov, povoz cesta, povoz, železnica, zveri, poškodba) o tem obvestiti **Center za obveščanje na telefonsko številko 112.** Upravljalci lovišč naj lovce tudi informirajo o primernih ravnanjih za preprečevanje oziroma zmanjšanje tveganja za vnos bolezni. Še zlasti morajo biti o primernih ravnanjih seznanjeni lovci – lovski turisti, ki lovijo v državah, kjer je APK že prisotna, pa tudi ostalih državah, saj se virus APK zaradi svoje dokaj velike obstojnosti izven gostitelja (prašiča) prenaša tudi z kontaminirano opremo, obleko, ter mesnimi izdelki.«.

7. V poglavju »4.21 Šakal« pod točko »4.21.4 Prilagojeni cilj« navajate, da je šakal uvrščen na prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS, kar drži, vendar sta na tej prilogi še tri vrste, ki so aktualne za ta načrt, in sicer: gams, kozorog in kuna zlatica, kar pa pri teh treh vrstah ni omenjeno.
8. V poglavju »4.21 Šakal« na koncu navajate pravno podlago za izplačilo škod, ki je aktualna do 1. 5. 2020. Po tem datumu bo pravna podlaga za izplačilo škod Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu, ki je v postopku sprejema v Državnem zboru. Predlagamo, da se ustrezno popravi zadnji stavek (veljavnost do 1. 5. 2020) in na koncu doda stavek: »Izplačevanje odškodnin za škodo, ki jo povzroči šakal po 1. 5. 2020 bo prav tako prevzela država v skladu z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ki je v postopku sprejema v Državnem zboru RS), in sicer v prehodnem obdobju treh let, ne glede na odškodninsko odgovornost v skladu s predpisi o divjadi in lovstvu.«

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb

Spoštovani,

Zahvaljujemo se vam za pripombe. Vaše pripombe smo pregledali in vključili v načrt ali vam odgovorili s pojasnilom. Podajamo vam naslednji odgovor o njihovem (ne)upoštevanju:

Opredelitev do pripombe 1:

Pripombo bomo upoštevali.

Opredelitev do pripombe 2:

Pojasnilo: Načrtovani odvzem jelenjadi v ekološki enoti Jelovica z obrobjem se od 400 živali načrtovanega odvzema v letu 2019 znižuje na 340 živali v letu 2020. Znižanje za 60 živali je predvideno v osrednjem delu območja razširjenosti (sub)populacije jelenjadi, to je na območju 7 lovišč s skupno površino 406 km², v katerih je odvzem jelenjadi številčno načrtovan. Načrtovani odvzem je v letu 2020 znižan zaradi prisotnosti teritorialnih tropov volkov v letu 2019. Pri pripravi načrta za leto 2019 tropi še niso bili evidentirani, zato tedaj vpliv volkov še ni bil upoštevan. Predlagano znižanje je za 60 živali (v osrednjem delu območja razširjenosti (sub)populacije jelenjadi od 335 na 275 živali) izračunano po metodologiji iz gradiva *Upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo*, upoštevane nenajdene izgube (50 %). Pod predpostavko, da bi bil sicer letošnji načrt v tem osrednjem delu te enote (335 živali) enak lanskoletnemu, če ne bi bilo volkov.

Opredelitev do pripombe 3:

Pripombo bomo upoštevali.

Opredelitev do pripombe 4:

Pripombo bomo upoštevali.

Opredelitev do pripombe 5:

Pripombo bomo upoštevali. Načrtovani odvzem divjega prašiča bo znašal 330 živali. Zaradi velike spremenljivosti številčnosti in prirastka v populaciji divjega prašiča je zelo težko in nepredvidljivo načrtovati tudi odvzem. Načrtovani odvzem v letu 2019 je bil dosežen 164 %, to je 409 živali od načrtovanih 250. Visok številčni odvzem je bil povezan tudi z visokim prirastkom, ki je bil tudi posledica boljše vitalnosti ozimk zaradi obilnega obroda plodonosnega gozdnega in sadnega drevja v letu 2018. Načrtovani odvzem smo v osnutku načrta za leto 2020 povečali (glede na leto 2019) od 250 na 300 živali, kar predstavlja povečanje z indeksom 120, glede na vašo pripombo smo načrtovani odvzem povečali na 330 živali, kar predstavlja povečanje z indeksom 132 glede na leto 2019. V Gorenjskem LUO v zadnjih 15 letih ugotavljamo izrazita nihanja v številčnem odvzemu divjih prašičev, letu z visokim odvzemom praviloma sledi leto z nižjim odvzemom in obratno. Za leto 2019 ne ugotavljamo obilnega obroda gozdnega niti sadnega drevja, prav tako (razen visokega odvzema divjih prašičev v letu 2019) ne zaznavamo drugih znakov (kazalnikov) iz katerih bi lahko sklepali na večje prirastke divjih prašičev v letošnjem letu. Poleg tega divjega prašiča radi lovijo vsi upravljavci lovišč in LPN, dopustna odstopanja pa omogočajo tudi neomejeno preseganje načrtov. Glede na navedeno menimo, da je predlagani načrtovani odvzem divjega prašiča v razponu med 300 in 330 živali za leto 2020 realen.

Opredelitev do pripombe 6:

Pripombo bomo upoštevali.

Opredelitev do pripombe 7:

Pripombo bomo upoštevali. V poglavju Cilji bomo pri vrstah gams, kozorog in kuna zlatica omenili, da vrste spadajo v prilogo V Direktive Sveta 92/43/EGS.

Opredelitev do pripombe 8:

Pripombo bomo upoštevali.

Metropolitana d.o.o

Mačkova c. 6

1000 Ljubljana

-Načrt smatramo kot okvir dovoljenih, zaželenih in nujnih del, ki so potrebni za usklajeno sobivanje lovnih vrst s človekom, lastnikom gozda, gozdnim rastjem in ostalimi dejavniki prostora. Načrt je zelo obsežen, strokovno izdelan, podprt z analizami preteklih obdobij in let ter detajlno strukturiran v načrtovanih delih. Od dejanske izvedbe in njenega načina pa je (bo) odvisen končni rezultat.

-Kot lastniki dela zemljišč v navedenem LUO bi si želeli seveda bistveno večjo vlogo pri upravljanju z divjadjo glede na dejstvo, da je divjad sestavni del gozda, kar pomeni tudi škode po njej, prilagajanje lastnikov gozda s svojim gospodarjenjem v gozdovih divjadi, njen odlov...Tudi zato pričakujemo pri tem in ostalih načrtih najvišjo stopnjo upoštevanja naših pripomb.

-lovske preže in krmišča za divjad: tako kot do sedaj, se morajo ti objekti v gozdu postavljati s pisnim predhodnim soglasjem lastnika gozda. Na splošno zagovarjamo načelo, da so preže dobrodošle povsod tam, kjer ne ovirajo gospodarjenja z našim gozdom, so prostostoječe in nenaslonjene na drevesa, so iz naravnih materialov in okoljsko nevtralne tudi ob njeni opustitvi, ter pripomorejo k dejanskemu usklajevanju številčnosti divjadi. Pri krmiščih smo bistveno bolj zadržani in bomo z njimi soglašali le v primeru lokacij, kjer v bližini ni mlajših razvojnih faz gozda (mladje-mlajši debeljak) zaradi številnih poškodb okoliškega drevja. Smatramo, da bi se morale lokacije krmišč po cca 10 letih menjati tudi zaradi ustaljenih navad divjadi-»kravji sindrom«, ki posledično povzroči povečanje škode na sestojih v primerni oddaljenosti od krmišča. Ugotovitev, ki jo navajate v načrtu, da je »stopnja objedenosti v bližini krmišč bistveno višja od povprečja«, lahko samo potrdimo z našimi dosedanjimi opažanji.

-v analizi objedanja ugotavljate, da je višina objedenosti listavcev v enotah Jelovica in Pokljuka kar 43 % (sicer popisno leto 2017, ker kasneje popisa ni bilo), kar nas resnično skrbi. Navedeni dve planoti, kjer je veliko naših površin, sta bili v preteklosti močno zasmrečeni, v novejših časih pa še močneje na udaru podlubnikov. Pred desetletji smo na ta dva območja pričeli umetno vnašati (še posebej Pokljuko), listavce (bukev, gorski javor, plemenite listavce, plodonosno drevje...), kjer je pa izplen izredno slab. Če z ustrezno zaščito, ki je v predelih z običajno 2 m snežno odejo, izredno draga in težka za izvedbo, zavarujemo sadike pred divjadjo, nam jo pokonča kak južen sneg ali kravja paša! Rastna doba je v teh predelih kratka, potrebnih je vrsto let, da tak listavec ugleda tako visoko svetlobo dneva, da uide živalskemu gobcu!

Pričakujemo nov aktualni popis objedanja, ki bo pokazal pravi trend objedenosti listavcev v navedenih dveh teritorialnih enotah.

-tako za Gorenjsko LUO, kot na splošno za celo Slovenijo bi po našem mnenju moralo veljati, da bi tako lovci kot gozdarji in lastniki morali večjo pozornost posvetiti vzdrževanju grmišč. Po eni strani je to izredno dragocena in iskana prehrana divjadi (sveža odganjajoča grmišča), po drugi strani pa nujno potreben gozdnogojitveni ukrep. Zaradi splošne koristnosti za divjad in gozd bi pa tu stopnja sofinanciranja države iz sedanjih 70-90 (odvisno od funkcij) morala nujno preiti na 100 %. Tu so lahko lovska združenja tista nevladna organizacija, ki lahko pripomore k tej spremembi Pravilnika o sofinanciranju vlaganj...

- pri sadnji in vzdrževanju plodonosnega drevja je situacija skoraj identična. Potrebno je poudariti, da ta dela (predvsem v korist izboljšanja prehrabnih sposobnosti gozdnih živali in ptic), izvajamo tudi lastniki gozdov, ki kakih gospodarskih učinkov od tega nimamo in ne pričakujemo. Opozarjamo pa poleg sofinanciranja še na posamično nesmotrnost sadnje, kjer se te sadike sadi pod zastore starega drevja ali neprimerne površine za njihovo rast, predvsem pa njihovo rodnost. Povečini so to namreč sonceljubne vrste, da njihovi plodovi kot hrana lahko dozoriijo!

-v načrtu pozdravljamo zastavljen cilj zmanjševanja številčnosti (ali vsaj ne povečevanja) jelenjadi v celotnem Gorenjskem LUO. Enako tudi za usmeritev v primeru šakala v smislu »zmanjšanja vplivov na druge domorodne živalske vrste...«

-škode po potepuških psih pri nekaterih lovnih vrstah: tem številkam, predvsem pa urejanju tega področja se v RS po našem mnenju posveča premalo pozornosti. Število psov, ki se ali potepuško, največkrat pa s prisotnostjo lastnika prosto gibljejo po naravi, se z leti strmo večja. S tem se povečuje gonja divjadi (za lovce posledično preganjana divjad, kar pomeni manjše osebke, manjše trofeje, nemirno divjad; za nas lastnike pa

povečan obseg škod po divjadi zaradi povečanega hranjenja divjadi). Povečuje se tudi število obgriženih ali kako drugače poškodovanih divjih živali. Še povsem neraziskana, pa mogoče celo zelo močna grožnja, pa so pasji iztrebki s svojo vsebino in prenosom kužnih snovi. Tu so na udaru predvsem divji prašiči, posledično pa tudi domači in nato je tu že človek!

-velike zveri: volk, medved in ris so ob sedanjí poseljenosti krajine in vseprostorski aktivnosti človeka po našem mnenju lahko samo občasen prebivalec naših gozdov. V določenih predelih Gorenjske in Cerkljanskega z močno prenaselitvijo volka so se lovske dejavnosti z rednim odlovom divjadi že postavile pod vprašaj. Če tu prištejemo še povoz, postane vprašanje smiselnosti lovskega upravljanja divjadi povsem na mestu.

-na str. 24 je navedeno:«Ker se škodam od divjadi v celoti ni mogoče izogniti, je pri njihovi obravnavi pomembno, da lastniki kot dobri gospodarji zavarujejo svoje premoženje, morebitno povzročeno škodo pa pravočasno prijavijo upravljavcu, s katerim sklenejo tudi sporazum o poravnavi. Še pomembnejše je tesnejše sodelovanje med lastniki in lovskimi organizacijami. Z zglednim sodelovanjem je možno s pravočasnimi in ustreznimi ukrepi marsikatero škodo tudi preprečiti ali njen obseg zmanjšati.» Za prvi del navedenega nam ni povsem jasno, kako naj »kot dobri gospodarji zavarujemo svoje premoženje«; v drugem delu se pa z navedenim strinjamo. Zgledno sodelovanje pa seveda pomeni tudi upoštevanje lastnika gozda, njegove lastnine, s katero se preživlja in njegovih idej za upravljanje z gozdom kot celoto (sestavni del gozda je tudi divjad).

Naj na koncu zaključimo z željo, da bi čimveč del iz načrta bilo opravljenih v dobro divjadi, gozda in lastnikov gozda. Kot lastniki pa želimo poudariti, da želimo lovcem ob njihovi pripravljenosti za uravnoteženje razmerij v naravnem okolju, stati ob strani in jih podpirati ter smo pripravljeni na korektno obojestransko sodelovanje.

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb

Spoštovani,

Zahvaljujemo se vam za mnenja in pripombe na osnutek načrta. Vaše pripombe smo pregledali in se z njimi v marsičem strinjamo, tudi če niso v neposredni zvezi z vsebino Letnega načrta za II. Gorenjsko Lovsko upravljavsko območje za leto 2020. V sklopu procesa načrtovanja in realizacije načrtov in nasploh upravljanja z divjadjo in velikimi zvermi ter njihovim okoljem si bomo prizadevali v čim večji meri upoštevati vaša mnenja in stališča tako kot tudi mnenja in stališča drugih lastnikov gozdov in kmetijskih površin ter drugih deležnikov.

Opredelitev do pripombe 1:

1. Strinjamo se z vami, da bo od dejanske izvedbe načrtovanih del odvisen končni rezultat lovsko upravljavskega načrtovanja in upravljanja z divjadjo. V procesu razdelitve načrtovanih ukrepov po loviščih in loviščih s posebnim namenom (LPN) si bomo prizadevali, da bodo ukrepi porazdeljeni v prostor, kjer so najbolj potrebni. Prav tako si bomo (v povezavi z upravljavci lovišč in LPN, z izdelavo strokovnih mnenj in stališč ter drugimi dejavnostmi v okviru naših pristojnosti) prizadevali, da bodo načrtovani ukrepi po loviščih in LPN čim bolj realizirani. (Pripomba ni konkretna, gre bolj za izraženo mnenje)

Opredelitev do pripombe 2:

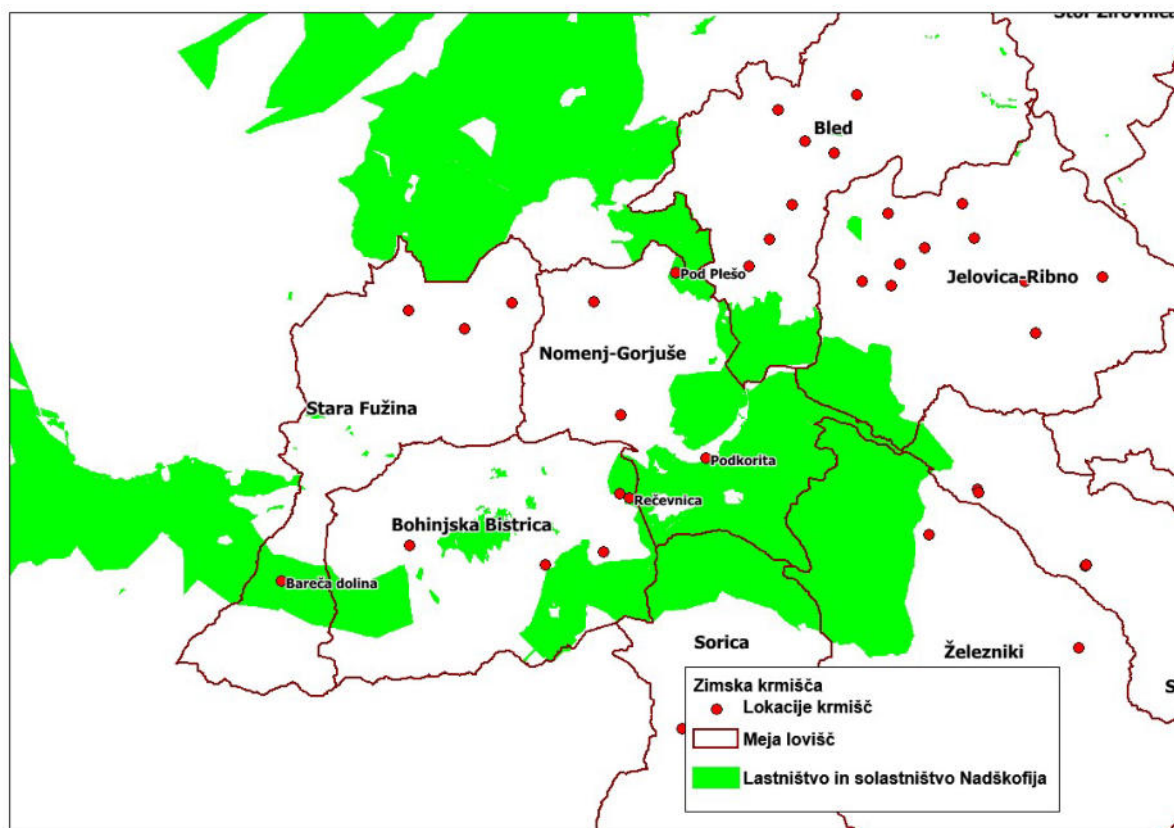
2. Pripombe lastnikov gozdov in kmetijskih površin poskušamo v postopku izdelave in sprejemanja načrtov upoštevati v čim večji možni meri. Strinjamo se z vami, da naj se vsa dela na površinah, ki niso v lasti upravljavcev lovišč in LPN izvajajo s predhodnim soglasjem (dovoljenjem) lastnika gozda. V tem pogledu bomo načrt v poglavju 3 (ŽIVLJENJSKO OKOLJE DIVJADI) na koncu prvega odstavka dopolnili s tovrstnim določilom. (Pripomba bomo v načrtu smiselno upoštevali)

Opredelitev do pripombe 3:

3. V primeru izdaje soglasja (dovoljenja) za postavitev lovske preže bo lastnik s tem tudi ocenil, če predvideni objekt ne ovira gospodarjenja z njegovim gozdom. Strinjamo se z vami, da naj bodo lovske preže zgrajene iz naravnih in okolju primernih materialov, to določilo je v Letni načrt za Gorenjsko LUO že vključeno. Po eni strani samostojne lovske preže manj ovirajo gospodarjenje z gozdom in ne poškodujejo stoječega drevja, po drugi strani pa so na drevje prislonjene lovske preže manj opazne, zgrajene iz manj materiala (sestavni delov) in se zato v okolje tudi bolj vklaplajo. Ocenjujemo, da bi odločitev o tem, kakšna je lahko lovska preža v določenem okolju in kje naj bo postavljena prepustili upravljavcem lovišč in konkretnemu lastniku. Seveda ob predpostavki, da je ob drevo prislonjena preža zgrajena tako, da ne poškoduje stoječega drevja. Strinjamo se z vami, da krmišč ni primerno postavljati v sestoje z mladimi razvojnimi fazami gozda, oziroma jih je smiselno postavljati v sestoje (grmišča, sestoje kjer se še vsaj 10 let ne bo uvajalo pomlajevanje) in v katerih so poškodbe manj problematične, kar imamo v načrtu že navedeno. Prav tako se strinjamo z vami, da bi bilo

primerno, da bi se lokacije krmišč zimskega krmljenja vsakih 10-let menjale. Tovrstna priporočila in usmeritve so v načrt za Gorenjsko LUO že vključena. Pri vzpostavljanju novih in/ali zamenjavi dosedanjih krmišč vsako lokacijo preverimo tudi po tem, kot tudi drugih v načrtu določenih kriterijih. (Pripomba je v načrtu smiselno že upoštevana)

Na spodnji sliki prikazujemo karto zimskih krmišč, ki se nahajajo na zemljiščih Nadškofije Ljubljana. Na zemljiščih Nadškofije se nahajajo 4 krmišča in sicer 2 v lovišču Nomenj-Gorjuše in po eno v loviščih Bohinjska Bistrica in Stara Fužina. Krmišča se nahajajo na obrobju večjih kompleksov, ki so v lasti Nadškofije in so oddaljeni s platojev Jelovice in Pokljuke. Vsaj za gozdove Nadškofije krmišča ne bi smela predstavljati večjega problema. Izven prikazanega območja ni zimskih krmišč ali pa ni Nadškofijskega lastništva gozdov. V primeru, da se z obstoječimi lokacijami zimskega krmljenja ne strinjate, jih lahko v naslednjih letih v soglasju z vami in upravljavci lovišč zamenjamo z drugimi ali ukinemo.

Opredelitev do pripombe 4:

4. V letu 2020 bo izveden nov, četrti po vrsti (po novi metodologiji), popis poškodovanega gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi. Z rezultati tega popisa bomo po potrebi popravili-dopolnili naše dosedanje ukrepe upravljanja z rastlinojedo parkljasto divjadjo. (Pripomba ni konkretna, je pa pri načrtovanih ukrepih v načrtu smiselno upoštevana).

Opredelitev do pripombe 5:

5. Prizadevali si bomo, da se stopnja sofinanciranja tovrstnih del poveča ali ostane vsaj enaka dosednji. Predvideni obseg tovrstnih del v Letnem načrtu za II. Gorenjsko LUO za leto 2020 znaša 24 ha. Načrtovani ukrep je za 14 % višji od načrta za leto 2019 in za 35 % višji od realizacije v letu 2019. (Pripomba o sofinanciranju ni sestavni del vsebine načrta. Sicer je pripomba smiselno že upoštevana v načrtu)

Opredelitev do pripombe 6:

6. Strinjamo se z vami in se zavedamo, da je za posajene sadike treba skrbeti dolgo vrsto let, saj tovrsten ukrep izpolnjuje namen šele tedaj, ko posajeno drevje začne roditi plodove in le ti s tem postanejo hrana pticam in sesalcem. (Pripomba bomo v načrtu smiselno upoštevali)

Opredelitev do pripombe 7:

7. Problematika škod na divjadi zaradi psov, ki se gibljejo brez nadzora po lovišču je sicer ena izmed vsebin delovanja upravljavcev lovišč (lovsko čuvajska služba), ni pa postopek ukrepanja upravljavcev lovišč

neposredna vsebina Letnega lovsko upravljavskega načrta. Za tovrstno škodo je odgovoren tisti, ki je ravnal namenoma ali iz malomarnosti (krivdna odgovornost), v postopek pa so vključeni upravljavci lovišč preko lovsko čuvajske službe in lovski inšpektor. (Pripomba ni neposredno povezana z vsebino načrta za leto 2020).

Opredelitev do pripombe 8:

8. Strategija upravljanja z velikimi zvermi ni neposredna vsebina lovsko upravljavskega načrtovanja (Letnih načrtov lovsko upravljavskih območij). Nekateri ukrepi v populaciji srnjadi in jelenjadi pa so v načrtih lovsko upravljavskih območij, tudi v Letnem načrtu za II. Gorenjsko LUO za leto 2020 že prilagojeni zaradi prisotnosti in številčnosti velikih zveri in trajnostnim upravljanjem s temi vrstami skladno z navodili *Upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo*. (Pripomba ni neposredno povezana z vsebino načrta za leto 2020. Adaptivno upravljanje s parkljaso divjadjo (srnjad, jelenjad) je v načrt že vključeno.)

Opredelitev do pripombe 9:

9. Postopke zavarovanja premoženja s strani lastnikov (npr. nelovne površine) opredeljuje npr. Pravilnik o minimalnih pogojih za zaščito posameznih nelovnih površin pred škodo od divjadi (Ur.l. RS, št. 42/16). (Pojasnilo na vprašanje)

Lastnik gozdov in kmetijskih površin iz Kokre

ZADEVA: Pripombe/mnenja/pobude na LETNI LOVSKO UPRAVLJAVSKI NAČRT ZA II. GORENJSKO LOVSKO UPRAVLJAVSKO OBMOČJE ZA LETO 2020

1. **Mirne cone:** Zakon o divjadi in lovstvu v več členih opredeljuje pojem mirne cone. V načrtu pogrešam določitev območjih primernih temu pogoju. (na primer v dolini Kokre, del revirja Greben v LPN Kozorog).
2. **Vzdrževanje pasišč:** V predalpskem in alpskem svetu, kjer se krajina prepleta z gozdovi in kmetijsko rabo, še posebno pa na osrednjih območjih prisotnosti jelenjadi, je pritisk jelenjadi na s pašo in košnjo negovano travinje kmetij velik in znatno zmanjšuje pridelek in motivacijo za kmetovanje. Načrt bi moral nakazati stimulacije kmetom za omilitev tega bremena. Na primer priznana podpora/ha v okviru kmetijskih subvencij. (Poznana sta oba kriterija za metodologijo: gostota jelenjadi/površino in izračun KIS-a o izgubah na travinju zaradi popašenosti).
3. **Škode:**
 - a. **Od lovne divjadi:** Vedno bolj se utrjuje dejstvo, da je kriterij škod izrazito zavajajoč kazalnik stanja populacij ker:
 - i. Je škodni sistem v splošnem nepravilčen do oškodovanca. (Po dokumentu "Notice to members" EU komisije (CM/1184712EN)), bi morala država kot lastnica divjadi pokriti 100% vse stroške preventivne zaščite in pri škodi 100% povrniti tako direktne kot tudi indirektno stroške. Zaradi nepravilnega sistema **oškodovanci škod pogosto ne prijavljajo**.
 - ii. Upravljalci lovišč se pogosto dogovorijo z oškodovancem mimo »uradnega« postopka in **škoda v evidencah ni zavedena**.
 - iii. Postopek je birokratski, oškodovanec pa je v podrejenem položaju do upravljalca lovišča, zato **oškodovanci pogosto škod ne prijavljajo**. Sam sistem škod presega obseg pristojnosti tega načrta, vendar pa bi moral načrt v večji meri zavezovati upravljalce k javni objavi v načrtu opisanega postopka in odgovornih oseb, ter obveznosti komuniciranja z lastniki (kar je zahteva samega zakona). Odsotnost teh dejanj bi se morala obravnavati kot kršitev načrta.
 - iv. Sistem in metodologija ocenjevanja škod, predvsem od jelenjadi v gozdu in zaradi popašenosti, **nista opredeljena**.
 - b. **Zaradi zveri:** Zavarovane vrste naj bi ne bile predmet tega načrta, vendar opozarjam na dejstvo, da se prenekateri dokument ali postopek, ki je sicer v pristojnosti MOP-a konča z diktirano »...po lovskih predpisih«. Odstrelzveri, se po rednih in izrednih odločbah dogaja tudi v gorenjskem LUO, zato bi bilo koristno, da se v ta načrt doda tudi nekatera osnovna določila povezana z odvzemom in prijavo škod. V primeru pokola bo edini učinkovit postopek odstrela konfliktne osebe (pravi osebek, na pravem mestu, ob pravem času, učenje tropa, psihološki učinek na oškodovanca...) če bo izvajan v naslednjih treh korakih:
 - i. **Pokol:** Lastnik obvesti pooblaščenca ZGS, ki potrdi/ovrže vzrok pokola s strani zveri (odziv pooblaščenca max. 2 uri)

- ii. **Obvestilo upravljalcu lovišča:** Pooblaščenec ZGS takoj odredi odstrel upravljalcu lovišča (LD ali LPN) na mestu pokola, kjer se odvisno od razmer zadrži kadaver ali njegov del
 - iii. **Čakanje in odstrel:** Še isti dan/noč se poskuša s čakanjem problematičen osebek odstreliti po lovskih predpisih
4. **Medvrstni vplivi – vpliv zveri na parkljasto divjad:** Lovska stran, ki ji je zaupano upravljanje z lovno divjadjo vse premalo opozarja na dramatičen vpliv zveri na lovno divjad z vidika:
- a. **Odsotnosti naravne navajenosti divjadi na plenilce.** V načrtu omenjena habitatna direktiva ima v povezavi z zaščito zveri izvorni pojem »Wild« (naravno stanje ali nekultiviran ali neposeljen prostor) kar je bilo v ZON (namensko ali nestrokovno?) prevedeno v »narava« (Ali je razpršena poseljenost predalpskega prostora divjina ali narava?). Razen nekaj »dispergov« medvedov v gorenjskem LUO zveri stoletja ni bilo.
 - b. **Gospodarske škode na lovni divjadi.** Plenilci so bili zgodovinsko vedno konkurenti lovcem. Kako bomo motivirali lovce za lov, če bodo gospodarske lovne vrste divjadi zdesetkali plenilci. Načrt bi moral nujno opozoriti na ta dva vidika širjenja zveri!
5. **Jelenjad:** Uplenitelji zveri in divjega prašiča so vse od Marije Terezije naprej, pa vse do zadnjih desetletij preteklega tisočletja dobivali nagrade, veleposestniki, ki so želeli loviti jelenjad, pa so jo vse do druge svetovne vojne morali gojiti na svoji zemlji v oborah. Upravljanje z jelenjadjo gre v nekaj zadnjih načrtih v pravo smer, to je v zmanjšanje populacije, vendar po rezultatih v naravi nezadostno ker:
- a. Bo na osrednjih **območjih jelka**, kot avtohtona drevesna vrsta, **popolnoma izginila**. Ogrožene so tudi plemenite vrste listavcev.
 - b. Izriva v kmetijski in gorski krajini izrazito manj konfliktnih vrst lovne divjadi, predvsem srnjad in gamse.
 - c. Ker država ne uspe vzpostaviti pravičnega škodnega sistema.
6. **Šakal:** Šakala bi morali v gorenjskem LUO opredeliti kot invazivno tujerodno vrsto in ga temu primerno v načrtu tudi obravnavati:
- a. Nezaželjena prisotnost
 - b. Neomejen in neselektiven odstrel (v skladu z etičnim kodeksom slovenskih lovcev)
7. **Nekaj splošnih pogledov na načine lova:**
- a. **Lov pri polni luni:** Zaradi obremenjenosti habitata divjadi s človeško prisotnostjo in posledično spremenjenih navad prosto živčih živali (jelenjad, prašič, zveri), bi se morali lovci prizadevati za splošno dovoljenje lova v času nekaj dni pred in nekaj dni po polni luni. Tu ne gre za uporabo umetnih virov svetlobe, niti za uporabo različnih termovizijskih naprav, ampak za uporabo obstoječih klasičnih optičnih pripomočkov. **Svetlobo lune, bi morali opredeliti kot naravni pojav**, ki človeka spremlja in vpliva na njegove aktivnosti, tudi na lov, že od praveka.
 - b. **Blažilec zvoka:** Tudi tu, bi morali lovci bolj aktivno zahtevati spremembo obstoječe zakonodaje, tudi zakona o orožju, saj ima neomejen zvok lovske puške negativen vpliv na:
 - i. Zdravje (sluh) lovcev
 - ii. Stres divjadi
 - iii. Motnje okolice

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb

Spoštovani,

Zahvaljujemo se vam za mnenja in pripombe na osnutek načrta. Vaše pripombe smo pregledali in se z njimi v marsičem strinjamo, tudi če niso v neposredni zvezi z Letnim načrtom za II. Gorenjsko Lovsko upravljavsko območje za leto 2020. Vsebina letnega načrta je predpisana s *Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo* (Ur.l. RS, št. 91/10), ukrepi, načrtovani v Letnem lovsko upravljavskem načrtu pa so namenjeni upravljavcem lovišč in LPN, ki jih bodo morali tudi v letu 2020 čim bolj realizirati.

V sklopu nalog in dejavnosti Zavoda za gozdove Slovenije ter v okvirih zakonskih določil si bomo prizadevali v čim večji meri upoštevati tudi vaša mnenja in stališča, kot tudi mnenja in stališča drugih lastnikov gozdov in kmetijskih površin ter drugih deležnikov. Nekatero vaše pripombe presegajo pristojnosti Zavoda za gozdove Slovenije.

Podajamo vam naslednje odgovore na vaša zastavljena vprašanja, mnenja in pobude:

Opredelitev do pripombe 1:

1. Habitati in tudi mirne cone so obravnavani v gozdnogospodarskih načrtih v sklopu funkcije ohranjanja biotske raznovrstnosti ali v sklopu lovno gospodarske funkcije (npr. gozdovi z visoko gostoto populacij rastlinojedov). To velja tako za 10-letne gozdnogospodarske in lovsko upravljavske načrte območij, funkcije gozdov pa so tudi sestavni del gozdnogospodarskih načrtov gozdnogospodarskih enot. Mirne cone in druge pomembne habitate (območja) za prostoživeče divje živali je možno vključiti v načrte ob njihovi izdelavi oziroma obnovi. Območje doline Kokre leži znotraj gozdnogospodarske enote Kokra. Veljavnost načrta za GGE Kokra se z letošnjim letom izteka, tako da bo možno karto funkcij dopolniti oz. spremeniti. Kljub morebitni določitvi mirnih con pa v nadaljevanju naletimo na problem omejitev, ki veljajo lahko za širšo javnost, lahko tudi za upravljavce lovišč in/ali tudi za lastnike zemljišč, na problematiko nadzora in na pristojnosti. Umeščanje mirnih con mora biti zato premišljeno in strokovno utemeljeno.

Opredelitev do pripombe 2:

2. Zavedamo se, da je vsaka obdelana površina v hribovskem prostoru dragocena in da ne opravlja zgolj ene funkcije. Strinjamo se, da v številčnejših populacijah jelenjadi lahko pride do močnejšega pritiska na obdelane travnike in s tem do določene stopnje zmanjševanja pridelka, kar je bilo z nekaterimi raziskavami v Sloveniji tudi ugotovljeno. Strinjamo se, da bi moral sistem to tudi prepoznati in v večji meri ljudem pomagati. Na žalost s tem načrtom tega problema ne moremo zadovoljivo rešiti, saj je problematika širša. V prvi fazi bo potrebno doseči, da bo delo hribovskih kmetov prepoznano ne samo v okviru proizvodne funkcije ampak tudi ostalih socialnih funkcij. Pri pripravi nabora ukrepov, ki bi bili lahko predmet sofinanciranja, bo potrebno prepričati odločevalce, da se ti ukrepi uvrstijo na seznam za naslednja programska obdobja. Vpliv jelenjadi na travinje v obliki prekomerne popašenosti pa je trenutno mogoče reševati v okviru postopka preprečevanja in povračila škod od divjadi.

Opredelitev do pripombe 3:

3. V postopku lovsko upravljavskega načrtovanja so izdelane tudi analize o škodah od divjadi. Strinjamo se, da nekateri oškodovanci škod ne prijavijo, vendar ne gre pri analizah le za absolutne vrednosti pač pa predvsem za ugotavljanje trendov. Te pa je mogoče ugotavljati tudi v primerih, če določen odstotek lastnikov škod ne prijavlja. V veliko primerih pa jih vsaj na kmetijskih površinah (npr. od divjega prašiča) lovci zaznajo, sanirajo in evidentirajo. Tako menimo, da so ocenjene škode in izplačane odškodnine vendarle pomemben kazalnik stanja populacij parkljaste divjadi v območju in njenega vpliva na druge dejavnosti v prostoru. Kot že sami navajate, pa postopek preprečevanja in povračila škod od divjadi presega vsebino tega načrta. Kljub temu je v načrtu na kratko že opisan postopek uveljavljanja odškodnin za škodo od divjadi na lovni in za škodo od divjadi na nelovnih površinah. V načrt bomo tudi dodali priporočilo, naj upravljavci upoštevajo določilo 1. odstavka 56. člena *Zakona o divjadi in lovstvu* (o javni objavi osebnih podatkov in naslova pooblaščenca upravljavca za prijavo škod od divjadi na kmetijskih in gozdnih kulturah). Načrt pa ne more zavezovati upravljavcev k javni objavi v načrtu opisanega postopka in odgovornih oseb, niti ne odsotnost teh dejanj obravnavati kot kršitev načrta. Obvezo javne objave osebnih podatkov in naslova pooblaščenca upravljavca za prijavo škod od divjadi na kmetijskih in gozdnih kulturah določa 1. Odstavek 56. člena *Zakona o divjadi in lovstvu*, neizvajanje določila pa sankcionira lovski inšpektor. Sistem in metodologija ocenjevanja škod, predvsem od jelenjadi v gozdu in zaradi popašenosti, nista opredeljena. V skladu s 7. odstavkom 52. člena *Zakona o divjadi in lovstvu* bi morala Vlada RS predpisati natančnejše kriterije za opredelitev vrst škod ter izdelati metode in merila za ugotavljanje njihove višine.

Velike zveri, predvsem volk so v zadnjih letih postali težava praktično celotne Evrope. Velike zveri so kot zavarovane vrste v pristojnosti *Ministrstva za okolje in prostor* in niso sestavni del vsebine lovsko upravljavskega načrta. V načrtu je v zvezi z zavarovanimi vrstami pri škodah navedeno določilo kdo odgovarja za škodo in kdo škodo ocenjuje. Zgolj zaradi razumevanja in ločevanja od škod od divjadi, za katere oceno so (na lovni površini) pristojni upravljavci lovišč in LPN. Pri oceni škod od zavarovanih vrst upravljavci lovišč in LPN niti nimajo nobenih obveznosti, pogoji odstrela velikih zveri pa so določeni z vsakokratnimi rednimi ali izrednimi odločbami zato menimo, da vključevanje tovrstnih določil v Letne lovsko upravljavske načrte ne bi bilo primerno. Pooblaščenca se že sedaj največkrat odzovemo takoj, še isti dan, tudi ob nedeljah in praznikih.

Opredelitev do pripombe 4:

4. Pri rastlinojedi parkljasti divjadi (srnjad, jelenjad, muflon, gams) je v načrtu v poglavju *Medvrstni vplivi* problematika prisotnosti volkov ter naraščanja njihove številčnosti in s tem vpliva na parkljasto divjad že opisana. Pri srnjadi in jelenjadi so v območju razširjenosti teritorialnih volčjih tropov v načrtu določene nekatere prilagoditve skladno z navodili *Upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo*. V načrtu je letos obsežno poglavje namenjeno tudi šakalu, letos je v Gorenjskem LUO načrtovani odvzem 12 šakalov.

Opredelitev do pripombe 5:

5. Ocenjujemo, da gre upravljanje z jelenjadjo v prostoru Gorenjskega LUO v pravo smer glede na postavljene cilje. Pomemben kazalnik stanja usklajenosti med rastlinojedo parkljasto divjadjo (predvsem jelenjadjo) in gozdom, kot najpomembnejšim delom njenega življenjskega okolja je popis poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja. Zadnji popis, na katerega rezultate navezujemo sedanje ukrepe je bil izveden leta 2017. V letu 2020 bo izveden nov popis (četrti po vrsti po isti metodologiji). Glede na rezultate popisa bomo po potrebi prilagodili ukrepe pri upravljanju z jelenjadjo, predvsem v smeri čim boljšega zagotavljanja naravnega pomlajevanja gozdov.

Opredelitev do pripombe 6:

6. Kljub uvrstitvi šakala med divjad, ostaja njegov pravni status v okviru evropske zakonodaje nespremenjen. Še vedno je uvrščen v priložo 5, habitatne direktive. Za vse vrste s te priloge je določeno, da je odvzem z odstrelom dopusten pod predpostavko, da se ohranja ugodno stanje populacije. V načrt zato ne moremo zapisati drugačnega cilja od tistega, ki je v načrtu že zapisan.

Opredelitev do pripombe 7:

7. Vaša pripomba presega vsebino načrta. Omejitve pri nočnem lovu rastlinojede parkljaste divjadi so predmet zakonskih določil in strokovnih stališč pristojnih institucij. Pri odpravi prepovedi uporabe umetnih virov svetlobe pri lovu divjega prašiča so strokovna stališča bolj poenotena. Tako smo tudi v Gorenjskem LUO pridobili dovoljenje za uporabo umetnih virov svetlobe v letu 2020 pri čakanju na privabljajalnih krmiščih in na kmetijskih površinah na katerih nastajajo in potencialno lahko nastanejo škode. Možnosti uporabe blažilcev zvoka so vsebina morebitnih sprememb določil predvsem Zakona o orožju.

LOVSKA DRUŽINA POLJANE
POLJANE NADŠKOFJO LOKO 59
4223 POLJANE NAD ŠKOFJO LOKO

Poljane; 20.03.2020

Zadeva: pripombe na osnutek LLUN za leto 2020

Odkar smo dobili osnutek LLUN za leto 2020, smo predelali vse, kar se nanaša na našo LD. Podatke smo primerjal z zbornikom odvzema za leto 2020. Pripombe lovske družine na LLUN 2020 so nujne pri lovu na.

Jelenjad:

V LLUN na strani 63 piše:

V loviščih, ki večinoma mejijo na robni ali osrednji del (sub)populacijskega območja (Šenčur, Krvavec -Karavanški del in Poljane, Gorenja vas, Sovodenj-Jelovski del) in v katerih je gostota odvzema jelenjadi večja, je številčni odvzem jelenjadi neomejen, upravljavci pa morajo vsak **odvzem petletnega ali starejšega jelena(5+) pokriti z eno (1) dve in večletno košuto ali junico (za vsak odvzem dve in večletne košute ali junice lahko lovijo jelena 5+)**. Odvzem telet, enoletne jelenjadi, dve in večletnih košut in jelenov razreda 2-4 let je neomejen. Vsak upravljavec lovišča, v katerem prisotnost jelenjadi ni zaželena, je dolžan skrbeti za predpisano pokrivanje jelena 5+. Ustreznost pokrivanja se bo za vsako lovišče ugotavljala vsako leto....itd nadalje:

V primeru, da bo posamezno lovišče v tekočem letu uplenilo več košut 2+ ali junic, za katere pa ne bo uspelo odstreliti jelenov 5+ se bo višek **odstreljenih košut 2+ ali junic smiselno lahko upošteval pri pridobitvi jelenov 5+ v naslednjem letu**. Višek odstreljene mulaste jelenjadi iz leta 2019, ki se upošteva pri pridobitvi jelenov 5+ v letu 2020 imajo sledeča lovišča: Krvavec (1 košuta 2+ = 1 jelen 5+).

Tukaj je potrebna pripomba, za dopolnitev LLUN, in sicer:

Šenčur (1 košuta 2+ in 1 junica = 2 jelena 5+)

Gorenja vas (1 košuta 2+ = 1 jelen 5+)

Poljane (2 junici = 2 jelena 5+)

Gams:

na strani 83 piše naslednje:

Dopustno odstopanje realizacije od načrta v spolni strukturi je za vse starostne kategorije skupaj (brez mladičev) praviloma do 3 % od realizirane strukture v odstotkih (npr. 47 %:53 %).

Morebitna večja odstopanja pri spolni strukturi prek meja dopustnih odstopanj se upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem letu. Morebitna odstopanja pri starostni strukturi v II. starostnem razredu pri obeh spolih se ne glede na meje dopustnih odstopanj upoštevajo pri letnih načrtih v naslednjem letu (letih). Po pregledu kategorizacije za leto 2019 nekatere lovske družine tega ne spoštujejo.

Muflon:

Do odstrela ovce, je oven zaprt, zaradi izravnave v naslednjih letih (st. 75).

Tukaj bi bilo smiselno vsaj za naslednji 10 letni LUO sprostiti to izravnavo saj je planirano tudi doseljevanje muflonov, in ne pustimo, da bi bilo doseljevanje le za hrano volku.

V upanju, da se bodo pripombe upoštevale za dobrobit narave in vseh vpletenih se vam vnaprej zahvaljujemo.

LOVSKI ZDRAVO!

Lovska Družina Poljane

V vednost: OZUL Gorenjskega LUO

ZLD Gorenjske

Zavod za gozdove Slovenije območna enota Kranj

arhiv LD Poljane

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb

Spoštovani,

Zahvaljujemo se vam za pripombe na osnutek načrta. Podajamo vam naslednji odgovor o (ne)upoštevanju pripomb v načrtu:

Opredelitev do pripombe 1:

1. Vašo pripombo bomo upoštevali. V načrtu se pri jelenjadi na strani 63, za tekstom Krvavec (1 košuta 2+ = 1 jelen 5+) doda tekst
Šenčur (1 košuta 2+ in 1 junica = 2 jelena 5+)
Gorenja vas (1 košuta 2+ = 1 jelen 5+)
Poljane (2 junici = 2 jelena 5+)

Opredelitev do pripombe 2:

2. Vašo pripombo je mogoče upoštevati pri izdelavi razdelilnika odvzema gamsov po loviščih. Na ravni lovsko upravljavskega območja (LUO) in/ali ekoloških enot nismo ugotovili večjih napak v spolni in starostni sestavi odvzetih gamsov. Tako na ravni LUO in/ali ekoloških enot ni bilo potrebe po prilagoditvi upravljanja z gamsom zaradi v vaši pripombi navedenih razlogov. V primeru, da nekateri upravljavci predpisanega določila ne spoštujejo, je mogoče kršitve reševati na dva načina. Ker kršitev tega določila pomeni tudi kršitev načrta, lahko ukrepa lovski inšpektor. Poleg tega je nespoštovanje tega določila mogoče upoštevati po sprejetem Letnem načrtu LUO za leto 2020, pri izdelavi razdelilnika načrtovanega odvzema po loviščih. V načrtu je na koncu izdelane prostorske razporeditve odvzema gamsov po ekoloških enotah na str. 84 napisano sledeče določilo: *Morebitne večje kršitve realizacije odvzema po spolu in starosti v letu 2019 po posameznih loviščih, lahko v letu 2020 pri izdelavi razdelilnika načrtovanega odvzema skupaj izravnajo Območno združenje upravljavcev lovišč in LPN, ZGS in upravljavci lovišč v okviru ekoloških enot.* Izdelan in usklajen razdelilnik odvzema bo sprejemal IO OZUL, v njem pa imajo tudi upravljavci lovišč Poljanske doline (in Dolomitov) svojega predstavnika.

Opredelitev do pripombe 3:

3. V letnem načrtu za II. Gorenjsko LUO za leto 2020, določila o spolnem razmerju odstrela muflonov in izravnavi v naslednjih letih, v primeru odstopanj od spolnega razmerja v tekočem letu (v loviščih, ki nimajo načrtovanega odvzema muflonov), ne bomo spreminjali. Glede na prisotnost volkov in njihovega vpliva na muflone v letošnjem in prihodnjem letu bomo o morebitnih spremembah navedenih določil presodili pri izdelavi 10-letnih Gozdnogospodarskih in lovsko upravljavskih načrtov, katerih izdelava se bo začela v naslednjem letu.

Pripombe Društva lastnikov gozdov Gorenjske na Letni načrt za II. gorenjsko lovsko upravljavsko območje za leto 2020 (v tekstu: LLUN)

Dosedanje upravljanje z jelenjadjo, divjim prašičem in volkom, katerega nadaljevanje je tudi predstavljeni osnutek LLUN, je pripeljalo do stanja, za katerega lahko trdimo, da ima protiustavne in protipravne posledice.

Ustava Republike Slovenije v 71. členu določa, da država skrbi za gospodarski, kulturni in socialni napredek prebivalstva na gorskih in hribovitih območjih. Gospodarski temelj hribovskih in gorskih kmetij je predvsem gozd, iz katerega se dobi osnovni dohodek za preživetje. Jelenjad z objedanjem mladja zadržuje naravno obnovo, izloča iz bodočih gozdov gospodarsko zanimive drevesne vrste kot so hrast in plemeniti listavci, ki na licitacijah dosegajo najvišje vrednosti ter z lupljenjem razvrednoti spodnje, sicer najvrednejše sortimente. Gospodarska škoda je ogromna že sedaj, z nezadovoljivim reševanjem problema preštevilne jelenjadi bo problem v prihodnje še večji.

Hribovski kmetje vzdržujemo tudi kulturno krajino, na katero smo Slovenci tako ponosni. V hribovitem in gorskem svetu pa je velik delež površin z omejenimi možnostmi za kmetovanje. Pred desetletji, ko je bilo na podeželju še dovolj delovne sile, se je strme površine ročno kosilo, danes je ponekod edini možni način vzdrževanja krajine s pomočjo paše drobnice. A ta možnost je obstajala do lani, ob taki problematiki volkov, kot smo jo bila priča v letu 2019, to ne bo več mogoče. S tem pade še en podporni temelj gorskega kmeta. Ali res verjamete, da je pri nas ovce možno zaščititi z ograjami ali psi. Alpe niso Dinaridi, naše kmetijstvo in kulturna krajina nista enaka kot na planinah osrednjega in južnega Balkana. Če bo šlo tako naprej, se ne bodo zarasle le posamezne majhne parcele ob cestah, zarasle se bodo vse strmine, ponekod vse do hiš, izginile bodo cele vasi. Tudi planinskih pašnikov, okrasa naših gora, na ta način kmalu ne bo več. Le kakšen kulturni in socialni napredek si lahko kmetje in lastniki gozdov v takih razmerah obetamo? Samo norec bi še vztrajal v tako nemogočih razmerah!

Neustrezno lovsko načrtovanje ima za posledico tudi kršenje 3. člena zakona o ohranjanju narave, ki določa:

»(1) Naravno ravnovesje je stanje medsebojno uravnoteženih odnosov in vplivov živih bitij med seboj in z njihovimi habitati.

(2) Naravno ravnovesje je porušeno, ko poseg uniči številčno ali kakovostno strukturo življenjske združbe rastlinskih ali živalskih vrst, okrni ali uniči njihove habitate, uniči ali spremeni sposobnosti delovanja ekosistemov, prekine medsebojno povezanost posameznih ekosistemov ali povzroči precejšnjo osamitev posameznih populacij.«

Zaradi preštevilne jelenjadi je naravno ravnovesje v gozdu porušeno. Zaradi močnega objedanja, ki izloča posamezne drevesne vrste iz mladja in s tem iz bodočih gozdov je uničena številčna in kakovostna struktura življenjske združbe rastlinskih vrst, uničena ali spremenjena je sposobnost delovanja gozdnih ekosistemov. Gozdovi postajajo neustrezne vrstne sestave, vedno bolj so na udaru lubadarja, vetrolomov, žledolomov. V primeru, da se bo stanje gozdov še poslabševalo, ne bomo prizadeti le lastniki gozdov zaradi izgube donosov. Gozdovi ne bodo več dobro opravljali niti zaščitne, klimatske, varovalne in hidrološke funkcije, kar bodo občutili tudi nelastniki oz. vsi državljani. Naj za primer omenimo le vodne ujme, ki so vedno močnejše in vse pogostejše. Kakšne bodo posledice teh ujm v bodoče, če se gozdovi zaradi objedanja ne bodo dobro obnovili? Država in Zavod za gozdove Slovenije (v nadaljevanju: Zavod) naj se vprašata ali je cilj gospodarjenja z jelenjadjo in zavarovanimi vrstami, namesto dobrobiti državljanov, ohranitve poseljenosti in s tem ohranitve naše krajine in narodne identitete, čim številčnejša divjad in obilje velikih zveri, oz. prevlada javne koristi manjše skupine prebivalcev na škodo vsemdrugim.

Takšno načrtovanje ni skladno niti z zakonom o gozdovih, ki v 1. alineji 18. člena določa: »V gozdovih je prepovedano vsako dejanje, ki zmanjšuje ravnost sestoja ali rodovitnost rastišča, stabilnost ali trajnost gozda oziroma ogroža njegove funkcije, njegov obstoj ali namen.« Pomemben dejavnik, ki zmanjšuje ravnost sestojev, stabilnost in trajnost gozda je preštevilna jelenjad.

Nadalje zakon o gozdovih v 2. alineji 36. člena navaja: »Številčnost populacij avtohtonih vrst prosto živečih živali v gozdnem ekosistemu mora zagotavljati biotsko ravnovesje ter ne sme ogroziti razvoja gozda ali

preprečevati uresničevanja ciljev gospodarjenja z njim.«V 3. členu zakona je pojasnjen pojem biotsko ravnovesje: »Biotsko ravnovesje je stanje gozdnega ekosistema, ki zagotavlja obstoj, pestrost in uravnoteženo razmerje ter razvoj rastlinskih in živalskih vrst.« Pri dani stopnji objedenosti gozdnega mladja biotsko ravnovesje ni zagotovljeno. Da bi to zagotovili, bi bilo potrebno občutno zmanjšati številčnost jelenjadi in tudi srnjadi. Ker številčnost populacij avtohtonih vrst prosto živečih živali v gozdnem ekosistemu preko lovskega načrtovanja usmerja Zavod, je Zavod odgovoren tudi za kršitve omenjenih členov zakona o gozdovih. Če lastnik gozda v roku ne izvrši odločbe o izvedbi sanitarnega poseka, ga inšpekcija kaznuje za prekršek, Zavod pa mu prične izvršbo. Razumemo, da so dela določena z odločbo nujna za biotsko ravnovesje v gozdu, ne razumemo pa obnašanja in stališč Zavoda, ki preko neustreznega lovskega načrtovanja že desetletja ruši to isto biološko ravnotežje. Dolgoročen vpliv preštevilne jelenjadi je za bodoče gozdove verjetno bolj usoden kot trenutna prenamnožitev lubadarja.

Sprašujemo se, ali se načrtovalci upravljanja z divjadjo sploh čutite soodgovorni za opuščanje kmetovanja na hribovskih kmetijah zaradi povečane prisotnosti jelenjadi in volkov? Če lastniki gozdov ne bi bili istočasno tudi kmetje, bi lahko razmišljali o volku tudi kot o pozitivnem za gozdove: počasi bodo zmanjšali število jelenjadi v naših gozdovih in omogočili naravno obnovo gozdov.

Z upoštevanjem naših pripomb in predlogov se stanje kratkoročno sicer ne bo popravilo, bo pa zasuk v pravo smer. Pozivamo vas, da zapisano smiselno upoštevate tudi pri pripravi 10 -letnega načrta. V nadaljevanju smo zapisali konkretne pripombe na predlog LLUN.

V LLUN so opisane lovne vrste našega prostora in gospodarjenje z njimi. Manjka volk, ki je, čeprav ni lovna divjad, verjetno druga vrsta po realno povzročenih škodah, takoj za jelenom. Kot glavni povzročitelj škod je na str. 24 LLUN sicer prikazan divji prašič.

Jelenjad

Če pregledamo upravljanje z jelenjadjo v zadnjem četrtnem stoletju, vidimo, da model vodi v uničevanje gozdov na Gorenjskem. Odvzemi so se v tem času povečali za več kot 3 X, torej zagotovo vsaj tolikokrat tudi številčnost. Jelenjad se širi in je poleg v opredeljenem osrednjem in robnem območju, sedaj stalno prisotna tudi na Sorškem polju ter v Cerkljanskem in Škofjeloškem hribovju. Zavedamo se, da težav s preštevilno jelenjadjo ni mogoče rešiti v enem letu, **zato naj bodo naše pripombe upoštevane tudi pri pripravi 10-letnega LUN.**

Na straneh 31 – 37 predloga LLUN so navedeni podatki popisov objedenosti s komentarjem. Povprečna objedenost iglavcev in listavcev skupaj je med 23 % in 32 %. Če se poigramo z matematiko, to pomeni enako, kot da je pojeden vsak tretji do četrti hektar mladega gozda na Gorenjskem. Območni enoti Zavoda Kranj in Bled imata po podatkih območnih načrtov 2011 - 2020 skupaj zaokroženo na tisoč 137.000 ha gozda, od tega 9.000 mladovij, 22.000 ha drogovnjakov, 51.000 ha debeljakov, 20.000 sestojev v obnovi, 33.000 raznomernih sestojev, razlika so drugi tipi. Če predpostavljamo, da je mladje, oz. bi mladje moralo biti na 100 % površine mladovij, 10 % debeljakov, 50 % sestojev v obnovi in 35 % površine v raznomernih gozdovih, dobimo skupaj 36.000 ha mladovij in podmladka. Objedenost 23 % pomeni dobrih 8.000 ha, 32 % pa dobrih 11.000 ha popašenega gozda, vsako leto. Če k izračunu prištejemo še površine nastale zaradi žledoloma, podlubnikov in vetrolomov, se te številke podvojijo.

Nepravilno uporabljena statistika in povprečje sta laž, ker se zaradi množice neprimerljivih podatkov skrijejo detajli. Prepričani smo, da je navajanje povprečja za R1 – R4 na koncu preglednice navadno zavajanje, ki ne pove popolnoma nič. Poglejmo primer: str. 33, Cerkljansko in Škofjeloško hribovje, drevesna vrsta hrasti. V razredu do 15 cm je delež hrastov 11 %, ali 5.185 osebkov na hektar. V razredu 100 – 150 cm **hrasta ni več nobenega**. Povprečje za R1-R4 pa prikazuje: 4109 hrastov na hektar, 6 % delež drevesne vrste in samo 25,2 % objedenost.

To je samo en primer, kako zavajajoče je računanje povprečja. Edini pomemben podatek za lastnike gozdov in gozdarje je stanje v R4, drevje, ki je »ušlo« gobcu. Zato pričakujemo, da se v novem predlogu 10 letnega LUN ta anomalija popravi in s povprečjem ne zavaja površinskih bralcev.

Težava je tudi metoda popisa poškodovanosti gozdnega mladja. Iz dokumentov Zavoda za gozdove Slovenije izhaja, da je pogoj za določitev ploskev za popis objedenosti, da stalna vzorčna ploskev (SVP) leži v sestojih v obnovi ali debeljakih, ki imajo smernico »za obnovo« in kjer je delež mladja najmanj 10 %; na ploskvi mora biti vsaj 50 osebkov, ki so večji od 15 cm in manjši od 150 cm. V gozdovih, ki so zaradi objedanja najbolj prizadeti, en ali celo oba pogoja pogosto nista izpolnjena. Druga velika pomanjkljivost metodologije je,

da ne prikaže izpada (= smrtnosti) mladja zaradi objedanja. Klice in mladje, ki ga je divjad povsem popasla ali je zaradi tega propadlo, v popisih ni zajeto. Ta vpliv bi morali vzporedno ugotavljati na ograjenih površinah. Zaradi omenjenih dveh pomanjkljivosti metode prihaja do sistematične napake in rezultati takih popisov kažejo boljše stanje, kot je dejansko v gozdovih. Če se na podlagi podcenjenih vplivov na gozd odloča o ukrepih, je jasno, da bodo predlagani odvzemi nezadostni. Pričakujemo, da boste omenjene pomanjkljivosti pri naslednjem popisu odpravili.

V pregled smo vzeli podatke obstoječih popisov za jelko, hraste in plemenite listavce iz popisa 2009, ki je bil prvi narejen po sedaj veljavni metodologiji, in podatke iz popisa 2017. Primerjamo podatke za popisni razred do 15 cm (ob zgoraj opisanem zadržku ta podatek kaže na to, kaj rastišča lahko nudijo) ter razred 100 – 150 cm (to je višina mladja, kjer se v sestavo drevesnih vrst lahko vključi lastnik s svojim delom, z gojitvenimi deli). Primerjavo smo naredili za vse štiri popisne enote.

Osrednje Karavanke

drev. vrsta	jelka		hrast		plem. listavci	
	do 15	100-150	do 15	100-150	Do 15	100-150
2009	19	0	1	0	19	2
2017	17	0	3	0	32	2

Jelovica in Pokljuka

drev. vrsta	jelka		hrast		plem. lst	
	do 15	100-150	do 15	100-150	do 15	100-150
2009	2	2	1	0	14	0
2017	6	2	0	0	21	0

Zahodne Karavanke

drev. vrsta	jelka		hrast		plem. lst	
	do 15	100-150	do 15	100-150	do 15	100-150
2009	1	1	0	0	8	11
2017	2	0	0	0	46	4

Cerkljansko - Škofjeloško hribovje

drev. vrsta	jelka		hrast		plem. lst	
	do 15	100-150	do 15	100-150	do 15	100-150
2009	16	12	34	1	31	6
2017	22	8	11	0	39	5

Hrasti so v vseh štirih popisnih enotah prisotni v razredu do 15 cm, kasneje pa »čudežno izginejo« in so drevesna vrsta, ki je najbolj na udaru gobca divjadi. Če natančno pregledamo višinski razred 100 – 150 cm, nikjer na Gorenjskem v mladovju ni več prisotnega hrasta. In to drevesne vrste, po kateri se v Občini Gorenja vas Poljane imenuje kar sedem naselji. Dobje, Zadobje, Dolenja in Gorenja Dobrava, Dobravšče, Debeni in Podobeno. Če se način gospodarjenja z jelenjadjo ne bo spremenil, čez 200 let v gozdovih Gorenjske ne bo več hrasta. Ker so s pomlajevanjem hrasta težave tudi v območjih, kjer je večinoma prisotna le srnjad, je zelo verjetno, da gozdarska stroka, lovci in tudi lastniki vpliv srnjadi na gozdove podcenjujemo. Upamo si trditi, da gozdarska stroka sama, z načrtovanim gospodarjenjem z divjadjo, največ prispeva k **dendrološkem genocidu**.

Na tej točki je lovskonačrtovanje tudi povsem v nasprotju z gozdnogospodarskim načrtovanjem. V gozdnogospodarskih načrtih namreč ugotavljate in poudarjate, da naj bi imel hrast zaradi prilagajanja gozdarstva na podnebne spremembe, vedno večjo vlogo. Kako bomo torej gozdove pripravili in prilagodili na podnebne spremembe, če obnova hrasta, ene ključnih vrst bodočih gozdov, zaradi objedanja divjadi ni uspešna.

Nekaj podobnega se je že zgodilo z jelko v osrednjih in jelko ter drugimi trdimi listavci v zahodnih Karavankah in s plemenitimi listavci na Jelovici in Pokljuki. V ostalih popisnih enotah enako zelo verjetno sledi prav kmalu.

Ugotavljamo, da je drevesna sestava vrstv razredu do 15 cm povsod še zadostna in da v razredu 100 – 150 cm prevladujeta smreka in bukev, ostale drevesne vrste pa izginjajo. To pomeni postopno siromašenje drevesnih vrst, ki vodi v zasmrečenost naših gozdov, kar se je v zadnjih letih ujim in lubadarja izkazalo za pogubno.

V nadaljevanju načrtovalec ugotavlja, da je v vseh štirih popisnih enotah za objedenost, ki je v popisni enoti Zahodne Karavanke med najvišjimi na ravni cele Slovenije, kriva jelenjad. Ob tem pa za leto 2020 znižuje odvzem za 50 glav, enako kot tudi že lani. Naj razume, kdor more!

Če povzamemo rezultate popisa objedenosti, lahko trdimo naslednje: sestave drevesnih vrst v razredu 100 – 150 cm ne določajone rastišče in kvaliteta podlage, niti stroka z gozdnogojitvenimi načrti, niti pridnost gospodarja z gojitvenimi deli, temveč jelenjad z gobcem. Je to res cilj strokovnega načrtovanja?

Nič manjše, če ne celo večje škode kot objedanje, predstavlja zimsko lupljenje mladih sestojev. Na vseh 152 straneh predloga LLUN niso škodezaradi lupljenja omenjene niti enkrat. Kot da sploh ne obstajajo.

Že v LUN 2011 – 2020 na str. 51 piše naslednje: »Samo v ekološki enoti Jelovica z obrobjem so bile poškodbe evidentirane na več kot 300 lokacijah in v obsegu več kot 1.000 ha.....Navkljub številnim poškodbam in občutni gospodarski škodi je odškodninske zahtevke podala le peščica lastnikov.« Škode zaradi lupljenja so po celem območju, čeprav jih pripravljaavec tega LLUN ne vidi, ali nočepriznati. Revirni gozdarji, ki gredo na teren, so z njimi dobro seznanjeni. Nekaj 100 ha vsako leto, če ne celo preko 1.000 ha, je na novo olupljenih površin. Lupljenje pomeni poškodovanost in s tem vzporedno izgubo dohodka za naslednje stoletje. Med lastniki gozdov je precej lovcev, ki se zavedajo, da škode po jelenjadi krije upravljaavec lovišča, lovska družina. To pomeni, da lovec, lastnik gozda, prijavi škodo sam sebi. Vedo, da prijava škode na enem ha drogovnjaka pomeni bankrot vsake lovske družine. Je mogoče to tihi cilj načrtovalcev? Naša nesreča je, da so gozdovi v osrednjem območju jelenjadi v večinski lasti države ali veleposesti. Tam pač nekateri škod ne prepoznajo. Za preprečevanje škod zaradi objedanja in lupljenja načrtovalec na str. 64 zapiše: »V prihodnje naj se intenzivneje izvaja zaščita debel v mlajših sestojih (drogovnjakih) pred objedanjem in lupljenjem«. Obveznost zaščite pred jelenjadjjo preprosto prenesti na lastnika, ni rešitev. Poskušajmo si predstavljati zaščito drogovnjakov na 137.000 ha gozdov na Gorenjskem.

DLGG predlagamo, da se za zmanjšanje škod v gozdovih realizira prilagojeni cilj, (4.2.4.) zapisan na str. 60 predloga LLUN. Predvsem: ».....velikost in gostota populacije naj bo tolikšna, da omogoča naravno pomlajevanje gozdnih sestojev«. To je po našem mišljenju možno samo s povečanim odvzemom. Ne moremo se strinjati z nadaljevanjem sedanjega stanja, ko se na območju neželene prisotnosti jelenjadi dogaja, da jelenjad na samotnih domačijah popase rože na balkonu in okenskih policah in da v sadovnjakih ni več mogoče vzgojiti sadnega drevja brez močne zaščite pred divjadjo.

Omeniti je potrebno tudi **zimsko krmljenje jelenjadi**, ki je eden glavnih vzrokov za preštevilno jelenjad na Gorenjskem. 120.000 kg krme za zimsko krmljenje pomeni 300 kg dnevno čez celo leto. Če temu dodamo še 50.000 kg za preprečevalno krmljenje, se divjadi položi skoraj 500 kg krme dnevno. Na str. 60 predloga LLUN je zapisano: »Želimo stabilno, zdravo in z nosilnimi zmogljivostmi okolja... usklajeno populacijo jelenjadi«. Je populacija, ki jo je po vašem mnenju potrebno tako obilno krmiti, res usklajena z okoljem? V LUN 2011 – 2020 so na str. 65 navedena priporočila za zmanjšanje negativnih dejavnikov krmljenja, npr. » naj isto krmišče ne bo nepretrgoma v rabi več kot 10 let« in »s krmišči se je treba izogibati obsežnejšim delom sestojev, ki so ali bodo v naslednjem desetletju v obnovi in sestojem, kjer so zaradi specifične drevesne zgradbe težave z naravno obnovo večje«. Ali se priporočila tega načrta, ki ga je sprejela Vlada RS, v praksi povsod upoštevajo? Ali kje stanje ostaja že dlje časa nespremenjeno in se s tem prizadetim lastnikom gozdov povzroča gospodarska škoda? Opozarjamo, da gre za zavestno povzročanje škode lastnikom, če se priporočila ne upoštevajo in zato nastaja škoda v gozdovih. Ker bi večja odškodnina pomenila bankrot lovske družine, se pojavlja vprašanje, kdo bi v tem primeru povrnil škodo lastnikom? Naj se potem obveza plačila odškodnine prenese na Zavod za gozdove Slovenije?

Še nekaj predlogov sprememb na letošnji predlog LLUN:

1. Močno podpiramo spodaj napisano spremembo lova, na str. 61:
» Zaradi prisotnih volkov in/ali risa velja za lovišča Bled, Jelovica-Ribno, Stara Fužina, Bohinjska Bistrica, Nomenj-Gorjuše, Sorica, Železniki in Selca vezava med višino realiziranega odstrela jelenov 2+ in košut 2+ v višini 50 %.« **Tak model upravljanja bi moral veljati za vsa lovišča robnega dela.** V naravi je bistveno več jelenov kakor košut. Pokrivanje v višini 50 % je dobra rešitev.

2. **Potrebno je postopno zmanjševati zimsko krmljenje in ga postopno ukiniti.** V letu 2020 naj se zimsko krmljenje parkljaste divjadi načrtuje največ v obsegu 100.000 kg. Vsako naslednje leto naj se načrt in tudi realizacija zmanjša najmanj za dodatnih 15.000 - 20.000 kg.
3. **Povečati odvzem vseh kategorij jelenjadi v vseh ekoloških enotah za najmanj 10 %** glede na osnutek LLUN.
4. Na str. 63 piše naslednje: »Kakršno koli omejevanje odstrela mulaste jelenjadi (teleta, junice, košute) v robnem območju inobmočju neželene prisotnosti jelenjadi, šteje za kršitev načrta«. Posamezne LD v območju neželene prisotnosti jelenjadi s svojimi internimi akti še vedno omejujejo odstrel jelenjadi, npr. odstrel jelena vsako drugo leto, enega na leto ali pokrivanje jelena 2+ s košuto 2+ in podobno. Predlagamo spremembo te določbe, in sicer naj se glasi:
»**Kakršno koli omejevanje odstrela jelenjadi z internimi akti lovske družine v robnem območju in območju neželene prisotnosti jelenjadi šteje za kršitev načrta.**«
5. **Povečati odvzem vseh kategorij srnjadi v vseh ekoloških enotah za najmanj 5 %** glede na osnutek LLUN.
6. Zaradi vse večje motenosti jelenjadi v njenem življenjskem okolju (turizem, pohodništvo, kolesarstvo, volk) in njenega spremenjenega obnašanja in življenjskih navad, mora biti **dovoljen odstrel jelenjadi v nočnem času in uporaba umetne svetlobe pri lovu**. S tem bodo upravljavci lovišč imeli vse možnosti, da povečan plan odvzema tudi realizirajo.

Divji prašič

Na str. 88 – 94 predloga LLUN 2020 načrtovalec predstavi dosedanje gospodarjenje z divjim prašičem. Podatki so zajeti kronološko in statistično razvrščeni. Kot vzrok za občasno večjo namnožitev prašičev navaja leta bogatejšega obroda plodonosnih drevesnih vrst. Popolnoma pa izpusti svoj delež odgovornosti za povečanje številčnosti.

Nikjer v predlogu LLUN nismo zasledili podatka, da je načrtovalec od upravljavcev lovišč v času trajanja Projekta SloWolf 2010 – 2014 zahteval poseben režim lova divjih prašičev. Za odstrel svinje 2+ in merjasca 2+ je moral biti izpolnjen pogoj - odstrel 10 kom iz razreda mladih. Ker svinje praviloma nimajo po 10 mladičev letno, je na ta način ostal doberšen del populacije rodni svinj neodstreljenih. To je tudi eden od glavnih razlogov za močno povečanje številčnosti prašičev.

Šele, ko je prišlo, še močnejše kot na Gorenjskem, do velikega povečanja populacije drugje po Sloveniji (Kras, Prekmurje), je so bila spremenjena pravila lova na to divjad. Sedaj je upravljavec po odvzemu 10 glav iz razreda mladih dolžan odstreliti tudi svinjo.

Naši predlogi pri odvzemu divjih prašičev so naslednji:

1. **Kakršnokoli omejevanje odstrela prašičev je zaradi velikih škod in nevarnosti širjenja afriške prašičje kuge nesprejemljivo.**
2. **Uporaba umetne svetlobe pri lovu na divje prašiče in jelenjad mora biti dovoljena s predpisom,** da ne bo potrebno vsakokratno pridobivanje dovoljenja.
3. **Podaljšati lovno dobo za svinje 2 + do 28.2.,** tako kot je bilo to letos dovoljeno z odločbo (MKGP št. 341-97/2019/4, datum 24.1.2020).
4. **Še boljši se nam zdi predlog LPN, zapisan v isti odločbi (st. 7), da se odvzem divjih prašičev sploh ne načrtuje, temveč se celo leto lovi vse kategorije divjega prašiča.**

Volk

Volk sicer ni lovna divjad in ni predmet LLUN 2020. Ker pa je v lanskem letu s svojo množično prisotnostjo in škodami močno zaznamoval življenje v Polhograjskem in Cerkljanskem hribovju, menimo, da je prav, da tudi v zvezi z njim zapišemo nekaj razmišljanj.

Kot začetek (čeprav ni prvi tak dokument) omenimo dokument iz leta 2009, **Strategija ohranjanja volka (Canis lupus) v Sloveniji in trajnostnega upravljanja z njim**. Tam na str. 22 natančno piše, kako je potrebno stanje plenskih vrst prilagoditi volku, in na strani 23, kako gospodariti z divjadjo, da volku ne zmanjka hrane.

Temu je sledil 10-letni LUN 2011 - 2020, kjer na str. 81 piše naslednje: »**Na območju planote Jelovice in Pokljuke poudarjamo pomembnost ohranjanja srnjadi kot prehranskega vira volka in risa**«. Nato smo doživeli zgoraj opisano spremembo pravil pri lovu na divje prašiče, in pokrivanje jelena 2+ z dvema košutama 2+, v območju neželene prisotnosti jelenjadi, v območju kjer košut 2+ skoraj ni. Vse za hrano volku!

V Akcijskem načrtu upravljanja populacije volka v Sloveniji za obdobje 2011 – 2016 na str. 22 piše naslednje: »Upoštevati bi bilo treba tudi ocenjene neevidentirane izgube (na osnovi znanih lokalnih gostot volkov in stopnje konzumacije) **ter višino in strukturo načrtovanega odstrelaplenskih vrst prilagoditi prisotnosti volkov na lovsko- upravljavskem območju**. Poleg tega bilahko na teh območjih z biotehniškimi ukrepi po potrebi višali okoljsko nosilno zmogljivost zaparkljarje, kar bi omogočilo njihove višje populacijske gostote, ne da bi se pri tem zvišal obseg njihovih neželenih vplivov na gozdne in kmetijske površine. **S tem bi bila volku in ostalim velikim zverem in lovcem zagotovljena zadostna plenska baza**, kar bi vplivalo tudi na zmanjšanje pogostnosti napadov volkov na pašne živali.«

Tudi v Strategiji upravljanja z volkom 2018 piše naslednje: »Poleg tega je struktura plena, vsaj pri jelenjadi, močno pomaknjena v smer samic in mlajših živali (Adamič in Berce, 1995). Neupoštevanje teh zakonitosti pri načrtovanju odvzema parkljarjev lahko zato drastično vpliva na njihovo številčnost, spreminja starostno in spolno strukturo populacij parkljarjev. Vse to pa pomembno vpliva na razpoložljivost in ulovljivost plena za volka. Na območjih, kjer je prisoten volk, bi bilo pri upravljanju populacij parkljarjev, posebej jelenjadi in srnjadi, ki sta pri nas za volka ključni plenski vrsti, v prihodnje potrebno posvečati še več pozornosti« (Kavčič in sod., 2011).

Na našem območju kaže, da je težava razpoložljivost in ulovljivost plena za volka in ne spreminjanje spolne in starostne strukture pri jelenjadi!

V predlogu letošnjega LLUN zasledimo naslednje zapise o volku:

1. Podobno je bil v preteklih letih (2008-2013), pa tudi ponovno v letu 2016 mogoč lokalno omejen vpliv volka na srnjad na območju Jelovice z obrobjem, medtem pa v letih 2014, 2015 in 2017 o njegovi prisotnosti nimamo zanesljivih informacij. Ponovno je bila prisotnost volka opažena v letu 2018. Če se je v obdobju 2008-2013, pa tudi 2016, na območju Jelovice in dela Julijskih Alp zadrževal 1 volk, so se v letu 2018 pojavljali najmanj trije (3) različni volkovi (po nekaterih informacijah in posnetkih ločeno v dveh skupinah). V letu 2019 je številčnost volkov močno porasla, ugotovljeno je bilo, da se na Gorenjskem zadržujejo 3 tropi volkov, poleg tega pa še 2-3 posamezni volkovi, skupaj okoli 20 različnih živali (st. 43).

2. Zaradi prisotnih volkov in/ali risa veljajo za lovišča Bled, Jelovica-Ribno, Stara Fužina, Bohinjska Bistrica, Nomenj-Gorjuše, Sorica, Železniki, Selca, Poljane, Gorenja vas, Žiri in Sovodenj dopustna odstopanja kot so navedena v naslednji tabeli.....(st.46)

3. Cilj upravljanja s populacijo jelenjadi se dopolni v pogledu zagotavljanja prehranske baze za velike zveri (st.60).

4. V letu 2019 so se v območju razširjenosti nekaterih kolonij muflonov (na Jelovici, v Kamniški Bistrici) pojavili volkovi, najdenih je bilo nekaj ostankov plenjenja, tako ocenjujemo, da so k nizki realizaciji in zmanjševanju številčnosti muflonov v tem letu znatno prispevali tudi volkovi. Glede na navedeno, gospodarjenje z muflonom ne moremo oceniti kot uspešno (st.71).

5. Glede na večjo številčno prisotnost volkov v letu 2019 na območju Jelovice z obrobjem ter prisotnega tropa volkov na območju Kamniške Bistrice in najdenih ostankov plena ocenjujemo, da so v tem letu k zmanjšanju gostote v teh kolonijah prispevali volkovi (st.73).

Glede na vse zgoraj zapisano lahko utemeljeno sklepamo, da so bili jelenjad in divji prašiči v našem prostoru od leta 2008 naprej, namnoženi za hrano volku. Ker je pogled lastnikov gozdov na vlogo volka v naših gozdovih popolnoma drugačen od pogleda načrtovalcev, predlagamo naslednje:

- 1. Da se v LLUN 2020 objavijo vse škode po velikih zvereh v letu 2019, po številu pokončanih živali in škode v EUR.**
- 2. Obvezno je zmanjšati prehransko bazo za velike zveri, z odločnejšim posegom v populacije velikih parkljarjev.**
- 3. Načrtovalci morajo tvorno sodelovati v conaciji območij za velike zveri (osrednje, robno in območje neželene prisotnosti velikih zveri).**

22. marec 2020

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb

Spoštovani,

Zahvaljujemo se vam za vaša mnenja in pripombe na osnutek načrta. Vsebina letnega načrta je predpisana s *Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo* (Ur.l. RS, št. 91/10), ukrepi, načrtovani v Letnem lovsko upravljavskem načrtu pa so namenjeni upravljavcem lovišč in LPN, ki jih bodo morali tudi v letu 2020 čim bolj realizirati.

Opredelitev do splošnih pripomb:

Na Zavodu za gozdove Slovenije se zavedamo vseh problemov in vplivov rastlinojede parkljaste divjadi na gozd in gozdni prostor. Prav gozdarji smo bili prvi, ki smo opozarjali na problematiko povečevanja številčnosti in prostorskega širjenja jelenjadi in prav gozdarji smo prvi začeli s proučevanjem vpliva rastlinojede parkljaste divjadi na gozd in gozdno mladje. Z velikimi napor in s kopico težav smo dosegli velike premike. V primerjavi s preteklostjo smo spremenili koncept upravljanja s populacijami. Ne nazadnje smo na številnih območjih uspeli zmanjšati negativne vplive na gozdove. Strinjamo se z vami, da razmere v gozdovih še niso take kot bi si jih želeli in da je potrebno z intenzivnim poseganjem v populacije nadaljevati. Večina vaših pripomb sovпада z našim pogledom na upravljanje in tudi na cilje, ki smo jih zastavili. Te vsebine smo po večini že v osnovi vgradili v osnutek načrta, kljub temu pa ostajajo določena razhajanja v mnenjih, ki jih bomo poskušali v nadaljevanju pojasniti. Naše odločitve temeljijo na večjem številu informacij s katerimi razpolagamo, vseh tudi v načrtu ni mogoče prikazati. Nekatere vaše pripombe bo mogoče upoštevati ali so v načrtu že smiselno upoštevane, nekaterih pač ne in jih bomo v največji možni meri poskušali upoštevati pri pripravi dolgoročnih načrtov. Nekatera vaša mnenja in stališča, kot tudi stališča drugih lastnikov gozdov in kmetijskih površin ter drugih deležnikov bomo poskušali upoštevati tudi v sklopu drugih nalog in dejavnosti Zavoda za gozdove Slovenije, ki niso neposredno povezane z načrti lovsko upravljavskih območij, ter v okvirih zakonskih določil. Nekatere vaše pripombe presegajo pristojnosti Zavoda za gozdove Slovenije.

V uvodu se najprej želimo dotakniti poškodovanosti gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi (objedenost). Objedenost je v nekaterih popisnih enotah znatna, prav podatki popisov objedenosti pa so bili v preteklosti glavni argument, s katerim smo povečevali načrtovani odvzem rastlinojede parkljaste divjadi in posledično tudi realizacijo. Brez konkretnih in argumentiranih podatkov popisa nam tega ne bi uspelo. V zvezi z interpretacijo podatkov popisa pa je potrebno pojasniti sledeče.

Najprej želimo pojasniti pomen odstotka (%) objedenosti gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi po metodologiji, ki je uveljavljena in katere četrti zaporedni popis bomo izvajali v letu 2020. Prikazani odstotki pomenijo delež (najmanj enkrat) poškodovanih terminalnih poganjkov v razponu statistične tretjine višinskega razreda, merjeno pri poganjku od zgoraj navzdol. Povprečna objedenost npr. 23 % pomeni, da ima 23 % osebkov vsaj enkrat poškodovan terminalni poganjek v razponu statistične tretjine višine razreda, merjeno od zgoraj navzdol. Ti osebki so še vedno v sestoju, še vedno rastejo, imajo krošnjo, imajo terminalni poganjek, ki pa je bil enkrat ali večkrat poškodovan in zato v rasti omejevan. Podatek pove zgolj to, da je (bil) terminalni poganjek osebka (določenega števila osebkov) v zadnjih letih vsaj enkrat poškodovan-objeden. Pri osebku, ki spada v višinski razred 60-100 cm, se morebitna poškodba terminalnega poganjka ugotavlja v razdalji (višini) 26,7 cm merjeno od vrha poganjka navzdol, torej poškodba ni nujno da je nastala v zadnjem letu, lahko je nastala v preteklih letih.

Povprečni podatki objedenosti na ravni popisnih enot so reprezentativni zgolj za skupne podatke (iglavci in listavci skupaj), za listavce skupaj (če so prisotni na večini ploskev) in mogoče še za bukev (ki je prisotna običajno na večini ploskev), torej za drevesne vrste, ki so na ravni popisne enote prisotne v številčno ustrezno velikem reprezentativnem vzorcu. Za vse ostale drevesne vrste in njihove skupine podatki o objedenosti praviloma niso reprezentativni, ker so te vrste in njihove skupine prisotne na manjšem številu ploskev. Ploskve se sicer izbirajo po določenih kriterijih, vendar zaradi načina izbora ploskev sklepanje na preraščanje osebkov mladja v višje višinske razrede ni primerno in lahko privede do napačnih zaključkov. Prav tako število predpisanih ploskev v popisni enoti (51 ploskev) ustreza za oceno oziroma sklepanje na populacijo zgolj pri podatkih o objedenosti (skupaj, listavci, bukev), število ploskev pa je bistveno premajhno za sklepanje o stopnji objedenosti drugih drevesnih vrst ali njihovih skupin, kot tudi za sklepanje o deležih mladja določenih vrst v populaciji, ki preraste v višje višinske razrede.

Škod v gozdovih zaradi obgrizanja in lupljenja predvsem v smrekovih letvenjakih in drogovnjakih ne prikazujemo več, saj jih zaradi številnih obremenitev revirni gozdarji niso v stanju vsako leto izvesti. Prav tako nastajanje škod v tovrstnih sestojih ni nujno povezano zgolj s številčnostjo jelenjadi, pač pa tudi z ostrino zime in prisotnostjo tovrstnih sestojev v določenih območjih zato tovrstne poškodbe niso najboljši kazalnik številčnosti jelenjadi. Največje škode zaradi obgrizanja nastanejo prav v zimah z dolgotrajno in debelo snežno odejo. Take zime so bile npr. letih 2006, 2013 in delno 2018. Zaradi pomanjkanja hrane je praktično vsa

jelenjad, ne glede na številčnost obgrizala edini dostopen vir hrane, to so debela. Ukrepi za preprečevanje tovrstnih škod so različni. Od zmanjševanja števila jelenjadi, do zagotavljanja pestrih sestojev in izogibanja monokultur, zaščite debel, intenzivnim redčenjem mladih sestojev do pravilnega zimskega krmljenja. Tudi zimsko krmljenje jelenjadi z dodatno ponudbo hrane v tovrstnih razmerah debele snežne odeje preprečuje škode od jelenjadi.

Jelenjad, srnjad

Opredelitev do splošnih pripomb:

Ocenjujemo, da gre upravljanje z jelenjadjo v prostoru Gorenjskega LUO v pravo smer glede na postavljene cilje. Pomemben kazalnik stanja usklajenosti med rastlinojedo parkljasto divjadjo (predvsem jelenjadjo) in gozdom, kot najpomembnejšim delom njenega življenjskega okolja je popis poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja. Zadnji popis, na katerega rezultate navezujemo sedanje ukrepe je bil izveden leta 2017. V letu 2020 bo izveden nov popis (četrti po vrsti po isti metodologiji). Glede na rezultate popisa bomo po potrebi prilagodili ukrepe pri upravljanju z jelenjadjo, predvsem v smeri čim boljšega zagotavljanja naravnega pomlajevanja gozdov.

Opredelitev do pripombe 1:

1. Določilo podpirate. Pripomba je že upoštevana.

Opredelitev do pripombe 2:

2. Zimsko krmljenje jelenjadi in muflonov že postopno zmanjšujemo. V razmerah brez snega (podobno kot je bila letošnja zima) zimsko krmljenje praktično ni potrebno. V hujših zimah lahko pomanjkanje hrane (krme) vpliva na obseg škod v gozdovih ter na zadrževanje divjadi v gozdu. V hujših zimah, če ni bilo krme je jelenjad prihajala do kmetij. V letošnjem letu je predvidena krma v obsegu 120.000 kg, kar je zmanjšanje za 15.000 kg glede na leto 2019. Vašo pripombo bomo deloma upoštevali. Načrtovano količino krme bomo zmanjšali še za 10.000 kg, torej na obseg 110.000 kg. Večjega znižanja v letu 2020 si ne upamo predpisati. V primeru ostrejšje zime z debelejšo snežno odejo ta količina krme ne bo zadoščala in bo potrebno položiti večje količine krme, sicer bo prišlo do obsežnih poškodb v gozdnih sestojih. Po naši oceni je količine krme za zimsko krmljenje jelenjadi mogoče zmanjševati le postopno in vzporedno z zmanjševanjem številčnosti populacije jelenjadi. Od leta 1998 dalje smo načrtovano in porabljeno količino krme za zimsko krmljenje več kot prepolovili, od okoli 320.000 kg smo jo postopno znižali na 120.000 kg (grafikon na strani 11), samo v zadnjem letu od 135.000 kg na 120.000 kg.

Opredelitev do pripombe 3:

3. Ocenjujemo, da ni primerno, da bi letošnji načrtovani odvzem jelenjadi povečali. Permanentno naraščajoči odvzem jelenjadi v zadnjih letih je dosegel kulminacijo v letu 2017, nato je upadel, ker se je zmanjšala številčnost populacije. V lanskem letu smo znižali načrtovani odvzem za 50 živali na 960 živali, realizacija je bila tik nad spodnjo mejo dopustnih odstopanj to je 88 %. Če se v letu 2019 ne bi pojavili teritorialni tropi volkov na območju Jelovice z obrobjem, bi načrtovani odvzem jelenjadi v letu 2020 ostal enak lanskoletnemu, torej v višini 960 živali. Ker so se v ekološki enoti Jelovica z obrobjem pojavili teritorialni tropi volkov, ki pa imajo s plenjenjem vpliv na številčnost populacije, smo načrtovani odvzem jelenjadi v osrednjem delu (7 lovišč z načrtovanim odvzemom jelenjadi) te ekološke enote znižali za 60 glav. Pri pripravi načrta za leto 2019 tropi še niso bili evidentirani, zato tedaj vpliv volkov še ni bil upoštevan. Predlagano znižanje je za 60 živali (v osrednjem delu območja razširjenosti (sub)populacije jelenjadi od 335 na 275 živali) izračunano po metodologiji iz gradiva *Upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo*, upoštewane nenajdene izgube (50 %). Pod predpostavko, da bi bil sicer letošnji načrt v tem osrednjem delu te enote (335 živali) enak lanskoletnemu, če ne bi bilo volkov.

Opredelitev do pripombe 4:

4. Modela upravljanja z jelenjadjo se v osrednjem in robnem območju njene prisotnosti razlikujeta. V osrednjem delu se načrtuje odvzem po višini in spolni ter starostni sestavi, v robnem delu se načrtuje zgolj vezava med trofejno in ne trofejno jelenjadjo. V robnem območju je vsakega odvzetega jelena 2+ potrebno pokriti z odvzemom dveh glav netrofejne jelenjadi od katerih mora biti vsaj ena junica ali košuta. Odstrel netrofejne jelenjadi je količinsko neomejen je pa možno na vsaki dve uplenjeni košuti odstreliti dodatnega jelena 2+. Višek nepokrite netrofejne jelenjadi se prenese tudi v naslednje leto. V območju neželene prisotnosti jelenjadi je odstrel praktično prost. Določilo o omejevanju odstrela mulaste jelenjadi na str. 63 je po naši oceni pravilno in je povezano z režimom lova v robnem območju in v območju neželene prisotnosti jelenjadi. V nekaterih loviščih je odstrel jelena razreda 5+ treba pokriti s košuto ali junico. V času nepokritega jelena pa jelena 5+ člani upravljavca ne smejo loviti. Prav tako menimo, da je dikcija pravilno usmerjena na odstrel

mulaste jelenjadi, katera se po naši oceni izvaja manj intenzivno kot odstrel jelenov. Dikcija prav tako zajame vse možnosti omejevanja odstrela (torej poleg internih aktov tudi morebitne ustne usmeritve in priporočila), tako menimo, da je tudi v tem pogledu pravilna, stimulatívno naravnana in je ne bi spreminjali.

Opredelitev do pripombe 5:

5. Ocenjujemo, da ne bi bilo primerno načrtovanega odvzema srnjadi v letu 2020 povečati. Številčnost srnjadi na ravni nekaterih ekoloških enot se (zaradi vpliva različnih okoljskih dejavnikov, tudi prisotnega šakala) postopno zmanjšuje. Največje znižanje ugotavljamo na območju ravninskih lovišč okolice Kranja, zaradi česar smo na tem območju znižali tudi načrtovani odvzem. Načrtovani odvzem je bil kar nekaj let postavljen smelo, na višini 4.650 živali, najvišji odvzem je bil dosežen v letu 2017. V naslednjih letih se je tudi v Gorenjskem LUO začel vedno bolj pojavljati šakal, upravljavci lovišč nekaterih ekoloških enot pa so začeli ugotavljati njegov vpliv na populacijo in nas z obvestili tudi seznanjali in opozarjali na zmanjšajočo se številčnost srnjadi. Tudi v drugih ekoloških enotah so razmere v okolju vedno bolj ustrezale prilagodljivi in prehransko generalistično naravnani jelenjadi. Posledice žledolomov, vetrolomov in drugih naravnih ujm pa bodo lahko trend sprememb v okolju, ki so bolj ustrezne za srnjad v naslednjih letih tudi obrnile.

Opredelitev do pripombe 6:

6. Odprava prepovedi lova na jelenjad v nočnem času ni predmet vsebine Letnega lovsko upravljavskega načrta. Omejitve pri nočnem lovu rastlinojede parkljaste divjadi so predmet zakonskih določil in strokovnih stališč pristojnih institucij.

Divji prašič

Opredelitev do splošnih pripomb:

Lov divjega prašiča je vsa leta razen zakonskih omejitev in lovne dobe za svinje razreda 2+ popolnoma sproščen in brez omejitev. Načrtovani odvzem se navzgor lahko preseže neomejeno. V zadnjem petletnem obdobju je v odvzemu predpisan 20 % delež lanščakinj in svinj razreda 2+. K vsem vlogam za podaljšano lovno dobo za svinje razreda 2+, kot tudi k vsem vlogam za odpravo prepovedi uporabe umetnih virov svetlobe dajemo pozitivno mnenje. Tako smo tudi v Gorenjskem LUO pridobili dovoljenje za uporabo umetnih virov svetlobe v letu 2020 pri čakanju na privabljalnih krmiščih in na kmetijskih površinah na katerih nastajajo in potencialno lahko nastanejo škode. Upravljavci divjega prašiča radi lovijo in poskušajo na vsak način realizirati načrte. V tem pogledu se ne strinjamo z vašimi trditvami, ki jih navajate pod tem naslovom pred konkretnimi pripombami, ki so v nadaljevanju obravnavane.

Opredelitev do pripombe 1:

1.V Letnem načrtu za II. Gorenjsko LUO ni pri načrtovanem odvzemu divjih prašičev nobenih omejitev. Omejitve so povezane le z določili Zakona o divjadi in lovstvu in določili Uredbe o določitvi divjadi in lovni dob. V tem pogledu je vaša pripomba že upoštevana.

Opredelitev do pripombe 2:

2. Določitev uporabe umetnih virov svetlobe s predpisom presega vsebino Letnega načrta za II. Gorenjsko LUO. Za leto 2020 smo že dali pozitivno mnenje. Tako v Gorenjskem LUO v letu 2020 za vsa lovišča velja dovoljenje za uporabo umetnih virov svetlobe pri čakanju na privabljalnih krmiščih in na kmetijskih površinah na katerih nastajajo in potencialno lahko nastanejo škode.

Opredelitev do pripombe 3:

3. Podaljšanje lovne dobe na svinjo razreda 2+ ni sestavni del vsebine Letnega načrta za II. Gorenjsko LUO. V primeru prejetih vlog, bomo na podaljšanje lovne dobe do 28.2. dali pozitivno mnenje, tako kot smo to do sedaj storili.

Opredelitev do pripombe 4:

4. Po našem mnenju mora biti odvzem divjega prašiča načrtovan in z možnostjo neomejenega preseganja, tako kot je trenutno določilo v načrtu. Z načrtovanim odvzemom je na ravni upravljavcev lovišč in LPN treba doseči določen odvzem, sicer nedoseganje načrta lahko sankcionira lovski inšpektor. Pri nenačrtovanem odvzemu obveznega doseganja določene kvote ni mogoče uravnavati niti sankcionirati.

Volk

Opredelitev do splošnih pripomb:

Predvsem spremenjene okoljske razmere v Sloveniji (kot tudi marsikje drugje v Evropi) vplivajo na naraščanje številčnosti populacij navedenih vrst, posledično se zaradi ugodnih prehranskih in drugih okoljskih (vključno z varstvenimi) razmerami povečuje tudi številčnost in prostorsko širjenje volkov.

Kot sami ugotavljate upravljanje z volkom ni predmet vsebine Letnega načrta za II. Gorenjsko LUO.

Opredelitev do pripombe 1:

1. Navajanje škode od velikih zveri tako v znesku kot v številu pobitih živali v načrtu LUO ne bi bilo primerno in bi bilo izven konteksta vsebine načrta LUO. Tovrstna vsebina sodi v druge dokumente in načrte, ki obravnavajo upravljanje z velikimi zvermi.

Opredelitev do pripombe 2:

2. Mnenja smo, da je v okviru trajnostnega upravljanja s parkljasto divjadjo smiselno tudi zagotavljati prehransko bazo za velike zveri. Z rastlinojedimi parkljarji je mogoče gospodariti na način, da se v čim večji možni meri zagotavlja naravno pomlajevanje gozdov, obenem pa živali predstavljajo tudi hrano velikim zverem. Osnovni kriteriji za uravnavanje številčnosti (gostote) parkljaste divjadi so popis poškodovanosti gozdnega mladja, škode od divjadi in drugi kazalniki v okolju in v populacijah divjadi. V letu 2020 bomo izvedli četrti popis poškodovanosti gozdnega mladja od rastlinojede parkljaste divjadi. Na osnovi rezultatov navedenega popisa bomo po potrebi prilagodili ukrepe v populacijah divjadi. Če bo potrebno številčnost populacij še zmanjšati, bomo ukrepe prilagodili, s tem se bo zmanjševala tudi prehranska baza za velike zveri. Obvezo zmanjševanja prehranske baze za velike zveri kar tako, brez utemeljitev in presoje možnih posledic tako za trajnostno gospodarjenje s populacijami parkljaste divjadi, kot tudi za trajnostno upravljanje z volkovi in možnostjo njihovega vpliva na plenjenje domačih živali ne ocenjujemo za primerno.

Opredelitev do pripombe 3:

3. V primeru, da bomo povabljeni k sodelovanju pri izdelavi dokumentov upravljanja z velikimi zvermi (strategije, akcijski načrti, odločbe...) bomo pri tem sodelovali.

OZUL
GORENJSKEGA LUO
Kranjska cesta 2
4202 Naklo

Glavna pripomba, ki se nanaša predvsem na možnosti za izvajanje lova in s tem tudi uspešnega doseganja načrtovanih odvzemov, je upoštevanje razmer, ki so v loviščih na območju Gorenjskega LUO in na katere opozarjamo že več let (obremenjenost lovišč s prostočasnimi dejavnostmi, intenzivna dela v gozdovih, izguba lovnih površin). V lanskemu letu se je temu pridružila še ekspanzija volkov in seveda tudi šakalov, v prihodnosti pričakujemo tudi risa. Vpliv velikih zveri na populacije divjadi bo velik in se bo glede na razmere samo še povečeval. Načrtovalca pozivamo, da te generalne okoliščine upošteva pri naših konkretnih predlogih in pripombah na Osnutek LLUN.

Jelenjad:

Kljub nižjemu predlogu načrta in upoštevanju teritorialne prisotnosti volkov menimo, da je načrt previsok in ga bo zelo težko doseči, to kaže tudi nizka realizacija preteklih dveh let. Volčja populacija se bo samo še večala in širila, kar bo imelo tudi vpliv širše od ekološke enote Jelovica z obrobjem.

Ugotavljamo, da bi odvzem po starostni in spolni strukturi moral slediti navodilom (adaptivni odvzem) objavljenim v dokumentu Upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo na strani 30, kjer so deleži odvzema ženske jelenjadi bistveno nižji (ž teleta 15,8 %, junice 9,5 %, košute 20 %) kot jih vsebuje predlog načrta (ž teleta 20 %, junice 10,4 %, košute 26,9 %). Predlagamo, da načrt povzame deleže odvzema po spolni in starostni strukturi iz tega dokumenta, kar bo zagotovilo ustrezno prehransko bazo za volkove kot tudi pogoje za doseganje načrta.

Srnjad:

Zaradi prisotnosti tropov šakalov in s tem povezanih težav pri realizaciji odvzema srnjadi, ki se pojavljajo predvsem v ekološki enoti Severni del Ljubljanske kotline in Poljanski dolini in Dolomiti bi bilo mogoče smiselno načrt še nekoliko znižati, predvsem zato, ker se načrtuje izrazito nizek odzem šakala in se bodo težave z realizacijo srnjadi zaradi plenjenja še vedno nadaljevale, predvsem v lovišču Sorško polje.

Muflon in gams:

Predlagamo, da se v načrt pri gamsu in muflonu doda določilo, ki je zapisano pri srnjadi in jelenjadi in sicer, da v načrtu za leto 2020 ni upoštevano velikih zveri (volka) pri upravljanju. V primeru, da bo tekom leta 2020 zaznan znaten vpliv volka na gamsa in muflona, se bo morebitne odklone v spolni in starostni sestavi realiziranega odvzema smiselno upoštevalo pri strokovni presoji izvrševanja načrtovanih ukrepov.

Divji prašič:

Zaradi zviševanja načrta pri divjem prašiču in poznanem nihanju številčnosti in prostorski razporeditvi imajo nekateri upravljavci upravičene pomisleke (Medvode, Dobrova, Horjul) pred previsokimi načrti, ki jih ne bi mogli doseči. Ker načrt navzgor ni omejen, bi bilo smiselno razmisliti o nujnosti zviševanja načrta. Predvsem zato, ker si upravljavci trudijo zmanjševati številčnost in škode, ne glede na samo višino načrta.

Šakal:

Prilagojeni cilj pri šakalu je omejiti nadaljnje naraščanje številčnosti in prostorsko širjenje šakala. S predlagano višino odvzema 12 živali tega cilja nikakor ne bomo dosegli ampak se bo širjenje nadaljevalo. Predlagamo, da se načrtovana višina poveča na 120 živali, kar je bil predlog upravljavcev lovišč Gorenjskega LUO. Le tako bomo lahko sledili cilju, ki je postavljen v načrtu.

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb

Spoštovani,

Zahvaljujemo se vam za mnenja in pripombe na osnutek načrta. Podajamo vam naslednji odgovor o opredelitvi do pripomb v načrtu:

Opredelitev do splošne pripombe:

Na Zavodu za gozdove Slovenije se zavedamo vseh problemov in težav pri izvajanju lova zaradi obremenjenosti lovišč s prostočasnimi aktivnostmi ljudi, intenzivnimi deli v gozdovih, izgubo pravih in mirnih lovnih površin ipd. in posledično težav pri doseganju načrtovanega odvzema, predvsem parkljaste divjadi. Vendar trenutno ne vidimo prav veliko konkretnih možnosti, da bi se omenjene razmere v loviščih lahko spremenile. S pozitivnimi strokovnimi mnenji na različne vloge poskušamo omogočati boljše razmere za lov predvsem z odpravo prepovedi iz 44. člena ZDlov pri divjem prašiču, jelenjadi in sivi vrani ter pojasnjevati morebitna odstopanja od predpisanih dopustnih odstopanj pri realizaciji načrta. Prav tako se zavedamo vplivov rastlinojede parkljaste divjadi, predvsem jelenjadi na gozd in gozdni prostor, s katerim se soočajo lastniki gozdnih in kmetijskih zemljišč.

Opredelitev do pripombe Jelenjad:

Jelenjad

Ocenjujemo, da gre upravljanje z jelenjadjo v prostoru Gorenjskega LUO v pravo smer glede na postavljene cilje, to je v zmanjševanje njene populacijske številčnosti. Pomemben kazalnik stanja usklajenosti med rastlinojedo parkljasto divjadjo (predvsem jelenjadjo) in gozdom, kot najpomembnejšim delom njenega življenjskega okolja je popis poškodovanosti (objedenosti) gozdnega mladja. Zadnji popis, na katerega rezultate navezujemo sedanje ukrepe je bil izveden leta 2017. Glede na navedeno in rezultate drugih kazalnikov v (sub)populacijah jelenjadi, ki so prikazani v načrtu in ki ne nakazujejo, da bi se številčnost jelenjadi občutneje znižala, v osnutku predlaganega načrtovanega odvzema jelenjadi za leto 2020 ne moremo znižati tako kot predlagate. Ob tem, da lastniki gozdov in kmetijskih zemljišč opozarjajo na močan vpliv jelenjadi tako na gozdno mladje kot na travinje in predlagajo, da se načrtovani odzem jelenjadi poveča. V primeru, da se na območju Jelovice z obrobjem ne bi pojavili teritorialni tropi volkov, bi načrtovani odzem jelenjadi v tej ekološki enoti in posledično v celotnem LUO v osnutku načrta ostal na lanskoletni višini 960 živali. V letu 2020 bo izveden nov popis (četrti po vrsti po isti metodologiji). Glede na rezultate popisa bomo po potrebi prilagodili ukrepe pri upravljanju z jelenjadjo, vendar še vedno v smeri čim boljšega zagotavljanja naravnega pomlajevanja gozdov.

V nadaljevanju zaradi prisotnosti volkov v ekološki enoti Jelovica z obrobjem, predlagate spremembo načrtovanega odvzema znotraj spolnih in starostnih kategorij, kar pomeni da predlagate večji delež

načrtovanega odvzema pri moškem spolu (pri jelenih 2+) in posledično nekaj nižji delež ženskega spola. V dokumentu *Upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo* (ki ga navajate) navedeni odstotki odvzema pri ženski jelenjadi znašajo skupaj 45,3 % (teleta ž – 15,8 %, junice 9,5 %, košute 2+ - 20), v ekološki enoti Jelovica z obrobje pa znašajo 56 % (teleta ž – 20 %, junice 10 %, košute 2+ - 26 %). Predlagano pripombo bomo delno upoštevali in prilagodili načrtovano spolno in starostno sestavo načrtovanega odvzema. Za po 1 % bomo znižali načrtovani delež pri teletih ženskega spola in pri košutah 2+ ter za 2 % zvišali načrtovani odvzem pri jelenih 2+. Spremenjena načrtovana spolna in starostna sestava odvzema jelenjadi na Jelovici z obrobjem bo tako znašala 17 % telet -jelenčkov, 7 % lanščakov, 15 % jelenov 2-4, 5 % jelenov 5-9, 2 % jelenov 10+, 19 % telet-košutic, 10 % junic in 25 % košut 2+.

Glede na to, da so se teritorialni tropi volkov pojavili šele v letu 2019 menimo, da bi z morebitnimi večjimi spremembami sestave načrtovanega odvzema jelenjadi še nekoliko počakali in pred tem pridobili še določene informacije. Razmere v okolju, populaciji jelenjadi in populaciji volkov se med obema območjema (južni del Slovenije, za katerega je izdelan zgoraj navedeni dokument in ekološka enota Jelovica z obrobjem v Gorenjskem LUO) precej razlikujejo. Tudi v sestavi potencialnega plena. Medtem ko v južnem delu Slovenije v (potencialnem) plenu volkov močno prevladuje jelenjad, je delež jelenjadi v potencialnem plenu na Jelovici z obrobjem bistveno manjši (delež biomase odvzema jelenjadi znaša 62 %), kot potencialni plen so prisotni tudi srnjad, gams in muflon.

Opredelitev do pripombe Srnjad:

Srnjad

Načrtovani odvzem srnjadi smo v zadnjih treh letih zaradi prisotnosti zlatega šakala znižali od 4.650 na 4.350 živali kar je znižanje za 300 živali. Skoraj vse znižanje je locirano v nižinskem in deloma gričevnatem delu, kjer je zlati šakal najbolj prisoten (večina v ekološki enoti Severni del Ljubljanske kotline). Samo v načrtu za leto 2020 smo načrtovani odvzem srnjadi znižali za 150 živali. Menimo, da smo tako na ravni LUO in prizadetih ekoloških enot upoštevali težave in pripombe upravljavcev lovišč in LPN pri gospodarjenju s srnjadjo in je znižanje primerno. Morebitne težave v posameznih loviščih določene ekološke enote je mogoče reševati tudi z ustrezno porazdelitvijo načrtovanega odvzema po loviščih v okviru izdelave razdelilnika ukrepov. Nekateri upravljavci lovišč navedene ekološke enote namreč ne poročajo o prisotnosti zlatega šakala, niti ne navajajo težav pri trajnostnem gospodarjenju s srnjadjo.

Opredelitev do pripombe Muflon in Gams:

Muflon in gams

S podano pripombo pri muflonu in gamsu se strinjamo. V načrt bomo pri gamsu in muflonu dodali določilo, da v načrtu za leto 2020 ni upoštevana prisotnost velikih zveri (volka) pri upravljanju s tema vrstama. V primeru, da bo tekom leta zaznan znaten vpliv volka na gamsa in muflona, se bo morebitne odklone v spolni in starostni sestavi realiziranega odvzema smiselno upoštevalo pri strokovni presoji izvrševanja načrtovanih ukrepov.

Opredelitev do pripombe Divji prašič:

Divji prašič

Zaradi velike spremenljivosti številčnosti in prirastka v populaciji divjega prašiča med posameznimi leti, je zelo težko in nepredvidljivo načrtovati tudi odvzem. Načrtovani odvzem v letu 2019 je bil dosežen 164 %, to je 409 živali od načrtovanih 250, kar je absolutni rekord v Gorenjskem LUO. Visok številčni odvzem je bil povezan tudi z visokim prirastkom, ki je bil (tudi) posledica boljše vitalnosti ozimk zaradi obilnega obroda plodonosnega gozdnega in sadnega drevja v letu 2018. Načrtovani odvzem smo v osnutku načrta za leto 2020 povečali (glede na leto 2019) od 250 na 300 živali, kar predstavlja povečanje z indeksom 120, glede na pripombe drugih ustanov pa ga v predlogu povečujemo na 330 živali, kar predstavlja povečanje z indeksom 132 glede na leto 2019. V Gorenjskem LUO v zadnjih 15 letih ugotavljamo izrazita nihanja v številčnem odvzemu divjih prašičev vendar z generalno stagnacijo odvzema. Letom z visokim odvzemom praviloma sledijo leta z nižjim odvzemom in obratno. Zaradi znatnih škod na kmetijskih površinah ter zaradi nevarnosti pojava afriške prašičje kuge ob relativno širokih dopustnih odstopanjih realizacije načrta tudi navzdol menimo, da je predlagani načrtovani odvzem divjega prašiča v višini 330 živali za leto 2020 realen in ga ne moremo znižati. V pomoč k boljši realizaciji je bila izdana tudi odločba, ki dovoljuje uporabo umetnih virov svetlobe pri lovu, po drugi strani pa ob koncu leta obstaja tudi možnost prerazporeditve načrtovanega odvzema med posameznimi lovišči.

Opredelitev do pripombe Šakal:

Šakal

Šakala bo z začetkom lovne dobe, to je 1. julija dovoljeno loviti tudi v Sloveniji. Njegov pravni status se bo na ravni slovenske zakonodaje uradno spremenil 1. maja, medtem ko se njegov status na ravni evropske zakonodaje ne spreminja. Kot vrsta še vedno ostaja na prilogi 5 habitatne direktive, ki govori da je poseganje v populacijo dopustno, vendar pod določenimi pogoji. V prvi vrsti se mora ohranjati ugodno stanje, država članica EU pa mora zagotavljati tudi monitoring vrste. Osnova za določitev letošnjega načrtovanega odvzema kot tudi nekaterih ostalih izhodišč za ukrepanje je študija oz. projekt CRP *Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste Zlati šakal (Canis aureus L.) v Sloveniji* (Potočnik in sod., 2018; dalje CRP), dopolnjeno z aktualnimi podatki monitoringa šakala po metodologiji CRP (za obdobje 11/2016 do 2/2020). V omenjeni študiji so avtorji izdelali tudi predlog odvzema šakalov po LUO, ki je bil osnova za določitev letošnjega načrta. V načrtu smo predlog iz omenjene študije še nekoliko povečali, a zgolj toliko, da smo ostali znotraj strokovnih okvirjev kot jih le ta navaja. Omenjena študija je edini strokovni dokument, ki za šakala v Sloveniji obstaja in zato smo ga kot takšnega tudi dolžni upoštevati. Predloga upravljavcev, ki znatno odstopa od načrtovane višine zato ne moremo upoštevati. Načrtovani odvzem 12 šakalov se ne spreminja.

Občina Gorenja vas – Poljane Poljanska cesta 87

4224 Gorenja vas

V zvezi z obravnavo Letnega lovsko upravljavskega načrta za II. Gorenjsko (v nadaljevanju LLUN) na osnovi vašega vabila podajamo naslednje pripombe:

1. V poglavju 3.3. Škode od divjadi so podrobno prikazane in analizirane vse vrste škod od divjadi razen škode po volku, medvedu in šakalu. Čeprav za škodo od zavarovanih vrst divjadi odgovarja Republika Slovenija, pa škodo zapisniško ocenjuje ZGS, zato o navedeni škodi obstajajo natančni podatki, na osnovi česar vas pozivamo, da se zaradi celovitosti prikaza nastalih škod točka C na str. 30 dopolni z natančno navedbo vrednosti in strukture škod zavarovanih vrst, pri čemer naj bo posebej prikazana škoda zaradi napadov volka. Ni namreč nobenega razloga, da bi takšen elaborat, kot je LLUN, navedene podatke zamolčal, saj so pomembni tudi za upravljanje ostalih vrst lovne divjadi.
2. Naprošamo za natančno pojasnilo, na kakšen način LLUN upoštevati volka in risa upravljanju s parkljasto divjadjo oz. kakšni strategiji LLUN glede slednjega sledi. Navedeno iz LLUN ni jasno razvidno, zato pozivamo, da se v LLUN navede transparentna opredelitev predvidene korelacije navedenih živalskih vrst. Pri tem najostreje nasprotujemo morebitnim upravljavskim ciljem, ki bi upravljanje populacije parkljaste divjadi zlorabljale za povečevanje populacije volka in risa na našem območju. Pričakujemo še, da ZGS zainteresirano javnost lokalnih skupnosti takoj, ko bo mogoče, na tematski okrogli mizi seznani z navedeno problematiko, sprejem LLUN pa se do tedaj odloži. Lokacijo izvedbe okrogle mize predlagamo v Občini Gorenja vas – Poljane.
3. Nikjer v upravljavskem načrtu ni zaslediti podatka, s katerimi ukrepi ta sledi cilju, da se v alpskih, in predalpskih območjih - iz razlogov visoke stopnje gozdnatosti in hkrati večstoletne avtohtone razpršene poselitve v obliki manjših poselitvenih celkov in posamičnih razpršenih samotnih kmetij, s katerimi je razvejano preprečeno celotno pretežno gozdnato območje; ter zaradi omejenih možnosti izvajanja zaščitnih ukrepov zaradi izrazito strme konfiguracije terena z množico strmih hudourniških dolin – določi **posebno območje, ki zaradi tveganj za varnost in zdravje človeka ni primerno za stalno naselitev populacije volka**, na katerem se posledično dovoljuje večji odvzem volka iz narave, da se zagotovi izvajanje skladnega regionalnega razvoja. Navedeno izhodišče je bilo že soglasno podprto na skupnem sestanku predstavnikov Zavoda za gozdove Ljubljane in občine Gorenja vas – Poljane dne 14.10.2019, zapisnik sestanka pa vam posredujemo v prilogi. Prilagamo tudi strokovno mnenje, ki ga je v zvezi z vašo problematiko v oktobru 2019 izdal vaš zavod, in ga prav tako predlagamo smiselno vključiti v elaborat LLUN.

Vse zgoraj navedeno utemeljujemo z dejstvom, da je eksponentna in nenadzorovana rast populacije volka v preteklem letu, ki jo pričakujemo tudi letos, tako pomemben pojav pri upravljanju z divjadjo, da si v LLUN

zasluži posebno obravnavo. Pričakujemo, da bo ZGS navedeno spoznanje upošteval in smiselno dopolnil LLUN glede na zgornje naše predloge in pozive.

Pričakujemo še, da bo ZGS skladno s postopkovnikom 86. člena pravilnika, ki določa način priprave LLUN, podane pripombe dosledno obravnaval ter nas seznani z njihovim upoštevanjem, da se zagotovi veljavnost sprejetega LLUN.

Prilogi:

- Strokovnega mnenja Zavoda za gozdove Slovenije z dne 17.10.2019
- Zapisnik sestanka s predstavniki Zavoda za gozdove Slovenije

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb

Spoštovani,

Zahvaljujemo se vam za mnenja in pripombe na osnutek načrta. Podajamo vam naslednji odgovor o opredelitvi do pripomb:

Opredelitev do pripombe 1:

1. Vsebina letnega lovsko upravljavskega načrta za lovsko upravljavsko območje je predpisana s *Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo* (Ur.l. RS, št. 91/10) in smo jo dolžni upoštevati. Zavarovane vrste in strategija upravljanja z velikimi zvermi vključno s škodami od zavarovanih vrst niso predmet vsebine lovsko upravljavskega načrtovanja (Letnih načrtov lovsko upravljavskih območij) in jih zato ne navajamo in ne obravnavamo. Velike zveri so kot zavarovane vrste v pristojnosti *Ministrstva za okolje in prostor*. Tovrstna vsebina sodi v druge dokumente in načrte (strategije, akcijske načrte..), ki obravnavajo upravljanje z velikimi zvermi.

V načrtu je v zvezi z zavarovanimi vrstami pri škodah navedeno določilo kdo odgovarja za škodo in kdo škodo ocenjuje. Zgolj zaradi razumevanja in ločevanja od škod od divjadi, za katere oceno so (na lovni površini) pristojni upravljavci lovišč in LPN. Pri oceni škod od zavarovanih vrst upravljavci lovišč in LPN niti nimajo nobenih obveznosti, pogoji odstrela velikih zveri pa so določeni z vsakokratnimi rednimi ali izrednimi odločbami.

Evidenco škod po zavarovanih vrstah na Zavodu za gozdove Slovenije že več kot dvajset let natančno vodimo in jo tudi javno objavljamo. S podatki o škodah pogosto obveščamo javnost, prav tako uporabljamo te informacije pri pripravi strokovnih mnenj. Podatki o škodah po zavarovanih vrstah so tudi sestavni del poročil Zavoda za gozdove Slovenije. Vse informacije o obravnavanih škodnih primerih in tudi rešenih zahtevkih za odškodnino so na voljo tudi na spletni strani ARSO (Evidenca odškodninskih zahtevkov - IS Sirena).

Opredelitev do pripombe 2:

2. Letni lovsko upravljavski načrt za LUO je osnova za izvedbene načrte (letne načrte lovišč in LPN), katere morajo izvesti posamezni upravljavci lovišč in LPN. Na seznamu ukrepov, ki jih določamo s tem načrtom so ukrepi za več kot 20 vrst del, ki se izvajajo v življenjskem okolju divjadi ter ukrepi za 25 živalskih vrst, ki so opredeljene kot divjad. Zavarovane vrste, tudi velike zveri niso opredeljene za divjad.

Skladno z navodili *Upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo* so nekateri ukrepi v populaciji srnjadi in jelenjadi prilagojeni zaradi prisotnosti in številčnosti velikih zveri in trajnostnim upravljanjem s srnjadjo in jelenjadjo. Navedeni ukrepi-prilagoditve so navedene na strani 46, kot sledi:

Zaradi prisotnih volkov in/ali risa veljajo za lovišča Bled, Jelovica-Ribno, Stara Fužina, Bohinjska Bistrica, Nomenj-Gorjuše, Sorica, Železniki, Selca, Poljane, Gorenja vas, Žiri in Sovodenj dopustna odstopanja kot so navedena v naslednji tabeli v sledečih odstotkih:

Starostni razred	Dovoljena odstopanja (v % od načrtovanega števila v danem razredu)			
	M		Ž	
Mladiči	+ / - 30 %*	+ 15/-30 %	+ / - 30 %*	+ 15/-30 %
Lanščaki / Mladice	+ / - 30 %*		+ / - 30 %*	
Srnjaki 2+ / Srne 2+	+ / - 15 %		+ / - 15 %	
Skupaj	+15/-23 %			

V posameznem zgoraj navedenem lovišču je dovoljeno odstopanje skupne realizacije v višini do + 15/-23 %

načrtovanega skupnega odvzema srnjadi.

* Pri kategorijah mladičev in enoletnih osebkov obeh spolov do $\pm 30\%$ pomeni možnost kompenzacije številčnega odvzema obeh navedenih kategorij v okviru istega spola, kar konkretno pomeni, da je možno npr. od načrtovanega absolutnega števila mladičev M spola odvzeti le-teh do 30% manj/več, to pa je potem potrebno kompenzirati z zmanjšanim/povečanim odvzemom od načrtovanega absolutnega števila v razredu lanščakov in obratno.

V posameznem lovišču je po opravljeni kompenzaciji, kot je predhodno opisano, dovoljeno odstopanje realizacije v obeh kategorijah (mladiči, enoletni) skupaj in pri posameznem spolu v višini do $\pm 15\text{--}30\%$ načrtovanega števila odvzema.

Dopustno odstopanje v kategoriji srnjakov razreda 2+ in srn razreda 2+ (dve in večletni srnjaki, dve in večletne srne) je do $\pm 15\%$ od načrtovanega števila odvzema te kategorije. **Zaradi zagotavljanja ustreznega spolnega razmerja med dve in večletno srnjadjo načrt določa neposredno vezavo med višino realiziranega odstrela srnjakov 2+ in srn 2+, ki mora znašati najmanj 60 %.** Navedeni odstotki pomenijo, da mora biti v loviščih najmanj 60 % realiziranega odstrela srnjakov 2+ pokritega z odstrelom srn 2+. V primeru nedoseganja prepisane vezave mora biti načrt odvzema srn razreda 2+ realiziran na zgornji meji dopustnih odstopanj.

Na strani 61, kot sledi:

Zaradi prisotnih volkov in/ali risa velja za lovišča Bled, Jelovica-Ribno, Stara Fužina, Bohinjska Bistrica, Nomenj-Gorjuše, Sorica, Železniki in Selca vezava med višino realiziranega odstrela jelenov 2+ in košut 2+ v višini 50 %. Navedeni odstotek pomeni, da mora biti v navedenih loviščih najmanj 50 % realiziranega odstrela jelenov 2+ pokritega z odstrelom košut 2+.

Poleg tega bo pri jelenjadi na strani 61 v predlogu dopolnjena starostna in spolna sestava odvzema kot sledi:

Spolna in starostna sestava načrtovanega odvzema jelenjadi **na Jelovici z obrobjem** znaša 17 % telet-jelenčkov, 7 % lanščakov, 15 % jelenov 2-4, 5 % jelenov 5-9, 2 % jelenov 10+, 19 % telet-košutic, 10 % junic in 25 % košut 2+.

Prav tako je pri jelenjadi v osrednjem delu ekološke enote Jelovica z obrobjem (7 lovišč z načrtovanim odvzemom jelenjadi) načrtovani odvzem jelenjadi glede na leto 2019 znižan za 60 živali zaradi prisotnih teritorialnih tropov volkov, skladno z zgoraj navedenimi navodili. Prilagojeno upravljanje s populacijami parkljaste divjadi (v našem primeru srnjad in jelenjad), ki smo ga vključili v načrt za leto 2020 je namenjeno predvsem lažji realizaciji načrtovanega odvzema navedenih vrst, glede na nove okoliščine (prisotnost teritorialnih tropov volkov), ki so se na novo pojavile v letu 2019. Ukrepi nimajo namena omogočanja pojavljanja ali naselitve volkov v tem prostoru.

Opredelitev do pripombe 3:

3. Strategija upravljanja z volkom ni sestavni del vsebine lovsko upravljavskega načrta. Zato v Letnem lovsko upravljavskem načrtu za II. Gorenjsko LUO tudi ni navedenih nobenih opredelitev (conacij) prostora v katerih stalna prisotnost volkov ne bi bila primerna in na katerem bi se dovoljeval večji odvzem volka iz narave. Iz tega razloga tudi menimo, da ni smiselno vključevati v Letni lovsko upravljavski načrt za II. Gorenjsko LUO za leto 2020 *Mnenje o ogroženosti od velikih zveri*, ki ga je ZGS posredoval Občini Gorenja vas-Poljane na njeno prošnjo.

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije Gospodinjska 6,

1000 Ljubljana

Na KGZS se med letom obrača veliko članov, lastnikov kmetijskih zemljišč in gozdov, ki imajo takšne ali drugačne probleme zaradi škod po divjadi (pretežno s zahodnega dela LUO). Zaradi specifičnih razmer, ki veljajo zaradi koronavirusa, podajamo naslednje pripombe na osnutek načrta.

Škode: Škode so na zelo visokem nivoju. Izrazito velik delež predstavljajo škode po divjem prašiču in so bile v lanskem letu največje po letu 2008. Izrazito izstopajo škode v LD Škofja Loka. Probleme v LD Škofja Loka zaznavamo tudi na KGZS, saj smo na različne načine poskušali priti do izboljšanja razmer (sestanki med lovci in lastniki, z MKGP, posledično je MKGP tudi izdala več odločb za ukinitve omejitev odstrela, ...). Problem se vleče že dolgo vrsto let in rešitvi kot kaže še ni videti konca. Povečujejo se tudi škode po jelenjadi. Tudi škode na območju LPN Kozorog so na visokem nivoju.

Krmljenje divjadi: Kljub temu, da Zakon o divjadi in lovstvu v 2. Členu govori, da je potrebno ohraniti divjad čim bolj neodvisno od neposredne pomoči človeka, pa so številke o krmljenju v povezavi s tem členom zaskrbljujoče, saj presegajo 100 t krme za zimsko krmljenje, 50 t za privabljalno in kar 14,5 t soli. Kljub temu, da je z načrtom predvideno zmanjšanje zimskega krmljenja za 10 t, predstavlja to še vedno velik vpliv na

prehranjevanje. Tudi, če je argument preprečevanje škode, zagovarjamo stališče, da je potrebno težiti k zmanjševanju populacij parkljaste divjadi, da bo imela manjši vpliv na okolje v katerem živi (tudi v izstopajočih razmerah kot so snežene zime in pomanjkanje hrane zaradi slabega obroda). Tudi podatki o objedenosti gozdnega mladja (čeprav stari že nekaj let) niso prav nič spodbudni, nasprotno.

Jelenjad: Vrsta se je v zadnjem obdobju zelo okrepila tako številčno kot se razširila v prostoru. Posledično je vse več škod tako na travnikih, poljih kot tudi v gozdovih. Ne vidimo razloga za povečanje številčnosti in prostorske širitve, nasprotno, vrsto je potrebno uravnati na nivo, da ne bo povzročala večjih težav v prostoru. Zato se nam načrtovanje zmanjšanja odvzema iz lanskih 960 na 900 ne zdi upravičeno. Predlagamo, da odstrel ostaja na nivoju iz lanskega leta, torej 960.

Muflon: Predlagamo, da se vrsto obravnava tako kot damjaka, torej kot neavtohtono vrsto. Menimo, da neavtohtone vrste ne sodijo v prosto naravo ampak le v obore. Zato predlagamo enake usmeritve za upravljanje kot za damjaka.

Divji prašič: Kakršna koli pripomba glede številčnosti je brezpredmetna, saj imajo lovci tako rekoč proste roke pri upravljanju. Kljub temu dejstvu pa ostaja kar se škod tiče najbolj problematična vrsta. Ali bi (bodo) nagrade res lahko zmanjšale ali odpravile problem?

Odgovor na pripombe in opredelitev do pripomb

Spoštovani,

Zahvaljujemo se vam za mnenja in pripombe na osnutek načrta. Podajamo vam naslednji odgovor o opredelitvi do pripomb:

Opredelitev do pripombe Škode:

Škode

Strinjamo se z vašimi ugotovitvami. V letu 2019 so škode od divjega prašiča močno porasle zaradi njegove povečane številčnosti, kar je med drugim tudi posledica večjega prirastka zaradi obilnega obroda plodonosnega gozdnega in sadnega drevja v letu 2018. Posledično je bil v letu 2019 z odvzemom 409 divjih prašičev dosežen absoluten rekord v Gorenjskem LUO. Škode so v tesni povezavi s prirastkom in številčnostjo divjih prašičev, ter posledično z odstrelom. Zadnjih 15 let številčnost divjih prašičev v Gorenjskem LUO precej dobro obvladujemo, ob sicer velikih nihanjih odvzema med posameznimi leti pa gre za stagnacijo številčnosti, kar dobro ponazarja grafikon na strani 88 pod poglavjem 4.7.2. Problematiko rešujemo na različne načine, tudi s pozitivnimi strokovnimi mnenji k podaljšani lovni dobi za samice razreda 2+ v mesecu februarju, kot tudi z odpravo prepovedi uporabe umetnih virov svetlobe, kot je primer izdaja odločbe za leto 2020. Prav tako bomo glede na leto 2019 v letu 2020 v predlogu načrta povečali načrtovani odvzem divjih prašičev za 132 %.

Opredelitev do pripombe Krmljenje:

Krmljenje

Obseg zimskega krmljenja divjadi (jelenjad, muflon) postopno zmanjšujemo. V razmerah brez snega (podobno kot je bila letošnja zima) zimsko krmljenje praktično ni potrebno. V hujših zimah lahko pomanjkanje hrane (krme) vpliva na obseg škod v gozdovih ter na prihajanje divjadi na kmetijske površine in v bližino naselij. V hujših zimah, če ni bilo krme, je jelenjad prihajala do kmetij. V letošnjem letu je v osnutku načrta predvidena krma v obsegu 120.000 kg, kar je zmanjšanje za 15.000 kg glede na leto 2019. Načrtovano količino krme za zimsko krmljenje bomo v predlogu zmanjšali še za 10.000 kg, torej na obseg 110.000 kg. Večjega znižanja si v letu 2020 ne upamo predpisati. V primeru ostrejših zim z debelejšo snežno odejo ta količina krme ne bo zadoščala in bo potrebno položiti večje količine krme, sicer bo prišlo do obsežnih poškodb v gozdnih sestojih. Po naši oceni je količino krme za zimsko krmljenje jelenjadi mogoče zmanjševati le postopno in vzporedno z zmanjševanjem številčnosti populacije jelenjadi. Od leta 1998 dalje smo načrtovano in porabljeno količino krme za zimsko krmljenje več kot prepolovili, od okoli 320.000 kg smo jo postopno znižali na 120.000 kg (grafikon na strani 11), samo v zadnjem letu od 135.000 kg na 120.000 (110.000) kg. Privabljalno krmljenje je v funkciji privabljanja divjadi zaradi odstrela, v tem primeru količine težko znižujemo, kar bi bilo lahko povezano s slabšo realizacijo odvzema tako jelenjadi kot tudi divjih prašičev. Vsekakor pa si prizadevamo, da so predpisane dnevne količine krme na privabljalnih krmiščih majhne, zgolj tolikšne, da divjad privablja, sicer pa na samo populacijo glede na precejšnje porazdelitve teh krmišč v prostoru ne bi smele imeti pomembnejšega vpliva. Tudi polaganje soli v številnih primerih opravlja funkcijo privabljanja divjadi, kar pomeni lažje opazovanje, lažjo in ustrežnejšo oceno starosti in spola in posledično lažjo in ustrežnejšo realizacijo odvzema.

Opredelitev do pripombe Jelenjad:

Jelenjad

Permanentno naraščajoči odvzem jelenjadi v zadnjih letih je dosegel kulminacijo v letu 2017, nato je upadel, ker se je zmanjšala številčnost populacije. V lanskem letu smo znižali načrtovani odvzem za 50 živali na 960 živali, realizacija je bila tik nad spodnjo mejo dopustnih odstopanj to je 88 %. Če se v letu 2019 ne bi pojavili teritorialni tropi volkov na območju Jelovice z obrobjem, bi načrtovani odvzem jelenjadi v letu 2020 ostal enak lanskoletnemu, torej v višini 960 živali. Ker so se v ekološki enoti Jelovica z obrobjem pojavili teritorialni tropi volkov, ki pa imajo s plenjenjem vpliv na številčnost populacije, smo načrtovani odvzem jelenjadi v osrednjem delu (7 lovišč z načrtovanim odvzemom jelenjadi) te ekološke enote znižali za 60 glav. Pri pripravi načrta za leto 2019 tropi še niso bili evidentirani, zato tedaj vpliv volkov še ni bil upoštevan. Predlagano znižanje je za 60 živali (v osrednjem delu območja razširjenosti (sub)populacije jelenjadi od 335 na 275 živali) izračunano po metodologiji iz gradiva *Upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo*, upoštevane nenajdene izgube (50 %). Pod predpostavko, da bi bil sicer letošnji načrt v tem osrednjem delu te enote (335 živali) enak lanskoletnemu, če ne bi bilo volkov. Iz tega razloga ne bi bilo primerno, da bi bil letošnji načrtovani odvzem jelenjadi enak lanskoletnemu. Kljub zmanjšanju načrtovanega odvzema v letu 2020 zaradi prisotnih volkov smo mnenja, da gre upravljanje z jelenjadjo v prostoru Gorenjskega LUO v pravo smer glede na postavljene cilje, to je v zmanjševanje njene populacijske številčnosti.

Opredelitev do pripombe Muflon:

Muflon

V Gorenjskem LUO damjak v prosti naravi območja ni prisoten. Le občasno se posamezni osebki pojavijo kot rezultat pobegov iz obor. Upravljanje z damjakom je zato v prosti naravi Gorenjskega LUO usmerjeno v odstrel vseh opaženih osebkov. V primeru stalne prisotnosti in oblikovanja kolonij bi bile usmeritve za damjaka drugačne. Podobne, kot so v drugih lovsko upravljavskih območjih v Sloveniji, v katerih je damjak v obliki kolonij prisoten. Tam se z damjakom upravlja podobno, kot v Gorenjskem LUO z muflonom.

Je pa populacija muflonov na Gorenjskem že vrsto let v močnem številčnem upadanju. S prisotnostjo oz. pojavom volka je ta upad še izrazitejši. V nekaterih predelih se pojavljajo zgolj še posamezni osebki, kar pomeni da se dolgoročno tam verjetno ne bo obdržal. Ob takem trendu upadanja bodo kolonije verjetno same po sebi izzvenele. Pri muflonu trenutno ne zaznavamo večjih vplivov na gozd in gozdni prostor, zato smo mnenja, da tudi dolgoročno odstranitev muflonov v smislu popolne redukcije ni potrebna.

Opredelitev do pripombe Divji prašič:

Divji prašič

Na vprašanje če bi nagrade (stimulacije) za odstrel divjih prašičev zmanjšale oziroma rešile problematiko z divjimi prašiči vam ne znamo odgovoriti ker v tem pogledu nimamo nobenih izkušenj, niti nismo morebitnemu tovrstnemu načinu reševanja problematike do sedaj posvečali nobene pozornosti.

Priloga 6: Zapisnik seje Sveta ZGS Območne enote Kranj

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Območna enota Kranj

Datum: 06. 04. 2020

Šifra: 900-8/2020

Z A P I S N I K

3. korespondenčne seje sveta ZGS OE Kranj, ki je potekala od 30. marca od 12.00 ure do 04. aprila 2020 do 12.00 ure

Uvodoma se ugotavlja, da je bila 3. korespondenčna seja sveta ZGS sklepčna. V času trajanja seje je glasovalo devet (9) članov svet ZGS OE Kranj. Glasovanje je potekalo po telefonu in po e-pošti.

Članom sveta je bilo dne 26. 03. 2020 po elektronski pošti in z redno pošto poslano gradivo za sklic 3. korespondenčne seje Sveta ZGS – OE Kranj.

Poslovnik o delu Sveta Zavoda za gozdove Slovenije v 15. členu dopušča možnost, da Svet ZGS – OE Kranj sprejme odločitve na korespondenčni seji.

Dnevni red 3. korespondenčne seje:

1. Določitev predloga letnega lovsko upravljalvskega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020
2. Poročilo o delu območne enote Kranj za leto 2019
3. Program dela območne enote Kranj za leto 2020
4. Finančni načrt območne enote za leto 2020.

Na 3. korespondenčni seji sveta ZGS OE Kranj, ki je potekala od 30. marca 2020 od 12.00 ure do 04. aprila 2020 do 12.00 ure je svet ZGS – OE Kranj glasoval o sledečih predlaganih sklepih:

Sklep št. 14: Svet OE Kranj določa predlog Letnega lovsko upravljalvskega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020

Sklep št. 15: Sprejme se poročilo o opravljenem delu v območni enoti Kranj za leto 2019 v predlagani vsebini in obliki.

Sklep št.16: Svet OE predlaga program dela območne enote Kranj za leto 2020 v predlagani vsebini in obliki.

Sklep št. 17: Svet območne enote predlaga finančni načrt območne enote Kranj za leto 2020.

Točka dnevnega reda št. 1:

Gradivo za to točko »Osnutek letnega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020« so člani sveta prejeli z vabilom. Javna predstavitev je zaradi širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) skladno s priporočili Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) potekala z oddajo pisnih pripomb na osnutek LLUN na II. Gorenjsko LUO za leto 2020 v času od 16. 3. do 23. 3. 2020. Na podlagi prispelih pisnih pripomb je bil izdelan »Zapisnik javne predstavitve osnutka Letnega LUN za II. Gorenjsko LUO za leto 2020 in opredelitev do pripomb podanih v času javne predstavitve«, katerega so prejeli tudi člani sveta. Pripombe so bile podane s strani RS MKGP, Metropolitane d.o.o, lastnika gozdov in kmetijskih površin iz Kokre, Lovske družine Poljane, Društva lastnikov gozdov Gorenjske, IO OZUL-a Gorenjskega LUO, Občine Gorenja vas-Poljane in Kmetijske gozdarske zbornice Slovenije.

g. STANISLAV BERGANT:

Ad. 1:

Pogosto slišimo argumente, da predpisi omogočajo, da imamo deležniki v postopku nastajanja in sprejemanja letnih lovsko upravljaljskih načrtov (LLUN) odločilno vlogo. Po mojem mnenju je bil postopek, vse do te faze, to je do sprejemanja na našem svetu, voden formalno korektno, vprašanje pa je, če tudi vsebinsko, saj je vse prepogosto **med prizadetimi deležniki** izraženo tudi mnenje, da se načrt, kljub pripombam iz javnih razprav in predstavitev, nikoli bistveno ne spremeni, to je tudi dejstvo letošnjega osnutka načrta.

To dilemo sem predstavil tudi vodji OE Kranj, g. Logarju. Njegovo mnenje je, da je načrt skladen s priporočili stroke, da sta ga potrdila strokovna sveta OE Kranj in Bled in da osnutek ne želijo spreminjati. **Kakšna je torej vloga našega sveta**, da bi to, iz leta v leto ponavljajočo paradigmo spremenili?

Tretji odstavek 86. člena pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanju z divjadjo med drugim navaja: »...Pred sprejetjem predloga letnega načrta LUO lahko svet območne enote ZGS zahteva dodatna pojasnila za določene vsebine letnega načrta LUO, ki jih je pripravil odsek pristojen za lovstvo na območni enoti ZGS in po svoji presoji zahteva upoštevanje pripomb z javne predstavitve.«, kar je torej ključna pristojnost našega sveta.

Ad. 2:

Skupni imenovalec pripomb iz javne razprave, ki se v načrtu niso bistveno upoštevale, je: divji prašič, jelenjad in zveri.

1. **Divji prašič:** Načrt, načini lova in tudi naporu upravljalcev za odstrel in poravnava škod so visoki in po mojem mnenju spremembe načrta niso potrebne.
2. **Jelenjad:** Razen bojazni OZUL-a gredo vse druge pripombe večinsko v smer zmanjšanja vpliva jelenjadi na gozdove in na škode zaradi popašenosti kulturnega travinja. **Zmanjševanje odstrela**, ki gre na račun »plenske baze« za volkove, kjer je poleg ostalih negativnih vplivov zveri pomemben tudi gospodarski vidik upravljalcev lovišč in širše družbe, **je nesprejemljiv**, saj volk na področju gorenjskega LUO, kjer prevladuje razpršena poselitev, **ni družbeno sprejemljiv**. Razumljiv je strah upravljalcev lovišč za doseganje planov, ki pa se ga da odpraviti z omilitvijo kazni in z zahtevo pristojnemu ministrstvu da omogoči lažji lov. Predvsem mislim tu na lov teden dni pred in teden dni po polni luni ob jasnem nebu. Svetloba lune je kot naravni pojav vtkan v človeško bit že od pradavnine naprej in čakanje ob polni luni eden najbolj prvobitnih doživljanj samega lova. Jelenjad ni prisotna v neposredni bližini človeških bivališč in lov ne bo motil ljudi, motnjo pa se da zmanjšati tudi z uvedbo »dušilcev« poka, kar bi imelo tudi ugoden vpliv na zdravje lovcev.
3. **Zveri/šakal:** Tukaj gredo vse pripombe v isto smer zmanjševanja, oz. v smer statusa nezaželenih vrst. Dokler so medved, volk in ris še na prilogi 4 habitatne direktive je v

lovskem načrtu ni mogoče opredeliti odvzem, bi pa moral načrt bolj odločno izpostaviti problem in vpliv zveri na lokalno okolje (družbena nesprejemljivost, medvrstni vplivi, gospodarska škoda itd.). Pri širjenju teh zveri (Life projekti) je bila prizadeta deležniška skupina lokalnega okolja popolnoma ignorirana, zato smo danes priča katastrofalni situaciji v kulturni krajini razpršene poselitve. Popolnoma drugače je pri šakalu. Uspeli smo z zahtevo, da je šakal lovna divjad, sedaj pa smo v kritični fazi, da ne bomo naredili enake napake, oz. ne bomo dopustili njegovega širjenja, za Gorenjski LUO, kjer šakala nikoli ni bilo, zato ga je treba opredeliti kot nezaželeno vrsto in bi moral biti odstrel neomejen in nepogojen.

Ker se kot predstavnik prizadete deležniške skupine, kmetov in drugih prebivalcev podeželja, čutim moralno in družbeno odgovornega, bom za predlagani sklep "Svet OE Kranj določa predlog LLUN za II. Gorenjski LUO za leto 2020" glasoval **"PROTI"**!
Prepričan sem, da z glasovanjem po svoji vesti ne ogrožam izvrševanja načrta, dajem le priložnost pripravljalcu za poglobljen razmislek o popravkih LLUN za leto 2020.

g. JANEZ LOGAR:

Cilj upravljanja z **JELENJADJO** ostaja nespremenjen in glede na sedanje stanje želimo njeno gostoto znižati. Zadnji popis, na katerega rezultate navezujemo sedanje ukrepe, je bil izveden leta 2017. **Prilagoditev ukrepov pri jelenjadi je predvidena po opravljenem popisu objedanja mladja v letu 2020 (četrti zaporedni popis po isti metodologiji), če bodo rezultati popisa pokazali, da so spremembe potrebne. Menim, da bolj objektivnega kazalnika usklajenosti populacije jelenjadi z njenim okoljem, kot je popis objedanja mladja, v Sloveniji nimamo!** Rezultate popisa je tudi možno preveriti ali popis ponoviti, metodologija popisa pa je nastala v sodelovanju z Biotehniško fakulteto.

V nadaljevanju navajam še dve pojasnili: Pojasnilo zmanjšane odvzema jelenjadi v letu 2020 za 60 živali in Pojasnilo metodologije in podatkov objedenosti gozdnega mladja.

Pojasnilo zmanjšane odvzema jelenjadi v letu 2020 za 60 živali:

Načrtovani odvzem jelenjadi v LUO v letu 2020 glede na leto 2019 znižujemo za 60 živali. Znižujemo ga zato, ker so se v letu 2019 glede na leto 2018 dogodile spremembe, na katere se Zavod za gozdove Slovenije, kot nosilec načrtovanja v strokovnem pogledu mora odzvati, saj bi načrtovanje, brez upoštevanja novo nastalih dejstev in okoliščin, postalo neverodostojno.

Pojavili so se 3 tropi volkov, med 15 in 20 različnih volkov. Če se volkovi ne bi pojavili, bi načrt odvzema jelenjadi v letu 2020 ostal enak načrtu iz leta 2019. Načrt smo znižali zato, ker volkovi s plenjenjem odvzamejo določeno število jelenjadi iz populacije, pri tem pa se okoli 50 % tovrstnega plena (izgub) ne najde in ga lovci z materialnimi dokazi ne morejo dokazati. Načrtovani odvzem jelenjadi se znižuje le v ekološki enoti Jelovica z obrobjem v njenem osrednjem delu in sicer od 400 živali načrtovanega odvzema v letu 2019, na 340 živali v letu 2020. Predlagano znižanje za 60 živali je nastalo na podlagi izračuna po metodologiji iz gradiva *Upoštevanje prisotnosti velikih zveri pri upravljanju z divjadjo*. Pri pripravi načrta za leto 2019 tropi še niso bili evidentirani, zato tedaj vpliv volkov še ni bil upoštevan.

Kot je navedeno v zgornjem odstavku se bo po izvedenem 4. popisu objedenosti v letu 2020 ukrepe - posege v populacijo jelenjadi v letu 2021 po potrebi prilagodilo in načrtovani odvzem tudi povečal.

Pojasnilo metodologije in podatkov o objedenosti gozdnega mladja:

Prikazani odstotki pomenijo delež (najmanj enkrat) poškodovanih terminalnih poganjkov v razponu statistične tretjine višinskega razreda, merjeno pri poganjku od zgoraj navzdol. Povprečna objedenost npr. 23 % pomeni, da ima 23 % osebkov vsaj enkrat poškodovan terminalni poganjek v razponu statistične tretjine višine razreda, merjeno od zgoraj navzdol. Ti osebki so še vedno v sestoju, še vedno rastejo, imajo krošnjo, imajo terminalni poganjek, ki pa je bil enkrat ali večkrat poškodovan in zato v rasti omejevan. Podatek pove zgolj to, da je (bil) terminalni poganjek osebkov (določenega števila osebkov) v zadnjih letih vsaj enkrat poškodovan-objeden. Pri osebkov, ki spada v višinski razred 60-100 cm, se morebitna poškodba terminalnega poganjka ugotavlja v razdalji (višini) 26,7 cm merjeno od vrha poganjka navzdol, torej poškodba ni nujno da je nastala v zadnjem letu, lahko je nastala v preteklih letih.

Povprečni podatki objedenosti na ravni popisnih enot so reprezentativni zgolj za skupne podatke (iglavci in listavci skupaj), za listavce skupaj (če so prisotni na večini ploskev) in mogoče še za bukev (ki je prisotna običajno na večini ploskev), torej za drevesne vrste, ki so na ravni popisne enote prisotne v številčno ustrezno velikem reprezentativnem vzorcu. Za vse ostale drevesne vrste in njihove skupine podatki o objedenosti praviloma niso reprezentativni, ker so te vrste in njihove skupine prisotne na manjšem številu ploskev. Ploskve se sicer izbirajo po določenih kriterijih, vendar zaradi načina izbora ploskev sklepanje na preraščanje osebkov mladja v višje višinske razrede ni primerno in lahko privede do napačnih zaključkov. Prav tako število predpisanih ploskev v popisni enoti (51 ploskev) ustreza za oceno oziroma sklepanje na populacijo zgolj pri podatkih o objedenosti (skupaj, listavci, bukev), število ploskev pa je bistveno premajhno za sklepanje o stopnji objedenosti drugih drevesnih vrst ali njihovih skupin, kot tudi za sklepanje o deležih mladja določenih vrst v populaciji, ki preraste v višje višinske razrede.

Strategija upravljanja z **VELIKIMI ZVERMI** ni neposredna vsebina lovsko upravljalvskega načrtovanja Letnih načrtov lovsko upravljalvskih območij (LLUN). V upravljanje z velikimi zvermi ne moremo, niti ne smemo posegati z LLUN, ker je to v pristojnosti MOP.

Se pa Zavod za gozdove Slovenije odzove na vloge za odvzem volkov, ta postopek pa ni sestavni del postopka lovsko upravljalvskega načrtovanja. Pripravlja strokovna mnenja za odstrel volkov, v lanskem strokovnem mnenju smo (na poziv ARSO) predlagali odvzem volkov iz narave z odstrelom volkov na območju občin Gorenja vas- Poljane, Cerklje, Železniki in Bohinjska Bistrica, in sicer za preprečevanje nastanka resne škode in preprečevanja prostorskega širjenja volkov.

ŠAKALA bo z začetkom lovne dobe, to je 1. julija dovoljeno loviti tudi v Sloveniji. Njegov pravni status se bo na ravni slovenske zakonodaje uradno spremenil 1. maja, medtem ko se njegov status na ravni evropske zakonodaje ne spreminja. Kot vrsta še vedno ostaja na prilogi 5 habitatne direktive, ki govori da je poseganje v populacijo dopustno, vendar pod določenimi pogoji. V prvi vrsti se mora ohranjati ugodno stanje, država članica EU pa mora zagotavljati tudi monitoring vrste. Osnova za določitev letošnjega načrtovanega odvzema šakala je študija oz. projekt CRP *Prostorska razporeditev, številčnost, ocena populacijskih trendov in potencialno širjenje areala vrste Zlati šakal (Canis aureus L.) v Sloveniji* (Potočnik in sod., 2018), dopolnjena z aktualnimi podatki monitoringa šakala po metodologiji CRP (za obdobje 11/2016 do 2/2020). V omenjeni študiji so avtorji izdelali tudi predlog odvzema šakalov po LUO, ki je bil osnova za določitev letošnjega načrta. Predlog iz študije smo še nekoliko povečali, in sicer toliko, da smo še ostali znotraj okvirjev, ki ji študija navaja. Omenjena študija je edini strokovni dokument, ki obstaja za šakala v Sloveniji in smo ga kot takšnega tudi dolžni upoštevati.

ZAKLJUČEK

Prelagam, da letošnji LLUN člani Sveta OE Kranj podprete.

S predlaganim osnutkom LLUN sta se na skupnem sestanku dne 3. marca 2020 strinjala oba strokovna sveta OE Kranj in OE Bled.

Osebnost glede sprejemanja ukrepov zagovarjam postopnost (npr. pri zmanjševanju količin zimskega krmljenja) in sprotost prilagajanja ukrepov, glede na objektivne kazalnike s katerimi razpolagamo (npr. popis objedanja mladja). Z drastičnimi, skokoviti ukrepi lahko v dveh letih povzročimo izgubo koncesij pri upravljavcih lovišč in »razpad sistema«.

Usklajevanje s krajevno pristojnim OZUL-om (pred izdelavo osnutka LLUN) Zavodu za gozdove Slovenije nalaga 86. člen Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo in zato stališč in predlogov upravljavcev lovišč, kot našega deležnika pri načrtovanju, tudi ne moremo popolnoma ignorirati.

Nekatere pripombe organizacij in deležnikov na osnutek LLUN bomo upoštevali, kar je razvidno iz priloge Zapisnika javne predstavitve LLUN za II. Gorenjsko LOU za leto 2020 (pripombe in opredelitve do pripomb). To gradivo ste prejeli in v njem so tudi naša bolj obširna pojasnila in opredelitve do prispelih pripomb.

g. MIHA MAROLT:

»ZA glasujem predvsem zato, ker pomeni potrjen LLUN tudi pogoje za njegovo izvedbo, v nasprotnem primeru se načrt izvaja do 70%. Kar se tiče vsebine lahko poenostavljeno rečem, da si na Gorenjskem lovci zelo trudimo in prizadevamo, da so načrti izvedeni, kar pa je ZELO težko. Zavedamo se vseh težav s škodo in tudi težav, ki so sistemske narave in jih ne moremo "tlačiti" v ta načrt (predvsem upravljanje z velikimi zvermi). Načrt je kompromis različnih deležnikov, ki še zdaleč ni to kar si vsak deležnik želi, je pa vsaj najboljši približek.«

Skladno z 12. členom Poslovnika, ki določa da svet ZGS sprejema sklepe z večino glasov vseh članov in izida glasovanja, se nadalje ugotavlja, da je svet ZGS OE Kranj na 3. korespondenčni seji sprejel:

Sklep št. 14: Svet OE Kranj določa predlog Letnega lovsko upravljalškega načrta za II. Gorenjsko LUO za leto 2020

Člani sveta ZGS OE Kranj so glasovali:

»ZA« sprejetje sklepa je glasovalo 6 članov.

»PROTI« so glasovali 3 člani.

Točka dnevnega reda št. 2:

Člani sveta so z vabilom prejeli »Poročilo o delu območne enote Kranj za leto 2019«.

g. MIHA MAROLT:

K letnemu poročilu nimam pripomb in sem za sprejem

Skladno z 12. členom Poslovnika, ki določa da svet ZGS sprejema sklepe z večino glasov vseh članov in izida glasovanja, se nadalje ugotavlja, da je svet ZGS OE Kranj na 3. korespondenčni seji sprejel:

Sklep št. 15: Sprejme se poročilo o opravljenem delu v območni enoti Kranj za leto 2019 v predlagani vsebini in obliki.

Člani sveta ZGS OE Kranj so glasovali:

»ZA« sprejetje sklepa je glasovalo 9 članov.

Točka dnevnega reda št. 3:

»Program dela območne enote Kranj za leto 2020« so člani sveta prejeli z vabilom.

g. MIHA MAROLT

Jasno je, da sta Programa dela in Finančni načrt tesno povezana, zato moj glas »ZA« tudi za »Program dela območne enote Kranj za leto 2020« Vem tudi, da je letni program dela nujen za normalno delovanje zavoda, zato ga kot takega tudi potrujem.

Skladno z 12. členom Poslovnika, ki določa da svet ZGS sprejema sklepe z večino glasov vseh članov in izida glasovanja, se nadalje ugotavlja, da je svet ZGS OE Kranj na 3. korespondenčni seji sprejel:

Sklep št. 16: Svet OE predlaga program dela območne enote Kranj za leto 2020 v predlagani vsebini in obliki.

Člani sveta ZGS OE Kranj so glasovali:

»ZA« sprejetje sklepa je glasovalo 9 članov.

Točka dnevnega reda št. 4:

Člani sveta so z vabilom prejeli »Finančni načrt območne enote za leto 2020«.

g. MIHA MAROLT:

ZA glasujem z velikim pridržkom in zavedanjem, da glede na razmere, ki so nastale zaradi pandemije novega koronavirusa, tak načrt sploh v finančen vidiku (npr. za LPN Kozorog-Kamnik) ne bo izvedljiv. Zagotovo bomo morali sprejeti letos tudi rebalans.

Skladno z 12. členom Poslovnika, ki določa da svet ZGS sprejema sklepe z večino glasov vseh članov in izida glasovanja, se nadalje ugotavlja, da je svet ZGS OE Kranj na 3. korespondenčni seji sprejel:

Sklep št. 17: Svet območne enote predlaga finančni načrt območne enote Kranj za leto 2020.

Člani sveta ZGS OE Kranj so glasovali:

»ZA« sprejetje sklepa je glasovalo 9 članov.

Zapisala:

Leban Bernarda

Predsednik sveta ZGS OE Kranj
Mag. Stanislav Bergant

Priloga:

- zapis o glasovanju - arhiv

